KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Cesare Pavese

ŞİİRLER

Çeviren: Kemal Atakay

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

ikinci baskı

Cesare Pavese (1908-1950) çağdaş İtalyan edebiyatında öykü ve romanlarıyla önemli bir yer tutmaktadır. Bizde ve dünya edebiyatında da usta bir öykücü ve romancı olarak tanınır. Pavese'nin şair kimliği uzun bir süre göz ardı edilmiştir.

Bu kitapta, şair Pavese'nin bütün yönlerini ortaya koyan en geniş derlemeyi sunuyoruz. Pavese nihayet hak ettiği bütünlüğe kavuşmuş oluyor.

Cesare Pavese
ŞİİRLER

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Cesare Pavese

ŞİİRLER

İtalyancadan çeviren
Kemal Atakay

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2892
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 69

Şiirler / Cesare Pavese
Özgün adı: Le Poesie
İtalyancadan çeviren: Kemal Atakay

Kitap editörü: Güven Turan
Düzelti: Eser Demirkan

Kapak tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / Istanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

Çeviriye temel alınan baskı: Le Poesie, Cesare Pavese, yay. haz. Mariarosa Masoero,
Torino: Einaudi, 1998.
1. baskı: İstanbul, Nisan 2009
2. baskı: İstanbul, Mart 2017
ISBN 978-975-08-1599-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334
© 1998, 2014 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 34425 Karaköy / İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Giriş • 13
Pavese'nin Yaşamı ve Yapıtları • 28
Kaynakça • 33

(1) Çalışmak Yorar
Çalışmak Yorar (1936)
Güney Denizleri • 39
Atalar • 43
Manzara (I) • 45
Uyumsuz İnsanlar • 47
Deola'nın Düşünceleri • 48
Yol Türküsü • 50
İki Sigara • 51
Aylaklık • 52
Mülk Sahipleri • 54
Manzara (II) • 56
Manzara (III) • 57
Bir Mevsim • 58
Aldatma • 60
Yalnızlık Tutkusu • 62
Zaman Geçer • 64
Eylülde Grappa • 66
Atlantic Oil • 67
Kırdaki Şehir • 69
Anlamayan İnsanlar • 71
Yapımı Süren Ev • 73

Antik Uygarlık • 75
Kötü Arkadaşlar • 77
Gece Zevkleri • 78
Antik Disiplin • 79
Disiplinsizlik • 80
Manzara (V) • 81
Disiplin • 82
Yeşil Orman • 83
İsyan • 84
Dışarısı • 85
Çalışmak Yorar (II) • 87
Yazarın Portresi • 88
Akdenizli • 90
Hüzünlü Akşam Yemeği • 92
Manzara (IV) • 94
Anne Olmak • 95
Bir Kuşak • 96
Ulysses • 97
Atalara Bağlılık • 98
Serüvenler • 99
Tutkulu Kadınlar • 100
Ağustosta Ay • 101
Yanık Topraklar • 102
Poggio Reale • 103
Manzara (VI) 104

Sansüre Uğrayan Şiirler
Dina'nın Düşünceleri • 107
Keçi Tanrı • 108
Bale • 110
Baba Olmak (I) • 111

Çalışmak Yorar (1943)
Eklenen Şiirler ve Ek
Dul Kadının Oğlu • 115
Oradaki İnsanlar • 117
Gece • 118

Buluşma • 119
Aydınlanma • 120
Sabah • 121
Yaz (I) • 122
Gecenin Olan • 123
Acı • 124
Manzara (VII) • 125
Hoşgörü • 126
Köylü Fahişe • 127
Sonra • 129
Kumcuların Alacakaranlığı • 131
Arabacı • 133
Bir Anı • 134
Ses • 135
Kayıkçının Karısı • 136
Sarhoş Yaşlı Kadın • 138
Manzara (VIII) • 139
Kâğıt İçiciler • 140
Sürgünden Sözler • 142
Mit • 143
Çatılardaki Cennet • 144
Yalınlık • 145
İçgüdü • 146
Baba Olmak (II) • 147
Sabah Yıldızı • 148

EK
Şairlik Uğraşı • 151
Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında • 162

(2) *Toprak ve Ölüm*
"Kızıl toprak, kara toprak" • 171
"Sen bir toprak gibisin" • 172
"Ve tepesin sen" • 173
"Yüzün taştan yontulmuş" • 174
"Kan dökülen tepeleri" • 175
"Tuzlu su ve topraktan" • 176

"Hep denizden geliyorsun" • 178
"Ve o zamanlar biz korkaklar" • 180
"Topraksın ve ölüm" • 181

(3) *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak*
C.'den C.'ye • 185
Sabahları Geri Geliyorsun Hep • 186
"Bir kanın var, bir soluğun" • 187
"Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak" • 189
Sen, Mart Rüzgârı • 190
Piazza di Spagna'dan Geçeceğim • 192
"Sabahlar aydınlık geçiyor" • 193
Uyuduğun Gece • 194
Kediler Bilecek • 195
Son Blues, Bir Gün Okunacak Olan • 197

(4) *Çalışmak Yorar*'dan Önce
İç Dökmeler
"Ah, dolaşmak onunla karanlığında akşamın" • 203
"Sonsuz yıldızlı gök, sen, gece zihne" • 204
Beata Beatrix • 205
"Hep zavallı hissetmek kendimi, çok çaresiz" • 206
"Neden akşam, düşecek olursa başım" • 207
"Bağlarda tek bir salkım yok artık" • 208
"Ah, ne zaman kavuşacağım bir fikre" • 209
"Bir gün birkaç saniye gördüm seni" • 210
Yazın • 211
"Dehşete kapılıyorum düşününce: Benim de" • 214
"Buğulu bir yeşil kaplıyor tepeleri" • 215
"Ah enginlik, tatlılığı alacakaranlığın" • 216
"Engin gecede tek şey sessizliği bozan" • 217
"Tatlı eylül, berrak göğüyle, engin" • 218
"Yorgunum, tükendi hayallerim, umutlarım" • 219
"Ah, sevinci, sevinci insanlar yaratmanın" • 220
"İçimi yakıyor o çılgın arzu" • 221
"Ey doğduğum tepeler, kalbimde olacaksınız hep" • 222
"Üzgün yürümek yollarda" • 223

"Ah yaşamdaki hiçbir şey bir olamaz" • 224
"Görüyorum uzakta tepelerin yittiğini" • 225
"Bağrıma basacağım bir kadın yok" • 226

Yeniden Doğuş
"Yapayalnızım" • 229
"Ah! Sırma Saçlı, güzel balerin" • 230
"Ah balerinler, çıplak kalçalı" • 231
"Yürüdüm bir Aralık akşamı" • 232
– Parfümler – • 233
"Ümidi kesmişken en yüksekteki her doruktan" • 236
"Sarı saçların" • 237
"Ağır, yorgun titreyişiyle" • 238
"Yamacında bir tepenin" • 243
"Yanına düştüm" • 245
"Solgun ellerin" • 248
"Sen benim için hüzünlü bir varlıksın" • 250
"Seni seviyorum, bebeğim" • 253
"Öpmeye çalıştım seni ve sen beni ısırdın" • 255
"Bana verdiğin gül çok hüzünlü" • 256
"Ey balerin, esmer balerin" • 260
"Hep yalnızca gördüm seni" • 261
"Yalnızım, yaslanmışım sisin içinde" • 262
"Bir zamanlar dünyada" [düzyazı] • 263
"Zavallı ihtiyar" • 264
"Düşünüyorum, bebeğim, yanındayken" • 266
"İyi de, alıp veremediğiniz ne" [düzyazı] • 268

(Çöküş Ateşleri)
"Bütün kusursuzluk" • 273
"İçim yanıyor düşününce" • 275
"Diyorlar ki bana, bu sözlerim" • 276
"Uzakta, gece, ölümün ötesinde" • 277
"Küçük bir kırmızı balık" • 278
"Hiçbir yerde bir taş bulamıyorum artık" • 279
"Her şey ölmüş çevremde" • 281
"Ne zaman huzur bulacağım" • 283

"Kısa sevinç anları" • 286
"Zavallı solgun ruhum" • 287
Tango – • 288
"Ve bu acı da boşuna olacak" • 290
"Bir yansıma yukarıda camlarda" • 291
"Kendini yere bırakıveren birisi gibi" • 292
"Ey başarısız Titan" • 293
"En büyük sevinç anlarında" • 294
"Yalnız yaşlılığımı düşünüyorum" • 298
Bir Kahvede • 300
"Denizin üzerindeki yüksek kayaya" • 301
"Bir kez daha bu gece, ruhum" • 303
"Yaşadığını görüyorum yanımda, hafif" • 305
"Ömrüm boyunca" • 306
"Yitip gittin sonsuza dek" • 307
"Ey esmer balerin" • 309
"Bu akşam, bir an için" • 311
"Üzerinde bu ovanın, rüzgârın içinde" • 312
"Öyle yorgunum ki" • 314
"Yalnız, kendimden bile yoksunum artık" • 315
"Her gece, yaşamdan dönüp" • 316
Işıltılı Ateşler – I • 317
Işıltılı Ateşler – II • 319
Işıltılı Ateşler – III • 321

Büyük Şehir Blues
İlkel Güç • 325
"Bir şair geçti" • 327
"Suskun ışıklar süslüyor geceyi" • 328
Genelev Bulantısı – • 329
Geri Dönüş – • 330
"Kırlangıçlar ağır" • 331
"Ele geçirdi bu şehir beni, bir deniz gibi" • 332
Saksofon Solo – • 333
Hüzünlü Caz – • 335
"Büyük şehir, bulutların ezdiği" • 337

Öteki Gençlik Dönemi Şiirleri
"Bir kış akşamı siste" • 341
"Hayır, ben kış için doğdum" • 342
"Boş yere umuyorum, ama kimbilir" • 343
"Gömülebilmek öldüğümde" • 345
"Daha razıyım artık" • 347
"Boğabilmeyi isterdim" • 349
"Solgun, azılı bir verem gibi" • 351
"Çamur, yağmurlu havada" • 352
"İniltisi gibi bir ormanın" • 353
"Yağmur yağıyor" • 354
"Sen ki bilmiyor, ışıldıyorsun onca şiirle" • 355
"Karanlık fotoğraf stüdyosunda" • 356
"Çıkmak kalabalıktan, kıvrılan" • 357
"Beklerken ölümü" • 358
"Arzu yakıyor beni" • 359
"Hayır, gece, hava soğuk, çok karanlık" • 360
"Sabah çıktım soğuğa ve güneşe" • 361
"Geçen her gün, baştan anımsayıştır" • 362
"Üzgün akşam" • 363
Sevgiliye Söylenen Sözler • 365

(5) *Çalışmak Yorar* Çevresinde
– Kız Öğretmenler – • 369
– Düşkün Kadınlar – • 372
Bluesların Bluesu • 374
Ezgi • 375
Hüzünlü Şarap (I) • 376
İçimdeki Çocuk • 378
Pastırma Yazı • 380
Çalışmak Yorar (I) • 381
İnanmayan İnsanlar • 383
Hayalin Sonu • 384
Kıskançlık (I) • 385
Hüzünlü Şarap (II) • 387
Yaratılış • 388
Hüküm Süren Huzur • 389

Başka Zamanlar • 390
Poetika • 392
Alter Ego • 393
(Manzara Taslağı) • 394
Deola'nın Geri Dönüşü • 395
Alışkanlıklar • 396
Yaz (II) • 397
Düş • 398
Uyuyan Dost • 399
Kayıtsızlık • 400
Kıskançlık (II) • 401
(Uyanış) • 402
Manzara (IX) • 403
İki • 404
Ev • 405

(6) **T.'ye İki Şiir**
"Göldeki ağaçlar" • 409
"Sen de sevgisin" • 410

GİRİŞ

1920'li yılların başlarından ölümüne (1950) dek, Pavese'nin "şairlik uğraşı"na, günlüğü *Yaşama Uğraşı*'na düştüğü notlarla ve yazılarıyla sürdürdüğü bir eleştiri ya da özeleştiri eşlik eder. Gerçi "bir sanat yapıtı ancak *onu yaratan sanatçı için* belli bir giz taşıyorsa başarılıdır"; ama "bir sanatçının serüvenini, daha karmaşık bir estetik yasayı gerektiren yeni bir yapıtla, durmadan bir önceki tekniğini aşması olarak düşünmek çok doğaldır." Dolayısıyla, "özeleştiri kendimizi aşmanın bir aracıdır. Tekniğini sürekli olarak çözümlemeyen ve yok etmeyen sanatçı, aciz bir zavallıdır" (*Yaşama Uğraşı*, 12 Aralık 1939). Öyleyse, Pavese şiirinin evrelerini, onun kendi şiirine ilişkin görüşleriyle açımlamaya çalışalım.*

*Farklı Bir Şiir Anlayışı: Öykü–Şiir***

Pavese, *Çalışmak Yorar*'ın ilk şiiri "Güney Denizleri"ni (Eylül–Kasım 1930) şiirinde bir dönüm noktası olarak görür. Niçin? Çünkü "temel olgulara ilişkin temel [öze yönelik] bir anlatım" hedefini gerçekleştirdiği ilk şiirdir "Güney Denizleri." Bu öze yönelik anla-

* Pavese'nin *Çalışmak Yorar*'ın 1943 basımının sonuna eklediği iki değerlendirme yazısı, "Il mestiere di poeta" ("Şairlik Uğraşı") ile "A proposito di certe poesie non ancora scritte" ("Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında") yazı boyunca *Ek 1* ve *Ek 2* olarak anılacaktır. Giriş yazısının hazırlanmasında, Vittoriano Esposito'nun *Poetica e Poesia di Cesare Pavese* (Foggia: Bastogi, 2001) başlıklı kitabının "Appunti sulla poetica di Pavese" ("Pavese'nin Poetikası Üzerine Notlar") bölümünden (s. 13-23) önemli ölçüde, yer yer çeviri-uyarlama yoluyla yararlanılmıştır.

** Bu bölümdeki bütün alıntılar *Ek 1*'dendir.

tım hedefinin önündeki iki büyük engelden ilki, "kitabi ve anıştırmalı bir dille anlatıldığından fazlaca keyfi bir biçimde temel olana yöneldiği iddiasında bulunan o alışılmış içedönük soyutlama"dır; ikincisi ise, "kısa şiir" tuzağıdır. Ve Pavese, bu engelleri aşmak için, "şiire –açık seçik, diri, nesnel, öze yönelik, vb. şiire– güçlü bir inancın yeterli olduğunu" düşünür; ama kendi deyişiyle bir "kendini kandırma"dır bu, çünkü asıl sorun, epik-lirik dengesini kurmaktır. Epik yön açısından zorluk: Salt geleneksel ya da metinlerarası bir kolaycılığı öz olarak benimsemekten nasıl kaçınmalı? Lirik yön açısından zorluk: Epik yönün tümüyle şiirin kapsamı dışında kalması –ya da lirik "ben"in isterlerine bağımlı kılınması– tehlikesinden ("kısa şiir") nasıl uzak durmalı?

Çıkış yolu, "her şiir, bir öykü" kavrayışıdır; Pavese, bu kavrayışa ulaşmasında, "iç dökme ile kendimi irdeleme arası bir lirizmden (sık sık keyfi sonuçlara götüren bir irdeleme ile hep hastalıklı bir çığlıkla sonuçlanan kısır bir iç dökme) 'Güney Denizleri'nin dengeli ve aydınlık anlatısı"na geçişte, üç öğenin rol oynadığını belirtir: İlki, Kuzey Amerikan edebiyatı ile ilgili yoğun çalışmalar ve çeviriler; ikincisi, kısmen Piemonte ağzıyla yazdığı öyküler; üçüncüsü de, bir ressam arkadaşıyla oluşturduğu amatör bir pornografi koleksiyonu ("hepsi de, Eski Yunan şairi Sotades tarzının güçlü etkisi"ni taşıyan "bir *ballata*'lar, tragedyalar, *canzone*'ler, sekizlikler halinde yazılmış şiirler bütünü"). Pavese, bu üç etkinliğin kazanımlarını şöyle açıklar: "Amerikan edebiyatıyla ilgili çalışmalarım, gelişme sancıları içindeki bir kültür gerçekliğiyle temasa geçmemi sağladı; öykü denemelerim, daha köklü bir insani deneyime yakınlaşmamı ve o deneyimi nesnel bir dille anlatmamı sağladı; son olarak, üçüncü etkinliğim, teknik açıdan bakıldığında, sanat *uğraşı*'nın ne olduğunu anlamamı sağladı: Güçlüklerin üstesinden gelmenin zevki, bir izleğin sınırları, imgelem, üslup oyunu ve bir üslubun –ki aynı zamanda olası dinleyici ya da okurla bir hesaplaşmadır– verdiği gizemli mutluluk."

Bu üç etki de, deyim yerindeyse, hem içerik hem biçim düzleminde öğretici olur. İlk ikisi –Amerikan konuşma dilini keşfetme ve gerçekçi bir üslupla yazmaya çalıştığı diyaloglarda Torino ya da Piemonte ağzını kullanma– Pavese'nin yaşantı-dil bağını daha derinlemesine görmesini sağlar; çok geçmeden bu kavrayış, daha genel bir kuramı benimsemesiyle sonuçlanır: Dil-şiir özdeşliği.

Üçüncüsü –Sotades tarzı koşuklar yazarken kullandığı üslup– "her tür yazınsal dili kemikleşmiş ve ölü bir bütün olarak" görmesini ve "yazınsal dilde kanın yeniden akmasını ve yaşamın canlanmasını sağlama[nın], ancak konuşma dilinden, teknik dilden ve yöre ağzından sürekli aktarmalar ve aşılarla mümkün" olduğunu anlamasını sağlar. En önemlisi, bu hazırlık dönemi, Pavese'yi şu önemli görüşe vardırır: "Ne kadar yüce olursa olsun her şiirsel atılımın koşulu, her zaman, içinde yaşadığımız ortamın etik ve elbette pratik gerekliliklerine titiz bir dikkat göstermedir."

Pavese, "bu doğal hazırlıktan sonra," ilk öykü-şiiri "Güney Denizleri"ni yazar: "Durumların nesnel gelişimi"ni anlattığı için *öykü*; bunu "düş gücüne dayalı bir biçimde" yaptığı için *şiir*. Ama sorun tam anlamıyla çözüme kavuşmuş değildir: "Durumların geliştirilmesindeki *nesnellik*" kaygısı, metin gerçekçi bir örgü üzerinden kurulsa da, "yarı psikolojik, yarı anlatısal [*cronistico*] bir şiir"le sonuçlanır; çünkü Pavese "üslubun *ölçülülüğü* üzerinde ısrar e[der]" ve "imgelemsel açıklığa, retoriğin çarpıttığı *öteki bütün* anlatım tutumlarının dışında ulaşmak" ister. Başka bir deyişle, başlangıçta sözünü ettiğimiz lirik-epik dengesi açısından bakılırsa, bu aşamanın bir yarı "lirik" ("psikolojik")–yarı "epik" ("anlatısal") aşama olduğu, ideal sentezin henüz gerçekleşmediği söylenebilir. Çözüm, "nesneye sıkı sıkıya, kıskançça, tutkuyla bağlanma"dır. Bu da, çok geçmeden, "konunun, daha doğrusu nesnenin" bir engel gibi görülmesine yol açar; çünkü "öyküye ilişkin böylesine maddeci bir kavrayış" kaçınılmaz olarak "bir konu bulup onu kendi psikolojik ya da anlatısal doğasına göre gelişmeye bırakmak ve sonuçları izlemekle yetinmek"; yani "bu doğayla özdeşleşmek ve edilgen bir tutum takınarak onun yasalarını uygulamasına izin vermek" sonucunu getirir: "Bu, nesneye teslim olmaktır. Benim yaptığım da buydu."

Gene de, Pavese "*nesnel üslubun* şaşmaz dürüstlüğü"nden, "keskinliğinden ve net tınısından" hoşnuttur. Biçim sorununu, geleneksel ölçülerden yararlanmak yerine, kendi iç ritmini bularak çözer; öyküyü kavrayışındaki "*ödünsüz nesnellik* gerekliliği" tutumundan kurtulmasında ise, özellikle Shakespeare ve öteki Elizabeth dönemi yazarlarını okumasının önemli bir etkisi olur. "Ödünsüz nesnellik"in, başka bir deyişle yüzeysel bir gerçeklik anlayışının ya da olanı anlatmakla yetinmenin kusuru, nesne ile imge arasında im-

gelemsel bir ilişkinin kurulmasını engellemesidir. Pavese, geleneksel imgeyi ("retorik imge"yi) reddettiğine göre, onun yerine nasıl bir imgeyi geçirecektir? Bunu, "*imge*"yi keşfetmesiyle açıklar: "İmgeyi... retorikteki anlamıyla bir mecaz gibi, anlatısal nesnelliğin üzerine oturtulan az çok keyfi bir süs gibi anlamıyordum artık"; nesne (anlatının içeriği) ile imge (içeriğin sözel aktarımı) arasında "*imgelemsel bir bağ* keşfediyordum ve bu bağ *öykünün konusunun ta kendisiydi.*"

Pavese bu keşfin önemini "her tür şiirsel etkinliğin birincil kaynağına ulaşmıştım (ya da bana öyle geliyordu)" sözleriyle dile getirir ve söz konusu kaynağı şöyle tanımlar: "Bir gerçekliğe ilişkin kişisel algımızın ta kendisi olan bir imgelemsel ilişkiler bütününü, yeterli bir bütün olarak aktarma çabası." Pavese, "şiirin özü imgedir" kavrayışına ulaşmasında Elizabeth dönemi yazarlarının oyunlarındaki imgeler üzerine düşünmesinin katkısı olduğunu belirtir: "Bu imgelerin önemi, karşılaştırmanın retorik anlamından değil; daha çok... bütünsel bir imgelemsel gerçekliği oluşturan parçaların anlamından kaynaklanıyordu (bu anlamın içeriğini, söz konusu parçalar arasındaki ilişki oluşturuyordu)."

Pavese bu yaklaşımı içselleştirirken, "neredeyse yöntemsel, giderek daha sağlam, içgüdüsel bir yetiye" dönüştürürken, yeni bir sorunla karşılaşır: "Nesnel verinin yerine daha somut ve bilgece bir gerçekliğin imgelemsel öyküsünü geçirmeliyim. Peki, ama bu imgelemsel bağlar arayışı nerede duracaktı? Başka bir deyişle, şu imgelemsel bağı değil de, ötekini seçmemin gerekçesi ne olacaktı?.. Kısacası, ne zaman imgelemsel gizilgüç keyfi hale gelir? İmge tanımım, bu soruyu hiçbir biçimde yanıtlamıyordu."

Pavese, 1933-1934'te bu sorunlar üzerine yoğun olarak düşünür, ama yalnızca geçici bir çözüme ulaşır: "İmgelem oyununda uygunluğun ölçütü, ruhsal anlamıyla gerçekliğe kişisel katılımımızı belirleyen mantıksal ve ahlaki bütüne *seçik* bir bağlılık olmalıdır." Ama bu katılım "her zaman değişken ve yenilenebilir" bir nitelik gösterir; dolayısıyla, "imgelemsel etkisi sayısız durum içinde ete kemiğe bürünebilir." Buradan şu sonuca varır Pavese: "Öyleyse, her tür estetik yargının geçici ve yüzeysel olduğunu mu söylemeliyiz? Öyledir, diyesi geliyor insanın." Soru işaretlerine karşın, Pavese "o apaçık ilkeye bağlı kalı[r]: Zihinde net olarak canlandırılmış imgelemsel bir ilişkinin ölçülü ve doğrudan anlatımı."

Yeni Bir Anlayışa Doğru

Pavese, 1935'te hâlâ öykü-şiir üzerine düşünüyor ve *Yaşama Uğraşı*'na şu notu düşüyordu: "Olay örgüsünü nesnel bir yöntem yerine, imgeleme yetisinin ayarlı, ama gene de düşe dayanan kurallarına göre kurduğum doğru, amacım da bu zaten. Gelgelelim, ayarlamanın sınırı nedir, düşe dayanan kurallara ne ölçüde önem vermeli, imgeleme yetisi nerede biter, mantık nerede başlar: küçük, şaşırtıcı sorunlar bunlar" (10 Ekim 1935). Gene, günlüğünde: "Ama imgelerden yararlanmayan bir betimleme tasarlanabilse de (böyle bir şeyi aslında dilin doğası yadsır), mantıksal düşüncenin ötesinde bir betimleme olabilir mi? Bir ağacın yeşil olduğunu söylemek bile, bir yargı değil mi?" (1 Kasım 1935) sorusunu soruyor; birkaç gün önce, şiirde imge ile yargı üzerine düşündükleri, onu şu sonuca ulaştırıyordu: "Şiir, bir budalanın denize bakıp, 'Tıpkı yağ gibi!' demesiyle başlar. Düz bir yüzeyin en iyi betimlenişi değildir bu elbette, ama aradaki benzerliği bulmuş olması bu sözü söyleyenin hoşuna gitmiş, bu gizli bağ onu heyecanlandırmış, bu gözlemini herkese duyurma isteğini vermiştir ona. Ne var ki, bu noktada kalmak da aynı ölçüde budalalık olur. Şiire böylece başlandı mı, ana düşünceyi sayısız çağrışımla zenginleştirip bir değer yargısına vararak ustaca bitirmeli" (28 Ekim 1935). Ve aynı yılın sonuna doğru şu gerçeği kabul etmek zorunda kalıyordu: "İmge-anlatının şiirime ilişkin teknik bir yorum girişiminden başka bir şey olmadığı açıkça görülüyor; belki bu da bir eğretileme; her durumda, güncel bir program olmadığı kesin. 'Birbirinin yerine geçen ve birbirini aydınlatan' çeşitli imgelerin her şiire özgü süreç olduğu kesin bir gerçek; bu da, şiirin imgeler anlatısı mı, yoksa daha çok etik ve ritmik önemi olan bir ilksel çekirdeğe hizmet eden imgeler oyunu mu olduğu sorununu çözümsüz bırakıyor" (16 Aralık 1935).

1936-1937, Pavese'nin şiiri ve eleştirel değerlendirmeleri açısından belirleyici önemi olan yıllardır. İlk şiir kitabının yayımlanmasından sonra içine düştüğü kriz, temel bir değişimi gösteren yeni bir şiir tekniğine ulaştırır onu; *Yaşama Uğraşı*'nda bunu şöyle açıklar: "Bu şiirlerde anahtar niteliğindeki cümlelerin nasıl hep şimdiki zaman kipinde olduğuna dikkat etmek gerekir; diğerleri de, geçmiş zaman kipinde olduklarında bile, şimdiki zamana yakındır. Demek

istediğim, bu şiirlerde güncel bir gerçeklik, anlatıya değil çağrışıma dayanan bir gerçeklik buluyorum, *burada bir imgeye bir şey oluyor, şimdi* oluyor, çünkü imge düşünce yoluyla *şimdi* geliştiriliyor ve gerçeklikte hareket edip kök saldığı görülüyor" (9 Kasım 1937). Pavese'nin şiirini açıklama çabasındaki bu an, bir taviz havası niteliği taşır:

> Nasıl imge-anlatı, eylemlerini düşünceler (yani imgeler) biçiminde anlatan bir benin durumundan empirik olarak doğdu ise; üçüncü kişili nesnel şiirler de çok eski içgözlem tekniğinin olağan bir biçimde üçüncü kişiye aktarılmasıdır. Düş gücüne dayalı çeşitli bütünlerin (imge–anlatıların) çağrıştırılması ne kadar temkinli ya da ne kadar şaşırtıcı olursa olsun, konunun bir zihnin ürettiği *mantıksal-düş gücüne dayalı süreç* olmadığı, her zaman *düşünen ve duyan zihin* olduğu açıklık kazanıyor. Üslup değil, içerik... Olabildiğince açık konuşalım: Gerçek bir *düşünce anlatısı* elde etmek için, kendi düşünme tarzları *üzerine* düşünen birisinin iç dünyasını canlandırmak zorunda kalacaktım. Bu da pek ahım şahım bir konu gibi görünmüyor.

Şair, yararsız bir büyücülük tuzağına düşmemek için, anlattığı şeyin *olduğuna inanmak zorundadır. Salt düş gücüne dayalı* şeyler yarattığına inanırsa, yapıtı şiir değil, "edebiyat" olacaktır. Bu yüzden, şairin çalışması "kendinden menkul" bir yaratıya dönüşmemelidir; bir olgu ya da bir kişiyi anlatmak kendi içinde bir amaç olmamalı, farklı bir hedef gözetilmelidir: "Başka bir deyişle, yaşamı anlamaya ilişkin bir yol –yeni bir bilgi demek olan bir yol– yaratmaya çalışmalıdır." Pavese'ye göre, ancak bu yolla, imge gerçeklik kazanabilir ve anlatının konusu haline, düşüncenin özü haline gelebilir; ancak bu yolla, doğalcılıktan kendini kurtarabilir şair. Bu açıdan bakıldığında, şiir yazmak, "hayal kurmak değil, *bilmektir:* Gerçekte ne *olduğumuzu* bilmek. Anlatmak üzere olduğumuz şeyin *gerçekleşmiş olduğuna inanma* gereksinmesi böyle yerine getirilmiş olur; demek ki, yalnızca gerçekten var olduğunu düşündüğümüz şeyin (üslubumuz, zamanımız = *bilincimizin* nesnesi) yazılmaya değer olduğu bir gerçek. Yeni bir görme biçimini, dolayısıyla yeni bir gerçekliği öğretmeyi amaçlıyorsak, üslubumuzun *gerçek*, yazılı sayfanın ötesine yansıtılabilecek bir şey olarak anlaşılması gerektiği açıktır. Aksi takdirde, bu keşfimizin ne gibi bir ciddiyeti olur ki?" (*Yaşama Uğraşı*, 24 Ekim 1938).

İmge-Simge

Pavese için imgenin "gerçeklik" değerinin yanı sıra "simge" değeri de vardır: "İmge, görünüme ya da duruma derinlik kazandırarak onu sonuçlandırmaya yarayan değişik bir deneyime gönderme yaptığın zaman da oluşur (hatta geçerli tek imge budur). Örnek: deniz ile yıldırım. Ama ne demek istediğimize açıklık getirelim: Anlatmaya ara vermeden biraz geriye çekilmeni ve bütünsel deneyimi anımsamanı–derinleştirmeni sağlayan bu öğeler, yalnızca birer betimleme olmanın ötesinde *birer simge işlevi görür.* Demek ki, içsel bir gerçekliği açıklamak için doğal bir görünüme bürünmeleri anlamında birer imge olmakla birlikte, senin anlatında bir mitteki bir Tanrı ya da bir kahramanın değişmez nitelikleri (Okeanos kızlarının ak bedenleri, Akhilleus'un katil elleri, Aphrodite'nin kuşağı) gibidir bunlar, kişinin gizli gerçekliğine gönderme yapan öykü içindeki öykülerdir" (*Yaşama Uğraşı*, 6 Kasım 1938). Pavese, gene günlüğünde, simgeyi nasıl anladığını şöyle açımlar:

> Yinelenen bir hareketle, bir nitelemeyle, herhangi bir çağrışımla, bir kişi, bir nesne ya da bir durumun öyküdeki bir diğeriyle hayali bir bağı olduğunu ima etmek, iki özneden her birinin maddeselliğini kaldırmak ve her ikisinin maddi durumlarını öyküye dökmek yerine, bu bağın, bu imgenin öyküsünü kurmak demektir.
>
> "Bu imge" bir benzerlik olmamalıdır – bu kadarını söylemek yeterli. Bu imge bütün konusunu kendi rengine büründürmeli ve onu belli bir açıdan, belli bir anlam içinde göstermelidir; bu da iletilecek olan *hakikat*'tir...
>
> Dante'deki Haç, Kartal, vb. (ya da başkaları; bunlar en bilinenleri) dışındaki simgelere böyle yaklaşmak gerekir, örneğin Araf'taki bütün sahnelere egemen olan bildik alacakaranlık; bu simge istiharelere, bu istiharelerden uyanışlara anlam verip anlamını onlardan alır ve "neşeyle gözden yitip giden dünya" *iletisini* dile getirir (4 Aralık 1938).

Yukarıdaki alıntı, Pavese'nin 1934'teki iddialı tanımdan –imgenin kendisinin, öykünün konusu olduğu– ne kadar uzaklaştığını; bu tanımın, Pavese'nin deyişiyle, "yanlış ya da vakitsiz" (*Ek 2*) olduğunu gösterir; çünkü: "Şimdiye kadar, gerçek figürleri canlandır-

dın (onları, içsel karşılaştırmalarla kendi bağlamlarına sıkı sıkıya yerleştirerek), ancak bu karşılaştırma hiçbir zaman öykünün konusu olmadı, bunun da geçerli bir nedeni var: Konu, bir kişi ya da gerçekçi bir manzaraydı. Sonuçta, *Çalışmak Yorar*'ın olası birliğini, ancak gerçekçi serüven biçiminde görmüş olman bir rastlantı değil. *Canzoniere* nasılsa, tek tek şiirler de öyle" (*Ek 2*).

Pavese'nin 1938-1939 yıllarında imgenin hem *gerçeklik*, hem *simge* olduğunu keşfetmesi, 1940'ta "öyküye indirgenemeyecek bir şiirin gerekliliği" (*Ek 2*) görüşüne ulaştırır onu. Pavese'nin yaklaşımı tersine dönüyor gibidir, ama konu üzerinde düşünmeyi sürdürür: "Elbette, bu kez de, imge sorunu merkezi konumunu koruyacaktır. Ne var ki, gördüğümüz gibi, *imgeler anlatma* meselesi –boş bir formül– olmayacaktır bu, çünkü hiçbir şey bir imgeyi zihinde canlandıran sözler ile bir nesneyi zihinde canlandıran sözleri birbirinden ayırt edemez. Bu, gerçekçi değil, simgesel bir gerçekliği betimleme –doğrudan ya da düş gücü yoluyla olmasının önemi yok– sorunu olacaktır. Bu şiirlerde olaylar, gerçeklik öyle istediği için değil, zihin öyle karar verdiği için meydana gelecektir – meydana gelecekse. Tek tek şiirler ve *canzoniere*, bir özyaşamöyküsü değil, bir yargı olacaktır. Sonuçta, *İlahi Komedya*'da olduğu gibi (oraya ulaşmak gerekiyordu) – bir noktayı göz ardı etmeden: Senin simgenin alegoriye değil, Dantegil imgeye karşılık gelmesi gerek" (*Ek 2*). Kısacası, kendisinin de belirttiği gibi, "yalnızca yapıtın haklı çıkaracağı bir niyet, akla vurulamayacak [irrasyonel] bir ilke" söz konusudur: "Dört yıl süren tutkulu amaçlar ve içgözlem bunu sana dayatıyor, tıpkı 1931-1932'de bir ses sana şiirler *anlatmayı* dayattığı gibi" (*Ek 2*).

Yaşama Uğraşı, Pavese'nin, şiirine ilişkin düşüncesinin bu aşamasında simgeyi anlamaya, açımlamaya; imge ile simge arasında bağ kurmaya çalıştığını gösterir. 10 Aralık 1939'da şunları yazacaktır:

> Anlatının maddi öğelerinden birindeki ısrarlı imgesel anlama (öykü içinde öykü) –yüzeye çıkan gizli bir gerçekliğe– işaret eden yinelemeli dayanak noktaları söz konusudur (6 Kasım'ın klasik örneğindeki "değişmez nitelikler" gibi). Örneğin, *Senin Köylerin*'deki "meme" – o köyün cinsel gerçekliğini dile getiren gerçek bir "değişmez nitelik"tir bu.

Alegorik simge değil, *imgesel simge* – "hayal"i (öyküyü) dile getirmenin fazladan bir aracı. Bu simgelerin dinamikliği buradan kaynaklanıyor; anlatıda yeniden beliren, anlatının *kişileri* olan ve konuşmanın eksiksiz maddeselliğine eklenen değişmez nitelikler bunlar; gerçekliği kanından ve soluğundan yoksun bırakan ikameler değil: Değişmez simgelerde (İhtiyat: üç gözlü kadın) böyle bir şey söz konusudur.

Bu araca denk düşen örnek *alegori* değil, Dante'ye özgü *imge*'dir... *Cennet*'in XXIII. kantosu bir örnek olabilir. Burada bütün ışık görüngüleri, yerin ışıklı *gerçekliğini*, aynı zamanda da onun *gizli gerçekliğini* –"yaratılmış her şeyin kaynağı" olma– dile getirir (yıldırım, güneş, kuşlar, ay, ezgi, çiçekler, değerli taşlar).

Pavese, bu yeni konumun güçlüklerinden söz eder: "Kendini Dante'ye özgü, simgesel bir *ben*'e dönüştürme, sorunlarının kökleri şehir-kır gibi son derece bireysel bir deneyimde iken ve bütün betiler yalnızca psikolojik açıdan bireysel birer simge niteliği gösterirken, çok zor" (*Yaşama Uğraşı*, 27 Mayıs 1944). Aynı yıl, günlüğüne 17 Temmuz'da yazdıkları, yeni şiir kavrayışının ve bunun *Çalışmak Yorar*'daki kavrayıştan farkının bir göstergesidir:

Şiir ritimle dile gelen özgün düşüncedir dediğimiz zaman, sadece şiirin doğasını tanımlamak isteriz. Şiirimizin durmadan nesneleri yok etmeye çalışması, kendi nesnesi ve kullandığı sözcüklerin özü olmak istemesi bu yüzdendir. D'Annunzio'nun yapıtlarında genellikle bir yozlaşma belirtisi olan sözlerle esrikleşme eğilimi, bu özü nesnelerin eti ve kemiği olarak görür. Bu evrensel bir ses taklididir. Bizim yapıtımızda anlatım katıksız ve yalındır; ritmini nesnelerin sesinden daha derin bir yerde bulur: Kendisinin farkında olmayan, söyleyebileceği her şeyi söylemekten çekinen bir anlatımdır bu. Tedirginliğimizin nedeni de tek gerçeğimiz olan sözcüklere güvenmeyişimiz, henüz ne olduğunu açıkça bilmediğimiz bir öz arayışımız, kararsızlığımız, acı çekmemizdir.

Çalışmak Yorar adlı kitabım bile, biraz yüzeyin altına inince bu eğilimi gösteriyor: nesnesini sözcüklerin seslerinin ve biçimlerinin altında aramak; ne şarkı, ne de söz esrikliği olan bir ritim bulmaya çalışmak. Bu yüzden müzikten kaçıp belirsiz renkte sözcükleri kullanıyor. Doğaya ayna tutmanın bir başka biçimi olan konuşma diliyle renk kazanmaya fazla yer vermesi tek yanlışı. Ama yavaş yavaş bundan kurtuluyor, ritmin disiplinine giriyor.

> Sonra düzyazı bölümlerde yeniden konuşma diline dönüyor. Neden? Bu bölümlerde ritmin desteğinden yoksun kalıyor da ondan. Şimdi sorun, bu desteği varsayarak bir şeyin özüne nasıl varılacağını bulmaktır.

Bu "öz arayışı"nın varacağı son nokta, şiiri mit yoluyla anlama çabası olacaktır.

*Şiir-Mit İlişkisi**

Pavese'nin yapıtlarında sık sık beliren bir durum, yurdundan uzaklaşmış, bir süre (çoğunlukla uzunca bir süre) başka yerlerde yaşamış bir kişinin, daha sonra kendi topraklarına dönmesi, çocukluğu ile, çocukluğunun anıları ile bağlantı kurmaya çalışmasıdır (sözgelimi, "Güney Denizleri"nde ve son romanı *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nde). İnsanın, başkalarıyla iletişim kurmanın güçlüklerine ve yalnızlığa karşı tek dayanağı, kendi toprağıyla, ait olduğu "yurt"la, anılarla kurduğu duygusal ve biyolojik bağdır. *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nde Anguilla'nın belirttiği gibi: "Bir yurt yalnız olmamak demektir, insanlarda, ağaçlarda, toprakta, sen orada olmadığında bile seni bir şeylerin beklediğini bilmektir." Öte yandan, olgunluk, erişkinlik, büyüme de, tıpkı yurdundan uzaklaşmada olduğu gibi, temel olandan uzaklaşmak demektir; onun yarattığı yabancılaşma duygusu da ancak anılarla, çocukluktaki algılamalarla, çocukluğun geçtiği fiziksel mekânlarla yeniden kurulan bağ aracılığıyla giderilebilir. İnsanın ait olduğu toprakla, çocukluğuyla kurduğu bu derin bağ ("her şey insanın çocukluğundadır, o anda şaşırtıcı bir irkilti gibi duyulan geleceğin büyüleyici niteliği bile"), Pavese'nin neden Langhe dışındaki tepelerde, doğa manzaralarında *şiirleştirebileceği* bir şeyler bulamadığını da açıklar. Anıların olmadığı bir manzara, tarihi olmayan, geçmişi olmayan, kısacası belleksiz bir manzaradır:

> Neden hiçbir şey yazamıyordum ayın aydınlattığı bu kızıl kayalar üstüne? Kendimden hiçbir şey yansıtmıyorlardı da ondan... Ama bu kayalar

* Yazının bu bölümünde yer yer şu yapıttan yararlanılmıştır: Salvatore Guglielmino, *Guida al novecento* (Milano: Principato, 1978), s. I / 305 vd.

> Piemonte'de olsaydı, onları kolayca hayal gücümün kapsamına sokar, bir anlam kazandırabilirdim. Şiirin başlıca temeli, daha şiir başlamadan şairin imgeleme yetisinde tohum olarak yaşayan o duygudaşlık bağlarının, o biyolojik saplantıların önemini bilinçdışı bir duyarlılıkla sezmektir... Benim bile, konusu Piemonte'ye bağlı olmayan bir şiir yazabilmem gerekir elbet. Gerekir ama, bugüne kadar yazamadım böyle bir şiir. Çevremle doğuştan gelen bağlarımın varlık kazandırdığı imgeyi yeniden işlemenin ötesine geçemedim demek ki. Başka bir deyişle, şair olarak sanatımda kör bir nokta, istemediğim, ama bir türlü de yok edemediğim, elle tutulur bir sınırlılık var. Gerçekten nesnel bir tortu mu bu, yoksa kanıma karışmış vazgeçilmez bir şey mi? (*Yaşama Uğraşı*, 10 Ekim 1935).

Pavese, 1935'te (yukarıdaki alıntının tarihi) sanatında "kör bir nokta," "bir sınırlılık" olarak gördüğü bu durumu, yaşamının son yıllarındaki yazılarında açımladığı *mit* kavramıyla bir senteze ulaştırır. Guglielmino'nun da belirttiği gibi, Vico hakkındaki düşünceleri, etnoloji incelemeleri, dekadan sanatın irrasyonalizmiyle bağları Pavese'yi, şu temel görüşe götürmüştü: Başlangıçta dünya ile olan temasımızla bizde mitler ve simgeler yaratılır; bu mitler, simgeler irrasyonel, ancak gelecek açısından kesin ve belirleyici bir anlam edinir, nesnelerin anlamı niteliğini kazanırlar: Bir tür kandaki anıdır bu. Pavese, bunu şöyle açıklar:

> Bebeklikten, çocukluktan, şeylerle ve dünyayla insanı hazırlıksız ve duygu yüklü ve dolaysız yakalayan bütün o temel nitelikli temas anlarından, rasyonelliğe indirgenmesi olanaksız bütün "ilk kezler"den, biçimsiz olan karşısında bilinçte bir imgenin, ülküsel bir görüntünün [*idolo*], geleceğin habercisi bir irkiltinin oluştuğu başlangıç anlarından bir baş dönmesi, bir bilgi vaadi, esrimeli bir ön-izlenim yükselir, bir burgaç ya da ardına dek açılmış bir kapıdan yükselircesine. Bu duyumun kendine özgü özelliği, zamanın durmasıdır, her defasında o ilk kezi yeniden yaşamaktır... O ânı düşünmeye, gün ışığına çıkarmaya kendini bırakmak demek, zamanın dışına çıkmak, metafizik bir mutlaka dokunmak, bir kökeni kaygıyla, hayranlıkla seyrettiğimiz bir alana girmek demektir. Bu köken, devinimsizliğini yitirmeyecektir ta ki bir başka şeye –bilinçli şiire, açımlanmış düşünceye, sorumlu eyleme, kısacası tarihe– dönüşünceye kadar.
>
> Bu yüzden, bu başlangıç haline "mitsel"; bilincimizin derinlerinde çakıveren çeşitli, her birimiz için hep aynı imgelere ise "mitler" adını veri-

yoruz. Bunlar, henüz şiirsel belirginlik ya da rasyonel netlik kazanmamış olarak varlıklarını sürdürürler, ama öyle çok yaşam, öyle çok sıcaklık, öyle çok ışık vaadi yayarlar ki, sonuçta onlar da bilincimizin ateşleri ya da fenerleri işlevini görürler...

Şairin yaptığı, bu kendi mitleri üzerine –onları açık bir imgeye ve başkalarının erişebileceği bir söyleme dönüştürmek için– yoğun bir emek harcamaktan başka nedir ki?... Bu mitler, yalnızca yarısı anımsanan önemli bir söz gibi bilincimizi tedirgin eder ve bizi benliğimizin bütün enerjisiyle onları açıklamaya, tanımlamaya, bütünüyle ele geçirmeye zorlarlar. Ama bilindiği gibi, ele geçirmek demek, yok etmek demektir. Bu yok ediş –yani, bu dönüştürme– kutsallığı bozulan mitin biricikliğini, inanılan simge olmanın getirdiği gizemli gücü ortadan kaldırır. Şiire dönüşen mit, dinsel halesini yitirir. Bir de kuramsal bilgi haline geldiğinde, süreç sona ermiş olur.

Bunu söylerken, kimseye mitlerinin üzerine titreyip onları korumasını öneriyor değiliz... Ruhun yasası budur: Gerçeklikle karşılaşmamızda sürekli olarak kendi mitlerimizi yaratmak ve onları çözmeye, şiire ya da kurama dönüştürmeye çalışmak. Artık açıklanmış, içine girilmiş, kutsallığı bozulmuş bir mitle oyalanmayı sürdüren kişi, ne gerçek inançlı olabilir, ne şair, ne bilim adamı. Bir estet olup çıkar, o kadar ("Mit," *La letteratura americana e altri saggi*, s. 344-345).

Pavese'ye göre, gerçek şair ile taklitçi arasındaki temel fark buradan kaynaklanır: İlkinde tükenmek bilmez bir duygu ve keşif susuzluğu vardır; ikincisinin tutkusu, mesafeli bir tutumla, gizemi açığa vurulmuş yoldan gitmektir. Belirgin olarak, burada daha değerli yapıt, "bilinmeyen toprak"ı (*terra incognita*) keşfeden şairinkidir, başkalarının araştırmalarını derinleştirdiğine inanan kişininki değil. Şiir ve genel olarak sanat, hiçbir tür öykünmeyi kabul etmez, kendi kendine öykünmeyi bile: Kendi izinden gitmek, başkasının izinden gitmek denli yanlıştır. Hep yeni mitler keşfetmek, hep yaratmak gerekir: Pavese'nin bir yazısında belirttiği gibi: "Şair, yaratır, anlar ve öteye geçer. Ama onun için bile işin şakası yoktur. Çalışmasının, fethinin her dönemecinde edebiyatın o ürkütücü tehlikesi onu bekler. Kişi her zaman kendisinin taklitçisi haline gelebilir; durup, zaten bildiği ve ele geçirdiği beldeden gereğinden çok yararlanma ayartısına kapılabilir... Bir şairin durup, [keşfettiği] beldeden ge-

reğinden çok yararlanması ne demektir? Kendisine karşı *aslında bildiği şeyi bilmiyormuş* gibi yapmasıdır. Şiirin kaynağı, her zaman bir gizemdir, bir esindir, bir irrasyonelin–bilinmeyen toprağın karşısında duyduğumuz duygu yüklü şaşkınlıktır. Ama şiiri yazma edimi –burada, alevi yanan maddeden ayırmamız kabul edilebilirse– açpaçık görme, akla vurma, bilme yönünde mutlak bir istençtir... Mitos ile logos" ("Şiir Özgürlüktür," *La letteratura americana e altri saggi*, s. 329).

Pavese gene "Şiir Özgürlüktür" yazısında, kendi mitlerini açıklığa kavuşturma kaygısı içindeki şaire dışarıdan hiçbir yardım gelemeyeceğini, hiçbir öğüt ya da uyarının ona herhangi bir yararı olamayacağını söyler: "Şair, gerçekten *yeni bir konu*'yu, yeni bir dünyayı açıklığa kavuşturuyorsa (şair ancak bunu yapabilen kişidir), doğal olarak başka hiç kimse bu konuyu, oluşum halindeki bu dünyayı biliyor olamaz, onun yargıcı olan kişi dışında." Bu yüzden, eleştirinin –en ölçülü ve sağduyulu eleştirinin bile– yön göstermeleri tümüyle kısır ya da zararlıdır; bu yön göstermeler, "çoktan sonuçlandırılmış bir deneyim"e dayandıkları için, "zaten var olan bir konular bütününü ve bir beğeniyi yansıtacaklardır." Pavese, gerçek şairin, edindiği kültür birikimiyle bu öğütleri, bu yön göstermeleri zaten kendi başına bulguladığını belirtir.

Şiiri "mit" ve "bilinmeyen toprak" olarak tanımlama, Pavese'nin kendi şiiri üzerine özeleştirel sorgulamasının vardığı son noktadır.

* * *

Çeviri Üzerine

Şiirler, şu basımın eksiksiz çevirisidir: Cesare Pavese, *Le Poesie*, yay. haz. Mariarosa Masoero (Torino: Einaudi, 1998).

Le Poesie, İtalyanca'da yayınlanmış en kapsamlı Pavese şiirleri derlemesi olup, şairin hem olgunluk dönemi şiirlerinin tamamını (*Çalışmak Yorar*, *Toprak ve Ölüm*, *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak*), hem uzun hazırlık ya da gençlik dönemi şiirlerinden oldukça geniş bir seçkiyi içerir.

Şiirler'in içeriğine gelince:

(1) *ÇALIŞMAK YORAR*

Bu bölüm, *Çalışmak Yorar*'ın farklılıklar gösteren ilk iki basımını ve sansür nedeniyle ilk basımda yayımlanamayan dört şiiri içerir:

Çalışmak Yorar (1936): İlk basımda yer alan şiirler.

Sansüre Uğrayan Şiirler: İlk basımın sansürlenen dört şiiri.

Çalışmak Yorar (1943), *Eklenen Şiirler ve Ek*: İkinci ve "kesin" basıma eklenen şiirler; ayrıca, Pavese'nin bu basıma eklediği, kendi şiirine ilişkin iki düzyazı değerlendirmesi ("Şairlik Uğraşı" ve "Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında").

(2) *TOPRAK VE ÖLÜM*

Pavese, *Toprak ve Ölüm* şiirlerini Roma'da yazmıştır (27 Ekim-3 Aralık 1945). Dokuz şiirden oluşan bu yapıt, şair hayattayken, önce 1947'de *Le Tre Venezie* dergisinde; daha sonra, Giacinto Spagnoletti'nin yayına hazırladığı *İtalyan Şiiri Antolojisi 1909-1949*'da yayımlanmıştır.

(3) *ÖLÜM GELECEK VE GÖZLERİ GÖZLERİN OLACAK*

Pavese'nin Constance Dowling için 11 Mart-11 Nisan 1950'de, Torino'da yazdığı *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak*'taki on şiir (sekizi İtalyanca, ikisi İngilizce), şairin ölümünden sonra, Einaudi Yayınevi'ndeki çalışma odasının masasında bir dosya içinde bulunmuş ve ilk kez 1951'de *Toprak ve Ölüm*'le birlikte yayımlanmıştır.

(4) *ÇALIŞMAK YORAR*'DAN ÖNCE

Bu bölümde, Pavese'nin 1923-1930 yılları arasında yazdığı "gençlik dönemi şiirleri" yer alır. Dört grup halindeki düzenleme –"İç Dökmeler," "Yeniden Doğuş," "(Çöküş Ateşleri)" ve "Büyük Şehrin Bluesu"– kaynağını şairin notlarından alır. Aynı tarihlerde yazılan, ama gruplar halinde düzenlenmemiş olan şiirler, "Öteki Gençlik Dönemi Şiirleri" başlığı altında bir araya getirilmiştir.

(5) *ÇALIŞMAK YORAR* ÇEVRESİNDE

Bu bölüm, Pavese'nin 1931-1940 yılları arasında yazdığı, ancak *Çalışmak Yorar*'ın iki basımında da yer vermediği şiirleri içerir.

Pavese, bu şiirlerden on birini –"Hüzünlü Şarap (II)," "Yaratılış," "Deola'nın Geri Dönüşü," "Alışkanlıklar," "Yaz (II)," "Düş," "Uyuyan Dost," "Kayıtsızlık," "Kıskançlık (II)," "Uyanış" ve "İki"– *Sevgisizlik Şiirleri (1934-1938)* başlığı altında bir araya getirmiştir.

(6) T'YE İKİ ŞİİR

Pavese'nin 18-23 Haziran 1946'da, Roma'da, Teresa Motta için yazdığı bu iki şiir, şairin ölümünden sonra evrakları arasında bulunmuş ve ilk kez 1962'de yayımlanmıştır.

* * *

Okurun da izniyle, üç kısa kişisel not düşmek istiyorum:

İlki, bu çeviri, daha önce yayımladığım *Cesare Pavese: Bütün Şiirlerinden Seçmeler* (İstanbul: Kavram, 1995) çevirisindeki çeşitli hataları düzeltme olanağını verdi bana. Bugün baktığımda, *o dönemde* Pavese şiiri çevirmeye (son derece zor bir uğraş) tam anlamıyla hazır olmadığımı görüyorum; umarım bu çeviri, Pavese'nin ve okurun gözünde "gençlik yanılgım"ın bağışlanması için de bir vesile olur.

İkincisi, bu çalışmayı baştan beri destekleyen Yapı Kredi Yayınları'na ve özellikle, yoğun çalışmaları arasında çevirinin editörlüğünü üstlenmeyi kabul eden Güven Turan'a teşekkür etmek isterim.

Son olarak, *Şiirler* çevirisinin, başta Bedrettin Cömert ve Ziya Ermumcu olmak üzere, Pavese şiirinin Türkiye'de tanınmasına emek veren herkese olan gönül borcumun somut bir ifadesi olarak görülmesini dilerim.

Kemal Atakay
İstanbul, 2008

PAVESE'NİN YAŞAMI VE YAPITLARI

1908-1913 9 Eylül 1908'de, Santo Stefano Belbo'da (Cuneo) doğdu. Kız kardeşi Maria'dan sonra dünyaya gelen Cesare, üçü küçük yaşta ölen beş kardeşin sonuncusudur. Köylü bir aileden gelen babası, Piemonte adliyesinde memur olarak çalışıyordu; annesi, Vercelli'li zengin esnaf bir ailenin kızıydı. Çocukluğu boyunca Pavese tatillerde Langhe yöresine dönecek ve en iyi arkadaşı, *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nin (*La luna e i falò*) Nuto'su Pinolo Scaglione olacaktır. Santo Stefano Belbo'da başladığı ilkokul öğrenimini Torino'daki özel Trombetta okulunda tamamlayacaktır.

1914-1926 Beyin kanserine yakalanan babası, 1914'te ölür. Ailenin bütün yükü, enerjik ve az konuşan bir kadın olan annesinin üzerine kalır. İlkokulu bitirdikten sonra, ortaokulu Cizvitlerin okulu Istituto Sociale'de, liseyi ise Massimo D'Azeglio'da okur. Lisedeki hocaları arasında, Piero Gobetti ve Antonio Gramsci'nin arkadaşı, faşizm karşıtı Augusto Monti de vardır. Siyasette ve toplumda saygın bir yeri olan aydın öğretmen Monti'nin genç Pavese'nin kişiliğinin oluşumu üzerinde ağırlıklı bir etkisi olacaktır.

İlk şiir yazma girişimleri lise dönemine rastlar. Guido da Verona'yı, D'Annunzio'yu okur, yaşamı boyunca bağlı kalacağı Mario Sturani ile dostluk kurar. Torino'daki bir müzikli kafede şarkıcı-dansçı olarak çalışan bir kızla yaşadığı ilk duygusal hayal kırıklığı

da bu yıllara uzanır. Buluşmak için kızla sözleştikten sonra, akşam saat altıdan gece yarısına kadar boş yere onu bekler. Soğuk ve yağmur zatürreye yakalanmasına ve üç ay okuldan uzak kalmasına yol açar. Bu sıralarda çok güçlü bir şoku da, okul arkadaşı Baraldi'nin trajik ölümüyle yaşar. Görünüşte mutlu ve kadınlardan yana şanslı olan arkadaşı aşk yüzünden intihar etmiştir.

1926 yılında olgunluk sınavını verir. İlk şiirlerini *Ricerca di Poesia* dergisine yollar, ancak şiirler geri çevrilir. Kendi kendine İngilizce çalışır ve Whitman'ı okur. Bu arada arkadaş çevresi genişlemiş, artık dostluk ilişkileri içinde olduğu Monti aracılığıyla, Norberto Bobbio, Massimo Mila, Leone Ginzburg ve Vittorio Foà ile tanışmıştır.

1927-1934 1927'de Torino Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne yazılır. 1930'da annesi ölür. Bu yıllarda Croce'yi okur ve ona hayranlık duyar. *Çalışmak Yorar* (*Lavorare stanca*) üzerine ilk çalışmaları 1931 yılındadır, bu arada Bemporad Yayınevi ilk çevirisini yayımlar: Sinclair Lewis'den *Il nostro signor Wrenn* (*Our Mr. Wrenn* / Bizim Mr. Wrenn).

1932'de mezuniyet sınavlarına, Croce estetiğinden güçlü izler taşıyan Whitman üzerine teziyle katılır. Faşist İtalya'ya yönelik siyasal imaları nedeniyle tezi reddedilir. Ginzburg'un araya girmesiyle tezini savunma olanağını bulur ve mezun olur. Çeviriler yaptığı yoğun bir çalışma dönemidir bu. 1932'de Torino'daki Frassinelli Yayınevi, Melville'den *Moby Dick* ve Sherwood Anderson'dan *Riso Nero* (*Dark Laughter* / Kara Kahkaha) çevirilerini yayımlar.

Bu arada geçimini sağlamak amacıyla geçici öğretmenlik yapar ve özel dersler verir. Faşist Parti'ye üye olmadığı için öğretmenlik sınavlarına katılamaz, dolayısıyla öğretim kurumlarında öğretmenlik yapamaz. 1934'te yine Frassinelli Yayınevi, James

Joyce'dan *Dedalus* çevirisini, Mondadori ise J. Dos Passos'dan *Il 42° parallelo* (*The 42nd Parallel / 42. Enlem*) çevirisini yayımlar. Bir yıl önce Giulio Einaudi, Einaudi Yayınevi'ni kurmuş ve dostlarıyla Massimo D'Azeglio Lisesi'nden okul arkadaşları olan antifaşist entelektüeller grubunu kendisiyle çalışmaya çağırmıştır. 1934'ün başlarında "Adalet ve Özgürlük" hareketinden antifaşist bir grup tutuklanır; tutuklananlar arasında Leone Ginzburg da vardır. Pavese'ye *La Cultura* dergisi yönetiminde onun yerini alması önerilir. Bu arada Pavese, Ginzburg aracılığıyla *Çalışmak Yorar* şiirlerini görmesi için *Solaria*'nın yöneticisi Alberto Carrocci'ye göndermiştir. Elio Vittorini şiirleri okuyup olumlu görüş bildirir, bununla birlikte *Çalışmak Yorar* ancak 1936'da yayımlanabilecektir.

1935-1940

Mayıs 1935'te, Giulio Einaudi ve birlikte çalıştığı arkadaşlarıyla aynı anda tutuklanır. Bir soruşturma sırasında polis Pavese'nin evinde, Roma'da siyasal nedenlerle tutuklu bulunan Altiero Spinelli'nin bir mektubunu bulmuştur. Birkaç ay hapiste yatar. Brancaleone Calabro'da geçireceği üç yıllık sürgün cezası nedeniyle hapisten salıverilir. Suçunun bağışlanması talebi üzerine cezasının süresi kısaltılacaktır.

1936 yılında Torino'ya döndüğünde, üniversite yıllarında duygusal olarak bağlandığı kadının evlenmiş olduğunu öğrenir. Bu hayal kırıklığına *Çalışmak Yorar*'ın başarısızlığı eklenir. Yeniden Einaudi Yayınevi'yle çalışmaya başlar; burada özellikle *Denemeler* dizisinin yaratılmasına katkıda bulunur; çeviri çalışmalarına döner, Elio Vittorini'yle temasa geçer. 1938'de Mondadori Yayınevi, Dos Passos'tan yaptığı *Un Mucchio di Quattrini* (*The Big Money / Büyük Para*) çevirisini; Bompiani Yayınevi, Steinbeck'ten *Uomini e Topi* (*Of Mice and Men / Fareler ve İnsanlar*) çevirisini; Einaudi Yayınevi, Gertrude Stein'dan *L'Autobiografia di Alice Toklas* (*The Autobiography of*

Alice B. Toklas / Alice B. Toklas'ın Özyaşamöyküsü) ve Daniel Defoe'dan *Moll Flanders* çevirilerini yayımlar. Ertesi yıl, gene Einaudi yayınları arasında Dickens'tan *David Copperfield* çevirisi çıkar.

Kasım 1938 ile Nisan 1939 arasında ilk kısa romanını yazar: Hapis (*Il Carcere*). 1939 yılının Haziran-Ağustos ayları arasında *Senin Köylerin*'i (*Paesi tuoi*); 1940'ta *Güzel Yaz*'ı (*La Bella estate*) yazar. Bu arada Einaudi, Gertrude Stein'dan *Tre esistenze* (*Three Lives* / Üç Yaşam) ve Melville'den *Benito Cereno* çevirilerini yayımlar. O yıl sevgi dolu bir dostlukla Fernanda Pivano'ya bağlanır. Vittorini'nin *Americana* antolojisi için çeviriler yapar.

1941-1945 1941'de eleştirmenlerin dikkatini çeken *Senin Köylerin* çıkmıştır. 1940 ile 1941 arasında *Kumsal* (*La Spiaggia*) romanını da yazmıştır. Bompiani Yayınevi, Christopher Morley'den yaptığı *Il Cavallo di Troia* (*The Trojan Horse* / Troya Atı) adlı çevirisini, bir sonraki yıl Mondadori Yayınevi William Faulkner'dan yaptığı *Il Borgo* (*The Hamlet* / *Köy*) çevirisini yayımlar. 1943'te işleri nedeniyle gittiği Roma'da askere çağrılır; astım nedeniyle kaldırıldığı askeri hastane, iyileşmesi için altı ay izin verir.

Roma'dayken ateşkes gerçekleşir; Almanların işgal ettiği ve bombardımanların harap ettiği Torino'ya döndüğünde arkadaşları partizan savaşı için çoktan oradan ayrılmıştır. Kız kardeşinin ailesinin gitmiş olduğu Serralunga di Casal Monferrato'ya sığınır. Savaş döneminin yalnızlığı ona *Tepedeki Ev*'i (*La Casa in collina*) esinleyecektir. Kurtuluş'un ardından yeniden Torino'ya döner. Komünist Parti'ye üye olur, *L'Unità* gazetesine yazılar yazar, burada Davide Lajolo ve Italo Calvino'yla tanışır.

1946-1950 1945'in son aylarından başlayarak gene iş dolayısıyla Roma'dadır. Burada 1946 yılının ikinci yarısına dek kalacaktır. Şubat 1946'da, Bianca Garufi'yle birlikte

Büyük Ateş'i (*Fuoco grande*) yazmaya başlar, bu yapıt yarım kalacak ve ölümünden sonra 1958'de yayımlanacaktır.

Torino'ya döndükten sonra *Leuko ile Söyleşiler* (*Dialoghi con Leucò*) üzerinde çalışmaya devam eder, bu yapıt 1947'de yayımlanır; bu arada *Yoldaş*'ı (*Il Compagno*) yazmaya başlar. Bunu, Eylül 1947 ile Şubat 1948 arasında yazdığı *Tepedeki Ev*, Haziran-Ekim 1948'de yazdığı *Tepelerdeki Şeytan* (*Il Diavolo sulle colline*) ve 1949'da yazdığı *Yalnız Kadınlar Arasında* (*Tra donne sole*) izler. 1949 aynı zamanda Amerikalı oyuncu Constance Dowling ile tanıştığı yıldır. Bu dönemde sık sık doğduğu yere döner ve burada arkadaşı Pinolo Scaglione'yle buluşur. Scaglione'nin işbirliğiyle *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nin karakterlerini bulur; 1950'de hem bu romanı yayımlanır, hem *Güzel Yaz* kitabıyla Strega Ödülü'nü alır. Gene 1950 yılında *Cultura e Realtà* dergisinde yazmaya başlar; mitos üzerine bir yazısı, yer aldığı sol çevrelerde eleştirilerle ve anlayışsızlıkla karşılanır. Bir süre, *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak* (*Verrà la morte e avrà i tuoi occhi*) şiirlerini yazmak üzere şiire döner. Gerek bu kitap, gerek *Amerikan Edebiyatı ve Öteki Denemeler* (*La letteratura americana e altri saggi*) ölümünden sonra 1951 yılında yayımlanacaktır.

27 Ağustos 1950'de, Torino'daki bir otel odasında intihar eder.

KAYNAKÇA

Çeviriye Temel Alınan Basım

Pavese, Cesare, *Le Poesie*, yay. haz. Mariarosa Masoero (Torino: Einaudi, 1998).

Yararlanılan Öteki Basımlar ve Çeviriler

Pavese, Cesare, *Lavorare stanca* (Torino: Einaudi, 1970 [1943]).

—, *Poesie del disamore* (Torino: Einaudi, 1962 [1951]).

—, *Verrà la morte e avrà i tuoi occhi* (Torino: Einaudi, 1962 [1951]).

—, *Hard Labor*, İng. çev. William Arrowsmith (Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1979).

—, *Disaffections: Complete Poems 1930-1950*, çev. Geoffrey Brock (Manchester: Carcanet, 2004).

—, *Seçilmiş Şiirler*, çev. Alp Denizaşan (İstanbul: Kalamış, t.y.).

—, *Bütün Şiirlerinden Seçmeler*, çev. Kemal Atakay (İstanbul: Kavram, 1995).

Başvurulan Kaynaklar

Ermumcu, Ziya, *Cesare Pavese'nin Şiirlerinde İşlenen Temalar* (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1980).

Esposito, Vittoriano, *Poetica e poesia di Cesare Pavese* (Foggia: Bastogi, 2001).

Gigliucci, Roberto, *Cesare Pavese* (Milano: Mondadori, 2001).

Guglielmino, Salvatore, *Guida al novecento* (Milano: Principato, 1978).

Pavese, Cesare, *Letteratura americana e altri saggi* (Torino: Einaudi, 1951).

—, *Il mestiere di vivere. Diario 1935–1950* (Torino: Einaudi, 2006) [*Yaşama Uğraşı*, çev. Cevat Çapan (İstanbul: Can, 2000)].

Tondo, Michele, *Invito alla lettura di Pavese* (Milano: Mursia, 2002).

(1)
ÇALIŞMAK YORAR

Çalışmak Yorar
(1936)

Güney Denizleri

Monti'ye

Yürüyoruz bir akşam eteğinde bir tepenin,
sessizce. Gölgesinde alacakaranlığın
yeğenim beyazlar giymiş bir dev,
sakin yürüyen, güneşten esmerleşmiş teniyle,
suskun. Susmak, erdemimiz bizim.
Atalarımızdan biri epey yalnız kalmış olmalı
– büyük bir adam budalalar arasında ya da zavallı bir deli –
öğretmek için yakınlarına bunca sessizliği.

Yeğenim konuştu bu akşam. Sordu bana
çıkar mıyım diye onunla: Doruktan seçilir
bulutsuz gecelerde yansıması uzaktaki
fenerin, Torino'daki. "Sen Torino'da yaşadığına göre..."
dedi, "... ama haklısın. Hayatını yurdundan uzakta
yaşamalı insan: Para kazanır, keyfine bakarsın
ve sonra, geri döndüğünde, benim gibi, kırk yaşında,
her şeyi yepyeni bulursun. Hep seni bekler Langhe."
Bütün bunları söyledi; İtalyanca konuşmuyor,
yöre ağzını kullanıyor ağır ağır, tıpkı kayaları gibi
bu tepenin, yalın, öyle ki
değişik dilleri yirmi yılın ve okyanusları
hiç bozmamış onu. Ve yürüyor dik yokuşta,
o yoğun bakışla, yüzlerinde gördüğüm
çocukken, biraz yorgun köylülerin.

Yirmi yıl dünyayı dolaşmış.
Ben daha kadınların kucağında bir bebekken gitmiş
ve öldüğünü söylemişler. Sonra kadınların
ondan söz ettiklerini duydum, masaldaki gibi, kimi zaman;
ama erkekler, daha ciddi, unuttular onu.
Bir kış, ölmüş olan babama bir kart geldi,
yeşilimsi büyük bir pulla, bir limandaki gemileri gösteren,
ve iyi bağbozumu dilekleriyle. Büyük bir şaşkınlık oldu,
ama büyümüş olan çocuk hevesle açıkladı
kartın Tasmanya denen bir adadan geldiğini,
masmavi bir denizle çevrili, köpekbalıklarıyla yabanıl,
Pasifik'te, Avustralya'nın güneyinde. Ve ekledi: Elbette,
yeğeni inciler buluyordu denizde. Ve pulu kopardı.

Herkes görüşünü söyledi ama hepsi aynı sonuca vardılar:
Henüz ölmediyse, yakında ölecekti.
Sonra hepsi unuttu ve çok zaman geçti.

Ah Malezyalı korsanları oynayışımın üzerinden
ne çok zaman geçti. Ve son kez
yüzmeye inişimin, ölümcül bir noktada,
bir oyun arkadaşımın peşinden ağaca çıkıp
güzel dalları koparışımın, kafasını kırıp
bir rakibimin, dayak yiyişimin üzerinden
ne çok yaşam geçti. Başka günler, başka oyunlar,
başka kanlı sarsılışlar en ele geçmez
rakipler karşısında: Düşünceler ve hayaller.
Şehir sonsuz korkular öğretti bana:
Bir kalabalık, bir yol titretti beni,
bir düşünce bazen, bir yüzde gördüğüm.
Duyuyorum hâlâ gözlerimde alaycı ışığını
binlerce lambanın telaşlı adımlar üzerine düşen.

Yeğenim döndü, savaş bitince,
dev gibi, birkaç kişiden biri. Ve parası vardı.
Akrabaları alçak sesle: "Bir yıla kalmaz," diyorlardı,
"hepsini yer, yollara düşer gene.
Böyle ölür dikiş tutturamayan kişiler."
Dediği dediktir yeğenimin. Bir giriş katı satın alıp
köyde, beton bir garaj yaptırdı oraya,
önünde ışıltılı bir depo, benzin satmak için
ve kavşaktaki köprünün üzerinde koca bir tabela.
Sonra bir tamirci koydu başına, paraları alsın diye
ve kendisi Langhe tepelerini dolaştı sigarasını tüttürerek.
Bu arada evlenmişti. Köyden bir kız aldı:
Zayıf ve sarışın, yabancı kadınlar gibi,
bir zamanlar dünyayı gezerken mutlaka karşılaştığı.
Ama gene tek başına çıkıyordu. Beyazlar giymiş,
elleri belinde ve yanmış yüzü,
sabah pazarları dolaşıp, hin edasıyla
at pazarlığı yapıyordu. Açıkladı sonra bana,
planı suya düşünce: Amacı,
bütün hayvanlarını satın almakmış vadinin
ve insanları ondan motorlu taşıt almaya zorlamak.
"Ama hayvanların," diyordu, "en büyüğü
bendim bunu düşündüğüm için. Bilmeliydim:
Soyu birdir burada öküzlerle insanların."
Yarım saati geçti yürümeye çıkalı. Doruk yakında,
giderek artıyor çevrede hışırtısı ve ıslığı rüzgârın.
Yeğenim durup aniden dönüyor: "Bu yıl
şunu yazacağım duyuruya: – *Santo Stefano*
hep birinci olmuştur Belbo vadisi
şenliklerinde – sorun isterseniz
Canelli'de yaşayanlara." Sonra dik yokuşu çıkmaya devam ediyor.
Bir toprak ve rüzgâr kokusu kuşatıyor bizi karanlıkta,
birkaç ışık uzakta; köy evleri, arabalar,
belli belirsiz işittiğimiz. Ve ben gücü düşünüyorum,
bana bu adamı geri veren, denizden koparıp,
uzak toprakları, sürüp giden sessizliği.
Yeğenim yaptığı yolculuklardan söz etmiyor.

Kısa kesiyor: Şurada bulunmuş, bir de şurada
ve motorlu taşıtlarını düşünüyor.
Tek bir hayal
kalmış kanında: Bir keresinde,
ateşçiyken Hollandalı bir balıkçı teknesinde, *Balina*'da,
denizleri gezip ağır zıpkınların uçtuğunu görmüş güneşte,
balinaların kaçıştığını görmüş kanlı köpüklerin arasında,
peşlerindeki avcıları, kuyruklarını dikip zıpkınla savaştıklarını.
Bana bundan söz eder bazen.
Ama ona
talihlilerin arasında olduğunu söylediğimde, şafağı görenlerin
dünyanın en güzel adaları üzerinde,
anıya gülümseyip karşılık veriyor: Daha güneş
doğarken gün yaşlıymış onlar için.

[7-19 Eylül-Kasım 1930]

Atalar

Dünyadan sersemlemiş, bir yaşa erdim,
havaya yumruklar sallıyor, tek başıma ağlıyordum.
Konuşmalarını dinlemek kadınlarla erkeklerin,
ne karşılık vereceğini bilemeden, pek neşeli değil.
Ama bu da geçti: Artık yalnız değilim
ve karşılık veremesem de, vermeden edebiliyorum.
Dostları buldum kendimi bulmakla.

Şunu keşfettim: Doğmadan önce,
sağlam, kendinin efendisi kişilerde yaşamışım hep,
hiçbiri de karşılık veremezmiş ve hepsi sakinmiş.
İki akrabamız bir dükkân açtılar – ailemizin ilk
para yüzü görüşü. Dışarıdan geleni ciddiydi,
içten pazarlıklı, acımasız, bayağı: Bir kadın.
Öteki, bizden olanı, dükkânda roman okurdu
– olacak iş değil – ve içeri giren müşteriler
kısa bir iki sözle karşılık verdiğini duyarlardı:
Şeker yok, sülfat da,
hiçbir şey kalmamış. Daha sonra bu sonuncusu,
iflas eden ötekine yardım elini uzattı.

Bu insanları düşündükçe daha güçlü hissediyorum kendimi,
aynaya bakıp omuzlarımı şişirmeye
ve dudaklarıma ağırbaşlı bir gülümseme iliştirmeye oranla.
Çok çok önceleri, dedelerimden biri
dolandırılmış bir köylüsü tarafından,
o zaman gidip kendisi çapalamış bağları – yazın –
iyi bir iş çıksın diye. Böyle
yaşadım her zaman ve hep kendimden emin
bir çehre sergiledim, elden ödedim işlerimi.

Kadınların önemi yoktur ailemizde.
Demek istediğim, bizde kadınlar evde oturup,
bizi dünyaya getirirler ve hiçbir şey söylemezler
ve hiç önemleri yoktur ve anımsamayız onları.
Her kadın yeni bir şeyler katar kanımıza,
ama hepsi de kendini tüketir bunu yaparken ve biz,
böyle yenilenmiş, bir tek biziz varlığını sürdüren.
Kötü alışkanlık, tik ve korku dolu her yanımız
– biz, erkekler, babalar – biri kendini öldürdü;
ama bir utanç asla bulaşmadı bize,
asla kadın olmayacağız, asla kimsenin kölesi.

Bir toprak buldum dostları bulmakla,
kötü bir toprak, bir ayrıcalık burada
hiçbir şey yapmayıp geleceği düşünmek.
Çünkü yalnızca iş yetmez bana ve benimkilere;
biz ölesiye çalışırız, ama en büyük hayali
atalarımın, hep hiçbir şey yapmamak olmuştur.
Bu tepelerde dolanıp durmak için doğmuşuz,
kadınsız, ellerimizi kavuşturarak belimizde.

[1932 baharı]

Manzara (I)

Pollo'ya

Yukarıdaki tepe ekilmiyor artık. Eğreltiotları var
ve çıplak kaya ve kıraç toprak.
Burada çalışma hiçbir şeye yaramıyor artık. Doruk, kavruluyor
ve tek serinlik, soluk. Çok yorucu
yukarı çıkmak: Münzevi buraya geldi bir gün,
o günden beri burada kaldı, gücünü toplamak için.
Münzevi keçi postu giyer,
misk gibi bir kokusu var, hayvan–tütün karışımı,
toprağa, çalılara ve mağaraya sinen.
Çubuğunu tüttürürken kendi başına güneşte,
gözden yitirirsem, izini süremem bir daha, çünkü rengi
aynı yanmış eğreltiotlarıyla. Ziyaretçiler çıkarlar oraya,
bir taşın üzerine çökerler, ter içinde ve soluk soluğa,
ve onu uzanmış bulurlar: Gözleri göğe dikili,
derin derin soluk alırken. Yaptığı bir iş var:
Güneşten kararmış yüzünde sakal uzatmış,
birkaç kızıl tüy. Ve tezekleri koyar
boş bir alana, güneşte kurumaları için.

Bu tepenin yamaçlarıyla vadileri yeşildir ve derin.
Bağlar arasından patikalar, çılgın genç kız gruplarını
– parlak renkli giysileri – yukarı götürür,
keçiyle oynamaları, oradan ovaya bağırmaları için.
Arada bir sıra sıra meyve sepetleri belirir,
ama en tepeye çıkmazlar: Köylüler, sepetleri eve taşırlar
sırtlarında, iki büklüm ve yaprakların arasında yeniden yiterler gözden.
Yapacak çok işleri olur, münzeviyi görmeye gitmezler
köylüler, aşağı iner, yukarı çıkar, toprağı çapalarlar var güçleriyle.
Susayınca, kana kana şarap içerler: Ağızlarına dayayıp
şişeyi, yanmış doruğa çevirirler gözlerini.
Sabahın serinliğinde, dönüş yolunu tutmuş olurlar çoktan, bitkin
şafaktaki işten ve bir dilenci geçerse,
tarlaları suladıkları kuyuların onca suyu
onu bekler içsin diye. Genç kız gruplarına gülerler
ya da sorarlar ne zaman keçi postuna bürünüp
şu tepelere oturacaklarını, güneşte esmerleşmek için.

[1933]

Uyumsuz İnsanlar

Çok fazla deniz. Yeterince gördük denizi.
Akşam, su solgun uzanırken
ve ağır ağır yiterken hiçlikte, arkadaşım suya bakıyor,
ben arkadaşıma ve ikimiz de konuşmuyoruz.
Geceyi edip, dipteki masasına sığınıyoruz bir meyhanenin,
dumanın içinde yalnız ve içiyoruz. Arkadaşımın hayalleri var
(biraz tekdüze hayaller denizin çağıltısında),
burada su bir ayna, bir adayla öteki arasında,
tepelerin yansıdığı, yaban çiçekleri ve şelaleleriyle.
Arkadaşımın şarabı da öyle: Kendini seyrediyor, bardağa bakarak,
yeşil tepeler yükselirken deniz yüzeyinin üzerinde.
Tepelerden hoşnutum ben, ona bırakıyorum denizden söz etmeyi,
çünkü dupduru bir su, dipteki taşlarını bile gösteren.

Yalnızca tepeleri görüyorum ve göğümü ve yerimi kaplıyorlar
koyu çizgileriyle yamaçların, uzaktaki ya da yakın.
Ne var ki, benim tepelerim çıplak, tek tük bağlarıyla,
zor tutunan yanık toprağa. Arkadaşım onları kabulleniyor
ama çiçeklerle bezemek istiyor ve yaban meyveleriyle,
gülerek keşfetmek için orada meyvelerden daha çıplak kızları.
Gerek yok: En çıplak düşlerimden bile eksik olmaz bir gülümseme.
Yarın erkenden yola çıkarsak
o tepelere doğru, rastlayabiliriz bağlarda
esmer bir kıza, güneşten yanmış
ve bir yerden söze girip, yiyebiliriz biraz üzümlerinden.

[1933]

Deola'nın Düşünceleri

Deola kahvede oturarak geçiriyor sabahı
ve kimse ona bakmıyor. Bu saatte şehirde koşturuyor herkes
hâlâ diri güneşi altında şafağın. Kimseyi aranmıyor
Deola da, sigarasını içip, sakin, sabahı soluyor.
O evde çalışırken bu saatte uyumak zorundaydı
gücünü toplamak için: Yatağın üzerindeki hasırı
kirletirlerdi pis ayakkabılarıyla erlerle işçiler,
müşteriler, belini büken. Ama, yalnızken, her şey farklı:
Daha ince bir iş çıkarabiliyorsun, daha az yorularak.
Dünkü bey, onu erken uyandırıp
öpmüş ve istasyona götürmüştü (*seninle, hayatım,*
Torino'da kalırdım, elimde olsa) yanında
onu uğurlaması için.

Şaşkın, ama diri bu kez
ve özgür olmak hoşuna gidiyor Deola'nın ve sütünü içip
çöreklerini yemek. Bu sabah yarı hanımefendi
ve geçenlere bakıyorsa, yalnızca sıkılmamak için yapıyor bunu.
Bu saatte evdeki kızlar uyurlar ve içerisi havasız olur
– mama gezmeye gider – budalalara göre orada kalmak.
Akşam kulüpleri gezmek için güzel görünmeli insan,
oysa çalıştığı evde, otuz yaşında, kalan biraz güzelllik de yitirilir.

Deola yanını bir aynaya vererek oturuyor
ve kendine bakıyor camın serinliğinde. Yüzü biraz solgun:
Havaya çöken dumandan değil. Kaşlarını çatıyor.
Marí'deki irade gerekir, ayakta kalabilmek için
randevu evinde (*çünkü, şekerim, erkekler*
arzularını tatmin etmeye gelirler buraya, karıları ve metresleriyle
yaşayamadıkları) ve Marí çalışırdı
yorulmak nedir bilmeden, neşeliydi ve sağlıklı.
Kahvenin önünden geçenler dikkatini dağıtmıyor Deola'nın:
Yalnız akşamları çalışır o, ağır ağır gönülleri fetheder
müziği eşliğinde kulübün. Gözleriyle süzerken
bir müşteriyi ya da ayağını ayağına değdirirken, hoşlanır orkestra-
lardan,
onu bir oyuncu gibi gösteren aşk sahnesinde
zengin bir delikanlıyla. Bir müşteri yetiyor ona
her akşam ve geçimini sağlıyor. (*Belki dünkü beyefendi*
gerçekten yanında götürecekti beni). Yalnız kalmak, canı isterse
ve sabahları kahveye oturmak. Kimseyi aramamak.

[5-12 Kasım-Aralık 1932]

Yol Türküsü

Utanmak niye? İnsan doldurunca gününü,
salıveriliyorsa, herkes gibi olduğu içindir
ve onun gibi insanlar vardır sokakta, hapis yatmış olan.
Sabahtan akşama dolaşıyoruz caddelerde
ve ister yağmurlu olsun hava, ister güneşli memnunuz halimizden.
Nasıl da keyifli rastlamak caddelerde konuşan insanlara
ve kendi kendimize konuşmak, çarparak yoldan geçen kızlara.
Nasıl da keyifli ıslık çalmak kapı önlerinde kızları beklerken
ve onlara sarılmak yolda ve onları sinemaya götürmek
ve gizlice sigara içmek, güzel dizlerine yaslanıp.
Nasıl da keyifli konuşmak onlarla, tenlerine dokunarak ve gülerek
ve gece yatakta, boynumuza atıldığını duyarak
iki kolun, bizi aşağıya çeken, düşünmek o sabahı,
gene hapisten çıkacağımız güneşin serinliğine.

Sabahtan akşama sarhoş dolaşmak
ve gülerek bakmak yayalara, yürüyüp
zevkini çıkaran – çirkinlere bile – kendini yolda hissetmenin.
Sabahtan akşama sarhoş şarkı söylemek
ve sarhoşlara rastlayıp sohbete dalmak,
uzayıp giden ve bizi susuz bırakan.
Bütün bu insanları, kendi kendine konuşarak yürüyen,
geceleri yanımızda istiyoruz, bir köşesine kapanıp meyhanenin,
ve onlarla izlemek gitarımızı,
sarhoş zıplayan ve artık kapalı yerde duramayan,
kapıları açıp havada yankılanan –
dışarıda ister yağmur yağsın, ister yıldızlar. Önemli değil, yollarda
bu saatte yoksa artık güzel kızlar, dolaşmaya çıkan:
Biz buluruz gene yalnız güleni,
hapisten çıktığı için o da bu gece
ve onunla, bağırıp şarkı söyleyerek, sabahı ederiz.

[1933]

İki Sigara

Her gece kurtuluştur. Yansımalara bakar insan
asfalt yollardaki, parıltılı, rüzgâra açılan.
Tek tük geçenlerin bir yüzü vardır ve bir hikâyesi.
Ama bu saatte yorgunluk yoktur artık: Binlerce lamba,
hepsi, oradadır durup bir kibrit çakan kişi için.
Küçük alev sönüyor yüzünde kadının,
benden kibrit isteyen. Rüzgârda sönüyor
ve düş kırıklığına uğrayan kadın bir ikincisini istiyor,
o da sönüyor: Kadın şimdi gülüyor çaresiz.
Burada yüksek sesle konuşup bağırabiliriz,
çünkü kimse duymaz bizi. Başımızı kaldırıyoruz
pek çok pencereye – kapalı gözler, uyuyan –
ve bekliyoruz. Kadın omuz silkip
yakınıyor: Renkli eşarbını kaybetmiş
geceleri onu soba gibi ısıtan. Ama yaslanmamız yetiyor
köşeye ve rüzgâr artık hafif bir esinti yalnızca.
Aşınmış asfaltta şimdiden bir izmarit var.
Bu eşarp Rio'dan gelmişti, diyor kadın, ama
yitirdiğine memnunmuş, çünkü benimle karşılaşmış.
Eşarp Rio'dan geliyor idiyse, geçmiştir gece
okyanusun üzerinden, büyük bir transatlantiğin ışığa boğduğu.
Elbette, rüzgârlı geceler. Ve armağanıymış bir denizcinin.
Artık yokmuş denizci. Kadın mırıldanıyor:
Onunla yukarı çıkarsam, denizcinin resmini gösterecekmiş bana,
kıvırcık ve bronz tenli. Pis gemilerde çalışıyor,
makineleri temizliyormuş: Ben daha yakışıklıymışım.
Asfaltta iki izmarit var. Göğe bakıyoruz:
Şu yukarıdaki pencere, diyerek bana gösteriyor kadın, bizimki.
Ama yukarıda soba yokmuş. Gece, yolunu yitiren gemilere
pek az fener yol gösteriyormuş ya da yalnızca yıldızlar.
Asfaltı geçiyoruz kol kola, oynaşarak, ısıtmak için birbirimizi.

[1933]

Aylaklık

Bütün büyük ilanlar, duvarlara yapıştırılan,
arkada fabrikaların görüldüğü,
önde güçlü işçinin, göğe doğru yükselen,
paramparça oluyor güneşte ve yağmurda. Masino küfrediyor
o pek mağrur yüzünü görüp yolların duvarlarında,
o yollarda dolaşmak zorunda kaldığı için iş arayarak.
Sabah kalkar, durup gazetelere bakarsın
gazete bayilerinde, renkli kadın yüzleriyle capcanlı:
Yoldan geçenlerle karşılaştırıp boşuna vakit kaybedersin
çünkü her kadının daha yorgundur gözleri. Birden,
sinema afişleriyle başlarının üzerindeki
ve ölçülü adımlarla, kırmızılar giymiş yaşlılar belirir
ve Masino, dikerek gözlerini biçimsiz yüzlerle
renklere, yanaklarına dokunur ve daha boş hisseder onları.

Her yemekten sonra, Masino yeniden dolaşmaya çıkar,
çünkü çalıştığının bir işaretidir bu. Yollarda yürür
ve artık kimsenin yüzüne bakmaz. Akşam, geri dönüp
bir süre çayırlara uzanır o kızla.
Yalnızken, çayırlarda kalmaktan hoşlanır,
tek tük evlerle hafif gürültüler arasında
ve kimi zaman uykuya dalar. Kadınlar eksik olmaz,
henüz bir tamirci olduğu günlerdeki gibi: Şimdi Masino
tek bir kadın arıyor ve sadık birisini istiyor.
Bir keresinde – dolaşmaya başladığından beri – yere indirdi bir rakibini
ve iş arkadaşları, onları bir çukurda bulan,
sargı sardılar bir eline. Onlar da bir iş yapmıyorlar artık,
üçü ya da dördü, aç olduklarından, bir grup kurdular,
bir klarnet ve gitarlar – Masino'nun da onlara katılmasını istiyorlardı,
şarkı söylemesini – sokaklarda çalıp para toplayacaklardı.
Masino karşılık verdi: Parasız şarkı söylermiş
canı istediğinde, ama hizmetçileri uyandırmak

sokak sokak dolaşıp, Napoli usulü bir işmiş. Yemek yediği günler,
gene birkaç arkadaşını alıyor yanına, tepeye çıkıyorlar:
Orada lokantanın birine kapanıp bir şarkı söylüyorlar
tek başlarına, erkek erkeğe. Bir zamanlar kayıkla da dolaşırlardı,
ama nehirden fabrika görünüyor ve kızdırıyor onları.

Bir günün ardından, afişlerin önünde ayaklarını sürüdüğü,
akşam Masino sinemada buluyor kendini,
bir zamanlar çalıştığı. İyi geliyor o karanlık
onca sokak lambasının yorduğu gözlerine.
Hikâyeyi takip etmek zor değil:
Güzel bir kız görülüyor ve arada bir erkekler,
sıkı kavga eden. Güzel ülkeler,
yaşamaya değecek, yerinde olup
o budala oyuncuların. Masino düşünüyor:
Geride bir yer, çıplak tepeleri, çayırları ve fabrikalarıyla
ve en önde kendi dev gibi başı.
Hiç olmazsa bunlar sinirlendirmiyor onu, sokak köşelerindeki
renkli posterler ve kadınların boyalı yüzleri kadar.

[1932 kışı]

Mülk Sahipleri

Köyde doğan rahibim, gözkulak olarak yaşadı
gece gündüz şehirde ölmek üzere olanlara ve yıllarca biriktirdi
birkaç kuruşu, vasiyet yoluyla bağışladıkları, hastane için.
Yalnızca düşkün kadınlar ve çocuklardan bir şey almazdı
ve yeni hastanede – beyaza boyalı demir yataklarıyla –
koca bir bölüm var düşkün kadınlar ve çocuklar için.
Ama ölmek üzere olup kurtulanlar, gene gelip onu bulurlar
ve işleri konusunda ona danışırlar. Didinip durmak iyice zayıflatmış onu,
yatakların kokusu ile can çekişenlerin söyledikleri arasında,
bir de eşlik etmek, ne zaman vakit bulsa, ölenlerin cenazelerine
ve dua etmek onlar için, kutsal su serpip kutsayarak.

Şimdiden sıcak bir Mart akşamı, rahibim defnetti
bedeni yaralarla kaplı yaşlı bir kadını: Annesiydi.
Kadıncağız köyde ölmüştü, çünkü hastane
korkutuyordu onu ve yatağında ölmek istiyordu.
Rahibimin o gün atkısı vardı üzerinde
öteki ölüleri için taktığı, ama tabutun üzerine
uzun uzun kutsal su serpti ve dua etti daha da uzun bir süre.
Şimdiden sıcak akşamda, kazılıp atılan toprak kokusu vardı
üzerinde tabutun, bir çürümüşlüğün olduğu: Yaşlı kadın
üzüntüsünden ölmüştü yok olduğunu gördükçe toprakların –
yalnız kaldığı için, ona düşüyordu tek başına toprakları kurtarmak.
Toprağın altında, bir tespih sarılıydı yaralarla kaplı ellerine:
Sağken bu eller, üç dört haç çizince kâğıda
sızım sızım sızlardı. Ve rahibim dua ediyordu
bağışlanabilsin diye aşırı cüreti
dul kadının, oğlu rahiplerle okurken,
– kimseye danışmadan – onca şeyi üstlenen.

Hastanenin bir bahçesi var, toprak kokan,
zar zor düzenlenmiş, hastalar temiz hava alsın diye.
Rahibim tanıyor bitkileri ve çalıları
ölülerinden de çok, çünkü onlar değişiyorlar,
oysa bitkilerle çalılar hep aynı.
O yeşillik arasında mırıldanıyor – mezarların başında yaptığı gibi –
hastalardan çaldığı anlarda, ve unutuyor hep
durmayı İsa'nın doğduğu mağaranın önünde, rahibelerin yaptığı,
ağaçlı yolun sonunda. Yakınıyor arada bir:
Hastalara bakmak, hep engellemiş ilgilenmesini
kuru ağaçlarla ve otuz yıldır bir an bile
düşünememiş ebedi huzuru.

[12-16 Şubat 1933]

Manzara (II)

Tepe ağarıyor yıldızlarla, toprak açığa çıkıyor;
hırsız olsa görülürdü, yukarıda. İki yakasında vadinin
sıra sıra kütüklerin hepsi gölgede. Yukarıdaki bağa
– toprağı sorun çıkarmıyor sahibine – kimse çıkmıyor:
Bu nemli toprakta, mantar toplama bahanesiyle,
bağa girip yağmalıyorlar üzümleri.

Yaşlı adamcağız iki üzüm salkımı buldu
ağaçların arasına atılmış ve bu gece dert yanıyor. Bağ zaten yetersiz:
Gece gündüz nem içinde, yaprak yetişiyor bir tek.
Ağaçların arasından, göğe uzanan çıplak toprakları görüyor,
gündüz ondan güneşi çalan. Yukarıda yakıyor güneş
bütün gün ve toprak kireçli: Karanlıkta bile görülüyor.
Orada yapraklar bitmiyor, bütün güç üzüme gidiyor.

Yaşlı adamcağız bir bastona yaslanmış ıslak otlar içinde,
tir tir titriyor eli: Hırsızlar gelirse bu gece,
sıçrayıp kütüklerin arasından, bellerini kıracak.
Hayvan gibi davranabilirsin bunlara,
kimseye anlatmazlar çünkü. Arada bir başını kaldırıp
havayı kokluyor: Sanki karanlıkta burnuna
hafif bir toprak kokusu geliyor, sökülen mantarlar.

Göğe uzanan yukarıdaki yamaçlarda,
ağaç derdi yok: Üzüm toprağa sürünüyor,
o kadar ağır. Kimse saklanamaz orada:
Tepede ağaç lekeleri görülüyor,
siyah ve tek tük. Bağı yukarıda olsaydı,
yaşlı adamcağız evinden korurdu onu, yatağından,
doğrulttuğu tüfekle. Burada, vadide, tüfek bile
işe yaramıyor, karanlığın içinde yalnızca yapraklar olduğu için.

[1933]

Manzara (III)

Sakalıydı, parlak güneşti derken, yüzü idare ediyor gene de,
peki ya derisi gövdesinin, bembeyaz beliren, titrek,
yamaların arasından. Kir yetmiyor gizlemeye
yağmurda ve güneşte. Güneşte yanmış köylüler
ona baktılar bir kez, ama bakışları sürüp gidiyor
o gövdede, ister yürüsün, ister çöküp dinlensin.

Gece, büyük kırlar eriyor
ağır bir gölgede, kütükleri yutan
ve bitkileri: Yalnızca eller tanıyor meyveleri.
Kılıksız adam bir köylüyü andırıyor, gölgede,
ama her şeyi alıp götürüyor ve işitmiyor köpekler.
Gece, sahibi yok artık toprağın,
hayvan sesleri dışında. Terin önemi yok.
Her ağacın kendi soğuk teri var gölgede
ve tek bir tarla var artık, hiç kimse için ve herkes için.

Sabah, bu kılıksız ve titrek adam
düş görüyor, kendisinin olmayan bir duvara uzanmış: Köylüler
peşine düşmüş, ısırmak istiyorlar onu, parlak bir güneşin altında.
Sakalından soğuk çiy taneleri damlıyor
ve delikler arasından derisi görülüyor. Bir köylü çıkageliyor
omzunda çapasıyla ve ağzını siliyor.
Yerinden kıpırdamıyor bile, ama öteki geçip gidiyor:
Tarlalarından birine vermesi gerek bugün olanca gücünü.

[1934]

Bir Mevsim

Bu kadın bir zamanlar etten yapılmıştı,
körpe ve sağlam: İlk çocuğuna hamileyken,
kimselere görünmez, üzülürdü tek başına.
Biçimsiz haliyle görünmek istemezdi yolda.
Öteki kereler (gençti ve istemeden
birçok çocuk yapmıştı) sokaktan geçiyordu
emin adımlarla ve tadını çıkarabiliyordu her ânın.
Giysiler rüzgâra dönüşür Mart akşamları
ve sarılıp tenine geçen kadınların, uçuşurlar.
Kadın bedeni, emin yürüyordu rüzgârda,
yitip giden, sağlam bırakıp onu. Tek varlığı
o bedendi, artık birçok doğumla tükenen.

Rüzgârlı akşamlarda hava bitki özü kokar,
gençken bedeninde olan koku,
üst üste giysileri arasında. Bir ıslak toprak kokusu,
her Mart geri dönen. Şehirde de, ağaçlı yolların olmadığı
ve güneşle rüzgârın soluğunun ulaşmadığı yerlerde,
bedeni yaşıyordu, kokusunu yayarak mayalanan
özlerin, taş duvarlar arasında. Zamanla, o da,
başka bedenleri beslemiş olan, yıprandı, çöktü.
Güzel değil bakmak bu kadına, yitirmiş bütün gücünü;
ama birçok çocuğundan biri, kızı, gelip dolaşıyor
sokaklarda, akşamları, ve sergiliyor rüzgârda
ağaçların altında, yaşayan bedenini, sağlam ve körpe.

Ve bir oğlu var, dolaşan ve yalnız kalmayı bilen
ve tek başına eğlenmeyi. Ama vitrinlere bakıyor,
memnun koluna takma tarzından
sevgilisini. Hoşuna gidiyor, bir kas oyunuyla,
yanına çekip kızı, o direnirken, boynundan öpmek.
En hoşlandığı şey, dölledikten sonra
o bedeni, derdiyle baş başa bırakıp kendine dönmek.
Bir sarılma onu gülümsetir yalnızca, ama bir çocuk
öfkelendirecektir. Bunu biliyor çocuk bekleyen kız
ve kendini hazırlıyor saklamaya biçimsiz karnını
ve keyif çatıp aşkıyla, hoşnut, hayranlık duyuyor güce
o bedendeki, başka birçok şey yapmaya yarayan.

[1933]

Aldatma

Bu sabah artık yalnız değilim. Yeni bir kadın
uzanıyor uçta ve ağırlık yapıyor burnuna
kayığın, güçlükle ilerleyen sakin suda,
hâlâ buz gibi ve buğulu, uykusuyla gecenin.
Po'dan çıktım, uğuldayıp yankılanan güneşte
hızlı dalgalar ve kum kazıcılarıyla ve dönemeci aşıp
birçok sarsılışın ardından, Sangone'ye
girdim. "Rüya gibi," dedi kız,
kıpırdatmadan gövdesini sırtüstü, bakarak göğe.
Kimseler yok ortalıkta ve kıyılar yüksek
ve tepelere doğru daralıyor, dört yanını kuşatan kavaklarla.

Nasıl da gülünç tekne bu sakin suda.
Tam kıçta, burnun alçalıp yükseldiğini görüyorum,
teknenin bocalayarak ilerlediğini: Pruva, suya çöken,
ağırlığı yüzünden bir kadın gövdesinin, beyazlar içindeki.
Yanımdaki kadın tembel olduğunu söyledi ve henüz kıpırdamadı.
Uzanmış, tek başına bakıyor tepelerine ağaçların
ve bir yatakta sanki ve engelliyor teknemi.
Şimdi bir elini suya daldırıp köpüklendiriyor suyu
ve nehrimi de engelliyor. Bakamıyorum ona
– pruvanın üzerinde, gövdesinin uzandığı – başını eğip
meraklı bana bakıyor aşağıdan, hareket ettirerek sırtını.
Daha ortaya gelmesini söylediğimde, pruvayı bırakarak,
karşılık verdi bayağı bir gülümsemeyle: "Yanınızda mı istiyorsunuz
beni?"

Başka kereler, ağaç gövdeleriyle kayalar arasına bir dalışın damlaları
üzerinde,
sürdürüyordum güneşe doğru ilerlemeyi, sarhoş oluncaya kadar,
ve yanaşarak bu köşeye, sırt üstü atıyordum kendimi
su ve güneşten gözlerim kamaşmış, bir yana bırakıp direği,
terimi ve zorlanan soluğumu dindirmek için soluğunda
bitkilerin ve beni saran otların. Şimdi gölge kıpır kıpır
bitkin kollarımda ve terimde, kanda ağırlığını duyuran
ve sık ağaçların arasından gün ışığı süzülüyor
korunaklı bir yere. Otlara oturmuş, bilemiyorum ne diyeceğimi
ve dizlerime sarılıyorum. Kız arkadaşım yok oldu
kavak ormanının ardında, gülerek, benim de peşinden gitmem gerek.
Çıplak cildim kararmış güneşle.
Kız arkadaşım – sarışın – destek alarak elleriyle
ellerimden, sıçradı kumsala ve duyurdu bana
narinliğiyle parmaklarının, kokusunu
gizli gövdesinin. Başka kereler koku
kurumuş suydu teknenin üzerinde ve ter güneşte.
Kız arkadaşım sabırsızlıkla çağırıyor beni. Beyaz giysisi içinde
dolaşıyor ağaçların arasında ve benim peşinden gitmem gerek.

[25-30 Haziran 1932]

Yalnızlık Tutkusu

Biraz akşam yemeği yiyorum aydınlık pencerenin yanında.
Oda şimdiden karanlık ve göğe bakıyor insan.
Dışarı çıkıldığında, sakin yollar biraz sonra
açık kırlık alana ulaşır.
Yemek yiyor, göğe bakıyorum – kimbilir kaç kadın
yemek yiyordur bu saatte – bedenim sakin;
iş sersemletiyor gövdemi ve bütün kadınları.

Dışarıda, yemekten sonra, yıldızlar gelip dokunacaklar
geniş ovada toprağa. Yıldızlar canlı
ama bu kirazlara değişmem, tek başıma yediğim.
Göğü görüyorum, ama biliyorum: Pas rengi çatıların arasında
birkaç ışık şimdiden parlıyor ve aşağıda gürültü ediyor insanlar.
Büyük bir yudum ve bedenim yaşamını tadıyor
ağaçlarla ırmakların ve her şeyden kopmuş hissediyor kendini.
Biraz sessizlik yetiyor ve her şey duruyor
kendi gerçek yerinde, durduğu gibi bedenimin.

Her şey yalıtılmış karşısında duyularımın,
onları sorgusuz kabul eden: Bir sessizlik uğultusu.
Her şeyi, karanlıkta, bilebilirim,
bildiğim gibi kanımın damarlarımda aktığını.
Ova, büyük bir su akışı otların arasında,
bir akşam yemeği, her şeyi içine alan. Her bitki ve her taş
hareketsiz yaşıyor. Yediklerimin beslemesini dinliyorum damarlarımı
her şeyle, bu ovada yaşayan.

Gece önemli değil. Göğün dört bir yanı
bütün gürültüleri fısıldıyor bana, ve minik bir yıldız
çırpınıyor boşlukta, yiyeceklerden uzak,
evlerden, farklı. Kendi kendine yetmiyor
ve çok sayıda arkadaşa ihtiyacı var. Burada karanlıkta, kendi başıma,
bedenim sakin ve bir efendi gibi hissediyor kendini.

[27-29 Mayıs 1933]

Zaman Geçer

Şu kocamış adam, bir zamanlar, otlara oturur,
oğlunun dönmesini beklerdi kötü boğazlanmış
tavukla ve iki tokat atardı ona. Yolda
– şafakta yürürlerdi o tepelerin üzerinde –
açıklardı: Tavuğu parmaklarının arasında tutar,
başparmağının tırnağıyla boğazlarsın, sessiz sedasız.
Serin alacakaranlıkta yürürlerdi asmaların altında,
silme meyveye kesmiş ve çocuk, sarımsı bir kabak
taşırdı omuzlarında. Kocamış adam derdi ki,
tarlalarda yetişen şeyler, ihtiyacı olanlarındır,
o yüzden kapalı yerde mahsul bitmez. Çevreni kolaçan et
önce adamakıllı, sonra seç sakin sakin en olgun üzümü
ve gölgede otur ve kıpırdama miden doluncaya dek.

Tavuk yiyenler var şehirde. Ama yollarda
tavuğa rastlamaz insan. İhtiyar adamı görürsün
– öteki kocamıştan arda kalan her neyse –
bir köşeye oturmuş, geçenlere bakar,
dileyen birkaç kuruş atar önüne. Ağzını açmaz
ihtiyar: Ne zaman bir şey söylese, boğazı kurur,
ama şehirde fıçı bulamazsın orta yerde,
ne Ekimde, ne başka zaman. Meyhanenin ızgarası var,
şıra kokan, özellikle geceleri.
Sonbaharda, gece, ihtiyar adam yürür,
ama kabağı yoktur artık ve dumanlı kapılarından
meyhanelerin sarhoşlar çıkar, kendi kendine mırıldanan.
Yalnızca geceleri içen bir halk
(sabahtan bunu düşünen) ve böyle sarhoş olan.
Koca ihtiyar, gençken, sakin sakin içerdi;
şimdi, sırf kokladığında bile, sakalı oynamaya başlar:
Sonunda, bastonuyla çelip ayağını bir sarhoşun,
adamı düşürür. Kalkmasına yardım edip ceplerini boşaltır
(arada bir sarhoşa bir şeyler bıraktığı olur)
ve saat ikide dışarı atarlar onu da
dumanlı meyhaneden: Şu şarkı söyleyen, bağırıp çağıranı
ve kabağı isteyeni ve uzanmayı altında asmanın.

[1934]

Eylülde Grappa

Sabahlar aydınlık ve ıssız geçiyor
ırmağın kıyılarında, şafakta sise bürünüp
yeşili koyulaşan, güneşi beklerken.
Tütünün, şu hâlâ nemli son evde sattıkları,
çayırların kenarında, neredeyse kara
bir rengi var ve özlü bir tadı: Dumanı soluk mavi.
Grappa da satıyorlar, su rengi.

Bir an geliyor, her şey durup
olgunlaşıyor. Uzaktaki ağaçlar sakin:
Daha koyulaştılar. Meyveleri saklıyorlar,
bir sarsışta düşecek olan. Tek tük bulutların
olgun özleri var. Uzakta, yollarda,
her ev olgunlaşıyor ılıklığında göğün.

Bu saatte yalnızca kadınlar görülüyor. Kadınlar sigara içmiyorlar,
içki de içmiyorlar, yalnızca durmayı biliyorlar güneşte
ve ılık güneşi almayı üzerlerine, meyveymişler gibi.
Hava, sisle çiğ, yudum yudum içiliyor
grappa gibi, her şey bir tat salıyor.
Irmağın suyu da içmiş kıyıları
ve daldırıyor onları derine, gökte. Sokaklar
kadınlar gibi, olgunlaşıyorlar durgun.

Bu saatte herkesin durması gerekirdi
yolda ve bakması nasıl her şeyin olgunlaştığına.
Bir meltem bile var: Kıpırdatmıyor bulutları,
ama yetiyor mavi dumanın yönünü değiştirmeye,
onu bozmadan: Yeni bir tat, geçen.
Ve tütünü grappaya batırmalı. Böylece kadınlar,
tek onlar olmazlar sabahın keyfini çıkaran.

[1934]

Atlantic Oil

Sarhoş tamirci mutlu, kendini attığı çukurda.
Meyhaneden, gece, beş dakikada çayırı geçip
eve varıyor insan: Ama önce serin otların
tadını çıkarmalı ve tamirci uyuyor şafak sökünceye kadar.
İki adım ötede, çayırda dikili tabela,
kırmızı siyah: Çok yaklaşırsan, okuyamıyorsun artık,
o kadar büyük. Bu saatte her yer hâlâ ıslak
çiyle. Yol, gündüz, tozla örtüyor tabelayı,
çalılıkları örttüğü gibi. Tamirci, altında, geriniyor uykusunda.

Çıt çıkmıyor. Birazdan, ılıklığında güneşin,
arabalar geçecek aralıksız, uyandırarak tozu.
Birden belirip tepenin doruğunda, yavaşlarlar biraz,
sonra bırakırlar kendilerini dönemeçten aşağı. Birkaç araba durur
toz içinde, benzin istasyonunun önünde, benzin alır.
Tamirciler, biraz sersem, sabah oturuyor olacaklar
bidonların üzerinde, bir iş bekleyerek.
Keyif verici, gölgede oturup geçirmek sabahı.
Burada kötü kokusu yağların güzel kokusuna karışıyor otların,
tütün ve şarabın ve iş gelip buluyor onları
evlerinin kapısında. Arada bir, gülecek bir şeyler bile oluyor:
Köylü kadınlar, oradan geçip istasyonu suçlayan,
hayvanları ve kızları korkutup, geçişi engellediği için;
köylü erkekler, öfkeli bakan. Her biri, arada bir,
telaşla Torino'ya gider, daha kaygılı geri dönerler.
Sonra, kahkahalar, benzin satışı derken, birisi duruverir:
Bu tarlalar, şöyle bir bakınca, tozuyla kaplıdır
yolun ve otlara oturmanla kalkman bir olur.
Tepede, bir bağ var, ötekilerden daha çok sevdiği:
Sonunda tamirci evlenecek sevdiği bağla
ve kızıyla o bağın ve dışarı çıkacak, güneşe,
ama çapa vurmak için ve boynu kapkara dönüp eve
şarabından içecek, sonbahar akşamları mahzeninde ezdiği.

Gece de arabalar geçiyor, ama sessizce,
o kadar ki, uyandırmadılar çukurdaki sarhoşu.
Gece toz kaldırmıyorlar ve ışığı farların
olduğu gibi aydınlatıyor çayırdaki tabelayı, dönemeçteki.
Şafakta temkinli geçiyorlar ve gürültü duyulmuyor
esen meltem dışında ve ulaşınca doruğa
yok oluveriyorlar ovaya doğru, gömülerek gölgeye.

[1933]

Kırdaki Şehir

Baba içiyor sofrada, yeşil çardağın ortasında
ve çocuk, oturmuş, sıkılıyor. At huysuzlanıyor
üzerindeki sineklerden; çocuk yakalamak isterdi sinekleri
ama babasının gözü üzerinde. Çardak boşluğa bakıyor,
vadiye. Çocuk bakmıyor artık aşağıya,
çünkü kendini atmak geliyor içinden. Başını kaldırıyor:
Yok artık güzel bulutlar; görkemli kümeler
kapanmışlar gizlemek için göğün serinliğini.

Yakınıyor baba, sıcağın daha katlanılmaz olmasından
kapı kapı üzüm satarken, buğday biçmeye oranla.
Görülmüş şey değil Eylül'de o yakıcı güneş
ve durmak zorunda kalmak dönüşte handa,
yoksa at öleceği için. Ama üzüm satıldı;
bir başkası düşünsün bunları artık bağbozumuna kadar:
Don yapsa bile, bedelini çoktan aldılar. Çocuk sıkılıyor,
çoktan içti babasının verdiği yudumu.
Artık yapacağı tek şey, o uğursuz aklığa bakmak,
siyahı altında boğucu havanın, ve yağmuru ummak.

Serin yollar günün ilk saatlerinde kemeraltlarıyla doluydu
ve insanlarla. Bağırıyorlardı meydanda. Dondurmacı dolaşıyordu,
beyaz ve pembe: Diri bulutları andırıyordu gökteki.
Şehirde hava bu kadar sıcak olunca, otelde yerlerdi
yemeklerini. Toz ve sıcak kirletmez duvarları
şehirde: Ağaçlı yollar boyunca evler beyazdır
ve kimi zaman birisi öylece oturur bir şey yapmadan.
Şehirliler gölgede oturur, bir şey yapmazlar, ama satın alıp üzümü
işlerler büyük mahzenlerde ve zengin olurlar.
Biraz daha kalsalar, görürlerdi ortasında ağaçların,
akşam, her yolu sıra sıra lambalarla.

Çardakğun arasından güçlü bir rüzgâr esiyor. At silkiniyor
ve baba havaya bakıyor. Aşağıda vadide
çayırdaki ev var ve olgun üzümler.
Birden hava soğuyup yapraklar kopuyor
ve toz uçuşuyor. Baba içiyor hep.
Çocuk başını kaldırıp bakıyor korkunç bulutlara.
Vadinin üzerinde hâlâ bir güneş lekesi var.
Burada kalırlarsa, handa yiyecekler yemeklerini.

[1933]

Anlamayan İnsanlar

İstasyondaki ağaçların altında ışıklar yanıyor.
Gella biliyor bu saatte annesinin döndüğünü çayırlardan
şişkin önlüğüyle. Treni beklerken,
Gella yeşil çimenlere bakıp gülümsüyor düşünerek
kendisinin de durup, ışıkların arasında, ot topladığını.

Gella biliyor annesinin gençken şehre gittiğini
bir keresinde: Kendisi her akşam karanlıkla yola çıkıyor
ve trende hatırlıyor ayna gibi camları
ve insanları, geçip giden, yüzüne bakmadan.
Annesinin şehri, kapalı bir avlu
duvarlar arasında ve insanlar balkonlara çıkıyor.
Gella dönüyor her akşam gözleri dalarak
renklere ve özlemlere ve hayali süzülüp yükselirken,
düşünüyor, tekdüze ritmiyle trenin, net çizgilerini yolların
ışıklar arasında, ve tepeleri, yolların ve yaşamın geçtiği
ve neşesini gençlerin, düzgün adımlarını, emin kahkahalarını.

Gella bıkkın gidip gelmekten ve dönmekten akşamları
ve yaşamamaktan ne evlerin arasında, ne ortasında bağların.
Şehir keşke şu tepeler üzerinde olsaydı,
ışıltılı, gizli, ve hareket etmeseydi artık.
Böyle, çok farklı. Akşamları kavuşuyor
kardeşlerine, yalınayak yorucu bir işten dönen,
ve güneşte esmerleşen annesine ve topraklardan söz ediyorlar,
o ise sessizce oturuyor. Ama anımsıyor hâlâ:
Çocukken, o da dönerdi ot demetiyle –
ama yalnızca bir oyundu bu. Ve annesi, ter döken
ot toplamak için, otuz yıldır her akşam
topladığına göre, bir kez olsun pekâlâ
kalabilirdi evde. Hiç arayanı yok.

Gella da, tek başına, çayırlarda kalmak isterdi
ama en tenha olanlarına ulaşmak, hatta ormandakilere.
Ve beklemek akşamı ve kirlenmek otların içinde,
hatta çamurda ve bir daha hiç dönmemek şehre.
Hiçbir şey yapmamak, hiçbir şey yok çünkü işe yarayan.
Keçiler gibi yalnızca en yeşil yaprakları koparmak
ve daldırmak terli, alev alev saçlarını
gecenin çiyine. Sağlamlaştırmak gövdesini
ve koyultmak ve elbiselerini yırtıp atmak, öyle ki şehirde
artık istemesinler onu. Gella bıkkın gidip gelmekten
ve gülümsüyor, şehre girdiğini düşünerek
üstü başı darmadağınık. Tepeler ve bağlar
yok olmadıkça ve gezebildikçe
ağaçlı yollarda, eskiden çayırların olduğu, akşamları, gülerek,
Gella içinde taşıyacak bu özlemleri, trenden bakarak.

[29-31 Temmuz 1933]

Yapımı Süren Ev

Sazlıklarla yok oldu gölge de. Şimdiden gün ışığı, eğik,
geçiyor kemerleri ve boşalıyor pencere
olacak boşluklardan. Çalışıyorlar biraz duvarcılar,
sabah boyunca. Arada bir özlemle anıyorlar
o günleri, burada hâlâ sazların hışırdadığı
ve sıcaklamış bir yayanın kendini otlara atabildiği.

Çocuklar gelmeye başlıyorlar güneş daha da yükseldiğinde.
Sıcak korkutmuyor onları. Ayrı ayrı temel direkleri göğe uzanan,
daha iyi bir oyun alanı ağaçlardan
ya da her zamanki sokaktan. Açıktaki tuğlalar
maviyle doluyor, ta ki tavanlar
örülünceye dek ve çok hoşuna gidiyor çocukların aşağıdan
başlarının üzerindeki kare kare göğü görmek. Ne yazık ki, hava açık,
çünkü bir yağmur boşalıverse yukarıdan, o boşluklardan,
hoşuna giderdi çocukların. Ev yıkanmış olurdu.

Elbette, dün gece gelebilseler, daha iyi olurdu:
Çiy yıkıyordu tuğlaları ve duvarların arasında uzanır,
yıldızları görürlerdi. Keşke güzel bir ateş
yakabilselerdi ve birisi saldırıp taşlasaydı onları.
Gece atılan bir taş, öldürebilir gürültü çıkarmadan.
Sonra, karayılanlar var duvarlardan inen
ve bir taş gibi düşen, ama daha yumuşaklar.
Neler olduğunu gece içeride, bir tek yaşlı adam biliyor,
sabahları indiğini gördükleri tepelerden.
Közler bırakıyor içeride ve sakalı alazlanmış
ateşten ve şimdiden öyle çok su almış ki, toprak gibi,
rengi değişemez artık. Güldürüyor herkesi,
çünkü diyor ki: Başkaları ev yapıyorlarmış ter dökerek,
o ise terlemeden uyuyormuş orada. Ama yaşlı bir adam
dayanamaz açık gecede.
Kırlardaki bir çift hadi neyse: Bir erkek, bir kadın,
birbirlerine sarılırlar ve sonra eve dönerler.

Ama bu yaşlı adamın artık evi yok ve güçlükle yürüyor.
Elbette bir şeyler geliyor başına içeride,
çünkü sabah homurdanıyor kendi kendine.

Biraz sonra duvarcılar kendilerini gölgeye atıyorlar.
Güneşin her şeyi kuşattığı an bu
ve bir tuğlaya dokunduğunda elleri yanıyor insanın.
Daha önce düştüğünü görmüşlerdi bir karayılanın kaçarken
bir kireç kuyusuna: Sıcağın
hayvanları bile çıldırttığı an. Bir şeyler içip
başka tepelere bakıyorlar çepeçevre, kavrulan,
buğulanan güneşte. Yalnızca bir budala
kalıp iş yapardı: Gerçekten de, o yaşlı adam
bu saatte bağları geçiyor, kabakları çalarak.
Sonra çocuklar var köprülerin üzerinde, bir inip bir çıkan.
Bir kez bir taş kafasına düşüverdi
patronun ve herkes işe ara verdi,
onu dereye götürüp yüzünü yıkamak için.

[1933]

Antik Uygarlık

Çocuk, kepenklerin gizlediği, serin havayı soluyor,
sokağa dikerek gözlerini. Çakılları görüyor
aydınlık aralıktan, güneşte. Kimse yürümüyor
sokakta. Çocuk dışarı çıkmak isterdi
böyle çıplak – sokak, herkesin – ve boğulmak güneşte.

Şehirde, bunu yapamazsın. Kırda yapılabilirdi,
başının üzerinde derin gök olmasaydı,
korkutup ürkekleştiren. Serin otlar var,
ayağını gıdıklayan ama bitkiler, sağlam
bakan, ve ağaçlar ve çalılar, ciddi birer göz
zayıf, solgun bir beden için, titreyen.
Otlar bile farklı ve tiksinti veriyor dokununca.

Ama sokak ıssız. Birisi geçse,
çocuk karanlıktan cesurca ona bakıp
düşünürdü herkesin bir bedeni gizlediğini.
Oysa bir at geçiyor iri kaslarıyla
ve yankı yapıyor çakıllar. Uzun bir süre
gidiyor at, çıplak ve utanmadan, güneşte,
hatta yolun ortasında yürüyor. Çocuk,
böyle güçlü olmak isterdi ve esmer,
hatta o arabayı çekmek, cesurca kendini gösterirdi
göğün çizgileri altında bile. Evler, bakan,
daha az cesaret kırıcı ıssız çayırdan.

Bir bedenin varsa, görmen gerekir. Çocuk bilmiyor:
Bir bedeni var mı herkesin? Yüzü kırışık yaşlı adamın,
sabah geçen, böyle solgun ve hüzünlü
bir bedeni olamaz, hiçbir şeyi olamaz,
böyle korku veren. Büyükler de,
genç anneler de, bebeklerini emziren,
çıplak değiller. Yalnızca çocukların bir bedeni var.
Çocuk cesaret edemiyor kendine bakmaya karanlıkta,
ama çok iyi biliyor: Boğulması gerek güneşte
ve alışması bakışlarına göğün, erkek olmak için.

[1934]

Kötü Arkadaşlar

Bu, pipo içen bir adam. Orada, aynada
bir başkası var pipo içen. Yüz yüze bakışıyorlar.
Gerçek olanı sakin, çünkü gülümsediğini görüyor ötekinin.

Önce başka şeyler gördü. Geride duman,
önde bir kadın yüzü, uzanıp gülümseyen
ve bir budala, gözleriyle onu yalayan, konuşurken.
Sonra budala, konuşurken, adamı da yakalayıp
bir sırıtış koparıyor ondan. Budalaca bir sırıtış.
Ve kadın eğilip kapıyor dudaklarını,
çıplak bir şey görmüş gibi.
Şimdi, çıplak adamların gövdelerini görüyor kadın
sabahtan akşama, ama o da soyunuyor
ve yukarıda çalışıyor, gülerek. Ve sırıtmalar görüp
sırıtıyor, çalışırken: Aslında, işin yarısı demek
iyi bir sırıtma. Ama bir kadının amacı şakalaşmaksa
sözlerle, yaralar görmek öteki adamın da,
sessizce dinleyen budalanın konuşmasını,
aynı vahşi düşünceyle ışıldadığını.

Kadınla budala gene soluyorlar yüz yüze
– biraz birbirine benzer kadınlarla budalalar –
ve pipo dumana boğuyor gergin bir yüzü.
Dumanın içinde kolayca cilve yapıp
yarı kapayabilirsin gözlerini. Kadın gülerek
atlatıyor konuşup üzerine doğru uzananı.

[Ekim 1933]

Gece Zevkleri

Biz de duruyoruz duymak için geceyi,
rüzgârın en çıplak olduğu anda: Yollar
rüzgârla soğuk, her koku sönmüş;
burun deliklerimiz kalkıyor titrek ışıklara doğru.

Hepimizin bir evi var, karanlıkta bekleyen,
döndüğümüz: Bir kadın bizi bekliyor karanlıkta,
uykuya dalmış; oda kokularla sıcak.
Hiçbir şey bilmiyor rüzgâra dair kadın, uyuyup
soluk alan; ılıklığı gövdesinin
kanla aynı, içimizde mırıldanan.

Bu rüzgâr bizi yıkıyor, en ucundan ulaşıp
karanlıkta uzanan yolların; ışıklar,
titrek ve gergin burun deliklerimiz
bocalıyorlar çıplak. Her koku bir anı.
Uzaktan karanlıkta bitiverdi bu rüzgâr,
şehre çöken: Çayırlar ve tepelerden aşağı,
güneşin ısıttığı otlarla kaplı
ve nemli, kara bir toprakla. Anımız
keskin bir koku, hafif tatlılığı
deşilmiş toprağın, kışa yayan
diplerin soluğunu. Sönmüş her koku
karanlıkta ve şehirde bir tek rüzgâr erişiyor bize.

Bu gece uyuyan kadına döneceğiz,
donmuş parmaklarla bedenini aramaya
ve bir ısı kanımızı sarsacak, nemli, kara
bir toprağın ısısı: Bir yaşam soluğu.
Kadın da güneşte ısınmış ve şimdi keşfediyor
çıplaklığında en tatlı yaşamını,
sabah yok olan ve toprak tadı var onda.

[1933]

Antik Disiplin

Sarhoşlar konuşmayı bilmiyorlar kadınlarla
ve dağılıyorlar; kimse istemiyor onları.
Yavaşça yürüyorlar sokakta, sokağın ve lambaların
sonu yok. Birisi daha uzun daireler çiziyor:
Ama korkmaya gerek yok, yarın dönerler eve.

Gruptan ayrılan sarhoş, kadınlarla olduğunu sanıyor
– lambalar hep aynı ve kadınlar, gece,
hep aynılar: Hiçbir kadın dinlemiyor onu.
Sarhoş konuşuyor ve kadınlar istemiyorlar.
Bu gülen kadınları konu alıyor sarhoş:
Niçin bu kadar güler kadınlar ya da, ağlıyorlarsa, bağırırlar?
Sarhoş, sarhoş bir kadın isterdi,
sessizce dinleyen. Ama o kadınlar sağır ediyorlar kulaklarını:
"Bu çocuğunun olması için, bizden geçmen gerek."

Sarhoş sokuluyor sarhoş bir arkadaşına:
Bu akşam, oğlu o, şu kadınlardan doğmayan.
Bir kadın parçası, ağlayıp bağıran,
nasıl dost bir oğul verebilir ona? Sarhoşsa o,
anımsamıyor kadınları sallanarak yürürken
ve ikisi ilerliyorlar huzur içinde. Oğul dediğin
kadından doğmaz – yoksa bir kadın olurdu
o da. O, babasıyla yürüyüp konuşuyor:
Lambalar sürüp gidiyor onun için bütün gece.

[1933]

Disiplinsizlik

Sarhoş ardında bırakıyor şaşkın evleri.
Öyle gün ışığında herkes cesaret edemez
sarhoşların yanından geçmeye. Sakin geçiyor sokağı,
isterse sokulabilir duvarlara, çünkü orada duruyor duvarlar.
Ancak bir köpek yürür bu şekilde, ama bir köpek durur
kokusunu aldığında dişi köpeğin ve onu koklar özenle.
Sarhoş kimseye bakmıyor, kadınlara bile.

Sokakta insanlar, donakalmış ona bakıyorlar, gülmüyor
ve istemiyorlar sarhoşu, ama birçoğu, tökezleyerek
onu izlemek için gözleriyle, yeniden önüne bakıyor
küfrederek. Sarhoş geçip gidince,
bütün sokak daha ağır hareket ediyor
ışığında güneşin. Birisi, eskisi gibi
koşan, asla sarhoş olmayacak birisidir.
Ötekiler bakıyorlar, ayırt etmeden, göğe ve evlere,
var olmayı sürdüren, kimse görmese bile.

Sarhoş ne evleri görüyor, ne göğü,
ama biliyor onları, çünkü sendeleyerek yürürken geçiyor
net bir alanı gökteki çizgiler gibi. Tutuk insanlar
anlamıyorlar artık niçin var olduğunu evlerin
ve kadınlar bakmıyorlar erkeklere. Herkes
korkuyor sanki birden boğuk ses
şarkıya başlayıp peşlerine düşer diye havada.
Her evin bir kapısı var, ama yararsız içeri girmek.
Sarhoş şarkı söylemiyor, ama bir yola giriyor,
tek engelin hava olduğu. Neyse ki
ötede deniz yok, yoksa sarhoş
sakin yürürken, denize de girerdi
ve gözden yitince, dipte sürdürürdü aynı yürüyüşü.
Dışarıda hep aynı kalırdı ışık.

[1933]

Manzara (V)

Histen yoksun tepeler, göğü dolduran,
canlılar şafakta, sonra kıpırtısız kalıyorlar
çağlar gibi ve güneş onlara bakıyor.
Onları yeşile büründürmek nasıl da zevkli olurdu
ve yeşilin içine meyvelerle evleri serpiştirmek.
Her ağaç şafakta mucizevi bir yaşam olurdu
ve bir anlamı olurdu bulutların.

Tek eksik, bir deniz, göz kamaştıran
ve kıyıya vuran tekdüze bir ritimle.
Deniz kenarında uç vermiyor ağaçlar, kıpırdamıyor yapraklar;
yağmur yağdığında denizin üzerine, her damla yitiyor,
rüzgâr gibi bu tepeler üzerindeki, yaprakları arayan
ve yalnızca taşları bulan. Şafakta, bir an:
Çiziliyor toprakta kara görüntüler
ve kızıl lekeler. Sonra geri dönüyor sessizlik.

Bir anlamı var mı göğe uzanan yamaçların
binaları gibi büyük şehrin? Çıplaklar.
Bazen bir köylü geçiyor boşlukta asılı gibi,
öyle saçma ki, sanki bir çatının üzerinde dolaşıyor
şehirde. Akla kısır dev kütlesi geliyor
üst üste yığılı evlerin, yağmur alan
ve kuruyan güneşte ve tek ot vermeyen.

Örtmek için evleri ve taşları yeşille
– öyle ki göğün bir anlamı olsun – gömmek gerek
karanlığın içine kopkoyu kökleri. Dönüşünde şafağın
akardı ışık ta toprağın içine
bir çarpış gibi. Her kan daha canlı olurdu:
Bedenler de, karamsı damarlardan yapılmış.
Ve geçen köylülerin bir anlamı olurdu.

[1934]

Disiplin

Çalışmalar şafakta başlıyor. Ama biz şafaktan
biraz önce başlıyoruz, kendimize rastlamak için
yoldan geçenlerde. Her birimiz anımsıyor
yalnız ve uykulu olduğunu, gördükçe
tek tük geçenleri – bazıları hayallere dalıyor,
nasılsa biliyor şafakta açacağını gözlerini.
Sabah geldiğinde bizi şaşırmış bakarken
buluyor işe, şimdi başlayan.
Ama artık yalnız değiliz ve kimsenin uykusu yok
ve sakin düşünüyoruz günün düşüncelerini
ta ki gülümseyinceye dek. Dönen güneşte
hepimiz aynı kanıdayız. Ama bazen daha belirsiz
bir düşünce – bir gülüş – ansızın yakalıyor bizi
ve güneşten önceki gibi bakmaya başlıyoruz.
Aydınlık şehir tanıklık ediyor işlere ve gülüşlere.
Hiçbir şey bozamaz sabahı. Her şey
olabilir, işten başımızı kaldırıp
bakmamız yeterli. Kaçan çocuklar,
henüz hiçbir şey yapmayan, sokakta yürüyorlar
ve bazısı koşuyor da. Yaprakları ağaçlı yolların
gölgeler düşürüyor sokağa, bir tek otlar eksik
evlerin arasında, devinimsiz tanıklık eden. Birçoğu
nehrin kıyısında soyunuyor güneşte.
Şehir başımızı kaldırmamıza izin veriyor
düşünmek için ve iyi biliyor sonra yeniden eğdiğimizi.

[1934]

Yeşil Orman

Duran adamın önünde tepeler var karanlıkta.
Bu tepeler topraktan oldukça,
köylüler çapalamak zorunda. Tepelere bakıp görmüyor,
hapiste uyanıkken gözlerini kapayan kişi gibi.
Duran adam – hapisteydi – yarın yeniden başlıyor
işe birkaç arkadaşıyla. Bu gece yalnız.

Tepeler yağmur kokuyor ona: O uzak koku bu,
kimi zaman rüzgârla hapse ulaşırdı.
Bazen yağmur yağardı şehirde: Açılması
soluğun ve kanın özgür sokağa.
Hapis yağmur alırdı, hapiste yaşam
sona ermezdi, her gün güneş bile süzülürdü içeri:
Arkadaşlar bekliyorlardı ve gelecek bekliyordu.

Şimdi yalnız. Benzersiz kokusu toprağın
kendi bedeninden yükselmiş gibi ve uzak anılar
– o, toprağı bilir – toprağa zorluyor onu,
gerçek toprağa. Düşünmenin yararı yok,
köylülerin çapayla toprağa vurduklarını
bir düşmana vurur gibi ve ölesiye nefret ettiklerini
birbirlerinden, düşmanlar gibi. Bir sevinci de var
köylülerin: O sürülmüş toprak parçası.
Ötekilerin ne önemi var? Yarın güneşte
tepeler uzanıyor olacak, her birinin payına düşenle.

Arkadaşlar tepelerde yaşamıyorlar,
şehirde doğmuşlar: Orada, otların yerine
tramvay rayları olur. Bazen o da unutuyor bunu.
Ama toprak kokusu, şehre ulaşan,
köylülerin kokusunu taşımıyor artık. Uzun bir okşayış,
gözleri kapattırıp dostları düşündüren
hapisteki, insanı bekleyen uzun hapsi.

[1934]

İsyan

Ölü adamın yüzü çarpılmış ve yıldızlara bakmıyor:
Saçları kaldırıma yapışmış. Gece daha soğuk.
Yaşayanlar eve dönüyorlar, ürpererek.
Onlarla gitmek zor; herkes dağılıyor,
kimi bir merdiveni çıkıyor, kimi bodruma iniyor.
Birisi var, şafağa kadar gidip, kendini çimene atan
güneşin altında. Yarın biri için için ağlar,
çaresizce, işte. Sonra bu da geçer.

Uyurken ölü adama benziyorlar: Bir kadın da varsa,
daha ağır koku, ama ölüleri andırıyorlar.
Her gövde çarpılmış, yatağına sarılıyor
kırmızı kaldırıma sarılır gibi: Uzun yorgunluk
şafaktan bu yana, kısa süren bir acı gibi.
Her bedende koyu bir pislik birikiyor.
Yalnızca, o ölü uzanmış yıldızlara.

Paçavralar da ölüye benziyor güneşin
yakıcı sıcağında, duvara yaslanmış. Yolda
uyumak dünyaya güveni gösteriyor.
Bir sakal var paçavraların arasında ve üzerinde sinekler,
işlerini gören; geçenler, sinekler gibi
hareket ediyorlar sokakta; dilenci bir parçası sokağın.
Yoksulluk sakalla örtüyor acı gülüşlerini
bir çimen gibi ve huzurlu bir hava veriyor. Bu ihtiyar,
yüzü çarpılmış ölebilecekken, kan içinde,
bir nesneyi andırıyor ve canlı. Böyle,
kan dışında, her şey bir parçası sokağın.
Gene de, yıldızlar yolda kan gördüler.

[1934]

Dışarısı

O çocuk, sabah yok olan, dönmüyor.
Kancasına bıraktı henüz soğuk küreği
– şafaktı – kimse istemedi ardından gitmeyi:
Tepelerin yolunu tuttu. Bir çocuk,
küfürler savurma yaşına gelmiş,
bilmiyor konuşmasını. Kimse
istemedi ardından gitmeyi. Bir Şubat şafağıydı
alev alev, her ağaç gövdesi pıhtılaşmış kan
rengi. Kimse duymuyordu havada
gelecek olan ılıklığı.
Sabah geçti
ve fabrika dışarı bırakıyor kadınlarla işçileri.
Güzel güneşte, birisi – paydos sona erecek
yarım saat içinde – uzanıyor yemek için, aç.
Ama tatlı bir ıslaklık var, kanı ısıran
ve toprağa yeşil ürpertiler veren. Sigaranı tüttürüp
görüyorsun: Gök bulutsuz ve uzakta
tepeler mor. Güzel olurdu
böyle kalması insanın uzandığı yerde güneşte.
Ama uzatmayıp yiyorlar yemeklerini. Acaba yemek yedi mi
o inatçı çocuk? Cılız bir işçi diyor ki,
öyle ya, belini kırsan da işte,
yemeye gelince yiyeceksin. Sigaranı da tüttüreceksin.
İnsan bir hayvan gibidir, hiçbir şey yapmak istemeyen.

Hayvanlar havanın kokusunu alır, çocuk da
aldı şafaktan beri. Ve köpekler var,
sonları bir çukurda çürümek olan: Toprak
alıyor hepsini. Acaba çocuğun sonu
bir çukur mu olacak, aç açına? Kaçtı şafakta
tek söz etmeden, birkaç küfür savurup,
burnu havada.
Hepsi düşünüyorlar
işe dönmeyi beklerken, isteksiz bir sürü gibi.

[1934]

Çalışmak Yorar (II)

Bir yolu geçmek evden kaçmak için:
Ancak bir çocuk yapar bunu, ama bu adam, dolaşan
bütün gün sokakları, artık bir çocuk değil
ve kaçmıyor evden.
Yaz akşamüstleri vardır,
meydanların bile boş olduğu, uzandığı
batmakta olan güneşin altında ve bu adam,
yararsız ağaçlarla çevrili bir yoldan gelen, duruyor.
Değer mi yalnız olmaya, hep daha yalnız olmak için?
Dolaşmakla kalırsan, meydanlarla sokaklar
boş olur. Bir kadını durdurmak gerek,
onunla konuşup birlikte yaşamaya ikna etmek.
Yoksa, kendi kendine konuşur insan. Bu yüzden, bazen
gece bir sarhoşa rastlarsın, konuşup duran
ve tasarılarını anlatan bütün bir yaşamın.

Elbette bekleyerek ıssız meydanda
kimseyle karşılaşamazsın, ama sokaklarda dolaşanlar
dururlar arada bir. İki kişi olsalar,
sokakta yürürken de, ev olurdu
o kadının olduğu yer ve her şeye değerdi.
Gece meydan boşalıyor yeniden
ve bu adam, yoldan geçen, evleri görmüyor
yararsız ışıkların arasında, kaldırmıyor artık gözlerini:
Yalnızca kaldırımı duyuyor, başka insanların yaptığı
sertleşmiş elleriyle, kendi elleri gibi.
Doğru olmaz boş meydanda kalmak.
Elbette o kadın yolda bir yerlerdedir:
Rica edersen, evine gitmene yardım eder.

[1934]

Yazarın Portresi

Leone'ye

Pencere, kaldırıma bakan, derin,
hep boş. Oysa mavisi yazın, başımızın üzerinde,
daha sağlam görünüyor ve bir bulut beliriyor orada.
Burada kimse belirmiyor. Ve biz yerde oturuyoruz.

Meslekdaşım – pis kokan – benimle oturuyor
anayolda; hareket ettirmeden gövdesini,
pantolununu çıkardı. Ben fanilamı çıkarıyorum.
Taş buz gibi ve arkadaşım daha çok zevk alıyor
benden – ben ona bakıyorum – ama kimse geçmiyor.
Pencerede birden bir kadın beliriyor
açık renk giysili. Belki o pis kokuyu duydu
ve bize bakıyor. Arkadaşım çoktan ayakta çevresini süzüyor.
Sakalı var, arkadaşımın, bacaklarından yüzüne kadar,
pantolonun ayıbını örten ve bitiveren delikleri arasında
fanilasının. Başlı başına pis kokan bir sakal.
Arkadaşım o pencereden atladı
karanlığın içine ve kadın yok oldu. Gözlerim kayıyor
çizgiye sapsağlam gökteki, çıplak o da.

Ben kokmuyorum, sakalım olmadığı için. Donduruyor, taş,
bu çıplak sırtımı, kadınların hoşuna giden,
pürüzsüz olduğu için: Ne hoşuna gitmez ki kadınların?
Ama kadınlar geçmiyor. Onun yerine dişi köpek geçiyor,
ardında yağmur yemiş bir erkek köpek,
o yüzden pis kokuyor. Pürüzsüz bulut, gökte,
kıpırtısız bakıyor: Bir yaprak yığını sanki.
Arkadaşım akşam yemeğini buldu bu kez.
İyi davranıyorlar, kadınlar, çıplak kişiye. Bir çocuk
beliriyor sonunda dönemeçte. Sigara içiyor.
Onun da yılanbalığı bacakları var, kıvırcık saçları,
sert bir cildi: Kadınlar soymak isteyecekler onu
günün birinde ve koklamak, güzel kokuyor mu diye.
Buraya geldiğinde, ayağını uzatıyorum. Hemen yere düşüyor
ve bir izmarit istiyorum ondan. Sigara tüttürüyoruz sessizce.

[1934]

Akdenizli

Az konuşuyor arkadaşım, o az olan konuşması da farklı.
Değer mi onunla buluşmaya rüzgârlı bir sabahta?
İkimizden biri, şafakta, bir kadını bıraktı.
Nemli rüzgârdan konuşabilirdik,
dinginlikten ya da bir geçenden, sokağa bakarak;
ama kimse girmiyor söze. Arkadaşım uzak
ve sigara içmeyi düşünmüyor. Bakmıyor.
Sigara içiyordu
zenci de, bir sabah, birlikte gördüğümüz
öylece duran köşede, ayakta, içmek için o şarabı
– dışarıda deniz bekliyordu. Ama kırmızısı şarabın
ve belli belirsiz bulut onun değildi:
Tatları düşünmüyordu. Sabah bile
şafaklı sabahlardan biri değildi sanki;
tekdüze bir gündü, günlerin dışında,
zenci için. Uzak bir yurt düşüncesi
vardı geri planda. Ama o uymuyordu resme.

Kadınlar vardı sokakta ve daha diri bir ışık,
ve denizin kokusu dolanıyordu caddeleri.
Biz mi? Ne kadınlar, ne gezmek: Yetiyordu
oturup dinlemek yaşamı ve düşünmek: Deniz
şurada işte, altında güneşin, uykudan yeni uyanan.
Beyaz kadınlar geçiyordu, bizimkiler, zencinin önünden,
o indirmiyordu bile bakışını kopkoyu
ellerine, soluğunu bile tutmuyordu.
Bir kadını bırakmıştık ve her şey
şafakta bizim olanın tadına bürünmüştü:
Dinginlik, yollar ve o şarap.
Bu kez yoldan geçenler
dikkatimi dağıtıyorlar ve artık anımsamıyorum arkadaşımı,
nemli rüzgârda sigara içmeye koyulan,
ama belli ki zevk almayan.
Birazdan soruyor bana:
Hatırlıyor musun şu zenciyi, sigarasını tüttürüp içki içen?

[1934]

Hüzünlü Akşam Yemeği

Tam altında çardağın, yendi akşam yemeği.
Aşağıda su var sessizce akan.
Susuyoruz, kulak vererek ve bakarak gürültüye,
suyun çıkardığı geçerken ayın izinde.
Bu oyalanma en tatlısı.
Kız arkadaşım, oyalanan,
sanki hâlâ ısırıyor üzüm salkımını,
öyle canlı ağzı ve sürüp giden tat,
sarı ay ışığı gibi, havada. Gözleri, gölgede,
üzüm gibi tatlı, ama sağlam omuzları
ve esmer yanakları içlerinde barındırıyorlar bütün yazı.

Üzümle ekmek kalmış beyaz masanın üzerinde.
İki sandalye, boş, birbirine bakıyor.
Kimbilir ayın izi neyi aydınlatıyor,
o tatlı ışığıyla, uzak ormanlarda.
Ola ki şafaktan önce daha soğuk bir esinti
söndürür ayı ve sisleri ve birisi belirir.
Zayıf bir ışık, yutkunan boğazını
açığa vurur ve ateşli ellerinin kapandığını
küstahça yemeklerin üzerine. Sürüyor fısıltısı suyun,
ama karanlıkta. Ne üzüm, ne ekmek yerinden oynamış.
Tatlar işkence ediyor aç gölgeye,
yalayamıyor salkımın üzerindeki çiyi bile,
şimdiden onca koyulaşan. Ve her şey süzülürken
şafağın altında, sandalyeler bakışıyorlar, yalnız.

Bazen kıyısında suyun bir kadın kokusu,
üzümünki gibi, çöküyor otların üzerine
ve ay akıp gidiyor sessizce. Birisi beliyor
ama geçiyor ağaçları, bedensiz ve yakınıyor
o boğuk iniltisiyle, sesi olmayan kişinin
ve uzanıyor otların üzerine ve bulamıyor toprağı:
Yalnızca, burun delikleri titriyor. Hava soğuk, şafakta,
ve sarılışı bir bedenin yaşam demek olurdu.
Daha yaygın sarı ışığından ayın, ürken
ormanlara süzülmekten, bu tükenmez kaygısı
temaslar ve tatların, ölüleri kemiren.
Diğer zamanlar, toprağın içinde yağmur işkence ediyor onlara.

[1934]

Manzara (IV)

Tina'ya

İki adam sigara içiyor kıyıda. Yüzen kadın,
suyu bozmadan, yeşili dışında bir şey görmüyor
kendi kısa ufkunun. Gökle ağaçlar arasında
uzanıyor bu su ve kadın akıyor içinde
bedensiz. Gökte duruyor bulutlar
hareketsizlermiş gibi. Duman duruyor ortasında havanın.

Buz gibi suyun altında otlar var. Kadın
üzerinden geçip gidiyor; oysa biz eziyoruz onu,
yeşil otu, bedenimizle. Başka ağırlık yok
sular boyunca. Yalnız biz duyuyoruz toprağı.
Belki uzanan bedeni, suyun altında,
duyuyor: Doyumsuz soğuk emiyor sıcaklığını
güneşlenen teninin ve onu canlı bırakıyor
kıpırtısız yeşilde. Başı hareket etmiyor.

O da uzanmıştı, otların eğildiği yerde.
Yarı kapalı yüzünü koluna yaslamış,
otlara bakıyordu. Kimse solumuyordu.
Hâlâ havada duruyor o ilk şıpırtı,
onu suyun içine alan. Bizim üzerimizde duman duruyor.
Şimdi kıyıya ulaştı ve bizimle konuşuyor, damlalar süzülürken
esmer gövdesinden, ağaç gövdelerinin arasında yükselen.
Sesi, tek ses, suyun üzerinde işittiğimiz
– boğuk ve diri, önceki ses.
Kıyıya uzanmış,
düşünüyoruz o en koyu ve en diri yeşili,
gövdesini daldırdığı. Sonra, birimiz
suya atlayıp geçiyor, omuzları dışarıda,
köpüklü kulaçlarla, kıpırtısız yeşili.

[1934]

Anne Olmak

Bu, üç çocuk yapan bir adam: İri bir gövde,
güçlü, kendine yeten; geçtiğini görünce,
düşünüyor insan: Çocukları aynı yapıda olmalı.
Babanın gövdesinden (kadın önemli değil)
çıkmış olmalı biçimlenmiş olarak üç genç,
onu andıran. Ama nasıl olursa olsun üçünün bedeni,
bir kırıntı bile eksilmemiş babanın gövdesinden
ya da en küçük bir hareket: Kopmuşlar ondan,
yanında yürüyorlar.
Kadın vardı,
endamlı bir kadın, kanını aktaran
her oğluna ve üçüncü doğumda ölen.
Tuhaf geliyor yaşamak üç gence o kadın olmadan,
kimsenin bilmediği ve onları doğuran, her birini, cefayla,
kendini yok ederek onlarda. Kadın gençti,
gülüp konuşuyordu, ama riskli bir oyun
yaşamdan pay almak. Böyle, kadın
sessizliğe gömüldü: Bakarak, mahvolmuş, erkeğine.

Üç oğlun bir omuz silkme tarzları var,
o adamın bildiği. Hiçbiri bilmiyor
gözlerinde ve bedeninde bir yaşamı taşıdığını,
bir zamanlar dopdolu olup o adamı tatmin eden.
Ama eğildiğini görünce bir oğlunun ırmağın kıyısında
ve suya daldığını, o adam görmüyor artık ışıltısını
kadının gövdesinin suyun içinde ve sevincini
suya dalmış iki gövdenin. Görmüyor artık çocukları,
onlara bakıp yolda, kendisiyle karşılaştırıyor.
Ne kadar zaman oldu çocukları yapalı? Üç genç
gözüpek yürüyorlar ve birisinin yanlışlıkla
bir çocuğu oldu bile, evlenmeden.

[1934]

Bir Kuşak

Bir çocuk gelirdi oynamaya çayırlarda,
şimdi yolların uzandığı. Çayırlarda
yalınayak çocuklara rastlayıp sevincinden zıplardı.
Güzeldi çıplak ayak olmak otlarda onlarla.
Bir akşam, uzakta ışıklar, silah sesleri yankılanırdı
şehirde ve rüzgârla ulaşırdı korkutucu,
kesik kesik bir uğultu. Susardı herkes.
Tepeler nokta nokta ışıklar saçardı
kıyılara, rüzgârın canlandırdığı. Gece,
kararan, söndürürdü sonunda her şeyi
ve uykuda rüzgârın serinlikleri sürerdi yalnızca.

(Ertesi gün çocuklar yeniden gezmeye çıkarlar
ve kimse anımsamaz uğultuyu. Hapiste
sessiz işçiler vardır ve biri çoktan ölmüştür.
Sokaklarda örtmüş olurlar kan lekelerini.
Uzaktaki şehir uyanır güneşte
ve insanlar dışarı çıkarlar. Yüz yüze bakışırlar.)
Çocuklar o zamanlar dolaşırlardı sokakta
ve kadınların yüzüne bakarlardı. Kadınlar bile
bir şey söylemez, oluruna bırakırlardı.
Çocuklar düşünürlerdi karanlığında çayırların,
birkaç kızın geldiği. Güzeldi ağlatmak
kızları karanlıkta. Çocuktuk.
Şehir hoşumuza giderdi gündüz: Akşam, susup
bakmak uzaktaki ışıklara ve dinlemek uğultuları.

Gidiyor hâlâ çocuklar oynamaya çayırlara,
yolların eriştiği. Ve gece aynı.
Geçerken oradan kokusu duyuluyor otların.
Hapiste aynı kişiler var. Ve kadınlar var
eskisi gibi, çocuk doğurup bir şey söylemeyen.

[1934]

Ulysses

Kırgın bir yaşlı adam bu, çok geç doğduğu için
oğlu. Birbirlerinin yüzüne bakıyorlar arada bir
ama bir zamanlar bir tokat yeterdi. (Çıkar yaşlı adam
ve geri döner oğluyla, omzunu tutup,
artık gözlerini kaldırmayan). Şimdi yaşlı adam oturuyor
geceye kadar, büyük bir pencerenin önünde
ama kimse gelmiyor ve sokak boş.

Bu sabah kaçtı çocuk ve geri dönüyor
bu gece. Durup sırıtacak. Hiç kimseye
söylemek istemeyecek öğle bir şey yiyip yemediğini.
Belki de ağırlaşıp gözleri yatmaya gidecek sessizce:
İki çamurlu postal. Sabah maviydi,
yağmurlardan sonra, bir ay boyunca yağan.
Serin pencereden
acı bir yaprak kokusu süzülüyor. Ama yaşlı adam
kıpırdamıyor karanlıkta, uyku tutmuyor gece,
uykusu olsun isterdi ve unutmak her şeyi
bir zamanlar uzun bir yürüyüşten döndüğündeki gibi.
Isınmak için, bir zamanlar bağırır, döverdi.

Az sonra dönen çocuk tokat yemiyor artık.
Çocuk delikanlı olmaya başlıyor ve bir şeyler
keşfediyor her gün ve konuşmuyor kimseyle.
Hiçbir şey yok yolda, bilinemeyecek olan
bu pencerede durarak. Ama çocuk yürüyor
bütün gün yolda. Henüz bir kadın aramıyor
ve yerde oynamıyor artık. Her şey geri dönüyor.
Çocuğun kendince bir çıkma tarzı var evden –
Kalan fark ediyor: Bu konuda bir şey yapamaz artık.

[1935]

Atalara Bağlılık

Elbette gün titremiyor, bakınca. Ve evler
duruyor, kaldırımlara tutunmuş. Çekici
o oturan adamın, vuruyor bir çakıla
yumuşak toprağın içindeki. Çocuk, sabah
kaçan, bilmiyor o adamın çalıştığını
ve durup ona bakıyor. Kimse çalışmıyor sokakta.

Adam oturuyor gölgede, üstünden düşen
bir evin, daha serin bir bulutun gölgesinden
ve bakmıyor, ama dokunuyor çakıllarına dalgın.
Çakılların gürültüsü yankılanıyor uzakta
kaldırımın üzerinde, güneşin örttüğü. Çocuklar
yok sokaklarda. Çocuk yapayalnız
ve fark ediyor: Kalan herkes, kadın ya da erkek,
görmeyip onun gördüğünü, telaşla geçip gidiyor.

Ama o adam çalışıyor. Çocuk ona bakıyor,
duraksayarak düşününce bir adamın çalıştığını
yolda, dilenciler gibi oturarak.
Ve geçen başkaları da, meşgul görünüyorlar
bir işi bitirmekle ve kimse bakmıyor
arkasına ya da önüne, bütün yol boyunca.
Sokak herkesinse, keyfini çıkarmak gerek
başka bir şey yapmadan, çevreye bakınarak,
kâh gölgede kâh güneşte, hafif serinlikte.

Her yol açılıyor, bir kapı sanki,
ama kimse girmiyor içeri. O oturan adam
fark etmiyor bile, bir dilenciymiş gibi,
gelip giden insanları, sabah vakti.

[1935]

Serüvenler

Kara tepede şafak var ve çatıların üzerinde
uyukluyor kediler. Bir çocuk düşmüş
çatıdan dün gece, belini kırmış.
Bir rüzgâr titreşiyor diri ağaçlar arasında: Kızıl
bulutlar, yukarıda, ılık, yol alıyorlar ağır ağır.
Yolda bir sokak köpeği beliriyor, kokluyor
çocuğu çakılların üzerindeki, ama boğuk bir miyavlama
yükseliyor bacaların arasında: Birileri hoşnut değil.

Gece cırcırböcekleri ötüyordu ve yıldızlar
sönüyordu rüzgârda. Şafağın aydınlığında
gözleri de söndü kızışmış kedilerin,
çocuğun gözlediği. Dişi kedi ağlıyor,
erkeği olmadığı için. Hiçbir şey avutamıyor onu
– ne tepeleri ağaçların, ne kızıl bulutlar –
ağlıyor engin göğe, hâlâ geceymiş gibi.

Çocuk gözlüyordu aşklarını kedilerin.
Sokak köpeği, bu bedeni koklayan hırlayarak,
geldiğinde gün doğmamıştı henüz: Kaçıyordu
aydınlığından öteki yamacın. Yüzerken
ırmağın içinde, ıslatan, çayırlardaki
çiy gibi, ışığa yakalandı. Dişi köpekler
uluyordu hâlâ.
Akıyor sakin ırmak
ve onu köpüklendiriyor kuşlar. Kızıl bulutlar arasında
dalıyorlar sevinciyle ırmağı ıssız bulmanın.

[1935]

Tutkulu Kadınlar

Kızlar günbatımında suya iniyorlar,
yok olduğunda deniz, ötelere uzanan. Ormanda
her yaprak irkiliyor, onlar sakınımlı çıkıp
kuma, kıyıya otururken. Köpük
huzursuz oyunlarını oynuyor, uzakdaki su boyunca.

Kızlar korkuyorlar yosunlardan, gizlenip
dalgaların altında bacaklarına ve omuzlarına yapışan:
Çıplak her yerine gövdelerinin. Hızla kıyıya çıkıyorlar
ve adlarıyla birbirlerine seslenip çevrelerine bakıyorlar.
Gölgeler bile denizin üzerinde, karanlıkta,
kocaman; kararsız hareket ettikleri görülüyor,
çekimine kapılıyormuş gibi geçen gövdelerin. Orman
sakin bir sığınak, batan güneşte,
kıyıdan daha çok, ama esmer kızlar hoşlanıyorlar
açıkta oturmaktan, serdikleri örtünün içinde.

Hepsi çömelmişler, sararak örtüyü
bacaklarına, seyrediyorlar uzayıp giden denizi
günbatımında bir çayır gibi. Birisi yeltenebilir mi
şimdi çıplak uzanmaya bir çayırda? Denizden
yosunlar sıçrardı, ayaklarına değen,
kapıp sarmak için titreyen gövdeyi.
Gözler var denizde, bazen beliriveren.

O bilinmeyen yabancı kız, gece yüzen
yalnız ve çıplak, karanlıkta, ay sustuğunda,
yok oldu bir gece ve dönmüyor artık.
Uzun boyluydu, herhalde bembeyazdı teni,
gözler, denizin dibinden, ona erişebilsin diye.

[15 Ağustos 1935]

Ağustosta Ay

Ötesinde sarı tepelerin deniz var,
ötesinde bulutların. Ama korkuç günler
– dalgalanıp çatırdayan tepeler gökte –
kırılıyorlar denizden önce. Yukarıda zeytin ağacı var
su kuyusuyla, bir şeyi yansıtmaya yetmeyen,
ve anızlar, anızlar, hiç bitmeyen.

Ve yükseliyor ay. Koca, uzanmış yatıyor
bir tarlada, kafatasını yarmış güneş –
bir eş sürükleyemez bir cesedi
bir çuval gibi. Ay yükseliyor, biraz gölge düşürerek
eğik dalların altına. Gölgedeki kadın
dehşetle bakıyor ablak yüze: Kan
pıhtılaşıp yayılmış her kıvrımına tepelerin.
Kıpırdamıyor ceset, tarlalarda uzanan,
ne de gölgedeki kadın. Kanlı göz bile
sanki göz kırpıp birisine bir yolu işaret ediyor.

Uzun ürpertiler geliyor çıplak tepelerden,
uzaktan ve kadın arkasında hissediyor onları,
buğday denizini geçtiklerindeki gibi.
Dallarını da kuşatıyor zeytin ağacının,
o ay denizinde yiten, ve şimdiden gölgesi ağacın
eğilip kadını da boğmak üzere.

Dışarı seğirtiyor kadın, ayın dehşeti içinde
ve onu izliyor hışırtısı taşlar üzerindeki esintinin
ve belli belirsiz bir gölge topuklarını ısırıyor
ve sızı veriyor karnına. Eğik, gölgeye giriyor yeniden
ve atıp kendini taşların üzerine dudaklarını ısırıyor.
Aşağıda, esmer toprak kanla yıkanıyor.

[Ağustos 1935]

Yanık Topraklar

Sıska genç konuşuyor, Torino'dan dönen.
Büyük deniz uzanıyor, kayaların gizlediği
ve soluk bir maviyle beziyor göğü. Işıldıyor gözleri
dinleyen herkesin.

Torino'ya akşam vardığında,
hemen sokakta işveli kadınları görürsün,
bakılmak için giyinmiş, yalnız başına yürüyen.
Orada, her kadın giydiği giysi için çalışır,
ama her ışığa uydurur onu. Sabah için renkler
vardır, ağaçlı yollara çıkmak için renkler,
gece hoşa gitmek için. Kadınlar, bekleyen
ve kendini yalnız hisseden, bilirler yaşamı her yönüyle.
Özgürler. Onlardan esirgenmez hiçbir şey.

Denizi duyuyorum, dermansız çarpıp duran kıyıya.
Görüyorum: Derin gözleri bu gençlerin
ışıldıyor. İki adım ötede uzayıp giden incir ağaçları
umutsuz sıkılıyorlar kırmızımsı kayanın üzerinde.
Özgür kadınlar var, tek başına sigara içen.
Akşam buluşup, sabah bıraktığın
kahvede, arkadaşlar gibi. Gençler hep.
Erkek bakıp ilgilensin isterler, espri yapsın
ve hep kibar olsun. Tepeye çıkmak yeter,
bir de yağmurun yağması: Boyun eğerler çocuklar gibi,
ama bilirler aşkın tadını çıkarmayı. Daha deneyimliler erkekten.
Canlılar ve fidan gibi ve çıplakken bile, o neşeyle
konuşurlar, hiç yitirmedikleri.

Genci dinliyorum.
Gözlerine baktım sıska gencin, yoğun gözlerine.
Onlar da gördüler bir kez o yeşili.
Sigaramı içeceğim karanlık gecede, bilmezlikten gelerek denizi de.

[Ağustos 1935]

Poggio Reale

Kısa bir pencere sakin gökte
yatıştırıyor yüreği; birisi ölmüş orada, memnun.
Dışarıda, ağaçlar ve bulutlar var, toprak
ve gök de. Yukarıya ulaşıyor mırıltıları:
Uğultuları tüm yaşamın.

Boş pencere
açığa vurmuyor: Ağaçların altında, tepeler var
ve uzakta bir ırmak akıyor kıvrılarak, açıkta.
Su berrak, soluğu gibi rüzgârın,
ama kimse farkında değil.

Bir bulut beliriyor,
dolgun ve beyaz, oyalanıyor gök dörtgeninde.
Şaşırmış evleri ve tepeleri görüyor, her şeyi,
havada beliren, kayıp kuşların süzüldüğünü görüyor
havada. Sakin gezginler
o ırmak boyunca gidiyor ve kimse farkına varmıyor
küçük bulutun.

Şimdi, boş mavilik
kısa pencerede: Oraya çığlığı düşüyor
bir kuşun, uğultuyu parçalayan. O bulut
belki ağaçlara dokunuyor ya da ırmağa iniyor.

Çimenlere uzanmış adam duyabilirdi onu
soluğunda otların. Ama hareket etmiyor bakışı,
yalnızca otlar kıpırdıyor. Ölmüş olmalı.

[15 Eylül 1935]

Manzara (VI)

Bu, sislerin ırmaktan yükseldiği gün,
güzel şehirde, ortasında çayırlar ve tepelerin
ve şehri silikleştirdiği bir anı gibi. Buğular belirsizleştiriyor
her yeşili, ama hâlâ kadınlar, rengârenk,
yürüyorlar orada. Ak gölgeye giriyorlar,
gülümseyerek: Yolda her şey olabilir.
Olur ya, sarhoş edebilir hava.

Sabah
açılmış olacak büyük bir sessizliğe
azaltarak her sesi. Dilenci bile,
ne bir şehri, ne bir evi olan, solumuş olacak sabahı,
bir bardak grappa içer gibi tutkuyla aç karnına.
Değer aç olmaya, değer aldatılmaya
en tatlı ağızdan, yeter ki çıkarabilsin seni bu göğe
kavuşturarak soluk alırken en silik anılara.

Her yol, her dik çıkıntısı evin
siste, eski bir korkuyu barındırıyor:
Bunu duyan bırakamaz kendini. Bırakamaz
sakin esrikliğini, şeylerden oluşan,
anlamlı yaşama özgü ve keşfedilen karşılaşınca
bir ev ya da bir ağaçla, beklenmedik bir düşünceyle.
İri atlar bile, geçecek olan
sisin içinden şafakta, o zamandan söz edecekler.

Ah keşke evden kaçan bir çocuk
geri dönse tam bugün, sis yükselirken
ırmağın üstünde ve unutsa bütün yaşamı,
yoksullukları, açlığı ve aldatılmaları,
durmak için bir köşede, sabahı içerek.
Değer dönmeye, farklı bile olsan.

[1935]

Sansüre Uğrayan Şiirler

Dina'nın Düşünceleri

Suyun içine, artık berrak akan ve güneşle diri,
bir zevk atlamak: Bu saatte kimse gelmiyor.
Ürpertiyor insanı kavakların kabukları, gövdenle değdiğinde,
bir dalışın çağıltılı suyundan daha çok. Suyun altı hâlâ karanlık
ve öldürücü bir soğuk var, ama güneşe sıçramak yetiyor,
yeniden yıkanmış gözlerle bakıyoruz nesnelere.
Bir zevk çıplak uzanmak şimdiden ısınan otlarda
ve aramak yarı kapalı gözlerle büyük tepeleri,
kavakların üzerinde yükselen ve beni çıplak gören,
oradan kimse beni fark etmezken. Şu yaşlı adam, mayolu
ve şapkalı, balık tutmaya giden, dalarken gördü beni,
ama erkek olduğumu sandı ve konuşmadı bile benimle.
Bu akşam kırmızı giysili bir kadın olarak dönüyorum
– bilmiyorlar şimdi burada çıplak uzandığımı o erkekler,
bana yolda gülümseyen – dönüyorum üzerimde giysim,
gülümseyişleri almaya. Bilmiyor şu erkekler
bu akşam daha güçlü kalçalarım olacağını, kırmızı giysi içinde
ve başka bir kadın olacağımı. Kimse görmüyor beni burada, aşağıda
ve ağaçların ötesinde daha güçlü kumcular var
şu öteki gülümseyenlerden: Kimse beni görmüyor.
Budala erkekler – bu akşam dans ederken hepsiyle
ben sanki çıplak olacağım, şimdiki gibi ve hiçbiri bilmeyecek
beni burada yalnız bulabileceğini. Onlar gibi olacağım.
Yalnızca, budalalar, sıkıca sarılmak isteyecekler bana,
kurnazca teklifler fısıldamak. Ama ne önemi var
okşamalarının? Ben kendimi okşayabiliyorum.
Bu akşam çıplak kalabilmeliyiz ve bakabilmeliyiz birbirimize
kurnazca gülümseyişler olmadan. Bir tek ben gülümsüyorum
uzanırken burada otların içinde ve kimse bilmiyor bunu.

[23-24 Mart 1933]

Keçi Tanrı

Kırlar, yeşil gizemlerle dolu bir belde
yazın gelen çocuk için. Dişi keçinin, bazı çiçekleri
ısıran, karnı şişiyor ve koşması gerek.
Erkek keyif çattığında bir kızla
– tüyleri var aşağıda – bebek karnını şişirir kızın.
Otlatırken keçileri, böbürlenip gülerler çocuklar,
ama günbatımında her biri kendini kollamaya başlar.
Çocuklar anlarlar karayılanın geçtiğini
kıvrımlı izden yerde kalan.
Ama hiçbiri anlamaz geçip geçmediğini karayılanın
otların içinden. Dişi keçiler vardır, gidip duran
yılanın üzerinde, otların içinde ve emilmekten hoşlanan.
Kızlar da zevk alırlar dokunulmaktan.

Ay yükselince, keçiler sakin durmazlar artık,
onları toplayıp eve sürüklemek gerekir,
yoksa direnir erkek keçi. Sıçrayarak çayırda
boynuzlarını geçirip bütün dişilere yok olur. Kızışmış kızlar
yalnız gelirler ormanlara, geceleri
ve otlara uzanıp melediklerinde, erkek keçi koşup onları bulur.
Ama ay çıkmaya görsün: Dikilip, boynuzlarını geçirir.
Ve dişi köpekler havlarlar ay ışığında,
çünkü duyarlar sıçradığını erkek keçinin
tepelerin doruklarında ve kan kokusunu alırlar.
Ve hayvanlar kıpırdanırlar ağıllarda.
Yalnızca en güçlü erkek köpekler iplerini ısırırlar
ve içlerinden biri kurtulup keçinin peşine düşer,
keçi ateşten kırmızı bir kan püskürtüp sarhoş eder onları
ve sonra dans ederler hepsi, dikilerek ve uluyarak aya.

Gündüz, köpek geri döndüğünde tüysüz ve hırlayarak,
köylüler ona dişi köpeği verirler ayaklarıyla iterek.
Ve kız, akşamları gezen ve erkek çocuklar, geri dönen
hava kararınca, bir keçi kaybolmuşsa, dayak yerler.
Bu köylüler gebe bırakırlar kadınları, çalışırlar ve saygı görmezler.
Gezerler gün boyunca ve gece ve korkmazlar
çapa vurmaktan ay ışığında bile ya da bir ateş yakmaktan
otlar ve çalılarla karanlıkta. Bu yüzden, toprak
böyle güzel yeşil ve çapalandığında rengi,
şafakta, kavrulmuş çehrelerin rengi. Bağbozumuna giderler
ve yer, şarkı söylerler; başak toplamaya giderler
ve dans edip içerler. Kızları duyarlar, gülen,
birisi erkek keçiyi anımsattığı için. Dorukta, ormanlarda,
taşlı yarlarda, köylüler görmüşler onu,
dişi keçiyi ararken ve tos atarken ağaçlara.
Çünkü bir hayvan çalışmayı bilmiyorsa
ve yalnızca damızlık olarak tutuluyorsa, zevk alır yıkmaktan.

[4-5 Mayıs 1933]

Bale

Bir dev, hafifçe dönen geçerken,
bir kadını bekleyip, beklemez görünen.
Ama kasıtlı yapmıyor: Sigarasını içiyor ve insanlar ona bakıyor.

Her kadın, bu adamla giden, bir çocuk,
gülerek o gövdeye yaslanan, şaşkın
insanların bakışlarından. Dev ilerliyor
ve kadın bir parçası onun gövdesinin,
yalnızca daha canlı. Kadının önemi yok –
her akşam farklı, ama hep ufak tefek bir kız,
gülerken dans eden poposuna hâkim olan.

Dev, dans eden bir popo istemiyor
sokakta ve sakin, götürüyor onu oturup seyretsin diye
her akşam maçı ve kadın memnun.
Maçta, kadın sersemliyor bağırışlardan
ve dev adama bakarak, küçük bir çocuk oluveriyor.
Sıçrayış ve yumruk sesleri geliyor
iki boksçudan, ama sanki dans ediyorlar
böyle çıplak birbirine yapışmış ve kadın onlara bakıyor
küçük gözleriyle ve dudaklarını ısırıyor memnun.
Kendini dev adama bırakıp küçük bir çocuk oluveriyor:
Ne güzel kabul eden bir kayaya yaslanmak.

Kadınla dev soyunduklarında birlikte
– daha sonra yapacaklar bunu – dev sakinliğini
andırıyor bir kayanın, yakıcı bir kayanın
ve küçük kız, ısınmak için, sarılıyor o iri kayaya.

[1933]

Baba Olmak (I)

Hayali dans eden kadının ve yaşlı adamın,
babasının, bir zamanlar onu kanında taşıyıp
bir gece onu yaratan, zevk alarak bir yatakta, çıplak.
Kadın acele ediyor vaktinde soyunmak için –
başka yaşlılar var bekleyen. Herkes
yutuyor, o dans etmeye başladığında, gözleriyle
bacaklarındaki gücü ama yaşlılar titriyorlar.
Neredeyse çıplak kız. Ve gençler bakıyorlar gülümseyerek,
biri "ben de çıplak olsam" diye geçiriyor içinden.

Hepsi onun babası sanki, coşkulu ihtiyarlar
ve hepsi, zar zor ayakta duran, bir beden kalıntısı,
bir zamanlar başka bedenlerden zevk alan. Gençler de bir gün
baba olacaklar ve kadın hepsi için bir.
Sessizce oldu. Derin bir sevinç
kaplıyor karanlığı canlı kızın karşısında.
Bütün bedenler tek bir beden, tek,
devinen içinde toplayarak bakışlarını herkesin.

Bu kan, güçlü gövdesinde akan
genç kızın, o kandır, yaşlılarda donan;
ve sessizce sigara içen babası, ısınmak için,
o dans etmiyor, ama eden kızını yaratmış.
Bir duyuş, bir atılım var gövdesinde kızın,
yaşlı adamınkiyle aynı ve öteki yaşlılarınkiyle. Sessizce
sigara içiyor baba ve dönmesini bekliyor kızının, giyinik.
Herkes, gençler ve yaşlılar bekliyor, ona bakıyorlar
ve her biri, tek başına içerken, onu düşünecek yeniden.

[1933]

Çalışmak Yorar (1943)
Eklenen Şiirler ve Ek

Dul Kadının Oğlu

Her şey olabilir loş meyhanede.
Bir bakmışsın dışarıda yıldızlı bir gök,
sonbahar sisinin ve şıranın ötesinde.
Bir bakmışsın yanık türküler söyleniyor
tepede ıssız harman yerleri üzerine
ve birden dönüvermiş eski göğün altında
kadıncağız, oturan, günü bekleyerek.

Kadının çevresini sarardı köylüler,
az konuşan, bekleyerek güneşi
ve solgun işaretini kadının, yenleri sıvalı
dirseklerine kadar, eğilmiş toprağa bakarken.
Cırcırböceğinin sesiyle birleşirdi uğultusu
demir üzerindeki bileği taşının ve daha boğuk bir iç çekişin.
Susardı rüzgâr ve gürültüleri gecenin.
Oturan kadıncağız konuşurdu öfkeyle.

Köylüler eğilmiş çalışırken uzakta,
kadıncağız harman yerinde kalıp onları izliyor
bakışıyla, kapıya yaslanmış, bitkin,
koca şişkin karnı yüzünden. Yıpranmış yüzünde
sabırsız, acı bir gülümseme var ve bir ses
yükseliyor boğazından, ulaşamıyor köylülere.
Güneş vuruyor harman yerine ve kızarmış gözlerine,
kırpıp durduğu. Eflatun bir bulut örtüyor anızı,
sarı demetleri. Kadın
sendeleyerek, eli karnında, eve giriyor.

Kadınlar koşup duruyorlar boş odalarda,
o başıyla ve gözüyle işaret edince; bir tek gözleriyle
izliyor onları kadın yatağından. Büyük pencereden,
tepeleri içeren ve ağaçları ve büyük göğü,
zayıf bir uğultu geliyor: Çalışan herkesin sesi.
Kadıncağız, yüzü solgun, sıkıyor dişini
karnı sancırken ve uzanıp dinliyor
sabırsızca. Kadınlar, hazır, yardım ediyorlar ona.

[1938 yazı-5 Mayıs 1939]

Oradaki İnsanlar

Hafif ay ışığı ve kırağı tarlalarda, şafakta,
öldürüyor ekini.

Issız ovada
– burada şurada çürümüşlükler (zaman alır
güneşin ve yağmurun ölüleri gömmesi) –
hâlâ bir zevkti uyanıp bakmak
kırağı ölüleri de örtüyor mu diye. Ayışığı
kuşatıyordu her yanı ve birileri sabahı düşünüyordu,
otların daha yeşil belireceği.

Bakan köylülerin gözleri yaşlarla doluyor.
Bu yıl güneş geri geldiğinde, gelirse eğer,
kavruk yapraklar tek ekinleri olacak.
Hayırsız ay – tek bildiği sisleri yutmak
ve kırağı, aydınlık havada, yılan gibi ısırıp
yeşilliği böyle gübreye döndürüyor. Gübre verdiler
toprağa; şimdi gübreye dönüyor ekin de.
Bakmanın yararı yok: Hepsi kavrulmuş olmalı,
çürümüş. Öyle bir gün ki olanca gücü tükeniyor insanın
yalnızca uyanmakla ve dolaşmakla canlılar olarak
tarlalar boyunca.

Görecekler daha sonra uç verdiğini
birkaç ürkek filizin ıssız ovada,
mezarı üzerinde ekinin, ve savaşmaları gerekecek
onu da gübreye dönüştürmek için, yakarak.
Çünkü güneşle yağmur yalnızca yabani otları koruyor
ve kırağı, ekine değdikten sonra, geri dönmüyor.

[1933]

Gece

Ama rüzgârlı gece, berrak gece,
belleğin belli belirsiz anımsadığı, uzaktır,
bir anıdır. Şaşkın bir sakinlik sürüyor,
o da yapraklardan ve hiçlikten oluşmuş. Bir şey kalmıyor
anıların ötesindeki o zamandan, belli belirsiz
bir anımsama dışında.

Kimi zaman geri dönüyor güne
yaz gününün kıpırtısız ışığına,
o uzak şaşkınlık.

Boş pencereden
çocuk diri ve koyu tepelerdeki geceye bakardı
ve şaşırırdı üst üste yığılı görünce tepeleri:
Belirsiz ve berrak devinimsizlik. Yapraklar arasında,
karanlıkta hışırdayan, tepeler belirirdi,
orada güne ait her şey, yamaçlar
ve ağaçlar ve üzümbağları apaçık ve ölüydü
ve yaşam başka bir yaşamdı, rüzgârdan, gökyüzünden
ve yapraklardan ve hiçlikten.

Kimi zaman geri dönüyor
günün kıpırtısız sakinliğinde anısı
o yoğun yaşamın, şaşkın ışıkta.

[16 Nisan 1938]

Buluşma

Bu sarp tepeler, bedenimi yapan
ve onu bunca anıyla sarsan, mucizesini açtılar bana
o kadının, onu yaşadığımı, ama anlayamadığımı bilmeyen.

Ona rastladım, bir akşam: Daha açık bir leke
belirsiz yıldızların altında, yazın sisi altında.
Çevrede bu tepelerin kokusu vardı
gölgeden daha derin ve ansızın bir ses yükseldi,
bu tepelerden çıkıyormuş gibi, hem daha duru,
hem daha buruk: Bir ses, yitmiş zamanlardan.

Kimi zaman onu görüyorum, önümde yaşıyor
kesin, değişmez, bir anı gibi.
Onu asla kavrayamadım: Gerçekliği
her defasında kaçıyor benden ve uzağa götürüyor beni.
Güzel mi, bilmiyorum. Kadınlara göre epey genç:
Öyle genç ki, onu düşündüğümde, şaşırıyorum
uzak bir anısıyla bu tepeler arasında geçirdiğim
çocukluğumun. Sabah gibi. Gözleri
o geçmiş günlerin uzak göklerini anımsatıyor bana.
Ve gözlerinde şaşmaz bir kararlılık var: En net ışık,
şafağın bu tepelerde gördüğü.

En sevdiğim şeylerin en derinlerinden
yarattım onu ve onu anlayamıyorum.

[8-15 Ağustos 1932]

Aydınlanma

Yalnız adam yeniden görüyor çekingen
çocuğu, dalmış gülen kadına bakan.
Çocuk bakışını kaldırırdı o gözlere,
hızlı bakışlar fırlatan, çıplak
ve değişik. Çocuk bir gizi toplardı
o gözlerden, bir gizi, dölyatağı gibi gizli.

Yalnız adam yüreğine bastırıyor anıyı.
Yabancı gözler, ıslak yaşamla canlı,
yakıyordu tenin yaktığı gibi. Tatlılığı dölyatağının,
gergin bir sıcaklıkla çarpan, belirirdi
o gözlerde. Açardı giz, kaygılı,
bir kan gibi. Her şey korkunç yapılmıştı
dingin ışığında ağaçların ve göğün.

Çocuk, suskun akşam boyunca
sessizce ağlardı, şimdiden erkekmiş gibi.
Yalnız adam yeniden buluyor uzak göğün altında
kadının o yoğun bakışını çocuğun üzerindeki.
Ve yeniden görüyor o gözlerle o çehrede,
suskun, yeniden belirdiğini bildik gülümseyişin.

[28-29 Ekim 1937]

Sabah

Yarı açık pencere bir yüzü içeriyor
engin denizin üzerinde. Güzel saçlar
eşlik ediyor yumuşak ritmine denizin.

Anılar yok bu yüzde.
Yalnızca kaçak bir gölge, bulutlarınki gibi.
Gölge nemli ve tatlı, kumu gibi
el değmemiş bir mağaranın, günbatımında.
Anılar yok. Yalnızca bir fısıltı –
anıya dönüşen denizin sesi.

Günbatımında yumuşak suyu şafağın,
ışığı emen, yüzünü aydınlatıyor.
Her gün, zamansız bir mucize,
güneşin altında: Tuzlu bir ışık dolduruyor onu
ve deniz canlılarının kokusu.

Anı yok bu yüzde.
Onu içerecek sözcük yok
ya da geçmişe bağlayacak. Dün,
kısa pencereden yok oldu, tıpkı
birazdan yok olacağı gibi, hüzün olmadan
ve insan sözü, engin denizin üzerinde.

[9-18 Ağustos 1940]

Yaz (I)

Aydınlık bir bahçe var, alçak duvarlar arasında,
kuru otlardan ve ışıktan, toprağı pişiren
yavaşça. Deniz kokan bir ışık.
Sen içine çekiyorsun o otları. Saçına dokunup
anıyı silkeliyorsun oradan.

Düştüğünü gördüm
birçok meyvenin, tatlı, bildiğim bir ot üzerine,
yumuşak bir düşüşle. Sen de böyle irkiliyorsun
kanının çağıltısıyla. Başını sallıyorsun,
havada bir mucize oluyormuş gibi
ve mucize sensin. Aynı tat var
gözlerinde ve sıcak anıda.

Dinliyorsun.
Dinlediğin sözler hafifçe değiyor sana.
Sakin yüzünde aydınlık bir düşünce var,
omuzlarında ışıyan denizin ışığı gibi.
Yüzünde bir sessizlik var: Yüreğimi eziyor
yumuşak bir düşüşle ve eski bir acıyı damıtıyor ondan
özü gibi o zamanlar düşen meyvelerin.

[3-10 Eylül 1940]

Gecenin Olan

Tepe gece gibi, aydınlık gökyüzünde.
İçinde başın var, belli belirsiz hareket eden
ve o göğe eşlik eden. Bir bulut gibisin
dalların arasından görülen. Gözlerinde gülüyor
tuhaflığı senin olmayan bir göğün.

Toprak ve yapraklardan tepe örtüyor
kara kütlesiyle canlı bakışını,
ağzında kıvrıntısı tatlı bir eğimin
uzak yamaçlardaki. Oynuyor gibisin
geniş tepeyi ve göğün aydınlığını:
Hoşuma gitsin diye yineliyorsun eski görüntüyü
ve daha saflaştırıyorsun onu.

Ama başka yerde yaşıyorsun.
Yumuşak kanın başka yerde yapılmış.
Söylediğin sözler örtüşmüyor
yalın hüznüyle bu göğün.
Çok sevimli ak bir bulutsun sen,
bir gece eski dallar arasında takılı kalmış.

[19 Ekim 1940]

Acı

Sokaklarda dolaşacağım bitkin düşünceye dek,
yalnız yaşamayı öğreneceğim ve gözlerine bakmayı
geçen her yüzün ve aynı kalmayı.
Bu serinlik, yükselip damarlarıma yayılan,
bir uyanış, sabahları hiç böyle sahici yaşamadığım:
Evet, kendimi daha güçlü duyuyorum
bedenimden ve daha soğuk bir titreme eşlik ediyor sabahıma.

Yirmi yaşında olduğum sabahlar uzak.
Ve yarın, yirmi bir: Yarın sokaklara çıkacağım,
her taşını anımsıyorum ve gökteki çizgileri.
Yarından sonra insanlar yeniden görecek beni,
dimdik duracağım ve durup bakabileceğim
vitrinlere yansıyan görüntüme. Geçmiş sabahlarda
gençtim ve bunu bilmiyordum, geçenin ben olduğumu
bile bilmiyordum – bir kadın, kendinin
efendisi. Bir zamanların çelimsiz çocuğu,
uyandı yıllar süren bir ağlayıştan:
Şimdi, o ağlayış hiç olmamış gibi.

Ve renkleri arzuluyorum yalnızca. Renkler ağlamaz,
bir uyanış gibidirler: Yarın renkler
dönecekler. Her kadın sokağa çıkacak,
her beden bir renk – çocuklar bile.
Bu beden, açık kırmızı giysisine bürünen,
onca solgunluktan sonra yaşamına kavuşacak.
Çevremde bakışların kaydığını hissedeceğim
ve kendim olduğumu bileceğim: Bir bakış fırlatarak
kendimi göreceğim insanlar arasında. Her yeni günle
yollara çıkacağım, renkleri arayarak.

[1933]

Manzara (VII)

Bir parça ışık yetiyor aydınlık gözlerine,
dibi gibi bir pınarın ve öfke kaplıyor her yanını –
çıplaklığı dibin, güneşin çizdiği.
Dönen ve onu canlı bulan sabah,
ne tatlı, ne iyi: Ona bakıyor, kıpırtısız,
taş evler arasında, göğü kapatan.

Küçük bedeni beliriyor, gölgeyle güneş arasında,
yavaş bir hayvan gibi, bakınarak çevresine,
hiçbir şey görmeden renkler dışında.
Belli belirsiz gölgeler, sokağı ve bedenini kuşatan,
karartıyorlar yarı kapalı gözlerini,
bir su gibi ve bir gölge beliriyor suda.

Renkler yansıtıyorlar dingin göğü.
Adımları da, çakılları ezen yavaşça,
sanki nesneleri eziyor, gülümseyişi gibi,
nesnelere aldırmayıp üzerlerinden akan aydınlık su misali.
Suyun içinde belirsiz tehditler akıp gidiyor.
Her şey gün içindeki, şu düşüncede birleşiyor:
Sokak boş, bir tek o kadın olmasa.

[2-7 Ocak 1940]

Hoşgörü

Yağmur yağıyor sessizce denizin üzerine.
Pis sokaklardan kimse geçmiyor.
Trenden inmiş yalnız bir kadın:
Paltosunun arasından açık renk eteği görülüyor
ve bacakları gözden yitiyor karanlık kapıda.

Suya gömülmüş bir kasaba sanki. Akşam
soğuğu işliyor bütün eşiklere ve evler
mavi bir buğu salıyorlar gölgeye. Kırmızıya
boyanıyor pencereler. Bir ışık yanıyor
kapalı panjurların arasında karanlık evde.

Ertesi gün hava soğuk ve güneş var denizin üzerinde.
Etekli bir kadın ağzını çalkalıyor
çeşmede ve tükürüğü pembe. Sarımsı
saçları var, portakal kabukları gibi,
yere saçılmış. Çeşmeye eğildiğinde, esmer
bir çocuğa takılıyor gözü, büyülenmiş onu süzen.
Suratsız kadınlar panjurları açıyorlar meydana bakan
– kocaları uyukluyor hâlâ, karanlıkta.

Akşam olunca, yeniden başlıyor yağmur,
çiseleyerek birçok mangalın üzerine. Eşler,
üfleyerek közleri, bakıp duruyorlar
karanlık eve ve ıssız çeşmeye. Evin
panjurları kapalı, ama içeride bir yatak var
ve yatağın üzerinde bir sarışın hayatını kazanıyor.
Bütün kasaba dinleniyor gece,
herkes, o sarışın dışında, sabah yıkanan.

[Aralık 1935]

Köylü Fahişe

Karşıdaki duvara, avluyu çevreleyen,
sık sık ilk gün ışığının yansıması düşüyor,
ahıra düştüğü gibi bir zamanlar. Ve dağınık
ve boş odaya, sabah, beden uyandığında,
kokusu sinmiş oluyor ilk deneyimsiz parfümün.
Beden de, çarşafa dolanan, aynısı
ilk yıllardakiyle, yüreğin keşiflerle attığı.

Yalnız uyanıyor odada gecikmiş çağrısıyla
sabahın ve yeniden beliriyor ağır gölgede
rahatlığı bir başka uyanışın: Ahırı
çocukluğun ve ağır yorgunluğu sıcak
güneşin miskin kapılar üzerinde. Bir koku
karışırdı hafifçe bildik terine
saçlarının ve hayvanlar kokuyu alırdı. Beden,
gizlice haz duyardı çekici ve dingin
okşayışından güneşin – bir dokunuş gibi.

Yatağa bırakmak kendini, rahatlatıyor bacaklarını,
genç ve dolgun uzanan, çocuklarınki gibi.
Deneyimsiz kız kokusunu alırdı
tütün ve samanın ve titrerdi ürkek
dokunuşuyla erkeğin: Hoşlanırdı oynamaktan.
Bazen uzanıp oynardı erkekle
samanın içinde, ama erkek koklamazdı saçlarını:
Kızın kasılmış bacaklarını arardı samanın içinde,
sonra gevşetip abanırdı üzerlerine, babasıymış gibi.
Koku, çiçeklerdi, taşlar üzerinde ezilen.

Sık sık geri dönüyor yavaş uyanışta
o yok olan kokusu uzak çiçeklerin
ve ahırın ve güneşin. Hiçbir erkek bilmiyor
ince okşayışını o buruk anının.
Hiçbir erkek görmüyor uzanan bedenin ötesinde
o çocukluğu, deneyimsiz kaygı içinde geçirilen.

[11-15 Kasım 1937]

Sonra

Engin tepeye sessizce süzülüyor yağmur.

Evlerin üzerine yağıyor: Kısa pencereyi
bir yeşil doldurmuş, daha diri ve daha çıplak.
Sevgilim benimle uzanmıştı: Pencere
boştu, kimse bakmıyordu, çırılçıplaktık.
Gizli bedeni yolda yürüyor bu saatte
kendi adımıyla, ama ritmi daha yumuşak; yağmur
o adım gibi iniyor, hafif ve bitkin.
Sevgilim görmüyor çıplak tepeyi,
ıslaklığın yatıştırdığı: Yolda yürüyor
ve bilmiyor çarptığı insanları.

Akşama doğru
tepenin üzerinden sis parçaları geçiyor,
pencere onların soluğunu da alıyor içeri. Sokak
bomboş bu saatte; yalnız tepenin
uzak bir yaşamı var en karanlık bedende.
Uzanıyorduk, bitkin, ıslaklığında
iki bedenin, gevşemişti üst üste gövdelerimiz.

Daha tatlı bir akşam, ılık güneşle,
canlı renklerle, sokak güzel olurdu.
Sokaktan geçmek bir zevk, tadını çıkararak
bir anının: Tenin anısı ama her yana yayılmış.
Ağaçlı yolların yapraklarında, tasasız adımlarında kadınların,
herkesin seslerinde bir parça yaşam var,
iki bedenin unuttuğu, ama gene de bir mucize olan.
Ve bir yolun sonunda tepeyi keşfetmek
evler arasındaki, bakıp düşünmek:
Sevgilim de ona bakıyor, kısa pencereden.

Karanlığın içine gömülmüş çıplak tepe
ve yağmur fısıldıyor. Sevgilim yok –
kendisiyle götürmüş tatlı bedenini ve gülüşünü.
Ama yarın şafağın yıkadığı gökte
sevgilim yola çıkacak, hafif adımıyla.
İstersek, karşılaşabiliriz.

[1934]

Kumcuların Alacakaranlığı

Zorlukla ilerliyor ırmakta ağır tekneler:
Neredeyse kıpırtısız, köpüklendiriyorlar kıpırtılı suyu.
Kararmak üzere hava. Ayrı ayrı, duruyorlar:
Kürekleri çırpınıp sıçrıyor suyun altında.
Gün boyunca, başka kayıklar buraya kadar geldiler.
Ne çok kadın gövdesi geçti güneşte
bu suyun üstünden. Suya girdi ya da kıyıya çıktı
erkek arkadaşıyla, boğuşmak için otların üzerinde.
Alacakaranlıkta, ırmak ıssız. İki üç kumcu
suya inmiş beline kadar ve dibi kazıyor.
Buz gibi su kasıklarında, bitkin düşürüyor, uyuşturuyor sırtlarını.
O kadınlar ak bir anıdan başka bir şey değil.

Tekneler karanlıkta kumla yüklü geri dönüyor,
sarsılmadan ve iyice gömülerek suya: Her adam oturmuş
bir uca ve bir ateş parçası yanıyor ağzında.
Her çift kol küreğini çekiyor,
bir ılıklık iniyor bitkin bacaklara
ve uzakta ışıklar yanıyor. Kadınlar yok olmuş,
sabah üzerine uzandıkları kayıkların taşıdığı
ve bir delikanlının, tam uçta, terleyerek ittiği.
O kadınlar güzeldi: Suya girip
yarı çıplak, yok oluyorlardı gülerek erkek arkadaşlarıyla.
Beceriksiz birisi gelip çarptığında,
kumcular başlarını kaldırıyordu ve öfkeleri diniyordu
uzanan kadını görünce, sanki çıplakmış gibi.
Şimdi dönüp bütün fısıltılar, otların üzerinde görülen,
sessizliği kuşatıyor ve her şey toplanıyor
ucunda canlı ateşin. Şimdi göz
yok oluyor görünmez dumanda, ağızdan çıkan
ve kollar kavuşuyor kanın çarpışına.

Uzakta, ırmağın üzerinde, parıldıyor ışıkları
Torino'nun. İki üç kumcu yakmışlar
pruvalarındaki feneri, ama ırmak ıssız.
Günün yorgunluğuyla uyuklayabilirler;
bacakları kopmuş gibi sızlıyor. Bazılarının tek düşüncesi,
tekneyi kıyıya çekip kendisini yatağa atmak
ve yemek yemek uykusunda, belki rüyasında.
Ama birisi yeniden görüyor o bedenleri güneşte
ve gene şehre gidecek gücü olacak, ışıkların altında,
bulmak için aradığını, gülerek, geçen kalabalığın arasında.

[1933]

Arabacı

Arabanın gıcırtısı sarsıyor yolu.
Daha yalnız yatak yoktur, şafakta
hâlâ uzanmış uyuyan kişi için, düşleyerek karanlığı.
Arabanın altında sönmüş – gök söylüyor bunu –
fener, gece gündüz sallanan.

Gidiyor arabayla bir ılıklık, kokusuyla
sıkılan memelerin ve aydınlık gecenin,
mutlu yorgunluğun, uyanış olmadan.
Gidiyor arabayla, uykuda, çoktan uyanmış bir anı –
boğuk sözler, şafakta dile getirilmeyen.
Sıcaklığı yanan canlı ocağın,
yeniden yanıyor gövdede, günü duyumsayan.

Daha boğuk gıcırtısı, giden arabanın:
Açığa çıkardı kurşun gibi ağır gökte
uzak bir çizgiyi, soğuk ışıktan.
Aşağıda alevleniyor anısı dünün.
Aşağıda bugün sıcak olacak,
meyhane, uykusuzluk, boğuk sesler,
yorgunluk. Açık meydanda olacak.
O gözler olacak, kanı sarsan.

Çuvallar da, ağırkanlı şafakta, sarsıyorlar
uzanmış olanı, gözleri dikiliyken göğe,
adım adım açılan – anı sarılıyor çuvallara.
Anı gömülüyor gölgesine dünün,
ocağın kıpır kıpır ettiği ve canlı alevin.

[5-8 Aralık 1939]

Bir Anı

Hiçbir erkek yok bir iz bırakabilecek
o kadının üzerinde. Olanlar dağılıveriyor bir düş içinde
bir sabah ve bir tek o kalıyor geriye.
Alnı olmasa bir ânın değip geçtiği,
şaşırır kalırdı. Gülümsüyor yanakları
her defasında.

Üst üste yığılmıyor da günler
çehresinde, değiştirmek için hafif gülümsemeyi,
şeylere yayılan. Şaşmaz kararlılıkla
yapıyor her şeyi, ama hep ilk kezmiş gibi;
gene de yaşıyor son ânı bile. Açılıyor
sağlam gövdesi, yoğun bakışı,
fısıltılı ve biraz boğuk bir sese: Sesi
yorgun bir adamın. Ve hiçbir yorgunluk etkilemiyor kadını.

Ağzına bakmak için kadının, açıyor gözlerini
bekleyerek: Kimsenin cesareti yok ilk adımı atmaya.
Pek çok erkek biliyor ikircikli gülümsemesini
ya da beklenmedik kırışığı. Bir erkek varsa,
kadının inlediğini bilen, aşka boyun eğerek,
öder günbegün, bilmeden kadının
kimin için yaşadığını bugün.

Gülümsüyor tek başına kadın
en ikircikli gülümseyişiyle, yolda yürürken.

[Ekim 1935]

Ses

Her gün sessizliği yalnız odanın
gene kapanıyor hafif şırıltısı üzerine her jestin
hava gibi. Her gün kısa pencere
açılıyor, kıpırtısız, suskun havaya. Boğuk
ve tatlı ses dönmüyor diri sessizliğe.

Açılıyor soluğu gibi konuşmak üzere olanın
kıpırtısız hava ve susuyor. Her gün, aynı.
Ve ses aynı, sessizliği bozmayan,
boğuk ve aynı, hep devinimsizliği içinde
anının. Aydınlık pencere eşlik ediyor
kısa titremesiyle dinginliğine o günlerin.

Her jest sarsıyor dinginliğini o günlerin.
Ses, duyulacak olsa, geri dönerdi acı.
Dönerdi jestler şaşkın havada
ve sözler, sözler, alçak sesle söylenen.
Ses, duyulacak olsa, kısa titreyişi de
süregiden sessizliğin, acıya dönüşürdü.

Dönerdi jestleri boşa çekilen acının,
sarsarak şeyleri uğultusuyla zamanın.
Ama ses dönmüyor ve uzak fısıltı
bozmuyor anıyı. Kıpırtısız ışık
diri bir serinlik getiriyor. Sonsuza dek sessizlik
susuyor, boğuk ve alçak sesli, anısıyla o günlerin.

[23-26 Mart 1938]

Kayıkçının Karısı

Kimi zaman sıcak uykusunda şafağın,
yalnız, hayal görüyor: Bir kadınla evlenmiş.

Anne bedeninden bir kadın kopuyor,
zayıf ve solgun: Küçük başını eğiyor
odaya. Soğuk, loş ışıkta kadın
beklemiyor sabahı; çalışıyor. Her şey
sessizce oluyor: Kadınlar arasında söze gerek yok.

Uyurken, kadın biliyor nehirdeki kayığı
ve yağmuru, erkeğin sırtında buğulanan.
Ama küçük karısı hemen kapatıyor kapıyı
ve kapıya yaslanıp, gözlerine dikiyor gözlerini.
Pencere çınlıyor oluk gibi yağan yağmurda
ve yataktaki kadın, ağzındakini çiğneyip yavaşça,
bir tabak uzatıyor. Küçük karısı doldurup tabağı
yatağa oturuyor ve yemeye başlıyor.

Aceleyle yiyor küçük karısı telaşla
anne bakışları ona bakarken, bir bebekmiş gibi
ve karşı koyuyor boynunu yoklayan ele.
Birden koşup kapıyı aralıyor: Kayıkların hepsi
direğe bağlanmış. Geri dönüyor
yalınayak yatağa ve çabucak sarılıyorlar birbirlerine.

Buz gibi ve zayıf, yanındaki dudaklar,
ama gövdesine bir sıcaklık yayılıyor yoğun,
dayanılmaz. Küçük karısı şimdi uyuyor
uzanmış yanına anne gövdenin. Zayıf
ve sert, bir delikanlı gibi, ama kadın gibi uyuyor.
Götüremezdi bir kayığı, yağmurda.

Dışarıda oluk gibi yağıyor yağmur loş ışığında
aralık kapının. Biraz rüzgâr giriyor
boş odaya. Açılsa kapı,
erkek de girerdi içeri, her şeyi gören.
Tek söz etmezdi: Başını sallardı
küçümser bir ifadeyle çılgınca hayallerine kadının.

[1937 kışı-1938]

Sarhoş Yaşlı Kadın

Yaşlı kadının da hoşuna gidiyor güneşte uzanıp
kollarını uzatmak. Ağır ateş
eziyor küçük yüzünü, toprağı ezdiği gibi.

Yakan şeylerden bir tek güneş kalıyor geriye.
Erkek ve şarap aldatıp tükettiler şu kemikleri
esmer uzanan giysinin içinde, ama çatlayan toprak
bir alev gibi çatırdıyor. Gerek yok söze,
gerek yok pişmanlığa. Dönüyor kıpırtılı gün,
bedenin de genç olduğu, daha yakıcı güneşten.

Belleğinde büyük tepeler beliriyor,
canlı ve genç o beden gibi ve bakışı adamın
ve burukluğu şarabın geri getiriyor kaygılı
arzuyu: Bir ateş kıpır kıpırdı kanında
otlardaki yeşil gibi. Bağlar ve patikalar sayesinde
ete kemiğe bürünüyor anı. Yaşlı kadın, gözleri kapalı,
kıpırtısız, göğü tadıyor o zamanki bedeniyle.

Çatlayan toprakta daha sağlıklı bir yürek atıyor
güçlü göğsü gibi bir babanın ya da bir erkeğin:
Buruşmuş yanağını dayıyor oraya. Baba da,
erkek de, aldanarak öldüler. Ten
tükendi onlarda da. Ne sıcaklığı kalçaların,
ne burukluğu şarabın bir daha asla uyandıramaz onları.

Uzayıp giden bağlar boyunca güneşin sesi
buruk ve tatlı fısıldıyor saydam yangında,
hava titriyormuşçasına. Titriyor çevredeki çimen.
Çimen genç ateşi gibi güneşin.
Gençler ölüler canlı anıda.

[22-28 Kasım 1937]

Manzara (VIII)

Anılar başlıyor akşam
rüzgârın soluğu altında belirmeye
ve dinlemeye sesini ırmağın. Su
aynısı, karanlıkta, ölü yılların.

Sessizliğinde karanlığın bir şıpırtı yükseliyor:
Oradan geçiyor sesler ve uzak gülüşler;
gürültüye boş bir renk eşlik ediyor:
Güneşten, kıyılar ve aydınlık bakışlardan.
Seslerden bir yaz. Her yüz içeriyor
olgun bir meyve gibi geçmişten bir tadı.

Dönen her bakış, koruyor bir çeşniyi
otlardan ve güneşi emmiş şeylerden akşam
sahilde. Koruyor bir deniz soluğunu.
Bir gece denizi gibi bu belirsiz gölge,
sıkıntılar ve eski ürpertilerden, göğün değdiği
ve her akşam geri dönen. Ölü sesler
andırıyorlar kırılmasını o denizin.

[9 Ağustos 1940]

Kâğıt İçiciler

Grubunu dinlemeye götürdü beni. Oturup bir köşeye
klarneti alıyor ağzına. Bir cehennem patırtısı başlıyor.
Dışarıda, azgın bir rüzgâr yüzünden, lambalar arasında
ve çılgınca bir yağmur, ışıklar kesiliyor
beş dakikada bir. Karanlıkta, yüzler
öne eğilmiş, allak bullak, ezbere çalıyorlar
bir dans havasını. Var gücüyle, zavallı arkadaşım
herkesi idare ediyor, en uçtan. Ve klarnet kıvranıyor,
kesiyor uğultuyu, ilerliyor, içini döküyor
yalnız bir ruh gibi, kuru bir sessizliğin ortasında.

Bu zavallı nefesliler çok fazla ezilmiş:
Eller, anahtarlara basan, köylü eller
ve hemen hep yere bakıyor inatçı çehreleri.
Zavallı kan halsiz düşmüş, tükenmiş
zorlu uğraştan, inlediği duyuluyor
nağmelerde ve arkadaşım zar zor yönetiyor onları –
elleri sertleşmiş çekiç sallamaktan,
rendeyi kullanmaktan, yoksullukla boğuşmaktan.

Arkadaşları vardı eskiden, henüz otuz yaşında.
Savaş sonrası çocuklarındandı, açlıkla yetişen.
O da Torino'ya geldi, bir yaşam arayarak
ve haksızlıklarla karşılaştı. Çalışmayı öğrendi
fabrikalarda, bir gülümseme olmadan. Ölçmeyi öğrendi
kendi uğraşıyla başkalarının açlığını
ve her yerde haksızlıklar gördü. Huzur bulmaya çalıştı
yürüyerek, uykulu, bitmek bilmez yolları
geceleri, ama binlerce lamba gördü yalnızca,
kötülüğü aydınlatan: Boğuk sesli kadınlar, sarhoş adamlar,
çaresiz kuklalar, sendeleyen. Torino'ya bir kış günü
gelmişti, fabrika ışıkları ve dumanlı atıklar arasında
ve biliyordu çalışmanın ne olduğunu. Çalışmayı
insanın zorlu yazgısı gibi görüyordu. Ama keşke herkes

kabul etseydi de bunu, adalet olsaydı dünyada.
Gene de dostlar edindi. Uzun konuşmalara katlanamıyor,
ama dinlemek zorunda kalıyordu, sonunu bekleyerek.
Dostlar edindi. Her evde onların aileleri vardı.
Şehri kuşatmışlardı çepeçevre. Ve yeryüzünü
kaplamışlardı bir uçtan bir uca. Büyük bir umutsuzluk
duyuyorlardı içlerinde, dünyayı alt edecek kadar.

Kuru çalıyor bu akşam, gruba rağmen,
tek tek eğittiği. Aldırmıyor
yağmurun uğultusuna ve ışığa. Ciddi yüzü
bir acıya odaklanmış, klarneti ısırırken.
Bu gözlerini gördüm bir akşam, tek başımıza,
kardeşiyle – ondan on yıl daha hüzünlü –
cılız bir ışıkta sabahlarken. Kardeşi
işe yaramaz bir torna üzerinde çalışıyordu, kendisinin yaptığı.
Ve zavallı arkadaşım yazgıyı suçluyordu,
onları rendeyle çekice mıhlayan,
iki yaşlıyı beslemek için, istemediği halde.

Birden bağırdı:

Yazgı değildi acı çekiyorsa dünya,
gün ışığıyla küfretmeye başlıyorsak:
İnsandı suçlu olan. *Hiç olmazsa gidebilmeliyiz,*
aç ama özgür olabilmeli, hayır diyebilmeliyiz
aşkı ve merhameti kullanan bir yaşama,
aileyi, toprak parçasını, bağlamak için ellerimizi.

[30 Ağustos-11 Eylül 1932]

Sürgünden Sözler

Geçiyorduk erkenden balık pazarından
gözümüz bayram etsin diye: Gümüş rengi olanları vardı,
kızıllar, yeşiller, denizin rengi.
Denizle karşılaştırınca gümüş rengi pulları,
balıklar üstün geliyordu. Geri dönüşü düşünüyorduk.

Kadınlar da güzeldi, başlarındaki testiyle,
zeytin rengi, biçimleri kalçalar gibi
yumuşak: Hepimiz kadınları düşünüyorduk,
nasıl konuştuklarını, güldüklerini, yürüdüklerini sokakta.
Gülüyorduk, her birimiz. Yağmur yağıyordu denizin üzerine.

Bağlarda, toprağın kıvrımları arasına gizlenen,
su süzülüyordu yapraklar ve salkımlardan. Gök,
rengine bürünmüş dağınık bulutların, kızıla çalan
zevk ve güneşle. Toprağın üzerinde tatlar
ve renkler gökte. Hiç kimse yok yanımızda.

Geri dönüşü düşünüyorduk, tıpkı bir geceden sonra,
uyanık geçirilen, sabahı düşündüğümüz gibi.
Hoşumuza gidiyordu balıkların rengi ve ıslaklığı
meyvelerin, capcanlı, ağır kokusunda denizin.
Sarhoştuk: Geri dönecekmişiz pek yakında!

[1935]

Mit

Gün gelecek, genç Tanrı bir insan olacak,
acısız, ölü gülümsemesiyle, anlamış olan
insanın. Güneş de uzaktan geçiyor
kızıla boyayarak kıyıları. Gün gelecek Tanrı
bilmeyecek artık nerede olduğunu o eski kıyıların.

Uyanılır bir sabah: Yaz ölmüş,
ama gözlerde kaynaşıyor hâlâ ışıltıları
dün gibi ve ve kulakta uğultuları güneşin,
kana dönüşen. Rengi değişmiş dünyanın.
Dağ göğe değmiyor artık; bulutlar
meyveler gibi üst üste yığılmıyor; suda
bir çakıl apaçık görülmüyor artık. Bedeni bir adamın,
düşünceli, eğiliyor, Tanrı'nın soluk aldığı yerde.

Büyük güneş bitmiş, toprağın kokusu da
ve açık yol, insanlarla renklenmiş,
ölümü bilmeyen. Yazın ölünmez.
Birisi yok olduğunda, genç Tanrı vardı,
herkes için yaşayan ve ölümü bilmeyen.
Üzerinde hüzün, gölgesi gibiydi bulutların.
Adımı şaşırtıyordu toprağı.

Şimdi ağırlığı çöküyor
yorgunluğun tüm gövdesine adamın,
acısız: Sakin yorgunluğu şafağın,
yağmurlu bir gün başlarken. Karanlık kıyılar
tanımıyor genci, oysa bir zamanlar yeterdi
onlara bakması. Hava da canlanmıyor
soluğuyla. Dudakları kapanıyor adamın,
yazgısına razı, gülümsemek için önünde toprağın.

[Ekim 1935]

Çatılardaki Cennet

Sakin bir gün olacak, ışığı soğuk,
güneş gibi, doğan ya da ölen ve cam
göğün dışında tutacak kirli havayı.

Bir sabah uyanılır, bir kez sonsuza dek,
sıcaklığında son uykunun: Gölge
sıcaklık gibi olacak. Daha büyük bir gök
dolduracak odayı, büyük pencereden geçerek.
Çıkılan merdivenden bir gün sonsuza dek
sesler gelmeyecek artık, ne de ölü yüzler.

Gerekli olmayacak bırakmak yatağı.
Yalnızca şafak girecek boş odaya.
Yetecek pencere, bezemeye her şeyi
sakin bir aydınlıkla, neredeyse bir ışık.
Zayıf bir gölge oturacak yukarı bakan yüze.
Anılar top top gölgeler olacak,
düzleşmiş, eski kor parçaları gibi
ocaktaki. Anı alev olacak,
düne kadar yanan sönmüş gözlerde.

[11-16 Ocak 1940]

Yalınlık

Yalnız adam – hapiste yatmış olan – hapse geri dönüyor
her ısırışında bir parça ekmeği.
Hapiste, tavşanları düşlerdi, kaçışan
sürülü kış toprağının üzerinde. Kış sisinde
adam sokakların duvarları arasında yaşıyor, soğuk su
içerek ve bir dilim ekmeği dişleyerek.

İnsan inanıyor, sonra yeniden doğacağına yaşamın,
soluğun sakinleşeceğine, kışın geri döneceğine
şarabın kokusuyla sıcak meyhanedeki –
güzel bir ateş, ahır ve akşam yemekleri. İnsan inanıyor,
içeride olduğu sürece inanıyor insan. Dışarı çıkıyorsun bir akşam,
tavşanları yakalamışlar, sıcak bir mekânda yiyorlar
diğerleri, neşeliler. Onlara camlardan bakmakla yetiniyorsun.

Yalnız adam içeri girmeye cesaret ediyor bir kadeh içmek için,
tam da soğuk iliklerine işlediğinde ve şarabını seyrediyor:
Dumanlı bir renk, ağır bir tat.
Ekmek parçasını dişliyor: Tavşanı andırırdı tadı
hapiste, ama artık ne ekmeği andırıyor,
ne başka şeyi. Şarabın da tadı sis gibi.

Yalnız adam o tarlaları anımsıyor, mutlu,
sürüldüklerini bilmekten. Boş mekânda
alçak sesle şarkı söylemeye çalışıyor. Yeniden görüyor
kıyı boyunca küme küme çıplak çalılıkları,
Ağustosta yeşil olan. Köpeğine ıslık çalıyor.
Ve tavşan beliriyor, üşümüyorlar artık.

[Ekim 1935]

İçgüdü

Yaşlı adam, her şeyden sıtkı sıyrılmış,
evin eşiğinden ılık güneşte
bakıyor erkek ve dişi köpeğin içgüdülerine uyuşuna.

Dişsiz ağzının üzerinde sinekler dolaşıyor.
Kadını öleli çok oluyor. O da
bütün dişi köpekler gibi bilmezlikten gelirdi
ama içgüdüsü vardı. Yaşlı adam havayı koklardı
– dişsiz değildi henüz – gece gelirdi,
yatağa yatarlardı. Güzeldi içgüdü.

Köpeğin en hoş yanı, olanca özgürlüğü.
Sabahtan akşama sokakta dolaşır;
biraz yer, biraz uyur, biraz dişilerin üzerine çıkar:
Geceyi bile beklemez. Aklını kullanır,
koku alırken ve duyduğu kokular onundur.

Yaşlı adam hatırlıyor bir keresinde sabah
bir köpek gibi yaptığını bir buğday tarlasında.
Hangi dişiyleydi unutmuş ama anımsıyor koca güneşi
ve teri ve hiç ara vermeme arzusunu.
Yataktaki gibiydi. Yıllar geri dönse,
hep bir buğday tarlasında yapmak isterdi.

Sokağa çıkıyor bir kadın ve durup bakıyor;
rahip geçiyor ve dönüp bakıyor. Meydanda
her şey yapılabilir. Kadın bile,
erkek yüzünden dönmeye çekinen, duruyor.
Yalnızca bir çocuk katlanamıyor oyuna
ve taş yağdırıyor. Yaşlı adam öfkeleniyor.

[Ocak 1936]

Baba Olmak (II)

Yalnız adam karşısında yararsız denizin,
akşamı bekliyor, sabahı bekliyor.
Çocuklar oynuyorlar orada ama bu adam
kendi çocuğu olsun isterdi ve seyretmek onu oyun oynarken.
Büyük bulutlar bir saray kuruyorlar suyun üzerinde,
her gün yıkılıp yeniden doğan ve renk veren
çocukların yüzüne. Hep var olacak deniz.

Sabah yaralıyor. Bu ıslak kumsalı
yalayarak geçiyor güneş, ağlara takılarak ve taşlara.
Çıkıyor adam puslu güneşe ve yürüyor
sahil boyunca. Bakmıyor ıslak köpüklere,
kıyıya doğru akıp yerinde duramayan.
Bu saatte çocuklar uyukluyorlar hâlâ
ılıklığında yatağın. Bu saatte uyukluyor
yatağın içinde bir kadın: Sevişirdi,
yalnız olmasa. Yavaşça, adam soyunuyor
uzaktaki kadın gibi ve denize giriyor.

Sonra gece, denizin yittiği, dinliyor
büyük boşluğu yıldızların altındaki. Çocukların
kızıllaşmış evlerde iyice uykusu gelmiş
ve ağlıyor bazıları. Adam, beklemekten yorgun,
gözlerini kaldırıyor yıldızlara, hiçbir şey duymayan.
Kadınlar var bu saatte, bir bebeğin giysilerini çıkarıp
onu uyutan. Bir kadın var bir yatakta,
bir adama sarılan. Karanlık pencereden
boğuk bir soluma giriyor içeri ve kimse dinlemiyor onu,
bu adam dışında, denizin olanca sıkıntısını bilen.

[Ekim 1935]

Sabah Yıldızı

Yalnız adam kalktığında deniz hâlâ karanlık
ve titrek yıldızların ışığı. Ilık bir esinti
yükseliyor kıyıdan – orada yatağı denizin –
ve tat veriyor soluğa. Bu o saat, hiçbir şeyin
olamayacağı. Hatta dişler arasındaki pipo bile
sönmüş. Gecede yitiyor suyun hafif şıpırtısı.
Yalnız adam çoktan büyük bir ateş yakmış dallarla
ve toprağı kızıllaştırmasına bakıyor. Deniz de
çok geçmeden ateş gibi olacak, alev alev.

Hiçbir şeyin olmayacağı bir günün şafağından
daha acısı yoktur. Daha acısı yoktur
yararsızlıktan. Gökte, asılı duruyor
yeşilimsi, yorgun bir yıldız, şafağın şaşırttığı.
Hâlâ karanlık denizi görüyor ve ateş lekesini,
adamın bir şey yapmış olmak için ısındığı;
görüyor ve uykuya dalıyor, karanlık dağların arasında,
kardan bir yatağın olduğu. Ağır ilerleyişi saatin
acımasız, artık bir şey beklemeyen kişi için.

Değer mi güneşin denizden yükselmesine
ve uzun günün başlamasına? Yarın
geri dönecek ılık şafak saydam ışıkla
ve dün gibi olacak ve asla bir şey olmayacak.
Yalnız adamın tek arzusu uyumak.
Son yıldız söndüğünde gökte,
adam ağır ağır doldurup piposunu, yakıyor.

[9-12 Ocak 1936]

Ek

(Ekim 1935'te yayımlanmasına izin verilen ilk basımı tamamlayıp onun yerini alan) bu kitabımın kesin basımına ek olarak iki değerlendirme yazısını sunuyorum; bu yazılarla sonradan kitabımın anlamını ve çıkış noktalarını kendime açıklamaya çalıştım. İlkini –"Şairlik Uğraşı"– Kasım 1934'te yazmıştım ve benim için artık yalnızca belgesel bir önemi var. Ondaki bütün değerlendirmeler ve övgüye değer yönler, Şubat 1940'ta yazdığım ikincisinde –"Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında"– yer alıyor ve ilkini aşıyorlar. Yazarlık geleceğim ne olursa olsun, bu yazıyla *Çalışmak Yorar*'ın arayışını bitmiş kabul ediyorum.

ŞAİRLİK UĞRAŞI
(*Çalışmak Yorar* üzerine)

Derlemenin yazılması üç yıl sürdü.

Gençliğime denk gelen ve keşiflerle dolu üç yıl; bu süre boyunca hem şiir görüşümün, hem sezgisel yetilerimin giderek derinlik kazanmış olması doğaldır. Şimdi bile, bu derinlik ve bu enerji gözümde epey değer yitirmiş olmakla birlikte, üç yıl boyunca bütün yaşamımı –sözcüğün gerçek anlamıyla bütün yaşamımı– boşa harcadığım kanısında değilim. Başka şiir denemelerine girişip girişmeyeceğimi, başka şeylerle mi uğraşacağımı, yoksa gene her deneyimi bu amaca mı indirgeyeceğimi, daha önce beni çok uğraştıran bütün bu soruları, şimdilik bir yana bırakmak istiyorum. Yalın bir dille söylemek gerekirse, karşımda beni ilgilendiren bir yapıt var: Ben yazdığım için değil; hiç olmazsa bir zamanlar İtalya'da yazılanların en iyilerinden olduğuna inandığım için ve şu an onu anlamaya en hazırlıklı kişi benim.

Daha önce belirtmiştim: Şiirden şiire doğal bir evrim söz konusu. Bazıları bunun yerine derlemede "kurgu" adı verilen şeyi; başka bir deyişle, büyük ya da küçük herhangi bir kavramı –doğası gereği soyut, hatta içrek olup, bu yüzden algılanabilir biçimler içinde açığa vurulan bir kavramı– dile getiren "bir anlar hiyerarşisi"ni keşfetmeyi yeğleyecektir. Şu var ki, ben derlememde böyle bazı kavramların –belki ikiden çok kavramın– keşfedilebileceğini yadsımıyorum, yalnızca bunları derlemeye koymuş olduğumu yadsıyorum.

Yanlış anlaşılmasın: Kişisel olarak ben de, gerçek ya da öyle olduğu varsayılan kurgulu *canzoniere*'ler (*Les Fleurs du Mal* ya da *Leaves of Grass*) üzerinde uzun uzun düşündüm; dahasını söyleye-

yim, benim de onları kıskandığım oldu, göklere çıkarılan nitelikleri yüzünden; ama etraflıca düşündüğümde, yani onları anlamaya ve kurgularının ne gibi gerekçelere dayandığını kendi kendime açıklamaya giriştiğimde, şiirden şiire düş gücüne dayalı, hatta sonuçta kavramsal bir geçiş olmadığını kabul etmek zorunda kaldım. Olsa olsa, Walt Whitman'ın "Halcyon Days"indeki gibi, zamansal bir bağ, Haziran'dan Eylül'e imgelere dayalı geçişler söz konusu. Doğal olarak, tek bir öykü ya da şiirle ilgili tartışma biraz farklı olacaktır: Tek bir öykü ya da şiirde düşsel ya da kavramsal geçişi sağlayan şey, anlatı öğesinin ta kendisidir, yani bir deneyimdeki farklı anları bir araya getiren hem ülküsel, hem maddesel bir birlik bilincidir. Ama o zaman, bir şiiri yalnızca ayrı ayrı birimleri yan yana getirerek kurma iddiasından vazgeçmemiz; daha büyük ölçekli, tek solukta yazılmış yapıtı kavrama cesaretini ve gücünü göstermemiz gerekir. Nasıl iki şiir tek bir öykü oluşturmuyorsa (olsa olsa iki şiirdeki kişiler ya da benzer öğeler arasında akrabalık bağlarından söz edilebilir), aynı şekilde iki ya da daha fazla şiir de bir öykü ya da kurgu oluşturmaz – elbette, her biri kendi içinde bitmemiş iki ayrı şiir söz konusuysa, böyle bir sonuç ortaya çıkabilir. Şairin amacı açısından, her şiirin kendi kısa bağlamı içinde kendi başına bir kurgu oluşturması yeterli olacaktır ve bu derlemede benim amacım açısından yeterlidir.

Bütün bunlar epey temel noktalar gibi görünüyor, ama başlangıçtaki saflığımdan ötürü mü, yoksa hâlâ havasını soluduğum bir şiir beğenisinden ötürü mü bilemiyorum, bu kitabın içerdiği bütün girişimlerin teknik gerekçeleri, bu özdeşlik –her şiir, bir öykü– üzerinde uzun süreli, zorlu bir çaba sürecinde netlik kazandı.

Beğenim, tam netleşmemiş bir biçimde de olsa, temel olgulara ilişkin temel bir anlatımı hedefliyordu. Ne var ki, kitabi ve anıştırmalı bir dille anlatıldığından fazlaca keyfî bir biçimde temel olana yöneldiği iddiasında bulunan o alışılmış içedönük soyutlamadan uzak durmak istiyordum. Şu var ki, sahte *canzoniere* şiiri, tam da varla yok arası "sesleri" ve izleklerinin kavramsallığı aracılığıyla sayfalar arasında bağlantılar kurarak ulaşır kurgu yanılsamasına.

Demek ki, beğenime bağlı kalmak ve *canzoniere* şiirinden kaçınmak, sonuçta aynı şeydi; şimdiye kadar ele aldığım yön açısından teknik bir gereklilikti bu, ama hiç kuşkusuz bütün becerilerimi devreye sokmamı zorunlu kılıyordu.

Bu arada, zihnimde bir öykü-şiir fikri oluşuyordu; başlangıçta bunu "kısa şiir" türünden pek ayırt edemiyordum. Doğal olarak, yalnızca bir uzunluk-kısalık sorunu değil bu. Edgar Allan Poe'nun şiir kavramı konusundaki bugün de geçerli olan çekinceleri, içeriğe ilişkin değerlendirmelerle bütünleştirilmelidir; o zaman, içeriğe ilişkin değerlendirmeler, bir şiirin uzunluğu ya da kısalığına ilişkin dışsal değerlendirmelerle bir bütün oluşturacaktır. Başlangıçta, bu nokta çok net değildi zihnimde; hatta, belli bir "cahil cesareti"yle kendimi kandırıyor, şiire –açık seçik, diri, nesnel, öze yönelik, vb. şiire– güçlü bir inancın yeterli olduğunu düşünüyordum. Başta, evrimden söz ediyordum. İşte evrimden kastım buydu: Bugün bile benim açımdan hiç de sona ermemiş olan bu soruna ilişkin giderek artan bilinç.

Bu amaçlarımı kayda değer ölçüde gerçekleştirdiğim ilk şiir, tam da derlemenin ilk şiiridir: "Güney Denizleri." Ama şurası açık: Bir şiiri düşündüğüm ilk günden beri, bu güçlüğe ilişkin önsezimle savaştım. Ve "Güney Denizleri"nden önce sayısız denemem oldu. Bu denemelere koşut olarak düzyazı yapıtlar ya da yalnızca eleştiri yazıları yazarak edindiğim deneyim, ulaştığım sonuçlara sevinmemi engelliyor ve şiir denemelerimin umut kırıcı sıradanlığını açığa vuruyordu.

İç dökme ile kendimi irdeleme arası bir lirizmden (sık sık keyfi sonuçlara götüren bir irdeleme ile hep hastalıklı bir çığlıkla sonuçlanan kısır bir iç dökme) "Güney Denizleri"nin dengeli ve aydınlık anlatısına net olarak nasıl geçtiğimi, bir noktayı anımsatarak açıklayabilirim: Bu, birden olmadı. "Güney Denizleri"nden yaklaşık bir yıl öncesine kadar şiir yazmayı ciddi olarak düşünmemiştim; bu arada, eskisi gibi, ama daha büyük bir yoğunlukla, bir yandan Amerikan edebiyatından çeviriler yapıyor, inceleme yazıları yazıyor, öte yandan kısmen Piemonte ağzıyla kısa öyküler yazıyordum; bir de, bir ressam arkadaşımla birlikte amatör bir pornografi koleksiyonu derlemiştik. Sonuncusu üzerine şunu belirtmekle yetineceğim: Bu pornografi koleksiyonu sonuçta bir *ballata*'lar, tragedyalar, *canzone*'ler, sekizlikler halinde yazılmış şiirler bütününe dönüştü; hepsi de, Eski Yunan şairi Sotades tarzının güçlü etkisini taşıyordu. Bu etkinin artık pek bir önemi yok; asıl önemli olan, bu yapıtla-

rın güçlü bir düş gücüne, anlatıma, üslup beğenisine dayanıyor olmasıydı. Yazdıklarımızı bir arkadaşlar topluluğuna okumuştuk ve bazıları çok beğenmişti. Aslına bakılırsa, bu topluluk olmasa, söz konusu derlemeyi oluşturamazdık (kanımca, bir yapıtın seslendiği topluluk, neredeyse her güçlü sanatsal verimin kökünü besleyen gübre gibi görülebilir).

Demek ki, yukarıda sözünü ettiğim uğraşların "Güney Denizleri"yle ilişkisi çok yönlüdür: Amerikan edebiyatıyla ilgili çalışmalarım, gelişme sancıları içindeki bir kültür gerçekliğiyle temasa geçmemi sağladı; öykü denemelerim, daha köklü bir insani deneyime yakınlaşmamı ve o deneyimi nesnel bir dille anlatmamı sağladı; son olarak, üçüncü etkinliğim, teknik açıdan bakıldığında, sanat *uğraşı*'nın ne olduğunu anlamamı sağladı: Güçlüklerin üstesinden gelmenin zevki, bir izleğin sınırları, imgelem, üslup oyunu ve bir üslubun –ki aynı zamanda olası dinleyici ya da okurla bir hesaplaşmadır– verdiği gizemli mutluluk. Özellikle bu son etkinliğimden aldığım teknik ders üzerinde ısrarla duruyorum, çünkü öteki etkiler –Amerikan kültürü ve insan deneyimi– her şeyi açıklayan, dolayısıyla hiçbir şeyi açıklamayan tek bir kavramın, deneyim kavramının kapsamı içine alınabilir kolaylıkla.

Dahası, gene –bu kez daha incelikli anlamıyla– teknik bir açıdan, sözünü ettiğim üç etkinlik, "Güney Denizleri"ni yazmaya başladığım sıradaki kanılarımı, tasarılarımı ve varsayımlarımı etkiledi. Üç durumda da, yöre ağzına ya da en azından konuşma diline dayalı bir dilsel yaratı olgusuyla değişik şekillerde temasa geçtim. Bununla, araştırmalarım çerçevesinde Amerikan konuşma dilini keşfedişimi ve gerçekçi bir üslupla yazmaya çalıştığım diyaloglarda Torino ya da Piemonte ağzını kullanışımı kastediyorum; her ikisi de, gençlik yıllarımın coşku verici serüvenleri olup, üzerinde uzun uzun düşünmüştüm – çok geçmeden, bir başka buluş bu düşüncenin yerini alıp onu bütünlüğe kavuşturdu: Şiir ile dilin özdeş olduğu kuramı.

Üçüncü olarak, Sotades tarzı koşuklar yazarken kullandığım üslup (hep parodi amaçlı bir üsluptu bu), her tür yazınsal dili kemikleşmiş ve ölü bir bütün olarak görmeye götürdü beni: Yazınsal dilde kanın yeniden akmasını ve yaşamın canlanmasını sağlamak, ancak konuşma dilinden, teknik dilden ve yöre ağzından sürekli

aktarmalar ve aşılarla mümkündü. Keza, bu benzersiz, üçlü deneyim bana şunu gösteriyordu: Farklı anlatımsal ve pratik ilgilerin dallanıp budaklandığı bu karmaşık yumağın içinde, aslında bu iki yön karşılıklı olarak birbirine bağımlıydı ve kısırlığa düşmemek için ilkelerimi sürekli olarak gözden geçirmem gerekiyordu. Başka bir deyişle, söz konusu deneyim, şu fikre hazırlıyordu beni: Ne kadar yüce olursa olsun her şiirsel atılımın koşulu, her zaman, içinde yaşadığımız ortamın etik ve elbette pratik gerekliliklerine titiz bir dikkat göstermedir.

Demek ki, bu doğal hazırlıktan sonra gelen "Güney Denizleri," ilk öykü-şiir denememem olup, bu ikili terimin ne gibi bir gerekçeye dayandığını gözler önüne serer, çünkü durumların nesnel gelişimini anlatır ve bunu doğrudan –demek ki, diye düşünüyordum, düş gücüne dayalı bir biçimde– yapar. Ama asıl önemli nokta, durumların geliştirilmesindeki *nesnellik* olup, bu da girişimimi yarı psikolojik, yarı anlatısal bir şiire dönüştürüyordu (her durumda, metni gerçekçi bir örgü üzerinden kuruyordum). O sıralarda üslubun *ölçülülüğü* üzerinde ısrar etmem, özü itibarıyla muhalif bir konum alıştan kaynaklanıyordu: İmgelemsel açıklığa, retoriğin çarpıttığı (bana öyle geliyordu) *öteki bütün* anlatım tutumlarının dışında ulaşmak gerekiyordu; kavrayıştaki ölçülü bir enerjinin, elverişli, doğrudan ve öze yönelik anlatımı yanı sıra getirdiğini kendi kendime kanıtlamam gerekiyordu. Retorik olarak anlaşılan *imge* karşısındaki o zamanki tutumum son derece saftı: Şiirlerimde bu tür imgeler olsun istemiyordum ve şiirlerimde bu tür imgelere yer vermiyordum (yanlışlıkla yer verme dışında). Amacım, bedelini kişisel olarak ödeme pahasına, hayranlık duyduğum doğrudanlığı korumak, D'Annunzio ve onun okulunun kolay ve ölçüsüz lirizminden uzak durmaktı (abartıyordum).

Böyle bir yalınlık programının, kurtuluşunu, ancak nesneye sıkı sıkıya, kıskançça, tutkuyla bağlanmada görmesi doğaldır. Belki de, bu ilk şiirlerden bir şeyleri kurtaran, yalnızca bu tutkunun gücüdür, nesnel ölçülülük değil. Bu yüzden, çok geçmeden, konunun, daha doğrusu nesnenin bir engel olduğunu duyumsamaya başladım – öyküye ilişkin böylesine maddeci bir kavrayışın kaçınılmaz bir sonucuydu bu. Sık sık, konularım üzerinde kafa yorduğumu görüyordum; bu o kadar da kötü olmayıp, hâlâ yaptığım ve

kesinlikle yararlandığım bir şey. Yanlış olan, bir konu bulup onu kendi psikolojik ya da anlatısal doğasına göre gelişmeye bırakmak ve sonuçları izlemekle yetinmektir. Başka bir deyişle, bu doğayla özdeşleşmek ve edilgen bir tutum takınarak onun yasalarını uygulamasına izin vermektir. Bu, nesneye teslim olmaktır. Benim yaptığım da buydu.

Ama o zaman bile, böyle bir yanlışın doğal olarak içerdiği tedirginlik huzurumu kaçırsa da, gene de memnun olmamı sağlayacak gerekçeler buluyordum. Her şeyden önce, *nesnel üslup* şaşmaz dürüstlüğüyle belli ölçüde avutuyordu beni; hâlâ hayranlık duyduğum keskinliğinden ve net tınısından söz ediyorum. Buna, belli bir duygusal tutum, kadın düşmanı bir erkeklik tutumu eşlik ediyordu ve bundan hoşnuttum; sonuçta, bu tutum, ona eşlik eden öteki tutumlarla birlikte, nesnel olduğunu düşündüğüm öykü-şiirimin gerçek örgüsünü, gerçek *durumların gelişimi*'ni oluşturuyordu. Çünkü, göğü överken, çoğu zaman kuramımız iyi, uygulamamız kötüdür, ama bazen tam tersi olur. Kısacası, yıllar süren kararsızlıklar ve şiirsel çığlıklardan sonra, bir şiirimi –şiirimdeki bir öğeyi– gülümsetmeyi başarmıştım ve bu bana üsluba hükmettiğimin ve deneyime egemen olduğumun somut göstergesi gibi geliyordu.

Ayrıca, kendi ölçümü yaratmıştım. Yemin ederim, isteyerek yapmadım bunu. O zamanlar, yalnızca, serbest ölçünün mizacıma aykırı olduğunu biliyordum – serbest ölçü, imgelemden beklentileri açısından aşırı derecede düzensiz ve keyfî bir görünüm sergiliyordu. Buna karşılık, çok beğendiğim ve çekindiğim Whitman tarzı serbest ölçü üzerine başka bir yerde olumlu görüşlerimi dile getirmiştim; her durumda, daha o zamandan belli belirsiz seziyordum: Böyle bir esine can vermek için büyük bir söz ustalığı gerekir. Bu tarzdan yararlanmaya soluğum ve mizacım uygun değildi. Basmakalıp oldukları ve gelişigüzel kullanıldıkları için (bana öyle geliyordu), geleneksel ölçülere güvenmiyordum; kaldı ki, geleneksel ölçüleri parodi yoluyla öyle çok kullanmıştım ki, şimdi ciddi olarak onlara dönmem ve onlardan bana gülünç gelmeyen bir uyak etkisi elde etmem olanaksızdı.

Doğal olarak, mutlak anlamda geleneksel ölçülerin var olmadığını biliyordum: Her şair onlarla kendi düş gücünün içsel ritmini yeniden yaratır. Bir gün bazı sözleri bir nakarat gibi mırıldandığımı

fark ettim (sonradan "Güney Denizleri"nde bir çift dizeye dönüştü bu); sözleri, çocukluğumdan beri, roman okumalarım sırasında kullandığım vurgulu bir tonlamaya göre (en ilgimi çeken sözleri yeniden mırıldanarak yapardım bunu) söylüyordum. Böylece, bilmeden, kendi ölçümü bulmuştum; doğal olarak, "Güney Denizleri"nde baştan sona ve başka birçok şiirde yalnızca içgüdüsel bir nitelik taşıyordu bu ölçü (geleneksel on bir heceli ölçünün dışına çıkmayan ilk şiirlerimin birkaçının ölçüsünde bu bilinçsizliğin izleri vardır). Şiirlerimin ritmini mırıldanarak buluyordum. Zamanla bu ölçünün içsel yasalarını keşfettim; on bir heceli ölçüyü kullanmayı bir yana bıraktım ve kendi ölçümün üç değişmez türde olduğunu gördüm. Bir biçimde şiiri yazmadan ölçüyü öngörebiliyordum, ama ölçünün üzerimde tahakküm kurmamasına hep özen gösterdim, durum gerektirdiğinde başka vurguları ve hece ölçülerini kabullenmeye hazırdım. Ama temel olarak kendi kalıbımdan artık uzaklaşmadım ve bunu kendi düş gücümün ritmi olarak görüyorum.

Böyle bir koşuk düzeninin ne gibi bir yararı olduğunu düşündüğümü şimdi söylemenin herhangi bir yararı olmaz. Şunu belirtmekle yetineyim: Bu koşuk düzeni, bütünüyle içgüdüsel olan uzun dize gereksinmemi de somut olarak yerine getiriyordu, çünkü söyleyecek çok şeyim olduğunu ve dizelerimde ölçünün gereklilikleri yüzünden durmamam, başka bir mantığa göre yazmam gerektiğini hissediyordum. Ve bunu başarmıştım ve sonuçta, iyi ya da kötü, şiirlerimi bu ritimle *anlatıyordum*.

İşin püf noktası da burada. Anlatıyordum, ama nasıl? Daha önce, derlemenin ilk şiirlerini gerçekçi kısa şiirler olarak değerlendirdiğimi belirtmiştim; bunlar hakkında hoşgörülü bir tutumla şu söylenebilir: *Olgu*, bir engelden, imgelemde çözüme kavuşturulamamış bir kalıntıdan başka bir şey değildir. Bir durum ya da bir kişi düşlüyor ve o durumun olmasını ya da o kişinin konuşmasını sağlıyordum. Kısa şiir türünden (içimde bu türün olumsuz olduğu hissi vardı belli belirsiz) uzak durmak için, dizeler konusunda çok titiz davranıyor ve her şiirde sayıları için bir sınır belirliyordum; bu sınıra uymak için elimden geleni yapıyor, ancak epigramdan da uzak durma kaygısıyla sayıyı çok aşağıda tutmak istemiyordum. Retorik eğitiminin zavallılıkları. Burada da belli bir sessizlik ve ruh ve yaşamın başka yönlerine yönelik bir ilgi kurtardı beni. Bu sessizlik ve

ilgi, bana kendi katkılarını getirmekten çok, zorluk üzerinde yeni baştan düşünmemi sağladılar – her yazdığım şiirin öyküsüne işgüzarca dayattığım *ödünsüz nesnellik* gerekliliğinden beni uzaklaştırarak. Edebiyat alanında kalmak gerekirse, yeni bir ilgi, Shakespeare ve öteki Elizabeth dönemi yazarlarına yönelik çılgınca tutkuydu; hepsinin metinlerini notlar alarak okumuştum.

Bir gün, zihnimde canlandırdığım bir münzevi üzerine, münzeviliği niçin ve nasıl seçtiğini gösteren bir şiir yazmak istediğimde, bir türlü şiiri yazmayı başaramadım. Sayısız taslağın, gözden geçirmenin, pişmanlığın, kendimi alaya almanın ve kaygının ardından, bir tepenin yamacı ile doruğu arasındaki karşıtlığa ve dorukla yamaç arasında gidiş gelişlere dayalı bir "manzara" şiiri ("Manzara I") yazmaya başladım; sahnenin odak noktası, hem "yükseği" hem "alçağı" temsil eden bir münzeviydi ve bu üstün alaycıyı, imgeci şiire karşı olmama rağmen, şöyle betimliyordum: "rengi aynı yanmış eğreltiotlarıyla." Kullandığım sözler de, bu hayalimin temelinde resimsel bir duyumun olduğunu gösteriyor; gerçekten de, "Manzara I" şiirini yazmaya başlamadan kısa bir süre önce, ressam arkadaşımın bazı yeni resimlerini görmüş, renklerin belirginliği ve kurgu ustalığıyla olağanüstü nitelikteki bu yapıtları kıskanmıştım. Ama ardındaki dürtü ne olursa olsun, bu girişimin yeniliği şimdi benim için son derece açık: *İmge*'yi keşfetmiştim.

Ve bu noktada meramımı anlatmakta zorlanıyorum, şu nedenden ötürü: Ben de, "Manzara I"deki tekniğin örtük olarak içerdiği olanakları henüz her yönüyle irdelemiş değilim. Demek ki, imgenin değerini keşfetmiştim ve bu imgeyi (işte öykünün nesnelliği üzerinde inatla ısrar etmemin ödülü) retorikteki anlamıyla bir mecaz gibi, anlatısal nesnelliğin üzerine oturtulan az çok keyfi bir süs gibi anlamıyordum artık. Bu imge –net bir açıklama getiremesem de– öykünün ta kendisiydi.

Münzevinin yanmış eğreltiotlarının renginde görünmesi, benim münzeviyi ya da eğreltiotlarını daha belirgin kılmak için münzevi ile eğreltiotları arasında bir koşutluk kurduğum anlamına gelmiyordu. Şu anlama geliyordu: Münzevi ile eğreltiotları arasında, münzevi ile manzara arasında (sıralama sürdürülebilir: münzevi ile genç kızlar arasında, ziyaretçiler ile köylüler arasında, genç

kızlar ile bitki örtüsü arasında, münzevi ile keçi arasında, münzevi ile tezekler arasında, yukarı ile aşağı arasında) *imgelemsel bir bağ* keşfediyordum ve bu bağ *öykünün konusunun ta kendisiydi.*

Düş gücümün yarattığı ve gelişmeye açık imgelemsel tohumlarla yüklü bu bağı anlamlı bir bütün olarak görüyor, onu anlatıyordum ve bu imgelemsel bütünün apaçıklığında, aynı zamanda sonsuz gelişme potansiyelinde, yazmanın *gerçekliği*'ni görüyordum. (Nesnellik saplantım, bu düzleme kaymıştı; şimdi söz konusu saplantının, somutluk gereksinmesi olduğu açıklık kazanıyordu).

Her tür şiirsel etkinliğin birincil kaynağına ulaşmıştım (ya da bana öyle geliyordu); o kaynağı şöyle tanımlayabilirim: Bir gerçekliğe ilişkin kişisel algımızın ta kendisi olan bir imgelemsel ilişkiler bütününü, yeterli bir bütün olarak aktarma çabası. Retorik imgeyi küçümsemeye devam ediyor ve ondan uzak duruyordum. Söylemim hep doğrudanlığını ve nesnelliğini koruyordu (yeni nesnellikten söz ediyorum, elbette); bununla birlikte, en sonunda, "şiirin özü imgedir" şeklindeki o yalın deyişin o son derece ele avuca sığmaz anlamını kavramıştım. Elizabeth dönemi yazarlarının oyunlarında, retorik açıdan bakıldığında, biçimsel imgelerle bol bol karşılaşmıştım, ama bu dönemde zorlu bir çabayla şu kanıya ulaşıyordum: Bu imgelerin önemi, karşılaştırmanın retorik anlamından değil; daha çok –sonuçta, sezgisel olarak kavradığım bir şeydi bu– bütünsel bir imgelemsel gerçekliği oluşturan parçaların anlamından kaynaklanıyordu (bu anlamın içeriğini, söz konusu parçalar arasındaki ilişki oluşturuyordu). Elizabeth dönemi yazarlarının imgelerinin kendine özgü doğası bu keşfimi destekliyordu: Yaşamla dolup taşan, usta işi imgelerdi bunlar ve nihai haklılık gerekçelerini bu ustalık ve taşkınlıktan alıyorlardı. Bu yüzden, bana öyle geliyordu ki, o oyunlardaki birçok sahne imgelemsel güçlerini yalnızca eğretilemelerinin yarattığı atmosferden alıyordu.

"Manzara I"den sonraki şiirlerimin öyküsü, doğal olarak öncelikle daha önceki psikolojik ya da gerçekçi nesnelliğe geri dönüşlerin bir öyküsüdür; sözgelimi, baştan sona yeni bir anlayışın izlerini taşımakla birlikte, "Anlamayan İnsanlar"da olan budur. Daha sonra, deneyimin her öğesini imgeleme dönüştürme, bende yavaş yavaş neredeyse yöntemsel, giderek daha sağlam, içgüdüsel bir yeti-

ye dönüştü. İçinden henüz çıkamadığım yeni sorunun farkına varmam da bu noktada oldu.

Tamam, diyordum kendi kendime, nesnel verinin yerine daha somut ve bilgece bir gerçekliğin imgelemsel öyküsünü geçirmeliyim. Peki, ama bu imgelemsel bağlar arayışı nerede duracaktı? Başka bir deyişle, şu imgelemsel bağı değil de, ötekini seçmemin gerekçesi ne olacaktı? "Yalnızlık Tutkusu" gibi bir şiirde "ben"e tanıdığım abartılı öncelik ("Güney Denizleri" zamanından beri, bu "ben"i salt bir karaktere indirgemeye, bazen de ortadan kaldırmaya çalışmıştım) beni kaygılandırıyordu. Kaygımın nedeni, "ben"i nesnel anlatının gereği olarak kullanmak istemem değildi (çünkü artık çocukça bir korkuydu bu); asıl neden, "ben"in önceliğine daha kapsamlı bir imgelemsel ilişkiler bütününün eşlik ettiğini görür gibi olmamdı. Kısacası, ne zaman imgelemsel gizilgüç keyfi hale gelir? İmge tanımım, bu soruyu hiçbir biçimde yanıtlamıyordu.

Hâlâ bu güçlüğü aşabilmiş değilim. Bu yüzden, bu güçlüğü her poetikanın kritik noktası olarak görüyorum. Gerçi öngördüğüm olası bir çözüm var, ama yeterince açık olmadığı için beni pek tatmin etmiyor. Her durumda, bu çözümün benim gözümde şöyle bir değeri var: Deneyim ile anlatım arasında vazgeçilmez bir karşılıklı bağlantı olduğu kanıma geri götürüyor beni (dil duygumun oluşumuyla ilgili olarak söz etmiştim bundan). İmgelem oyununda uygunluğun ölçütü, ruhsal anlamıyla gerçekliğe kişisel katılımımızı belirleyen mantıksal ve ahlaki bütüne *seçik* bir bağlılık olmalıdır. Şurası açık: Bu katılım her zaman değişken ve yenilenebilir bir nitelik gösterir; dolayısıyla, imgelemsel etkisi sayısız durum içinde ete kemiğe bürünebilir. Ama tanımın zaafı, *seçiklik* kavramının kendisinden kaynaklanıyor: Yapıta ilişkin değerlendirme açısından hem öylesine gerekli, hem öylesine yetersiz bir kavram. Öyleyse, her tür estetik yargının geçici ve yüzeysel olduğunu mu söylemeliyiz? Öyledir, diyesi geliyor insanın.

Ama bu arada yaratıcı esinin dürtüsüyle çılgınca çalışıyordum ve değişik şekillerde hep aynı güçlük engeline takılsam da, başka imge-anlatılar yazıyordum. Artık büyük bir ustalık gerektiren risklerden bile zevk alıyordum. Sözgelimi, "Gece Zevkleri"nde, bütünüyle duyu verilerine dayalı bir karşıtlık ilişkisi kurmak istedim – duyumsallık tuzağına düşmeden. "Yapımı Süren Ev"de, görünür-

deki nesnel anlatı içinde imgeler oyununu gizlemek; "Hüzünlü Akşam Yemeği"nde ise, basmakalıp bir durumu alıp, imgelemsel ilişkileri ustaca kurarak kendi usulümce yeniden anlatmak istedim.

Bu şiirlerin her birinde, şiiri oluşturan imgelemsel bütünü nasıl anlamak ve gerekçelendirmek gerektiği sorununun kaygısını yeniden yaşıyordum. Örtük değiniler, ışık-gölge oyunu, zengin bir içerik konusunda giderek becerim artıyor, ama yapıtımın dürüstlüğü, *zorunluluğu* konusundaki inancım giderek azalıyordu. Sözgelimi, kimi zaman "Güney Denizleri"nin ya da "Deola'nın Düşünceleri"nin çıplak ve neredeyse düzyazıyı andıran dizeleri; "Yazarın Portresi" ve "Manzara IV"ün capcanlı, esnek, imgelemsel yaşamla yüklü dizelerinden daha inandırıcı gelmiştir bana. Gene de, o apaçık ilkeye bağlı kalıyordum: Zihinde net olarak canlandırılmış imgelemsel bir ilişkinin ölçülü ve doğrudan anlatımı. Anlatıya dört elle sarılıyordum; elbette, keyfi süsler içinde yolumu yitiremezdim. Ama şurası bir gerçek: İmgelerim –kurduğum imgelemsel bağlar– giderek karmaşıklaşıyor ve iyice seyrelmiş atmosferlerin içinde dallanıp budaklanıyorlardı.

[Kasım 1934]

HENÜZ YAZILMAMIŞ BAZI ŞİİRLER HAKKINDA

Gözlenmesi gereken bir olgu var: Belli bir sessizlikten sonra, *bir* şiir değil, şii*rler* yazma gereksinmesi duyarız. Yazılacak olan sayfayı, yarından başlayarak yapabileceklerimizin riskli bir keşfi olarak değerlendiririz. Yarından başlayarak sözcükler, biçim, durum, ritimler, bize yazacağımız tek şiirden daha geniş bir alan vaat ederler.

Geleceğe doğru bu genişleme ufuktan yoksun olsa, yani olası geleceğimizin *tümü* ile örtüşse, normal olarak etkinliğimizi sürdürmeyi ve daha fazla çalışmayı isterdik, o kadar. Oysa, bu genişlemede belli bir ruhsal boyut ya da süreç örtük olarak yer alır ve her ne kadar sınırlarını göremesek de, yaratmak üzere olduğumuz yeniliğin kendi iç mantığında bu sınırlar mevcuttur. Yazmak üzere olduğumuz şiir, yaratma becerimize kapılar açacaktır ve biz bu kapılardan geçeceğiz –başka şiirler yazacağız–, alanı kullanıp onu tüketeceğiz. Temel nokta budur: Yeni bölgenin sınırlılığı, yani boyutu. Yarın yazacağımız şiir bize bazı kapıları açacaktır, olası bütün kapıları değil: Yani bir an gelecek, yorgun, vaatten yoksun şiirler, tam da serüvenin sonuna işaret eden şiirler yazacağız. Ama serüvenin bir başlangıcı ve bir sonu varsa, bu, o serüven sırasında yazdığımız şiirlerin bir bütün oluşturduğu ve korktuğumuz *canzoniere*-şiiri meydana getirdiği anlamına gelir.

Böyle bir serüvenin ne zaman bittiğini fark etmek kolay değildir, çünkü yorgun şiirler ya da sonuç şiirleri, belki de derlemenin en güzel şiirleridir ve onların yazılışına eşlik eden sıkıntı, yeni bir ufku açan sıkıntıdan çok da farklı değildir. Örneğin, "Yalınlık"

ile "Sabah Yıldızı"nı (1935 kışı-1936) tarifi imkânsız bir sıkıntıyla yazdın; belki de bu sıkıntıdan kurtulmak için onları öyle ustaca ve anıştırmalı işledin ki, daha sonra yeniden okuduğunda bu şiirler sana gelecekle yüklü göründü. Demek ki, sıkıntı gibi psikolojik bir ölçüt, yeni bir gruba geçişi işaret etmek için yeterli değil; çünkü sıkıntı, tatminsizlik, büyük ya da küçük her şiirsel buluşun çıkış noktasıdır.

Daha güvenilir bir ölçüt, *niyet* ölçütüdür. Bu ölçüt çerçevesinde, şiirlerimiz –bizim onları değerlendirme tarzımıza bağlı olarak– yorgun ve sona ulaşmış ya da başlangıç aşamasında ve gelişime açık olarak tanımlanır. Elbette, bu ölçüt keyfi değildir, çünkü bir şiirin değerini canımızın istediği gibi belirlemek asla aklımıza gelmez; şiirlerden daha verimli sonuçlar elde etmek için, yalnızca yazarken bize gelecek vaat etmiş olanlarını (yukarıda sözü edilen sıkıntı nedeniyle, böyle bir şey seyrek gerçekleşebilir) değil, yazdıktan sonra üzerinde düşündüğümüzde başka şiirler için bize somut umutlar sunanlarını seçeriz. Bununla şunu belirtmiş oluyoruz: Bir grup şiirin birliği (tek şiir), yazma sürecinden önce belirleyebileceğimiz soyut bir kavram değildir, yavaş yavaş somut olarak belirginlik kazanan organik bir bağlantılar ve anlamlar dolaşımıdır. Öyle ki, tüm grup yazıldıktan sonra, onda henüz bariz bir birlik görmeyecek ve bu birliği tek tek şiirleri gözden geçirerek, şiirlerin sıralamasını yeniden düzenleyerek, şiirleri daha iyi anlayarak keşfetmek zorunda kalacaksın. Buna karşılık, bir öykünün maddi birliği, deyim yerindeyse, kendiliğinden oluşur ve öykü anlatma mekanizmasının yapısı gereği doğal bir şeydir.

Bu arada yeni grubun kurgusunun özyaşamöyküsel bir tasarım olabileceği olasılığını dışladın; bu, doğalcı anlamıyla anlatı olurdu.

Şimdi, (*Çalışmak Yorar*'ın ilk basımında yer almayan) bazı bağımsız şiirlerin, eski bir grubun sonu ve yeni bir grubun başlangıcı olup olmadığına karar vermelisin. Onları yazarken *Çalışmak Yorar*'ı aşmak niyetinde olduğunu, en azından o zaman (1935 kışı) kitabın çoktan baskıya verilmiş olmasından çıkarıyoruz. 1935 kışı-1936, eski alışkanlıklar üzerine kurulu bütün bir iyimserliğin krize girdiğini gösteriyordu, bir de uğraşınla ilgili yeni düşüncelerin başlangıcını; bu düşünceler bir günlükte dile getirildi ve yavaş yavaş bütün

yaşamın düzyazı aracılığıyla derinlemesine irdelenişine dönüşecek şekilde genişleyip, bunu izleyen uğraşların (1937-1939) aracılığıyla seni öyküler ve romanlar yazma girişiminde bulunmaya yöneltti. Arada bir, bir şiir yazıyordun –1937 kışı-1938, 1934'ün (*Çalışmak Yorar*'ın yazıldığı yıl) koşullarına maddi bir dönüş çerçevesinde birçok şiir üretti– ancak her geçen gün, gerçek alanının düzyazı olduğuna daha çok inandırıyordun kendini ve şiirler bir *afterglow*'u* temsil ediyordu. Sonra 1939'da başka şiir yazmadın. Şimdi, 1940'ın başlarında şiire döndüğünde, daha önce kitabına almadığın şiirlerin *Çalışmak Yorar*'ın bir parçası mı, yoksa geleceğin habercisi mi olduğunu soruyorsun kendine.

Şu var ki, kitabı yeniden eline alıp, 1935'te sansüre uğrayan bazı şiirleri dahil etmek için yeniden düzenlediğinde, yeni şiirler orada rahatlıkla yer buldular ve bir bütün oluşturuyormuş gibi görünüyorlar. Öyleyse, sorun pratik olarak çözülmüş oldu, ama bir gerçek yerli yerinde duruyor: Kitabına almadığın şiirlerin *niyeti*, sana açıkça yeni bir *canzoniere* umudu veriyordu.

Bakalım. Derleme dışı bu şiirler, kronolojik olarak da iki gruba ayrılıyor. 1935 kışı–1936, sürgünün sona erişi: "Mit", "Yalınlık", "Sabah Yıldızı"; 1937 kışı–1938, cinsel tutku: "Sarhoş Yaşlı Kadın", "Ses", "Köylü Fahişe", "Kayıkçının Karısı". Şurası açık ki, bu iki an, *Çalışmak Yorar*'da zaten var ve ilk grup, "Yanık Topraklar" ve "Poggio Reale" ile bağlantı kuruyor; ikincisi ise, "Anne Olmak" ve "Hüzünlü Akşam Yemeği" ile. Asıl sorun, bu şiirlerin tonundaki herhangi bir şeyin, onları gelecekteki *canzoniere* için ayırmanı –hiç kuşkusuz bu şiirleri yazarken umduğun gibi– haklı kılıp kılmadığı.

Sanmıyorum. "Sabah Yıldızı"nın yeniliği, yalnızca görünüşte bir yenilikti. Deniz, dağ, yıldız ve yalnız adam, "Ulysses"te, "Uyumsuz İnsanlar"da, "Yalnızlık Tutkusu"nda zaten bulunan öğeler ya da düşler. Hayal kurmanın ritmi de değişik değil, hatta geçmiştekinden daha zengin bile değil. En temel hareketleri içinde görülüp bu hareketlerle anlatılan insan figürünün dışına çıkılmıyor. Aynısını ikinci gruptaki kadınların portreleri ("Sarhoş Yaşlı Kadın" ve "Ka-

* *Afterglow* (İng.): "Parlak bir şeyin yok olmasından sonra kalan parıltı"; "günbatımından sonraki parıltı"; "bir parlaklığın zihinde bir imge olarak varlığını sürdürmesi"; "çok zevk alınan bir şeyi izleyen hoş duygu." (ç.n.)

yıkçının Karısı") için söyleyebilirsin; bunlar, tamamıyla dışsal düş yeniliği dışında, içsel imgeye başvurarak (öyküde bir karşılaştırma öğesi olarak kullanılan bir ayrıntısı resmin) ve böylece daha 1934'te öne sürülen öykü-imgenin bulanık idealine dahi ulaşmayarak, "Ulysses" ile "Tutkulu Kadınlar"ın figüratif sunumunu yineliyorlar. "Kayıkçının Karısı"ndaki çizimin ölçülülüğüne gelince, bu bizi doğrudan "Deola"ya geri götürüyor.

Doğruyu söylemek gerekirse, bu yıllarda kurgu niyeti, yeni şiirlerden çok, onlara eşlik eden ve sonunda onları boğan düşüncelerde dile getiriliyor (1937-1939). Bir şiirsel etkinlik dönemi ancak eleştirel bilinçle sona erdiğine göre, şiirlerinle ilgili sorun üzerinde düzyazı notlarla sürekli olarak ısrarla durman, gelişmekte olan bir yenilenme krizinin gerçek kanıtı. Öyleyse şöyle diyeceğiz: O yorucu çalışma sırasında farkında olmadan *Çalışmak Yorar*'ı kendin için tanımlama noktasına vardın varmasına –o kadar ki, yakınlarda yapıtı yeniden ele aldın ve onda bir kurgu bulgulayarak yeniden düzenledin (1934'te sana anlamsız gelen bir şeydi bu)–, ama sen daha ötesini hedefliyordun. Derlemeye almadığın şiir gruplarının poetikasını inceleyip, bu poetikanın *Çalışmak Yorar*'ın kalanıyla bağdaştığını keşfettiğinde, yeni bir poetikanın hedefini gösterip yönünü çiziyordun. Öyleyse, üç yıldır sürdürdüğün bu yinelemeli ve bölük pörçük düzyazı sorgulamaların nedeni neydi?

Çalışmak Yorar'ı ergenin serüveni olarak tanımlamıştın: Köyünden gurur duyan, şehri de ona benzer bir yer olarak düşleyen ama orada yalnızlıkla karşılaşan ve bu yalnızlığa cinsellik ve tutkuyla çözüm bulan ergenin; bulduğu çözüm, onu köklerinden koparmaya ve köyle şehrin uzağına fırlatmaya yarar ancak (ergenliğin sonu demek olan daha trajik bir yalnızlık içinde). Bu tanıma ulaştıktan sonra, bu *canzoniere*'de biçimsel bir tutarlılık keşfettin, o da şuydu: Hepsi de yalnız, ama *içsel imge* aracılığıyla sınırlı dünyalarına sıkı sıkıya bağlı oldukları için olağanüstü derecede canlı kişilerin canlandırılması. (Örnek: "Manzara VI"da, sisli hava insanı sarhoş eder, dilenci onu grappayı içine çektiği gibi içine çeker, delikanlı sabahı içer. *Çalışmak Yorar*'ın bütün düşsel yaşamı böyledir).

Şimdi, yaşanan serüven kadar, o serüveni canlandırma tekniği de bu dört yılda son buldu. İlki, erkeğin yalnızlığının pratik kabulü

ve haklı çıkarılması ile; ikincisi ise, yeni ritimler ve yeni sunum biçimlerinin mutlak gerekliliği ve bu yöndeki birkaç cılız girişim ile sonuçlandı. Haklı olarak, eleştirin özellikle imge kavramı üzerinde yoğunlaştı. Belli oldu ki, 1934'teki iddialı tanım –imgenin kendisinin, öykünün konusu olduğu– yanlış ya da en azından vakitsizdi. Şimdiye kadar, gerçek figürleri canlandırdın (onları, içsel karşılaştırmalarla kendi bağlamlarına sıkı sıkıya yerleştirerek), ancak bu karşılaştırma hiçbir zaman öykünün konusu olmadı, bunun da geçerli bir nedeni var: Konu, bir kişi ya da gerçekçi bir manzaraydı. Sonuçta, *Çalışmak Yorar*'ın olası birliğini, ancak gerçekçi serüven biçiminde görmüş olman bir rastlantı değil. *Canzoniere* nasılsa, tek tek şiirler de öyle.

Şunu açıkça belirtmek gerek: Yarınki serüveninin başka nedenleri olmalı.

Bu yeni *canzoniere*, yazıldığında, yani onu yadsımak zorunda kalacağın zaman, kendi içinde kendi ışığını getirecektir. Ancak bu âna kadar söylenenlerden iki ilke ortaya çıkıyor:

1) Onun yapısı, tek tek her şiirin yapısına benzer olacaktır.

2) Gerçekçi öykü biçiminde özetlenmesi mümkün olmayacaktır.

Bu iki noktadan ikincisi –öyküye indirgenemeyecek bir şiirin gerekliliği– sağlam bir temelden yoksun olmakla birlikte, gene de yarının mayasıdır. Yaratıyı ancak keyfi, eleştiri öncesi öğe güdüleyebilir. Bu, yalnızca yapıtın haklı çıkaracağı bir niyet, akla vurulamayacak [irrasyonel] bir ilkedir. Dört yıl süren tutkulu amaçlar ve içgözlem bunu sana dayatıyor, tıpkı 1931-1932'de bir ses sana şiirler *anlatmayı* dayattığı gibi.

Doğal olarak, bu gereklilik karşısında, kişiyi bir sonuca vardırmayan öteki gereklilik –yeni şiirin ne söyleyeceğini bilmek– ortadan kalkıyor. Şiirin kendisi söyleyecektir bunu ve söylediğinde, söz konusu olgu geçmişe mal olacaktır, tıpkı *Çalışmak Yorar*'ın artık geçmişe mal olduğu gibi.

Elbette, bu kez de, imge sorunu merkezi konumunu koruyacaktır. Ne var ki, gördüğümüz gibi, *imgeler anlatma* meselesi –boş

bir formül– olmayacaktır bu, çünkü hiçbir şey bir imgeyi zihinde canlandıran sözler ile bir nesneyi zihinde canlandıran sözleri birbirinden ayırt edemez. Bu, gerçekçi değil, simgesel bir gerçekliği betimleme –doğrudan ya da düş gücü yoluyla olmasının önemi yok– sorunu olacaktır. Bu şiirlerde olaylar, gerçeklik öyle istediği için değil, zihin öyle karar verdiği için meydana gelecektir – meydana gelecekse. Tek tek şiirler ve *canzoniere*, bir özyaşamöyküsü değil, bir yargı olacaktır. Sonuçta, *İlahi Komedya*'da olduğu gibi (oraya ulaşmak gerekiyordu) – bir noktayı göz ardı etmeden: Senin simgenin alegoriye değil, Dantegil imgeye karşılık gelmesi gerek.

Canzoniere'yi düşünmek boşuna olacaktır. *Çalışmak Yorar*'da görüldüğü gibi, zaman zaman tek şiirde yoğunlaşmak, onda geçmişi aşmak yeterli olacaktır. İki önermemden ilki gerçekse, tek bir yeni şiir yazmak yetecek –belki şimdiden yazılmıştır da– ve tüm *canzoniere*-şiir güvence altına alınmış olacaktır. Yalnızca bu da değil, verili bir dizede her şey örtük olarak yer alacaktır. Bir gün gelecek, sakin bir bakış, yarın başlayacak olan zorlu kaosa düzen ve birlik getirecektir.

[Şubat 1940]

(2)

TOPRAK VE ÖLÜM

Kızıl toprak, kara toprak,
sen denizden geliyorsun,
kuru yeşilden
– orada eski sözler
ve umarsız çaba
ve sardunyalar taşların arasında –
bilmiyorsun ne çok deniz
getirdiğini, söz ve yorgunluk,
sen bir anı gibi varsıl,
kıraç kırlar gibi,
sen sert ve pek tatlı
söz, gözlerinde toplanan
soylulukça eski;
genç, bir meyve gibi,
anı ve mevsim olan –
soluğun dinleniyor
ağustos göğü altında,
zeytinleri bakışının
yatıştırıyor denizi,
ve yaşıyor, yeniden yaşıyorsun,
şaşırtmadan, toprak gibi
emin, toprak gibi
karanlık, mevsimler
ve düşler cenderesi,
ayışığında belli eden
ötelerden geldiğini, tıpkı
annenin elleri gibi,
teknesi gibi mangalın.

[27 Ekim 1945]

Sen bir toprak gibisin,
kimsenin asla söylemediği.
Hiçbir şey beklemiyorsun
bir sözün dışında
dipten fışkıracak olan
bir meyve gibi dallar arasındaki.
Bir rüzgâr var, sana erişen.
Kuru ve ölü şeyler
engelliyor seni ve rüzgâra karışıyor.
Gövdeler ve eski sözler.
Sen titriyorsun yazın.

[29 Ekim 1945]

Ve tepesin sen,
taşlı bir patika
ve oyun kamışlıklarda
ve biliyorsun üzümbağını,
geceleri susan.
Sen söz söylemiyorsun.

Bir toprak var susan
ve senin toprağın değil.
Bir sessizlik var süren
bitkilerin üzerinde ve tepelerin.
Sular var ve kırlar.
Kapalı bir sessizliksin
teslim olmayan, dudaklar
ve karanlık gözlersin. Üzümbağısın.

Bir toprak, bekleyip
söz söylemeyen.
Günler geçti
yakıcı gökler altında.
Sen bulutlarla oynadın.
Kötü bir toprak –
Alnın bunu biliyor.
Bu da üzümbağı.

Yeniden bulacaksın bulutları
ve kamışlığı ve sesleri,
bir gölge gibi ayışığındaki.
Yeniden bulacaksın sözleri
kısa ve gece yaşamı
ötesinde oyunların,
alev alev çocukluğun ötesinde.
Tatlı olacak susmak.
Topraksın ve üzümbağı.
Alev alev bir sessizlik
kırları yakacak
şenlik ateşleri gibi akşamları.

[30-31 Ekim 1945]

Yüzün taştan yontulmuş,
kanın sert topraktan,
denizden geldin.
Her şeyi alıp inceliyorsun
ve atıyorsun kendinden
deniz gibi. Yüreğinde
sessizlik var, yutulmuş
sözcükler. Karanlıksın.
Senin için şafak sessizliktir.

Ve sesleri gibisin
toprağın – kovanın
kuyuya çarpışı,
ateşin ezgisi,
düşüşü bir elmanın;
çaresiz ve iç karartıcı sözler
kapı önlerindeki,
bebeğin bağırışı – hiç
geçmeyen şeyler.
Sen değişmiyorsun. Karanlıksın.
Kapalı mahzensin
zemini çıplak toprak,
bir keresinde çocuğun
yalınayak girdiği
ve hep anımsadığı.
Karanlık odasın
hep anımsanan,
eski avlu gibi
şafağın sökün ettiği.

[5 Kasım 1945]

Kan dökülen tepeleri
bilmiyorsun sen.
Hepimiz kaçtık
hepimiz attık
silahımızı ve adımızı. Bir kadın
bizi seyrediyordu kaçarken.
Yalnız biri içimizden
durdu yumruğu sıkılı,
boş göğü gördü,
başını eğip öldü
duvarın altında, susarak.
Şimdi kanlı bir paçavra o
ve bir de adı. Bir kadın
bizi bekliyor tepelerde.

[9 Kasım 1945]

Tuzlu su ve topraktan
bakışın. Bir gün
denizden süzüldün.
Bitkiler vardı
yanında, sıcak,
henüz sen kokan.
Nergis ve zakkum.
Her şey gözlerinde saklı.
Tuzlu su ve topraktan
damarların, soluğun.

Köpüğü sıcak esintinin,
gölgesi en sıcak günün –
her şey içinde saklı.
Boğuk sesisin
kırların, çığlığı
gizlenmiş bıldırcının,
taşın sıcaklığı.
Kır yorgunluktur,
kır acıdır.
Geceyle birlikte hareketi
susuyor köylünün.
Büyük yorgunluksun
ve gece, doygunluk veren.

Kaya ve ot gibi,
toprak gibi, kapalısın;
çarpıyorsun deniz gibi.
Söz yok,
seni ele geçirebilecek
ya da durdurabilecek. Topluyorsun
toprak gibi yaraları
ve yaşam kılıyorsun onları,
okşayan soluk, sessizlik.
Kurusun deniz gibi,
bir midye gibi kayadaki
ve söz söylemiyorsun
ve kimse konuşmuyor seninle.

[15 Kasım 1945]

Hep denizden geliyorsun,
onun boğuk sesi var sende,
hep gizemli gözleri var
canlı suyun böğürtlenler arasındaki,
ve basık alnın, tıpkı
bulut yüklü alçak gök.
Her defasında canlanıyorsun
eski bir şey gibi
ve yabanıl, yüreğin
zaten bildiği ve kuşattığı.

Her sefer bir kopuş,
her sefer ölüm.
Biz hep savaştık.
Çarpışmayı seçen
ölümü tattı
ve onu taşıyor kanında.
İyi düşmanlar gibi
nefreti bir yana bırakan,
sesimiz aynı,
aynı acımız
ve yüz yüze yaşıyoruz
çıplak göğün altında.
Aramızda tuzaklar yok,
gereksiz şeyler yok –
savaşacağız her zaman.
Gene savaşacağız,
hep savaşacağız,
çünkü ölüm uykusunu
arıyoruz birlikte
ve boğuk bir sesimiz var,
basık, yabanıl bir alnımız
ve tek bir göğümüz.
Bunun için yaratılmışız.
Sen ya da ben boyun eğersek çatışmaya,
uzun bir gece izler bunu,
barış ya da ateşkes olmayan

gerçek ölüm olmayan.
Sen yoksun artık. Kollar
boşuna çırpınıyor.

Yüreğimiz titrediği sürece.
Bir adını söylediler.
Yeniden başlıyor ölüm.
Meçhul ve yabanıl şey
yeniden doğdun denizden.

[19-20 Kasım 1945]

Ve o zamanlar biz korkaklar
fısıltılı akşamı seven,
evleri, patikaları
nehir kıyısındaki,
kırmızı ve pis ışıklarını
o yerlerin, acıyı,
dindirilip susturulan –
biz ellerimizi uzattık
canlı zincire
ve sustuk, ama yüreğimiz
kanla irkiltti bizi
ve tatlılık yoktu artık,
kendimizi bırakmak yoktu
nehir kıyısındaki patikaya –
– köle değildik artık, öğrendik:
Yalnızdık ve yaşıyorduk.

[23 Kasım 1945]

Topraksın ve ölüm.
Mevsimin, karanlıktır
ve sessizlik. Yok
hiçbir canlı senden daha
uzak olan şafağa.

Uyanıyor gibi göründüğünde
yalnızca acısın,
gözlerinde acı ve kanında,
ama sen duymuyorsun. Yaşıyorsun
yaşadığı gibi bir taşın,
sarsılmaz toprağın.
Ve düşlere bürünmüşsün,
hareketlere, hıçkırıklara,
görmezlikten geldiğin. Acı,
bir gölün suyu gibi
titreyip kuşatıyor seni.
Halkalar var suyun üzerinde.
Sen izin veriyorsun yok olmalarına.
Topraksın ve ölüm.

[3 Aralık 1945]

(3)

ÖLÜM GELECEK VE GÖZLERİ GÖZLERİN OLACAK

C.'den C.'ye

Sen,
alacalı gülümseyiş
donmuş karlar üzerinde–
Mart rüzgârı,
dalların dansı
karda uç veren,
inleyip ışıldatarak
küçük "oh"larını–
ak bacaklı ceylan,
zarif,
keşke
bilebilsem
kayıp giden zarifliğini
her gününün,
köpüksü dantelini
her davranışının–
yarın donmuş
aşağıdaki ovada–
sen, alacalı gülümseyiş,
sen, ışıltılı gülüş.

[11 Mart 1950]

Sabahları Geri Geliyorsun Hep

Şafağın ışıltısı
ağzınla soluk alıyor
boş yolların sonunda.
Gri ışık, gözlerin,
tatlı damlaları şafağın
koyu tepeler üzerindeki.
Adımın ve soluğun
seher rüzgârı gibi
üzerini örtüyor evlerin.
Şehir ürperiyor,
taşlar koku salıyor –
yaşamsın, uyanış.

Yiten yıldız
ışığında şafağın,
meltemin hışırtısı,
sıcaklık, soluk –
sona erdi gece.

Işıksın ve gün.

[19-20 Mart 1950]

Bir kanın var, bir soluğun.
Etten yapılmışsın,
saçlardan, bakışlardan
sen de. Toprak ve ağaçlar,
Mart göğü, ışık
titreşiyor ve sana benziyor –
gülüşün ve adımın
sıçrayan sular gibi –
kırışıklık gözlerinin arasındaki
toplanmış bulutlar gibi –
yumuşak bedenin
bir toprak parçası güneşte.

Bir kanın var, bir soluğun.
Bu toprak üzerinde yaşıyorsun.
Onun tatlarını biliyorsun,
mevsimlerini, uyanışlarını,
güneşte oynadın,
konuştun bizimle.
Berrak su, baharın
filizlenmesi, toprak,
tomurcuk açan sessizlik,
oynadın küçük bir kızken
farklı bir göğün altında,
onun sessizliği var gözlerinde,
bir bulut, pınar gibi
dipten fışkıran.
Şimdi gülüp sıçrıyorsun
bu sessizliğin üzerinden.
Tatlı meyve, yaşayan
berrak göğün altında,
soluyup yaşayan
bu mevsimimizi,

>

kapalı sessizliğindedir
senin gücün. Esintideki
canlı ot gibi
ürperip gülüyorsun,
ama sen, sen topraksın.
Vahşi köksün.
Topraksın, bekleyen.

[21 Mart 1950]

Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak –
bu ölüm, bize eşlik eden
sabahtan akşama, uykusuz,
sağır, eski bir pişmanlık gibi
ya da saçma bir alışkanlık. Gözlerin
boş bir söz olacak,
bastırılmış bir çığlık, bir sessizlik.
Böyle görüyorsun onları her sabah
tek başına kendi üzerine eğilirken
aynada. Ey sevgili umut,
o gün bileceğiz biz de
yaşam olduğunu ve hiçlik.

Ölümün bir bakışı var herkese.
Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak.
Kötü bir alışkanlığı bırakmak gibi olacak,
görmek gibi aynada
yeniden belirdiğini ölü bir yüzün,
dinlemek gibi kapalı bir dudağı.
İneceğiz burgaca, suskun.

[22 Mart 1950]

Sen, Mart Rüzgârı

Yaşamsın ve ölüm.
Martta geldin
üzerine çıplak toprağın –
ürpertin sürüyor.
Baharın kanı
– anemon ya da bulut –
hafif adımın
altüst etti toprağı.
Yeniden başlıyor acı.

Hafif adımın
yeniden açtı yarayı.
Soğuktu toprak
çıplak göğün altında,
kıpırtısız ve kapalıydı
ağırkanlı bir düş içinde,
artık acı çekmeyen birisi gibi.
Kırağı bile tatlıydı
derininde yüreğin.
Yaşamla ölüm arasında
umut susuyordu.

Şimdi, bir sesi var ve bir kanı
yaşayan her şeyin.
Şimdi toprak ile gök
güçlü bir ürperti,
umut çarpıtıyor onları,
sabah altüst ediyor,
üzerlerini örtüyor adımın,
şafak–soluğun.
Baharın kanı,
bütün toprak titriyor
eski bir titreyişle.

Yeniden açtın yarayı.
Yaşamsın ve ölüm.
Çıplak toprağın üzerinden
hafifçe geçtin
kırlangıç ya da bulut gibi,
ve yürekteki sel
yeniden uyandı ve taşıyor
ve göğe yansıyor
ve yansıtıyor şeyleri –
ve şeyler, gökte ve yürekte
acı çekip kıvranıyor
seni beklerken.
Sabahtır, şafaktır
baharın kanı,
sen altüst ettin toprağı.

Umut iki büklüm
ve seni bekliyor, seni çağırıyor.
Yaşamsın ve ölüm.
Adımın hafif.

[25 Mart 1950]

Piazza di Spagna'dan Geçeceğim

Berrak bir gök olacak.
Açılacak yollar
çamlar ve taşla kaplı tepeye.
Gürültüsü yolların
değiştirmeyecek o durgun havayı.
Çiçekler, renk renk biten
kenarında çeşmelerin,
göz süzecekler eğlenen
kadınlar gibi. Merdivenler,
taraçalar, kırlangıçlar
şakıyacaklar güneşte.
Açılacak o yol,
taşlar şarkı söyleyecek,
yüreğim çarpacak yerinden sıçrayarak
çeşmelerdeki su gibi –
bu olacak
merdivenlerini çıkan ses.
Pencereler bilecekler
kokusunu taşın ve sabah
havasının. Bir kapı açılacak.
Gürültüsü sokakların,
yüreğin gürültüsü olacak
yok olan ışıkta.

Sen olacaksın – durgun ve berrak.

[28 Mart 1950]

Sabahlar aydınlık geçiyor
ve ıssız. Böyle gözlerin
açılırdı bir zamanlar. Sabah
ağır geçerdi, bir burgaçtı
devinimsiz ışıktan. Susardı.
Sen canlı susardın; şeyler
yaşarlardı gözlerinin önünde
(ne acı, ne ateş, ne gölge)
bir sabah denizi gibi, aydınlık.

Olduğun yer, ışık, gündür.
Sen yaşamdın ve şeyler.
Sende uyanık soluk alırdık
altında göğün, hâlâ içimizde olan.
Acı yoktu, ateş yoktu o zaman,
yoktu bu ağır gölgesi günün,
kalabalık ve farklı. Ey ışık,
uzak aydınlık, güç
soluklanış, döndür gözlerini,
devinimsiz ve aydınlık, üzerimize.
Karanlıktır geçen gün
ışığı olmadan gözlerinin.

[30 Mart 1950]

Uyuduğun Gece

Gece de sana benziyor,
uzak gece, suskun
ağlayan, derininde yüreğin
ve yıldızlar geçiyor bitkin.
Bir yanak değiyor bir yanağa –
soğuk bir ürperti, birisi
çırpınıp yakarıyor sana, tek başına,
sende yitmiş, ateşinde.

Gece acı çekiyor özlemiyle şafağın,
zavallı yürek, senin için çarpan.
Ey kapalı yüz, karanlık kaygı,
yıldızları hüzünlendiren ateş,
birisi var senin gibi şafağı bekleyen,
inceleyerek yüzünü sessizce.
Uzanmışsın altında gecenin
kapalı, ölü bir ufuk gibi.
Zavallı yürek, senin için çarpan,
bir gün – çok önceleri – şafaktın.

[4 Nisan 1950]

Kediler Bilecek

Gene yağmur yağacak
tatlı kaldırımlarına,
hafif bir yağmur
bir esinti gibi ya da bir adım.
Gene meltemle şafak
çiçek açacak, hafif,
sanki adımının altında,
sen geri geldiğinde.
Çiçeklerle pencereler arasında
kediler bunu bilecek.

Başka günler olacak,
başka sesler olacak.
Gülümseyeceksin yalnız.
Kediler bunu bilecek.
Eski sözler işiteceksin,
yorgun ve boş sözler,
artık giyilmeyen giysileri gibi
dünkü şenliklerin.

Senin de jestlerin olacak.
Sözlerle yanıt vereceksin –
baharın yüzü,
senin de jestlerin olacak.

Kediler bunu bilecek.
Baharın yüzü
ve hafif yağmur,
sümbül rengi şafak,
yüreğini parçalayan
artık senden umudu kesenin,
hüzünlü gülümseyiştir
yalnız gülümsediğin.
Başka günler olacak,
başka sesler ve uyanışlar.
Şafakta acı çekeceğiz,
baharın yüzü.

[10 Nisan 1950]

Son Blues, Bir Gün Okunacak Olan

Yalnızca bir flörttü
elbette biliyordun –
birisi incinmişti
çok eskiden.

Ne fark eder
zaman geçip gitti –
bir gün geldin
bir gün öleceksin.

Birisi öldü
çok eskiden –
birisi, deneyen,
ama bilmeyen.

[11 Nisan 1950]

(4)

ÇALIŞMAK YORAR'DAN ÖNCE

İç Dökmeler

I

Çabam, başkalarına öykünmek iken.

C. PAVESE

1

Ah, dolaşmak onunla karanlığında akşamın,
kaybolup ağaçların arasında dinlemek
boğuk çığlıkları, her yanını kuşatan ovanın
yıldız ışığı denli titrek!
Ah, ılık esintisinde duruvermek
rüzgârın ve kavuşmak çehresine
yüzüme yakın ve titrediğini hissetmek,
hissetmek titrediğini inci gibi ağzının!

[Ekim 1923]

2

Sonsuz yıldızlı gök, sen, gece zihne,
karşında kaygılı duran, gizem olduğunu söylersin;
geçici gün bakıştan saklar seni,
gün ki, hiçliktir enginliğinde,
gün ki, bütün yaşamıdır insanın.
Sonsuz karanlık, yıldızlı gök,
ancak sessizliğinde anlar insan:
Sonsuza dek bir gizem olacaksın onun için,
her zaman bir gizem.

[Mart 1924]

3
Beata Beatrix

D. G. Rossetti'nin tablosu karşısında

Yumuşak, tülü ardında Tanrısal düşün,
şairinin gönlünü dolduran,
kaygıyla, gizli bir
tutku görülüyor kaygısız çehresinde.
Gölgeden doğup ağır bir sabah
düşürüyor ellerinin arasına dingin bir
ışığı, yüreğe yavaşça huzur veren
ve ağartan akmermer çehresini.
Düşünceye dalmış güzel, duymuyor
aşkını kaygılı gencin,
indiriyor gözlerini esrik yüze,
yüze, sonsuz bir acıya
uzanan, suskun kabullenmişçesine
ve bir güvercin bir çiçek bırakıyor kucağına.

[Nisan 1924]

II

Çabam, sanatımla kendimi gerçekleştirmek olduğundan beri.

1

Hep zavallı hissetmek kendimi, çok çaresiz,
hep yeniden başlamak ve hep başa dönmek,
savaşmak hiç ara vermeden, gene de bilmek:
Bu olacak hep benim yazgım!

[Kasım 1923]

2

Neden akşam, düşecek olursa başım
içim geçip kâğıtların üzerine, tadını çıkarırken
neredeyse bilmeden o kendinden geçişin,
neden birden doğrulup, gücümü
toparlıyor, kaskatı kesiliyorum, sonra
yeniden yumup gözlerimi gene düşmek için?

[Ağustos 1924]

3

Bağlarda tek bir salkım yok artık,
kızılımsı uzanıyorlar eteğinde tepelerin,
hava daha diri ve güzel yeşil uzaktaki
kararıyor yavaş yavaş; ben düşünceli yürüyorum,
hiçbir fikir olmadan, zihnimi tutuşturan,
çamurda çiğneyerek kırışık yaprakları.

[Eylül 1924]

4

Ah, ne zaman kavuşacağım bir fikre,
onunla yükselip hayatı yeniden seveceğim?
Ne zaman tutuşacak gene yüreğimde
bu yalım, şimdi can çekişen?
Ah! düşlediğim bütün utku
son bulacaksa bu korkunç karanlıkla,
niçin bir kez tadıp sürdürdüm hayatımı?

[Kasım 1924]

5

Çok genç, yabancı, uzaktaki bir sinema oyuncusu için.

Bir gün birkaç saniye gördüm seni
ve biliyorum bir daha asla görmeyeceğimi.
Hafif, geçiyordun önümden
kaldırarak pek tatlı başını,
uçuşan saçlarının çevrelediği.
Uzaktın, belki farklıydın da,
belki başkalarına sunuyordun o gülüşünü,
belki sunuyorsun hâlâ, ama gülümsemeni
hüzünlü gülümsemeni, asla
unutmayacağım. Biliyorum: Zaman
silip atacak yüreğimden burukluğu
ve bir daha asla görmeyeceğim seni ömrüm boyunca,
ama öyle tatlı ki düşlere dalmak seninle.

[20 Aralık 1924]

6

Yazın

I.

Bir inip bir çıkıyor hâlâ gözümde o dal,
bir ok gibi havalanıp
kuşun mavi göğe uçtuğu. Otlar,
üzerinde oturduğum, ışıldıyor çiylerle
güneşte doğan ve sık koruların üzerinden,
ıslak ve yeşil yaprakların arasından yükseliyor
göğe sayısız ve capcanlı,
sonsuz bir ötüş, bir cıvıltı,
büyük bir coşku yeniden doğuşuyla ışığın.

II.

Yumuşak küçük dallar kıpırdıyor yukarıda,
üzerinde soluk mavi göğün ve bir çağıltı,
uçsuz bucaksız, kuşatıyor yeşil yapraklı dalları
dalga dalga, kâh yavaş kâh hızlı, rüzgârla.
Sık yaprakları ardında bir kızılağacın
güneş duruyor ve zaman zaman parıltılar saçıyor
salınan yapraklara. Kalanı
dinginlik, sessizlik. Duyuyorum uzaktan
ışıkla yıkanmış tepelere
yayıldığını ahengin, duyular yoluyla
yüreğimi dolduran...

III.

Boydan boya yanıyor gök günbatımında,
dağınık bulutlar kızıl parlıyorlar
lacivert göğün üzerinde ve tepelerde,
güneşin yittiği, görkemli katmanlar
kümeleniyor kırmızı, gümüş, altın rengi.

IV.

Yüzümü okşuyor hafif bir esinti,
bana ulaşan, koyu, dik çamların arasından
– arkada soluk gökyüzü, gün batarken.
Vadi kararıyor akşam çökünce
ve belirgin çehreleriyle koyu tepeler
seçiliyor, pembe bir tülün kuşattığı,
yumuşak, dile gelmez. Tek tük evler,
yeşil, geniş iki yanında
ormanlar ve çimenlerin, sanki dinleniyorlar
tatlı serinlikte. Bir tek uzakta,
çok uzakta, batıda, vadinin açıldığı
ve uzun, masmavi uzandığı
dağ silsilesinin, yanıyor hâlâ
nar rengi uçsuz bucaksız ufuk.

V.

Taptaze bir yaprak kokusu
ulaşıyor bana gecede. Koca ağaçlar,
koyu, dikiliyorlar yapraklarıyla. Uzakta,
yitip giden tepeler boyunca hafif
ayışığında, boğuk havlamaları arada bir
köpeklerin. Esinti şiddetlenip
azalıyor sonra ve kesintisiz yükseliyor göğe
tekdüze, keskin sesi bir cırcırböceğinin
kimbilir nerede yitmiş: Titrek yükseliyor
büyük, ışıltılı bir yıldıza kadar
engin kırlar üzerinde, uyumakta olan.

[Haziran-Ağustos 1925]

7

Dehşete kapılıyorum düşününce: Benim de
bir gün bırakmam gerekecek bu toprağı,
acıları bile bana sevimli gelen,
sanatta işlemeyi umduğum için.
Ve daha da titriyorum düşündükçe acıyı,
uzun, korkunç acıyı,
belki de ölümden önce çekeceğim.
Nedir yaşam ölmekte olanlar için,
hâlâ anlayan ve duyan yavaş yavaş
soluklarının tükendiğini karanlık bir odada
yalnız, tek başlarına? Ah, bilseydim bir Tanrı'yı,
dua etmek isterdim ona: Göğsüm
dolup taştığında dalgasıyla
yakıcı bir şiirin ve dudaklarımdan
döküldüğünde kırık heceler, kaygıyla
sanat biçimi vermeye çalıştığım,
en tutuştuğum ve en coştuğum an, ah, o zaman
çatlasın bir damar yüreğime yakın
ve öylece boğulayım hiç pişmanlık duymadan!

[11 Temmuz 1925]

8

Buğulu bir yeşil kaplıyor tepeleri,
göğe yükselen gri bulutların içinden
ve güneş, battı batacak gibiyken,
uç verip yeniden ışık saçıyor mavi bir bölgede.
Ani esintiler, kokusuyla yüklü
ıslak ve diri yeşilin, yaprakların arasından
geçip allak bullak ediyorlar onları, diri,
eziyorlar yaprakları, soğuk, ara vermeden.

[10 Temmuz 1925]

9

Ah enginlik, tatlılığı alacakaranlığın
üzerinde bu geniş vadinin! Tepeler
kararıyor uzakta ve batıda
daha berrak bir çizgi, kor rengi
uzanıyor dağların üzerinde. Yukarıda gök
solgun, hafif ve şimdiden bir yıldız
uç veriyor titreyerek... Ah, burada, otların içinde
uyuyabilsem bu rüyada!

[17 Temmuz 1925]

10

Engin gecede tek şey sessizliği bozan
boğuk ve titrek sesi cırcırböceklerinin.
Koyu ağaçlar sarıyor çevremi
ve mavimsi parlıyor soluk gökyüzünde
ay, tepelerin üzerine, korularla kaplı,
düşürüyor ışığını ince bir tül gibi.
Ah, kimbilir neyi aydınlatıyor orada,
dorukların üzerinde, açık alanların
ıssız uzandığı ağaçların arasında?

[6 Temmuz 1925]

11

Tatlı eylül, berrak göğüyle, engin,
kıvrılarak uzanıyor: Aşağıda tarlalar,
olgun meyvelerle kaplı! Dertop bulutlar,
tatlı, uysal, serpiştirilmiş üzerine mavinin!

[5 Eylül 1925]

12

Yorgunum, tükendi hayallerim, umutlarım:
Hiç başaramayacağım canlandırmayı ruhunda
insanların bir tutku alevini
benim olan bir sanatla; böyle üzgün
yaşıyorum uzun günler boyunca... Gene de bazen
içimden taştığını duyuyorum bir yaşamın
sımsıcak, güçlü. Ah! bir başarsam
dile getirmeyi, dopdolu olurdu
olanca varlığım.

[10 Ekim 1925]

13

Ah, sevinci, sevinci insanlar yaratmanın,
herkesin güleceği, ağlayacağı,
yaşayacağı, kendinden geçip onlarla,
tutkulu varlıklarıyla, ah hiçbir şeyle,
başka hiçbir şeyle ölçülemez bu sevinç!

[14 Ekim 1925]

14

İçimi yakıyor o çılgın arzu,
yaşayan bir kadına duyduğum,
ruhu ve teniyle, sarılıp
utanmadan sarsabileceğim, bağlayıp
gövdemi sarsılan gövdesine
ama sonra, daha sakin günlerde,
yanında durabileceğim tatlılıkla, artık
tensel bir düşünce olmadan, seyretmek için
tatlı çocuk yüzünü,
saf, bir acıya gömülmüş gibi
ve dinlemek için hafif sesinin
benimle ağır ağır konuştuğunu, düşteki gibi...

[24 Ekim 1925]

15

Ey doğduğum tepeler, kalbimde olacaksınız hep,
ötelere uzanan güçlü öğle ışığında yazın,
sessiz, geniş etekleriniz ormanlarla kaplı,
benim, bilgisiz bir çocukken, koşup durduğum,
ilk düşler ve ün arzuları içimi kemirirken,
tepeler, ey doğduğum tepeler, uzakta yitip giden,
ah bir söze dökebilsem benim için ne demek olduğunuzu!
Görüyorum gene belirdiğinizi, önünde göğün,
gün batarken alevlere bürünen ve gene duyuyorum
yükseldiğini eteklerinizden o ezgilerin: Sıra sıra ağaçlar arasında
mutlu bağbozumcuların söylediği melteminde
akşamın. Kendimi görüyorum henüz çocukken,
taze otlara uzanmış, tararken gözlerimle
çılgınca en yüksekleri, bulut yangınlarını...
Ah! anımsayınca bu kendimden geçişleri
aranızda geçirdiğim, henüz çocukken,
yatışıp yüreğimdeki her kaygı güven duyuyorum.

[4-5 Eylül 1925]

16

Üzgün yürümek yollarda
hep içimi burkan korkuyla:
Yittiğini görmek gözlerimin önünde
uzun zaman düşlediğim eserlerin,
zayıfladığını duymak ruhumda
tutkunun, umudun, her şeyin... her şeyin...
Ve böylece aşktan yoksun kalmak,
büyüklükten yoksun, küçük, kaba,
günlük hüzne mahkûm
ve bitmek bilmez düşünceye: Sayısız
insan daha önce çekti şimdi benim
çektiklerimi ve silik öldüler, yükselmeden
bir utku ışığına, umutsuz.
Acım içinde hiçbir şey kalmıyor bana,
gururu bile kendimi yalnız hissetmenin!

[14 Kasım 1925]

Ah yaşamdaki hiçbir şey bir olamaz
şu anki dopdolu ruhumla,
onun acılı arzusuyla,
içinde varlığımın bütün umutlarının,
bütün kaygılarının birbiriyle kaynaştığı.

[17 Aralık 1925]

Görüyorum uzakta tepelerin yittiğini
külrengi bir sis içinde ve bütün yeşili
kırların kızıllaşıp yok oluveriyor.
Mavisi yok artık göğün, güneş yok,
yazın canlı uğultuları yok artık,
yalnızca soğuk ve ağır bir bezginlik,
her şeyi kuşatan. Bir tek ağaçların arasından,
hızlı, dondurucu esintiler geçiyor ara sıra,
çıplak dalları sarsarak.

[30 Eylül 1925]

Bağrıma basacağım bir kadın yok!
Hiç olmadı ve hiç olmayacak. Yalnızım, bitkin
sınırsız tutkulu arzulardan
ve aralıksız düşüncelerden, bir amacı olmayan.

[18 Nisan 1926]

Yeniden Doğuş

Yapayalnızım
her gece
amacım başka,
başka kavga edişim.

Yürüyor yürüyorum
bir yerden ötekine
ama hiç gülümseyen yok
ya da yardım eden seçmeme.

Küçük bir çocuk gibiyim
şefkate, sevgiye muhtaç, hem de çok
oysa elime geçen, çaresizlik ve elem.

Biri konuşamaz mı benimle
geri çevirmeyin lütfen
yakarımı dinleyin, yardım edin içimi dökmeme.

Ah! Sırma Saçlı, güzel balerin,
akşam boyunca pek çok kez
giysi değiştiren, ama yüzü hep
aynı kalan sarı saçları arasında,
güzel yüzün, aydınlık ve düşünceli,
o kısa, çocuk saçların arasında,
ah Sırma Saçlı, sarışın balerin,
giysileri arasından güzel vücudu görülen,
uzun ve endamlı, arkadaşları arasında,
niçin böyle tuhaf çıktın karşıma
ve o renkler ve ışıklar cümbüşü içinde,
tenler ve çıplak bedenler, sahne üzerinde?
Artık gövdenden başkasını görmesin diye mi gözlerim
ve ışıltılı, çocuksu, iri gözlerinden?
Ah Sırma Saçlı, güzel balerin!

[27 Ekim 1926]

Ah balerinler, çıplak kalçaları,
belleri ve omuzları ve göğüsleri ve sırtları,
üzerinizde incecik giysiler, gövdenize yapışan,
her yanınız görülecek kadar, ah güzel gövdeler
ve güzel yüzler, sizi düşündüğümde
(yosmalık mı edersiniz, hoşlandığınız kişiyle mi
olursunuz yalnızca, yoksa ilgisiz misiniz diye),
büyük bir acı duyuyor, keyif alıyorum aynı zamanda,
belki size sahip olabilirim
düşüncesiyle bir yatakta.
Gene de hayal kuruyorum,
gerçeğin dışına çıkarak,
içinizden biri iyi bir kızdır diye,
iri, gizemli gözleriyle.
Ama sözümden geri dönmeli,
gülümseyerek söz etmeliyim sizden,
emin olduğum için: Budalaca hayalim,
romantik ve yanlış, güçsüzlere göre.
Ah biraz temiz hava, temiz hava!

[Ekim 1926]

Yürüdüm bir Aralık akşamı
karanlık bir kır yolunda,
ıpıssız, yüreğim kıpır kıpır.
Bir tabanca vardı üzerimde.
Emin olunca iyice uzaklaştığımdan
bütün evlerden, yere çevirip
tetiğe bastım.
Sarsıldı gümbürtüyle,
hızlı bir sarsılma, sanki canlı birisini
sarsıyormuşum gibi geldi bana o sessizlikte.
Gerçekten titredi parmaklarımın arasında
ani ışıkta, namludan dışarı
fışkıran.
Kasılması gibiydi,
son dayanılmaz çırpınması gibi ölen kişinin
ani bir ölümle.
Yeniden koydum
henüz ılıkken, cebime
ve yeniden yola koyuldum.
Böyle, yürürken
arasında çıplak ağaçların, hayalini kuruyordum
o tabancayı kavrayarak,
son aldanmanın ve korkuların
beni terk edeceği gece,
bir şakağıma dayayacağımı,
yol açacağı korkunç sarsıntıyı,
beynimi dağıtırken.

[Ocak 1927]

– Parfümler –

Sık sık vitrinleri önünde dururum
parfümerilerin. Ve bütün o renkler
parlak küçük şişelerdeki,
güzel etiketlerle süslü,
ponponlar, pudralar, aynalar arasında
ve küçük narin aletler
ışıl ışıl,
zarif kadın ellerinden geçecek olan
ve sanki beklerken çoktan onların inceliğine, hayallerine
bürünen,
nefis oval sabunlar,
spreyler, saç fileleri,
ama özellikle parfümler, güzel parfümler, atılıvermiş
tuhaf bir düzen içinde
kristal raflara,
en güzel soluk renklerin iç içe geçtiği,
özellikle parfümler ruhumu kavrar,
zorlar gözlerimi,
görgüsüz bir yabancı gibi bakan,
öylece durup süzmeye
binbir küçük güzellikten oluşan mucizeyi
ve o zaman bir düşünce kaplar zihnimi:
Hiçbir bitki yeryüzündeki, güneşte yaşayan,
capcanlı, ya rüzgârın kıpırdattığı
ya göğün altında ıslak;
özünce diri ve yabanıl kokan;
ne en güzel çiçek karışımları
narin ellerin derlediği,
en sersemletici kokuları yayan...
hiç ama hiçbir şey adı doğa olan,
mevsimler, toprağın insana sunduğu nimetler,
hiçbir şey değerli olamaz benim için bu buz kesmiş bahçe kadar,
parlak, devinimsiz, altında kristallerin.
Orada mevsimlerin en harika bağışları,

renklerle kokular,
ilahi yoldan toplanıp küçük şişelerde,
kadın hayali biçimini almış:
Saydam bir kırılganlık,
billursu bir saflık sanki,
bazen hafif bir nota çalar, sonsuz derecede dingin,
ama kimi zaman, yoğun
yeşil bir ruha bürünür
ya da karanlık, çaresiz,
yayılır çevreye
yorgunluklarıyla çöküşün,
labirentleriyle yoksunluğun,
uğultularıyla ölümün.
Ve yanımdan kadınlar geçer,
üzerlerinde kısa giysiler,
her gizi açığa vuran,
kimisinin yüzüne, bedenine sinmiş
ve yıpratmış, tüketmiş onları
korkunç biçimde, çaresiz,
küçük düş nesneleri,
devinimsiz arkasında büyük camın;
kimisi, dipdiri,
sanki bedenleri, yaşamları
aralıksız, baş döndürücü, dolu dolu bir ezgiymiş gibi
ve hepsi, böyle olanlar ve diğerleri
ve hiç tanımadığım sayısız başka kadın,
bir başka olağanüstü bahçe oluştururlar,
yeryüzü kadar engin,
bu cam bahçe, onun eşsiz bir görüntüsü yalnızca,
küçük bir alanda toplanan, kokusu küçük bir şişedeki.
Ve gökteki yıldızlarla,
ışık ve gölgeyle örülü o yüce bahçe

>

– öyle yalın ki, el çırptırır çocuklara,
öyle yüce ki, ürpertir azizleri –
bunlar büyük yaşam bahçemi oluşturur,
dertlenip sevindiğim aralıksız olarak
ve acı çekerek birkaç ezgi sunmak için çiçeklerime,
ölümü beklediğim, son ezgiyi, en güzelini.
İşte bu yüzden duruveririm
harika vitrinleri önünde parfümerilerin.

[5 Ağustos 1927]

Ümidi kesmişken en yüksekteki her doruktan,
yitirip kendime olan tüm saygımı,
zavallı bir insan müsveddesine dönmüşken,
biçimden yoksun,
bir an için yanında yeniden yaşadım o alevi,
en güzel yıllarımda beni yakan.
Zavallı alev, sönmek üzere olan:
O da, senin gibi, kendimce bir yanılsama,
hak etmediğim.
Gene de yeniden tutuşturdu beni ve gülümsüyorum.

[11 Ağustos 1927]

Sarı saçların
daha uçucu ve hafif sigaranın dumanından.
Ah! İçime çekmek isterdim rüya saçlarını
nasıl içime çekiyorsam bu dumanı!

[Ağustos 1927]

Ağır, yorgun titreyişiyle
bir başka yitik alevin,
yavaşça çözülüp yok oluşuyla
artık uzak aşkımın
(gene de kanatlandırmıştı beni
dünya üzerinde yükselmem için
ve pek çok tatlı ve gizli şey
söylemişti kulağıma,
yo, daha derine, yaşayan yüreğime,
tatlı, heyecanlı şeyler,
kimsenin asla bilmeyeceği,
bir daha asla söze dökemeyeceğim),
bütün düşlerimin amansız çözülüşüyle,
ölüşüyle başka bir yanılsamanın;
geri döner ruhuma tekdüze ritmi bir zamanların,
korkunç, hep aynı yaşam
ve saldırısı yararsız düşüncelerin,
bitimsiz külrengi arzulayışım
ortasında dünya gösterisinin,
hep aynı
ama öyle gizemli ve korkunç ki
sevinçleri ve acılarıyla,
gözlerini yumdurup içine döndürür insanı,
ani bir uğultuyla sanki
beyinde yankılanan.
Ama böylesine boş ve hüzünlü yaşamda,
çok önceleri dağılmışken o güzel, sakin hayal,
yeniden yakalar beni kimi zaman,
vahşice sökün ederek,
arzulu kıvranışlar,
delice boğuntular,
yakıcı, birden
açılan eski yaralar gibi
şiddetli bir çarpışla,
kesik ve öfkeli kanatları
büyük bir düşün, yaşadığım
ne olduğunu

tam anlamadan.
Arzulayış bütün kadınları, sokaktan geçen,
bir yüzü, güzel bir bedeni,
tensel bir ateş kanımda uğuldayan.
Dalgın, izlerim geçen kadınları
ve her defasında bıraktığımı sanırım
yolları üzerine,
öylesine ılık ve güzel kokan,
parçalanmış etim ve kanımdan canlı bir özlemi.
Hepsi geçiverir yanımdan ve sonra,
yitip giderler sonsuza dek.
Kıskanışım görkemli aşk intiharlarını,
son çılgın sarılmanın kanla kaplandığı,
göz alıcı, kırmızı
ve kana bulandığı yastıklar ve tabancanın
ve her şeyin sanki yüceldiği,
sarsılıp uğultuyla
ve kararsız gözlerin öldüğü
gözlerinde o kaygısız yüzün, şimdiden soğumakta olan,
ağız umutsuzca
o ağzı ararken, hâlâ taptığı.
Delice arzum kahramanca bir eylem için:
Dünyanın üzerine yükselip onunla
içime kapanabileyim, mağrur,
en azından hareketlerimle yatışsın,
utkulu bir anda,
o ateş, yüreğimi boğan
ve sustuğunda benim için daha korkunç olan.
Benliğimi saran yüceliş karşısında her büyük eserin,
her engin ve dev gösterinin,
büyük bir istasyon karşısında,
üzerinde denize uzanan bir rıhtımın,
çok büyük gemilerin arasında
ve belirgin gücü arasında bucurgatların,
uğultuların, antenlerin,
sonsuzluğa uzanan.
Ama bu zavallı, sancılı alevlerin ardından,

şiddetli kıskançlıkların ve aşk özlemlerinin,
utkulu yücelmelerin ardından,
çaresiz, her zaman,
bir darbe gibi, olanca gücümü tüketen,
ama korkunç bir acıyla
beni ürperten;
içimi yakıp yüreğimi sızlatır
ani bilinci içimdeki illetin,
bilinci ruhumdaki çaresizliğin,
korkunç çaresizliğin,
özü bezginlik ve bıkkınlık,
ödlekçe acizlik
ve umutsuzluk olan.
Ve bazen ani bir düşünceyle bu dehşet çöker üzerime,
ünlü bir kitapla
yüceltirken kendimi yüce ruhunda
bir şairin,
o zaman birden ruhumu parçalar
yüreğimi boğar
her güzel meltem,
buz keser içimdeki her alev
ve ben pek yüce bir anda, çevreme bakarım,
artık kanım çekilip damarlarımda,
alev alev yanaklarımla solgun,
gözyaşıyla yüklü hissederek kendimi,
dayak yemiş bir çocuk gibi,
ama büyük bir yalnızlık içinde,
beni sessiz kılıp her isyanıma ket vuran,
bir sancının uyuşukluğuyla sanki,
dinsel bir durgunluğun,
dile gelmez acıyla yüklü,
acımasızca ruhumu ezen,
ama derin bir sessizlik içinde.
Ama sonra hemen kalkarım ve bedenim kıvranır,
ürperir, sarsılarak
dizginsiz hareketlerle
ve büyük haykırışlar dolar boğazıma,

göğsümü sarsar parçalarcasına,
sakınımsız ve acı çekerim
korkunç acı çekerim,
umudum olmadan,
yiterek engin yıkımımda.
Ve intihar düşüncesi de,
geçmişte bana gülümseyen,
kaldıramaz artık o taşı yüreğimden,
acı çekerim, korkunç acılar.
Sonra, daha tedirgin ve alçalmış,
acı çekerek,
uğultulu bir dinginlikle,
eski tekdüze ritmime dönerim,
korkunç hayata, hep aynı olan
ve eziciliğine yararsız düşüncelerin,
bitmek bilmez külrengi yanıp tutuşmalarıma,
artık hiçbir şey görmeden, hiçbir şey duymadan,
umutsuz yankısı dışında
büyük yıkımımın.
Ve yollarda dolaşırım,
sessizce,
yalnız
ve artık hiçbir şey sarsmaz beni
ve soğukluğumu duyarım ama hiç yararı olmaz
çünkü yüreğimdeki tek şey özlemdir
yitirdiklerime duyduğum,
ruhumdaki çaresizlik yüzünden,
korkunç çaresizlik, özü bezginlik ve bıkkınlık
ve umutsuzluk olan.
Ve böyle dönerim seyretmeye dünya gösterisini,
hep ama hep aynı gösteri.
Yaşam, korkunç yaşam,
sen ki yakıcı bir acıyla sarsardın beni
ve altüst ederdin yüreğimde
kanımın her damlasını,
dile gelmez bir dolulukla,
sen ki rengimi değiştirirdin, sesimi, hatta hareketlerimi

her hafif belirişinde
derin gözlerinin,
koyu, karanlık,
dalgın
solgun hüzünlü yüzde
altında küçük sarı bulutun,
bedeni gibi narin,
uçucu yumuşak saçların:
Yaşam, düşsel yaşam
niçin söndün
böyle yüreğimde?

[17 Ağustos 1927]

Yamacında bir tepenin
taşlı bir patika uzanır
geniş kıvrımlarla, ağır ağır çıkarak bayırı
uzaktaki doruğa uzanan.
Ve yer yer öyle dikleşir ki öndeki yol,
birkaç adım sonra göğe sıçrar
ve çıkan kişi, sonsuzluğu görür,
bir tek o yanı başında;
doruğu tepenin,
otlarla örtülü olan,
göğe uzanır, yüksek, mavi,
öyle yoğun ve hafif bir mavi ki,
gezgin beyaz bulutlar
onca yakın ve yüksek,
saydam hafifliğini artırıp
daha saf kılamazlar onu.
En tepede,
taşlı topraktaki kökleri ve gökteki dallarıyla,
bir elma ağacı, küçük gövde,
büklümleriyle birleştirir toprakla sonsuzluğu.
Ve hiçbir şey kıpırdamaz
hafif esintiden başka,
çevreyi okşayan ve
gökten inen.
Burada yaşam, hayallere özgü.
Ve oraya varır varmaz,
kaldırır kaldırmaz gözlerimi yukarı,
anısı yüreğimi titretip
doldurur yüreğimi.
Burada gördüm en güzel düşümü.
Onunla gelmek
önüne kadar bu sonsuzluğun
ve duruşumuz sessizce,
yüreğimiz delice çarparken.
En güzel şeyleri söyleyişimiz,
böyle, alçak sesle,
hafif esinti gibi

çevrede esen.
Onun gözlerine bakmak, derin,
ama öylesine dingin gözlerine,
onlar da bitkin
düşlerden ve gözyaşından,
zavallı ruhum gibi,
şimdi yitip giden ardında bu hayalin, kavurucu,
ama dingin ve tatlı, mavi gök gibi.
Ve onunla konuşmak, konuşmak alçak sesle
yanında onun, narin bedeninin,
zarif ve güzel kokan,
bir düş yaşamıyla çarpıp duran
(insan yaşamı olduğuna asla inanamazdım,
o gözler ve o çehrenin yaşamı olmasa,
acıdan bitkin).
Ve göğün altında yalnız,
karşısında sonsuzluğun,
ak bulutlarla bezeli,
düşlediğimde böyle yakın olduğumu ona,
büzülüp dudaklarım yanar
sancısıyla bir öpücüğün,
ona asla veremeyeceğim
ve yüreğimde kalan,
pek tatlı ve ağulu.
Ve hiçbir şey kıpırdamaz çevremde
rüzgârın soluğu dışında.
Saçlarım kıpırdar
doruktaki otlar gibi,
gökteki bulutlar gibi,
aynı esintiyle hareket eden.
Her şey, her şey hep aynı çevrede,
sonsuzluk ve hayalden bir manzara,
ama ben gezdiririm yitik gözlerimi
ve yalnızım, yapayalnız.

[Ağustos 1927]

Yanına düştüm.
Sen susuyordun kapalı kirpiklerinle.
Boynunu öpüyordum
ve bilmiyordum neredeyse.
Üzgünüm, kaygılı,
artık bir şey söyleyemiyorum sana.
Ah, sanırım istemiyorsun artık!
Çok üzücü şimdi o an.
Korkuyorum her şeyin bitmiş olmasından.
Artık hiçbir şey söylemiyorsun bana.
Yalnızım, korkunç derecede yalnız
ve aşağılanmış.
Eskiden hiç olmazsa umutluydum
ve tasalanıyordum her şeyden habersiz.
Şimdi bilmiyorum,
ama kötü hissediyorum kendimi,
çok kötü.
Ah, nasıl yalnız bıraktı beni
öpüşün!
Hatırlarsın, bebeğim:
"Bağrıma basacağım bir kadın yok!
Hiç olmadı ve hiç olmayacak. Yalnızım, bitkin
sınırsız tutkulu arzulardan..."
Sanki geri dönüyorum o cehenneme,
bu dizeleri yazdığım andaki.
Ama o zaman çoktan kabullenmiştim.
Şimdi korkunç bir zehir var kanımda
ve tiksintisi dumanın,
içime çektiğim seni hayal etmek için,
içimi bulandırıyor.
Sen hiçbir şey hissetmiyor musun artık?
Ah, bir yumuşaklığın
bu kahrolası akşamda
yeniden yaşam verirdi bana.
Ama bir daha hiçbir şey söylemedin bana
ve sanırım hep böyle olsun isteyeceksin.
Ah, inanamıyordum

sevildiğime!
Bir kadına sahip olduğuma,
canlı bir bedene, bir ruha,
çaresiz ve Tanrısal bir insan yüreğine,
beni düşleyen.
Gene de umut ettim,
yanında umut ettim bunu,
tatlı öpüşlerde,
sözlerde, fısıltıyla söylenen,
şefkatli, can çekişircesine.
Yeniden anımsadım bunu yanan yüreğimde,
bir gülümsemen için titreyen.
Ah, keşke bir sancı saplansa,
keşke bağırabilsem,
altüst olup,
çok kez yaptığım gibi
öpüşlerinden önce...
Hayır, dayanılmaz,
ama bitkin bir acı çekiş bu,
kanımı zehirleyen
bulantısıyla dumanın
ve tiksinti
ve belirsizlik.
Karanlık bir yaşama dönmeye şimdi,
kısır, bitkin,
bütün o cennetten sonra,
gücüm yok artık, gücüm yok.
Yanımda olmana muhtacım
ve seni kucaklamaya
ve gülümsediğini görmeye
ve ağladığını ve düş gördüğünü
ve yumduğunu gözlerini
öpüşlerim, öpüşlerimle
ve sözler söylediğini bana
yalnızca benim için, yalnızca benim için.
Ah, nasıl bir boğuntu, ne korkunç bir kaygı!
Ancak daha yakınken sana

katlanabilirim hayata.
Sevgisiz bencillik belki,
utanabilirim de bundan,
ama yalvarırım sana, bana gene duyur
güzel aşkını,
inandır gene beni
dağınık saçlarınla,
koyu, inik gözkapaklarınla
solgun menekşeler gibi,
yaşamda bir dilenci olmadığıma,
herkesin geri çevirdiği.
Unuttur bana bunu
Tanrısal öpüşlerinle.
Ah, bebeğim, bir bilsen ne kadar acı çektiğimi,
bu akşam bana bir şey söylemediğinde.

[30 Ağustos 1927]

Solgun ellerin
gizemli iki zambak sanki,
narin sapı üzerinde açan
(çeneğe kadar kara)
zayıf kollarının.
Ve mis kokulu gövdende,
yer yer kara tüllerin arasından seçtiğim,
tuhaf beyaz bir ışıltı var,
sonsuzca uzak,
gönlü kırık bir solgunluk,
derin bir acıdan oluşmuş
ve gizemli ve yüce sadelikten.
Ah, öpüp bağrıma bassam
yaslı gövdeni!
Bağrıma basar gibi olurdum,
Tanrısal ve Tanrı'yı hiçe sayan bir hareketle,
alev alev bir feneri
büyük bir katedraldeki,
gece sessizliği içinde
morla örtülü
derin neflerin,
donuk mermerler üzerine
titrek, kırmızımsı yansılar düşüren.
Ah, Tanrısal gövden,
sessizliğinde kara tüllerinin!
Onda gizemli güzelliği var
gizemli yalnız fenerin,
kendi ışığına kapanmış,
bir acının simgesi,
içinde gizlediği,
yalnızca derin sessizlikle
huzur bularak

>

ya da belki sevincin simgesi,
esrimenin,
öyle yoğun ve yüce bir esrime ki,
kapanıp
örtünür,
yanarak,
yok etmemek için seyredeni.

[1 Eylül 1927]

Sen benim için hüzünlü bir varlıksın,
geçici bir şiir çiçeği,
zevkini çıkarıp
sarhoşluğunu duymaya çalıştığım an,
uzağa kaçtığını hissettiğim,
çok uzağa,
çaresizliği yüzünden ruhumun,
hüzünlü çaresizliğim.
Ne zaman delice bağrıma bassam seni
ve ağzını emsem,
uzun uzun, ara vermeden,
hüzünlenirim, bebeğim,
çok yorgun duyduğum için yüreğimi
seni böyle çaresizce sevmekten.
Sen ağzını veriyorsun bana
ve birlikte tadını çıkarmaya zorluyoruz kendimizi
asla mutlu olmayacak aşkımızın,
içimizdeki ruh çok yorgun olduğu için
daha önce gördüğümüz düşlerden.
Ama benim, benim bayağı olan
ve sen öyle yüksektesin ki,
seni düşündüğüm an,
aşkla tutuşmak kalıyor bana
o küçücük sevinç için, bana verdiğin,
bilemiyorum heves uğruna mı, merhametten mi.
Güzelliğin hüzünlü bir güzellik,
asla düşlemeye cesaret edemeyeceğim,
ama, bana dediğin gibi, bir düş sadece.
Sana en tatlı şeyleri söyleyip
bağrıma bastığımda
ve sen beni düşünmediğinde,
haklısın, bebeğim:
Ben hüzünlüyüm, hüzünlü ve çok bayağı.
Sen benim için
anlık bir serapsın yalnızca,
iri düşsel gözlerinle,
bir saattir beni bağrına basan

ve her yanımı dolduran
tatlı şeylerle, hasretini çektiğim.
Bunu yaşıyorum, dermansızca
birkaç dizeye dökmeyi arzuladığımda
hüzünlü bir kıvranışımı.
Geçici bir şiir çiçeği,
o kadar, aşkım.
Ama sen bilmiyorsun, bebeğim
ve asla bilmeyeceksin bana acı çektireni.
Sürdüreceğim, küçük sarışın çiçek
(şimdiden çok acı çektin hayatta),
yüzünü seyretmeyi, ağlayan
gülümsediğinde bile
– ah, hüzünlü tatlılığı yüzünün!
asla bilmeyeceksin, bebeğim –
sürdüreceğim tapmayı yanındayken
küçük ahenkli kollarına,
baharın tatlılığını taşıyan:
Öyle tutkulu ki ve mis kokulu,
çıldıracak gibi olurum
düşündüğümde bir başkasının âşık olup
gövdesine saracağını onları.
Sürdüreceğim sana tapmayı,
öpmeyi seni ve acı çekmeyi,
ta ki bir gün söyleyinceye kadar bana
her şeyin bitmesi gerektiğini.
Ve o zaman artık uzakta olmayacaksın sen
ve ben artık bitkin hissetmeyeceğim yüreğimi,
ama acıdan haykıracağım

>

ve yeniden öpüp hayalimde
bağrıma basacağım
yitip giden serabı.
Ve yazacağım senin için,
acı çektiren anın için
elemli birkaç dizeyi,
artık okumayacağın.
Ama bende kalacaklar: Dayanılmaz,
yüreğime mıhlanmış,
sonsuza dek.

[4 Eylül 1927]

Seni seviyorum, bebeğim,
tensel bir ateşle,
kanımda uğuldayan,
ilk öpücükten,
okşayıp diri yanağını,
dudaklarına geçtiğimde,
benimkilere hapsettiğimde
ve değdiğimde
aşkla ıslak diline,
tutkuyla
ve karşıladığımda güçlü, ak
dişlerini benimkilerle,
ikimiz de ısırdığımızda,
emdiğimizde ara vermeden
ve utangaç bir elim
diri boynundan
göğsüne kaydığında
ve bükülüp bir göğsünü kavradığında,
küçük, teslim olmaya hazır,
aşkla yumuşak,
nasıl ıslaksa ağzın.
Ah, senden uzakta,
resminin karşısında
yanıp tutuştuğumda seyretmek için
şalının arasından
gövdenin gizlendiği,
ama apaçık belli olduğu yeri
ve aşağıda püsküller arasında
üst üste atılmış gördüğüm
güzel bacaklarını, kaslı,
ama yumuşak göğüslerin gibi
ve uzun siyah iplikleri
sinsi kıvrımlarla oyalanan
dizlerinin üzerinde
dar kalçalarının üzerinde,
hep hep sevecek olduğum.
Bu da o hüzünlü aşk

– ah, nasıl da uzak
umutla titreyen bu akşamda –
hayaller içinde yiten, seyrederken
hafif saçlarını,
yüzünü,
gizli acı çekişle harap,
iri iri açtığın gözlerini,
acının bekçisi
– nasıl da yorgun ve soluk bunların hepsi! –
Bu akşam daha güçlü bir zevk
duyuyorum içimde,
daha tutkulu bir umut,
yüreğimi titreten
düşününce tenini.
Gene de güzeldin sen
o uzak düşte,
o hüzünlü yanışta
ve gene yakalıyorsun beni,
baştan çıkarıcı, böyle.
Ah, Tanrısal gücü
sende birleştirmenin
iki farklı sevinci
ve aşkla dokunmak sana
ışık dolu bir karanlıkta,
gözlerime
hayalini ve gözyaşını bırakan,
ama beni yakıp, sarsıyorsun
titreyen kollarımı,
heyecanlı
kollarına dolanan,
bir ruh ve kan hezeyanında.
Bu, bebeğim.
Korkutmuyor mu seni?

[6 Eylül 1927]

Öpmeye çalıştım seni ve sen beni ısırdın,
her şey yitti, her şey.
Tanrısal bir cennetim vardı
o uzak günlerde.
Büyük bir hayalde yaşıyordum,
belirsiz korkuların
bir sona dair ve pişmanlıkların
yalnızca daha güzel kıldığı.
Şimdi her şeyi yitirdim.
Bilmeyi istediğim için,
amansız kötülüğüm yüzünden,
geleceğe inanmayan,
karanlığa attım kendimi...
.....

[9 Eylül 1927]

Bana verdiğin gül çok hüzünlü.
Küçük ruhun,
acı çekip hizmet eden, yaşamda,
telaşlanmıştı bir an
kocaman bir düş görerek,
gizli ve kocaman senin için,
küçük güleç hüzünlü sarışın:
Hüzünlü genç bir hayalci
çıktı yaşam yoluna,
gizemli çekicilikle dolu,
tıpkı sanat, düş ve hüzün
dünyasındaki şeyler gibi,
sana tutkulu bir yücelme veren
ortasında bunca tatlı hüznün.
Ve bir an
tutunmak istedin
onun karanlık yüreğine
ve onu sevdiğini söylemek,
titreyerek.
Ama, küçük bebeğim,
onun da bir insan yüreği var,
şimdi kanayan ete dönüştürdüğün.
Onun yüreği, bebeğim,
okşadığında
irkilmişti kaygıyla
ve inanamıyordu mest eden tatlılığına.
Sarılıp, mutsuz şiirler
ve düşlerle
üzgün ruhuna,
dayanılmaz düşüncelerinin ortasında sevinçli,
o solgun kişi seninle yaşadı,
seni sevdi ve çabaladı çaresizce
sonsuza dek seni sevmek için.
Seni bağrına bastı,
ağzını öptü
ve göğsünün titrediğini duydu
soğuk elinin altında.

Gözlerini seyretti,
uzun uzun, hayranlıkla,
emmeye çalışarak ruhunu,
tatlı tatlı konuşarak seninle.
Seni hayal etti ona şiir esinlemen için
ve senin için dizeler söyledi
harika şeylere dair.
Sen bu yüce dünyada susup
tadını çıkarıyordun, sessizliğe gömülüp,
geriye yasladığın başınla,
tutkuyla onun hüzünlü neşelerini.
Ama allak bullak tonundan
deneyimsiz sesinin,
anladın giderek yitmekte olduğunu
bambaşka bir dünyada kendi dünyandan:
Orada soğuk yaşam
yeniden seni bekliyordu kısa düşünden.
Ve korktun
uzaklarda yitip gitmekten:
Küçük ruhun,
hüzünlü terzi ruhun,
yaşamını kazanan,
kocaman açtığı gözleriyle,
gelecek düşüncesinden korktu,
senin hüzünlü geleceğin,
eskiden sana tatlı tatlı gülümseyen,
ama şimdi boz görünen
ve solgun, korkunç,
en dehşetli tutku karşısında,
karşına çıkıp
bir an gözlerini kamaştıran.
Ve yıkmak zorunda kaldın
güzel cennetini
ve dönmek sessizce acı çekmeye,
geleceğe bel bağlayarak
dünyana egemen yasanın istediği gibi.
Hüzünlü bana verdiğin bu gül.

Ve ben yalnız kaldım,
yalnız, artık her şeyden yoksun,
karanlıkla baş başa ve korkunç düşüncelerimle
ve yakıcı anınla.
Ve kimi zaman yüreğimde bir ürperti gibi
yakalıyor beni sarışın çehren,
o an elimden gelse haykırırdım,
boğazımı yırtacak kadar
korkunç haykırışlarla
ve hiçbir şey hissetmezdim artık.
Ama sen iyisin, küçük sarışın,
senin hiç suçun yok
büyük kaygılı düşten ötürü
hüzünlü terzi kıza özgü,
söz verilmiş olan...

Burada, ele aldıkları şey denli müstehcen birkaç dize yer alıyordu. Ve sonra:

... Ve yatıştırmaya çalıştın
en tatlı jestlerinle,
en yumuşak sözlerinle,
fedakâr
gülümseme ve okşamalarınla,
o büyük acı fırtınasını,
yüreğimde ağlayan.
Ama, küçük sarışın, bunda suçun yok:
Sen yalnızca daha fazla altüst ettin beni
ve daha üzücü düşünceler bağışladın bana.
Bana verdiğin gül çok hüzünlü.
Ben bakamam ona,
çünkü onda bir şeyler var
acımasızca parçalanmış,
acıyla hapsolunmuş,
yalnızca kırışık taçyaprakların
açığa vurulabileceği
ve yeşilin ortasındaki yumuşak pembenin.

Saklanmış sayfaları arasına
güzel bir mektubunun
bu gül ölüyor içimde
yavaşça, ama acımasızca
ve yitmiş aşkı gibi geliyor bana
insanüstü günlerin.
Ve deniyorum hâlâ umutsuzca
dudaklarımı yaslayıp yeniden emmeye
zayıf taçyapraklarını,
yumuşak, ılık, diri ve mis kokan,
gül yanağın gibi,
asla yeniden öpemeyeceğim.
Ve zaman zaman
hissediyorum: Bu çiçek,
bana verdiğin aşk,
ölmek üzere olan, ölmüş.
Ah, ne üzücü toplamak çiçekleri!

[10 Eylül 1927]

Ey balerin, esmer balerin,
ey tutkulu tendeki ruh,
ezgiler ve ışıkların altında,
sanki senin için yapılmış olan, utkuları
ve yoğun ürperişleriyle,
sen hep aynı hareket ederken ve hep görkemli,
ben uzakta karanlıkta kendimi yiyip
kıvranıyorum ateşli, kendimi mahvedecek kadar
uğultusunda ışıkların, ruhumda
bütün elemlerle maviliğe uzanan,
acılar ve büyük yakıcı düşlerle
yükseğe çıkan, yükseğe, sana.

[25 Aralık 1927]

Hep yalnızca gördüm seni,
seninle hiç konuşmadan,
en güzel anlarında.
Ama öyle gergin ki artık ruhum,
varlığınla ezilen,
huzur bulamıyorum
dayanılmaz ürperişine.
Gene de konuşamam seninle,
yanına da gelemem,
yoksa sona ererdi bütün düşlerim.
Ah, böyle korkunç ise
bu gece ruhumdaki titreyiş
seni hiç tanımazken,
ne hale gelirdi zavallı yüreğim
kanımın çarpışıyla,
karşısında yüceliğinin?
Şimdi ölecek gibi oluyorsam,
nasıl çılgın bir baş dönmesi,
ne ölümcül çarpıntılar,
ne kösnüllük ve bitkinlik haykırışları
verirdi bana gerçek benliğin?
Ama ben seninle konuşamam,
yanına yaklaşamam da:
En güzel anlarında
hep yalnızca gördüm seni,
hep yalnızca hayal ettim.

[27 Aralık 1927]

Yalnızım, yaslanmışım sisin içinde
bir yoldaki ağacın gövdesine
ve yüreğimde yalnızca
senin anın,
soluk, engin,
yitmiş soğuk ışıklarda, uzak
her yerden, ağaçlar arasında.
Ama kimi zaman daha ateşli bir sızı
titretir yüreğimi,
o zaman eğilirim, kendimi sıkarak,
neredeyse uzatmak, daha ateşli duymak,
içimde hapsetmek için
bu amansız titreyişi.
Senden kalan tek şey,
bu acısını çekebilme gücü,
soğuk yalnızlıkta,
yitik görüntünün,
sarışın ruhunun,
hüzünlü ateşin varlığındaki,
ölen, sonsuza dek ölen benim için.
Tek isteğim yaslanabilmek,
boynum bükük, kara bir gövdeye
ve acısını çekmek yüreğimde
güzel anının,
tatlılıkla içimi yakan,
ama öyle hüzünlü ve acı verici ki,
anınla bir oldu bütün ruhum.
Acı çekmek, tek başıma dünyada,
uzak sisin içinde,
amansızca çevremi kuşatan,
sessizce.

[18 Ekim 1927]

Bir zamanlar dünyada belki başka ezgiler söylenmiş, ama şimdi, neyin ezgisini söylemeli bu sarhoşluklar dışında?

Şarabın, şiirin sarhoşlukları, aşkın, sigaranın ve vazgeçişin sarhoşlukları dışında?

Benim için düşünceleri yok artık dünyanın; ya da düşünceleri varsa, çaresiz, artık yalnızca sarhoşluklar olarak duyumsuyorum bunları.

Şiirin sarhoşlukları, yücelmeleri.

Gözyaşı da, acı da benim için yalnızca birer sarhoşluk artık.

Başka ne olmuştu ki?

Yücelik, idealler uğruna savaş, vazgeçiş, fedakârlık, şehitlik, nedir sarhoşluktan başka?

Uğrunda yaşamaya değer ne varsa, sarhoşluktan ibaret.

Yaşam da yalnızca uzun, ağır bir sarhoşluk değil mi acaba, en derin ve sancılı nöbetlerin yalnızca zaman zaman alevlendirdiği, sarstığı, altüst ettiği?

C. P.

Zavallı ihtiyar,
sen ki, bu sisli kış gecesinde,
amansız soğukta,
büyük meydanın sütunları altında uyuyorsun,
ızgarası üzerine uzanıp
bir mahzenin,
içini biraz ısıtan
ve boylu boyunca, büzülmüşsün
paçavralarının ve uzun sakalının kirli örtüsü içinde,
siyah, biçimsiz bir ceset gibi
ve hayalini kuruyorsun çamurlu kar serpintileri arasında
iştahla en nefis yiyeceklerden birinin,
bu akşam ışıltılı vitrinde gördüğün;
zavallı ihtiyar,
sen ki, her şeyden yoksunsun dünyada,
o ılık hayal ve umarsız bir nefret dışında,
ben can atıyorum senin gibi olmaya:
Çok daha uzaktan gelen ben,
ama yüreğinde senin nefretini taşıyan
ve senin hayallerini gören.
Bir gece gelecek, belki yarın,
yığılıp kalacağım senin gibi
sisli ıssız bir yolda,
dağılmış şakağımla
ve son kez hayalini kuracağım o anda
nefis bir yiyeceğin,
benim de ışıltılı bir vitrinde gördüğüm,
senin anlamayacağın bir yiyecek,
çünkü çok daha uzaktan geliyorum ben,
dile gelmez bir yiyecek, çılgınca
düşlerden oluşmuş, bir yüzde gördüğüm
ve bir bedende, ruhla dolu ve ışıkla.
Büyük bir gök düşlerden,
gerçekliğin erişemediği,
alev alev renklerle örülmüş,
soluk, ılık, tatlı kendinden geçişlerle,
sanat ve tutku haykırışlarının parçaladığı

ve alçak seslerin
en gizli şeyler gibi,
bir dünya, tüm varlığı onun bedeni olan
ve o iri çıplak gözleri.
Sise düşmek ve çamurun içine
dağılmış şakağımla,
ah, tanımadığım zavallı dilenci,
senin uzandığın gibi şimdi
ve düşümü düşlemek.
Çünkü yüreğimizde
aynı yorgunluk var
ve aynı umarsız nefret
yaşama karşı, değişemeyen
ve beni karanlığın dehşetinde bırakan,
seni soğuk ve açlığın pençesinde.
Çünkü yalnızca düşte ve ölümde,
ey zavallı ihtiyar,
kendimizi bulabiliriz.

[29 Aralık 1927]

Düşünüyorum, bebeğim, yanındayken:
Hayal kurabileceğim bir saat daha
elini sıkarak
ve kimse görmeyecek,
kimse asla bilmeyecek,
belki sen bile,
sen ki, bilmiyorsun, ne çok şeyi yüreğimde
tatlılıkla altüst edip parçaladığını.
O seyrek merhamet okşamalarını,
hatırla, bebeğim,
kalbimin üzerindeki,
canlı kalbimin, hızla atan
ve sessiz kalacak olan,
her zaman, senin karşında.
Gördüm, bebeğim,
insanüstü bir tatlılık düşünü
gözlerine bakarak,
iri ve çıplak gözlerine
hep yaşayacak olan yüzündeki.
Uzun bir yaşam sürüyorum
yalnızca birkaç saniye
yanında olabilmek için
ve sunmak için gözlerine
en güzel şeylerimi.
İçin için ağlıyorum, ama huzurluyum:
katlanılmaz yaşam
seni koparıp uzağa götürdü
uçsuz bucaksız bir geleceğe,
yalnız benim bozduğum.
Aldırmıyorum utangaç oluşuma,
yüreğimde duymak yetiyor bana
tatlı bir düşünceni

>

ve düşlemek: Bir kez daha,
boz geleceğinde
uzak kışın,
var olacak benim için hüzünlü varlığın.
Düşünüyorum, bebeğim, yanındayken:
Hayal kurabileceğim bir saat daha
ve kimse görmeyecek,
kimse asla bilmeyecek,
hüzünlü neşemizi.

[25 Eylül 1927]

İyi de, alıp veremediğiniz ne intihar eden zavallılarla?

Budala, geri zekâlı, korkakmışlar gibi davranıyorsunuz onlara, sanki her birinin kendine özgü korkunç ve sayısız gerekçesi yokmuş gibi.

İnsani ve Tanrısal acıma duygusu, bu son nokta karşısında, her fedakârlığın, vazgeçişin, en yüce "ahlâk"ın, çıkarlardan, en bayağı çıkarlardan, insanın çıkarı için yaratılmış değerlerden başka bir şey olmadığını yüzsüzce ortaya koyacak kadar kaba ve dar görüşlü biçimde yararcı mı öyleyse?

Siz, pek çok yüce şeye yatkın olanlar bile, dünya ilişkilerinden gönüllü çekilme edimi karşısında, merhametsiz olduğunuzu ortaya koyduğunuza göre, öyle olduğu apaçık. Çıkarınıza olduğu sürece geçerli acıma; ama bir insan size çıkar sağlama olanağından el çektiğinde, o zaman bütünüyle birer hayvan olduğunuzu ortaya koyuyorsunuz, olmak istemediğiniz birer hayvan.

Gene de size diyorum ki, intihar eden kişi bir şehittir, bütün dinlerin şehitleri kadar değerli bir şehit. Ve dinden kastım, insan ruhunun her türlü tutkusudur, Tanrı ya da hepsi birer ilah olan İdelerdir.

Şehit, çektiği acılarla ve kanıyla, bir bütün oluşturan düşüncesinin ve duygularının içtenliğini –artık bayağılıktan arınmış ruhunun içtenliğini– kanıtlayan kişiyse; intihar eden kişi de, yalan söylemek yerine (kendine ve başkalarına), yararsız olduğunu hissettiği bir çabayla, aynı ölçüde yararsız ve yabancı olduğunu hissettiği bir düzene zorla uyum sağlamak yerine, kendini öldürmeyi, kendine o büyük acıyı, bütün acıların en büyüğünü vermeyi yeğlediğinde, niçin bir şehit olmasın?

Bir insan, kendi görüşünce, ölümü aştığını, yaşamla ölümü kendi içtenlik bilincinin doruğundan değerlendirdiğini ortaya koyuyorsa, bırakın erdem tacirliğine soyunup "bu dinsizliktir" diye yaygara koparmayı.

Elbette, onunki de yararcılıktır gene (yaşamda ne yararcılık değildir ki?), ama hiç olmazsa salam ticaretinden farklı bir yararcılıktır, ruhu yücelten, altüst eden ve yüce bir esrimeyle yükseklere çıkaran bir yararcılıktır.

Elbette, her şey yararcılıktır yaşamda, ama ruhum değerler arasından seçim yapmayı bilir. Bazı değerleri özüne daha uygun bulur. Öyleyse niçin kendimi onlara atmayayım var gücümle?

Niçin zorunlu olsun böyle acımasızca küfretmek, yüce değerleri uğruna kendini feda edenlere?

C. PAVESE

[21 Ekim 1927]

(*Çöküş Ateşleri*)

21 Aralık – 1928

Yirmi yaşımı sürdüğüm yıl boyunca yazıldı [bu şiirler].
Ve böyle temsili bir mimari içinde düzenlendi,
geçmiş yaşamım karşısında somut benliğimle kendimi görmek
ve o yaşamı yitirmek için.

C. P.

30 Ara. '28

Kalanı sessizlik

Pavese, budalalık etme

25 Oc. '29

Bütün kusursuzluk
hayalinde dansının, esmer balerin.
Saf ilkel atılımı gibi
en güzel şeylerin.
Deviniyorsun büyük bir gülümseme gibi,
çok tatlı ve canlı,
ama derin, toplanmış
bir yoğunlukta, şaşkına çeviren
olağanüstü içtenliğiyle
çiçeklerin, bulutların ve sevincin,
her şeyin.
Dışa vurduğunda bile acıyı
yorgun hareketlerinle
ve dalgın gözlerinle,
her zaman
kıpır kıpır gövden yüzündeki
saf çığlığı,
uyumlu ritmiyle,
hayalinin coşturan sevincinin.
Ey gencecik kız,
belki bilmeden
yaratıyorsun bunca görkemi,
ben seni izliyorum gözlerimle, çılgınca,
canlandırarak saf atılımında
bu hayal yaşamının,
umutsuz kaygısını
küskün ruhumun,
çılgın ve yorgun çabalardan,
yükseklere can atan,
yıkılmış aşktan
ve kanatlardan, öfkeli,
kapalı ve ezik,
bir karanlıkta arzulayan.
Amansız bir kaygı,
çoktan bitkin düşse de,
ilerlemek zorunda olan kişininki gibi.
Ve unutuyorum sende

kendi yavaş ölüşümü.
Ben de, ey gencecik kız,
seçtim yaşamımda
insanlar için hayalimi yaratıp
dünyaya atmayı.
Ama büyük bir acı
parçalıyor ruhumu,
ağır ve ateşli,
ve bırakıyor yüzümde
umutsuz izlerini.
Sık sık bocalıyorum
sevincin karşısında,
ey dansçı kız, yalnızca
solgun bir şeyim, yıkıma uğramış.
Ve gizli bir aşk
her güzel şey gibi
senin uğruna mahvediyor beni.
Ve alçalışımla,
alçalışınla, bütün acıyla
bazen boğuyor ruhumu,
karanlığa yığıyor beni
ve ben yitiyorum artık, yokum artık.
Ama arada bir yüreğimde
yoğun ürperişler alevleniyor
ve yeniden yakıyor beni, sevinçle boğuyor
bir düşünce: Olanca çamurun üstünde,
ölümün üstünde,
o birkaç umutsuz söz,
acımdan çıkan, apaçık,
aynısı söylediklerinin
ve asla bilmeyeceğim seni,
esrimem içinde, habersiz
el değmemiş hayalinden.

[2 Ocak 1928]

İçim yanıyor düşününce:
Bu umutsuz sözler,
senin için yazdığım,
aşkımın bütün sevinci,
baş döndürücü gerçekliği aşkımın,
öpücükler, sana hiç veremeyeceğim,
üzerine kondurduğum çarparken yüreğim,
sevinçle kendinden geçen.
İnanmıyorum artık geleceğe
ne de ünün ışığına belki,
öylesine solgun ve boş olan.
Hayal ediyorum: Bu sözlerim,
aşkının tüm kucaklayışı,
gövdenin gülümseyişi
ve yüzünün, benim olan
umutsuz tutkumuzda.
Uzak bir hayal:
Sanki bu düşler
düşleriymiş gibi bir yaşamımızın.
Ama sen bilmiyorsun bile
ve gülümseyişleri, ilgisiz bakışları
sana teninle sahip olanların
ve seni en derinden sarsanların,
suskun yıkıyorlar beni
bilinciyle çaresizliğimin.

[4 Ocak 1928]

Diyorlar ki bana, bu sözlerim,
senin için yazdığım,
güzel bir hayali değilmiş
Tanrısal sanatın;
çığlıklarmış yalnızca
göğe fırlatılan,
biçimsiz, çığlıkları gibi rüzgârın,
ağaçların, bütün doğanın,
şafağın renkleri gibi,
çiçeklerin ve bulutların.
Ama sevincim bu benim,
şiire dökmek nasıl yaşadığını hayatı,
belki de acı çekerek
ve nasıl duyduğunu kanında atışını
dansın ritminin
neşeli ve elemli
gençlik haykırışında.
Yalnızca sana fısıldayabilsem
bu sözleri,
kulağına, tek bir ürpertiyle
ve bu düşten
tek bir yaşam kurabilsem,
özgür ve kıpır kıpır
büyük doğa gibi.
Ama boyun eğmek zorundayım
yakıcı vazgeçişimle
buz gibi bir karanlıkta
ve hiçliğe fısıldamak
bu bitkin sarsılmaları,
sen armağan ederken en kaba dünyaya
düşsel yaşamını.

[11 Ocak 1928]

Uzakta, gece, ölümün ötesinde,
üzerinde mavi bir yıldızın
kusursuz varlıklar arasında
gene kıvranan bu ruh
katlanılmaz utançları içinde
amansız,
çaresiz, bütün evren boyunca,
geçmek zorunda kalacağım;
gene o düşünce: Sonunda, son
ışıkta bile acısını çekeceğim
haykırmamış olmanın,
yararsız olduğu için.
Ah, belki bu yaşam
tek bağışlananı,
o zaman tüketiyor beni, soluğumu kesiyor
haykırmamış olma düşüncesi,
korkak ruhum yüzünden,
arasına karışıp bütün çaresiz zavallıların,
yeryüzünde çürüyen.

[7 Mart 1928]

Küçük bir kırmızı balık
yorgun dolaşıyor berrak camın içinde,
suyun ortasında asılı,
iri, şaşkın gözleriyle.

Ruhum şimdi
bir uçurum okyanustaki,
en derin sarsılmaların
sessizce öldüğü.
Büyük acı soğuğun içinde
belirip geçiyorlar korkuyla
ışıl ışıl ürperişler.
Ruhum bir uçurum,
ateş kesilmiş baştan sona.
Sonsuz karanlık
boğuyor onu sessizlikle.

Kırmızı balık şimdi
kıpırdıyor camın içinde
ve kimi zaman gelip çarpıyor oraya
iri, şaşkın gözleriyle.

[7 Mayıs 1928]

Hiçbir yerde bir taş bulamıyorum artık
başımı yaslayacağım.
Bütün nesneler kuşattı ruhumu,
yakıp altüst etti
ve sonra bitkin bıraktı
kendi kendini yesin diye.
Başımı döndürerek
çaktılar gözlerimde
görünümlerini sonsuz cennetlerin
çok uzaklardaki,
ama uzanır uzanmaz oraya
boş şeyler oluyorlardı,
öyle sıkıntılı ve korkunç ki,
kaçmak zorunda kalıyordum.
Ve yorgun ruhum
gene kendini tüketiyordu
yabanıl arzuyla.
Ah, her şey kaçıp gitti
ümitsiz ellerimin arasından.
Kibirle dikilmiştim
ezmek için yaşamı,
ama yalnızca acı duydum ona.
Yüreğine inmeye çalıştım,
alçakgönüllü olmaya yanında,
dinlemeye en gizli seslerini,
sessiz çarpıntılarını,
ama her şey, her şey uzun bir ürperiş gibi,
aşkla kıvrandırıyordu beni
ve ateşimle bırakıyordu sonra.
Doyumsuz ruh,
hep daha uzağa sürüklüyorsun beni,
ama her adım daha büyük bir bulantı.
Kendimde aradım huzuru,
uyumlu kılarak yüreğimi
kör ritmine suskun şeylerin.
Yittim el değmemiş gücünde
doruklardaki rüzgârın,

ama hızlı unutuşun ardından
haykırdığını duydum ruhumun
ve gene çırpındığını,
kaygı ve arzu patlaması sonsuza dek.
    En uzak şeyleri bile,
asla erişemediğim,
büyük bir arzuyla kat ettim
ve ancak sisli bir göğün altında
görüyorum artık onları,
boğulmuşlar sıkıntıdan.
    Ve pek çok bitkin yoldan sonra
yalnız ruhuma bağlıyım hâlâ,
ara sıra sanki
kopup gitmek isteyen,
öyle kıvranıp kanayan.
    Çok bitkinim.
İlk yakıcı günden beri
başımı kaldırdığım,
kendimi aramak için,
hiçbir yerde artık
bir taş bulamadım
başımı yaslayacağım.

[11 Mayıs 1928]

M——'ye.

Her şey ölmüş çevremde
ve zavallı bir gezgin gibiyim
yorgunluktan titreyen karanlığın içinde.

Ey uzak anı,
kırılgan son yıldızı
amansız gecemin,
dönecek misin bir daha,
küçük sarışın gül,
ışıklı ve mis kokulu mucize,
yeniden ısıtmak için beni bir okşayışınla?
Yitirdiğimden beri seni,
bütün karanlık sokaklar
yalnızca uzun bir ateş nöbeti
korkunç ölüme doğru.
Anının bile
– yumuşak bir bahar göğüydü eskiden –
tek canlandırabildiği
arzulayan benliğim için ürpertisi
mest eden çiçeğinin,
sarışın gölgelerde açan,
solgun gövdende.
Ve öyle bitkinim,
öyle alçalmışım ki, cüret edemem asla
senden koparıp almaya, bana
daha içten bir yaşamın gücünü verecek tek şeyi,
bozulunca büyü, bizi suskun tutan.
Ama, titrek yıldızım,
bunu bilmek için,
bir gökte yaşayabilmemiz gerekirdi,
görkemli bir dünyanın üzerinde,
varoluşun yalnızca
ortak bir sarsılışı olduğu
ruhla bedenin, bir ışıkta.

Şimdi, böyle yıkılmış,
tek yapabileceğim, boyun eğip kaçmak.
Ey uzak anı,
son solgun yıldızı
amansız gecemin,
koparıp almaya cesaretim olacak mı
senden yalnız sende olanı?

[19 Mayıs 1928]

Ne zaman huzur bulacağım?
Hiçbir şey bilmiyorum artık, kaçtığını duyuyorum
amansız kopuşlarla ruhumdan
son hayalin de.
Bu işte, bu hâlâ ruhum.

Çoktandır, yenik,
bırakmıştı kendini
büyük gece çölü altında
kıpır kıpır ve erişilmez göğün;
artık cesareti yoktu yaşamaya
güçsüzlüğünün utancı yüzünden,
yalnızca kansız bir ürkünçlüktü
bir yara gibi bir cesetteki.
Ama kırılganlığı
ani bir sesin,
fısıltılı ve tatlı, kadınsı
görünüşü gibi, onu kuşatan,
büyüledi onu gene bir okşayış gibi,
yeniden bağışlayarak ona
sıcak kanını yaşamının.
İnanamıyordu artık,
bu altüst olmuş ruh,
suskun vaadine o iyiliğin,
onu sessizce çepeçevre saran,
okşayıp kendine dönüştüren,
neredeyse bir başka benliğe.
Ta ki bir gün yaşam,
engin birkaç şeyi yaşamın,
yeniden belirinceye kadar
yepyeni, toplanarak içinde
o solgun gözlerin,
bastırılmış acıyla yüklü.
Bütün berraklığı,
insanüstü yalınlığı
evrenin beliriverdi onun yanında,
bulut kokusunda rüzgârın,

yaşam sıcaklığında sabahın,
kırılganlığında su ile göğün.
Ve arzu bile, ateşiyle yanarak
kaygının, o gövdede keşfetti
en tutkulu sevincini yaşamın:
Titreyişi kendini veren bedenin,
derin gözler neredeyse ağlarken
ve öpüşler birer iniltiyken.
Öyle kıpır kıpır bir güzellik ki,
acı bile
tatlı geliyordu bu ruha:
Bütün acıları yeryüzünün
gizemli bir acımasızlık değildi
artık onun için, kefaretiydi yalnızca
bir ışık ânının.
Ve şimdi yalnızız, ruhum.
O sevinç yok oldu,
geçmişteki bütün şeyler gibi,
gelecekte hep olacağı gibi.
Ruhum, sen ki kendinde yok ettin o hayali,
bırak kendini artık,
haykırmadan, umutsuz yola.
Kendi yolumuza döndük.
Eğ başını ve yürü:
Amansız yaşam
yanacak gene başka bir ışıkla,
bizim yok edeceğimiz
taptıktan sonra,
sonra bir başka, birçok başka ışıkla,
gözlerimizden geçecek olan,
neşe ve sıkıntıyla yüklü,
ve asla durmayacağız.
Sona varacağız:

Hâlâ bu ateşli gözlerle,
hep arayacak, arayacak olan.
Ama artık hiçbir ses
yükselmeyecek çölünden yaşamın.
    Ve o zaman, ruhum,
senin sıkıntın da
bu gözleri kapayacak sonunda.

[9-10 Eylül 1928]

Kısa sevinç anları,
bunca acıdan kopan,
daha acımasız bırakarak onu
bitkin acı çekmeye:
Hem nedir ki bu sözler
çılgın, umutsuz
sarhoşluğu değilse bir bedenin
çıplak bir bedeni kucaklayan?
Hepsi söz verdi bana: Başım dönecekti
sevinçten sahip olma ânında,
sonra kırgın bıraktılar beni
ve anılarımla çılgın.
Aynısını yapıyorlar bu bedenime
ateşli okşamaları kadın
kollarının ve tutkulu sarsılışlar.
Gene de, bıçak gibi bir gövde
delinceye dek göğsümü,
bu yorgun sözler
korkunç sevgililerim
olacaklar bir geceliğine,
görkemli çekicilikleriyle,
anımsayınca boğulan
bir kuyusunda sıkıntının.

[13 Ağustos 1928]

Zavallı solgun ruhum,
yitiren enerjisini,
seni yücelttiği an
seni tir tir titreten,
ruhum, yaşayan
ortasında güçbela
çelikten ve taştan kentin,
dev gibi yükselen üzerinde
ve ilgisiz,
zavallı halim,
öyle acıyorum ki sana.
Korkunç genelevi düşünüyorum,
boğulmuş kirli duvarlar arasında,
bedenlerin kıvrandığı
koparmak için bitkin sinirlerden
bir anlık yoğun zevki
ve isyanların yayıldığı
en trajik ve kutsal:
Zavallı solgun yüzler
ortasında onca gövdenin,
üst üste ve hapsolunmuş
işkencesine bir ömrün.
Dışarıda göğün ezgisi
ve temiz esintileri rüzgârın
uzağa götürüyorlar insanı,
güçten arınmış, karşısına
dev gibi kentin.
Ey zavallı ruhum,
bu çılgın genelevinden
bitkinlik ve bayağılığın,
hiç çıkmayacak mısın artık karşısına yaşamın?

[20 Nisan 1928]

Tango –

Kendimi gördüm bir gece
kapalı bir salonda
ve sarılışı dans eden gövdelerin,
müzikle yücelip kendinden geçmiş,
mor ışığın altında
duvarlara sızan, uzaktan,
boğuyordu yüreğimi,
bir uçurumun dibinde, karanlıkta,
bir parıltıyla öteki arasında
nasıl ulaşırsa korkunç
sarsıntıları azılı bir kasırganın,
yukarıda hüküm süren, üzerinde denizin.
Kesik kesik ulaşıyordu bana
solgun ve bitkin,
gölgeleri dans edenlerin,
titreşimleri ölen bir denizin.
Ve görüyordum renkleri,
sarılan kadınların
mora büründüğünü, onların da
ve her şeyin rahatladığını
müstehcen bitkinlikle
ve bedenlerin eğildiğini
sürüklenerek müzikle.

Tek ışıldayan hâlâ
o bitkin ateşin üzerinde
onun gövdesiydi,
filiz veren bir çehrede,
gencecik ve aydınlık,
ruhu incitecek kadar.
Ama yalnızca anıydı.
Ben ona bakıyordum kıpırtısız
ve onu görüyordum, acıyla,
ışığında hayalin.

Ama geçiyordu sürüklenerek,
telaşsız, durgun,
ağır bir solumayla
ve bir aşk iniltisi gibi geliyordu bana,
ama kendini çıplak bıraktığı adam
belki duymuyordu onu.
Ve solgun bir sarhoşluk
çöküyordu çehresine,
o çehreye, gencecik ve harika,
ruhu incitecek kadar.

Herkes, herkes susuyordu esrimeyle,
allak bullak, burgacı içinde
o mor ışığın,
müziğe teslim olmuş,
ahenkli okşamalarıyla tenin
ve yorgun, çok yorgun.
Bir tek ben bırakamıyordum kendimi:
Yanan gözlerimle iyice açtığım,
bakıyordum kendimden geçmiş
o bedene, sürüklenen.

[23-26 Haziran 1928]

Ve bu acı da boşuna olacak.

Son vazgeçişle
yükselttim seni, saf,
bulantısı üzerine her şeyin,
bir gün dünyadan yükseldiği gibi
bütün utançların ve acının üzerine
ışıklı bir kabın.
Koparmaya çalıştım seni bu ruhun içinde
yazgısından her şeyin,
ona bir an dokunup
tükenen baş döndürücü seyrinden.
Sen suskun izledin beni
ve her ânı güzelliğinin
öyle bir özveriydi ki benim için,
son armağanın gibi geliyordu bana.
Senin için öyle acı çektim ki
karşısında yaşamının,
berrak biçimin
yalnızca imgesi gibi göründü
bana bir gün çektiğim acının.

Ve şimdi seni yitirdiğimde,
bu vazgeçiş de boşuna olacak.
Çünkü yaslı gözlerin
bakacaklar hep bana
bakışları son bakışmış gibi.

[5 Eylül 1928]

Bir yansıma yukarıda camlarda,
ruhu alacakaranlığın.

Ölüyordu yürek,
boğulup ağırlığıyla
her nesnenin,
uzaktaki ağaçların bile
inci bulutlar arasında
bir an yeniden canlanan.
Dingin camlarda
solgun bir renk içinde,
biçimden yoksun ve bir kokuyu andıran,
toplanıyor bütün ruhu
ağaçların ve göğün.
Zarif bir parfüm şişesinin
barındırdığı gibi kadınca
tatlılığını bir çiçeğin.
Gerçekdışı alevler,
aynadaki anısı gibiler
yitmiş bir kadının.

Çöken akşamda,
ritmiyle acılı yüreğimin,
cam kararıyor.
Ne çok aşk var bu soluk yansımalarda,
her tür tensel biçimini yitiren,
ne çok arzulu düş
tendeki derin okşamalara dair
altüst eden hafif sözlere dair,
saçlardan uçurumlara dair, dibinde
büyümüş gözbebeklerinin titrediği.

Biçimsiz renkler,
acı çeken ruh,
ama serin esintisinde alacakaranlığın
artık o iz bile silinmiş.

[17 Ağustos 1928]

Kendini yere bırakıveren birisi gibi
artık hareket etmemek için.
Büyük bir kalabalığın çevremde
yorgun argın ilerlediğini duyuyorum,
ama belki de yalnızca yanılsaması
bitkin duyularımın.
Hedef henüz çok uzak,
ama öyle çok insan artık
arzulayıp ulaştı ki ona,
ben titreyerek, yalnızca
yok olabilirim karanlıkta.
Ama belki yalnızca baş dönmesidir
acı içindeki arzunun yol açtığı.
Kendini yere bırakıveren birisi gibi
ve hareket etmeyen artık.

[16 Nisan 1928]

Ey başarısız Titan,
kayasız ve zincirsiz,
dev büyüklüğünden bile yoksun
dünyanın acısının,
sarsılma artık.
Geçen kalabalıkta,
ey gülünç kukla,
eğ başını ve yok ol.
Ama hareket etme artık, soluk alma,
çök sonsuza dek
en karanlık burgaca.
Uzaktan geçen
bir başka dev gölge
yeniden tutuşturmasın diye bağrında
titrek yıldızlarını.

[23 Mayıs 1928]

En büyük sevinç anlarında
ya da karanlık bir bitkinlik,
onca acısının ağırlığı
çamurdaki insanların
çöktüğünde çevreme
(öyle ki, bakmaya cesaret edemem
o kahredici acıya),
ya da kıvrandığımda ateş içinde,
(bir ateş ki, dünyayı kuşatır
haykırışlarıyla çeliğin ve gücün,
baş döndürecek kadar
ve ket vurup düşünceye,
yalnızca ruhu kavrayacak kadar
ve alev alev fırlatacak bir şafağa,
gökteki insanların dayattığı);
olanca kibir ve çaresizlik
beni kıvrandırıp ezdiğinde
bin bir sesle,
dünyanın üzerinden geçen:
Her zaman,
uzak anıda,
gözlerimde görüntüsü yükselir
zavallı yorgun toprağın,
bana soluğunu veren
ve kaygısını bu canın.

Büyük tepeler,
güneşle ağaran
ve daha ötede, yukarıda, vadi boyunca,
korularla kararan
sisli bir gökte,
engin ve sessiz.
Hep aynılar uzak günden beri,
vadide dünyaya geldiğim,
rüzgâr şarkı söylerken
büyük ağaçlarda derin çayırlardaki.
Yoksul arkadaşlarla, üstleri dökülen,

toz içinde oynardım
ve sıska köylüler
inerlerdi ağır ağır,
yanık tenleriyle iki büklüm,
beyaz büyük yoldan.
Umutsuz çehresi vardı onlarda
güneşin altındaki engin toprağın
ve yoksul, kararmış evlerin –
bildikleri yegâne şeyler
bu dünyadaki.
Ve ben bir an,
unuturdum farkına varmadan oyunu
ve düşlerdim, dalgın,
yalnız ağaçları rüzgârın içinde,
çok yüksek tarlaların doruğunda
ve renkli kâğıttan süsleri
kaba bacaları üzerinde
evlerin, yüzyıllardan beri.
Esmer ve ciddi çehrelere bakardım
ve bilmezdim uzak bir gün
duyacağımı o çehrelerde
acısını, sonsuzluğunu yaşamın.

Her ne çektiysem
tanımak için kendimi, varlığımı,
zaten yaşamıştım bir zamanlar
uzak çocukluğumda
vadinin sonundaki ovada.

Çok uyandım
engin hışırtısıyla
dört upuzun kavağın,
yuvalarla dolu, evimin üzerinde.
Ve hatırlıyorum olağanüstü akşamı,
gökte keşfettiğim
harika biçimlerini bulutların,
rüzgârın delirttiği.

Ve tatlı günbatımlarında,
çamurlu suların bile
gökle dolu olduğu,
görür gibiyim kendimi: Uzanmışım
sakin iniltisinde ışığın,
serin mi serin otlara,
gözlerim bulutlarda,
dinliyorum ahenkli çıkırtısını
uzaktaki bir değirmenin.
Ta ki birden vadi
yankılanıp beklenmedik bir ıslıkla,
tümüyle sarsılıncaya kadar,
şaşırıp geçişiyle
gürültülü bir trenin
demir bir köprü üzerinden.
Ben sıçrardım gergin
ve soluk gölgesinde
büyük kıpırtısız akşamın
bulurdum bitkiler arasında
mavi izi ve sonra kara uğultusunu
kusursuz silahın
bir kıyı dönemecinde ateş eden
uzak tepelere doğru.

Ve şimdi sanrılara kapıldığım gibi
karşısında dünya gösterisinin,
huzur bulmazdım artık,
ama dalgın gözlerimle
engin günbatımında,
karanlığında hayalimin,
hâlâ arardım umutsuzca
solgun tonlarını
başka alçak tepelerin
çok çok uzaktaki,
o trenin soluk soluğa geçtiği

>

ve ötede gizlenirlerdi gökte
şehirler, ışıklarla dolu,
ateşli bir yaşamla
ve birçok yeni biçim,
baş döndürücü bir koşuda
gördüğüm, canlı bir yaşam,
çelikten yapılmış, kızıl soluğundan
çeliğin, soluk alan.

[25-27 Temmuz 1928]

Yalnız yaşlılığımı düşünüyorum.

Ölüler gibi olacağız, ruhum,
çığlıkları altında bir dünyanın,
tanımayacağımız
ve hiçbir insanın
yüzümüze bakmayacağı artık.

Ama yalnız olmayı bileceğiz ve sessiz.

Dinleyeceğiz bitkin dinginlikte
uzak müziğini
olağanüstü gençliğimizin,
uzak bir günde
kendi üzerine eğilip
gülümseyen, sarhoş olmuş gibi
aşırı tatlılık ve titremeden.
Dinlemek gibi olacak bir yolda
kutsallığında akşamın
o nağmeleri ayrı ayrı yükselen,
ağır, alacakaranlık gibi,
yüreğinden yalnız bir evin.
Yaşamın atışları,
ahenksiz ipuçları,
ama aşkının gergin kaygısında
bizim için yaratan, ey ruhum,
fırtınalarını bütün ahenklerin.
Çünkü her şeyden
kaçtık her zaman,
huzursuz ve tatminsiz
hep yalnızca taşıyarak yüreğimizde
umutsuz sevgiyi
her şeye karşı.

Bunu anımsayacağız
yalnız olduğumuzda ölüler gibi.
Ve hiçbir insan
bakmayacak artık yüzümüze.

[25 Ağustos 1928]

Bir Kahvede

Kendimi buldum.
Yansımamla aynadaki,
sonsuz, ışıltılı,
duruyorum, eğik, dumanla çevrili
ve bilmiyorum bile:
Şu bir yanılsama mı,
yoksa ben mi
boş imgesiyim onun?
Pek çok uğultu dolanıyor çevremde,
ama biçimler gömülüyorlar
kristal atmosfere,
bürünüyorlar tümüyle onun ışığına
ve öyle uzaklar ki,
duymuyorum onları artık.
Yalnızım, eğik
ve hiç acı çekmiyorum artık.
Aşağıda, belki,
daha solgun benim de
ruhum titriyor
kimbilir hangi acıyla.
Ben hiç acı çekmiyorum artık.
Görüyorum kendimi ve başkalarını:
Ateşle kıvranıyoruz
içinde o ışıltılı göğün.

[30 Nisan 1928]

Denizin üzerindeki yüksek kayaya
zincirli hâlâ Titan.
Zaman öldürmüş acıyla
irkilişlerini ve haykırışlarını.
Yalnızca boz bir biçim artık
dağa sırtını veren,
buz gibi ve kavruk, taş misali
soğuk bulutlarda ve güneşte.
Çevrede çalı çırpı bitiyor.
Biçimsiz yüzünü
yaslamış bağrına,
eski acımasız cehennem üzerine:
Orada bir zamanlar ateşi yanardı,
insanlara armağan ettiği.
Kıpırtısız duruyor
bulutlarda ve güneşte,
kayada denizin üzerindeki.

Ezgisi de susmuş
son Okyanus kızının.
Hafif fısıltı
yüreğini parçalayan
tatlı bir acıyla,
mavi esintisi gibi
ilk rüzgârların, şişkin
kıpır kıpır esrimeyle.
Mırıldanıyordu acılı kulağa
umut düşünü
örtülü derinliklerinde denizin,
uzak seslerle cılız,
tanın tutkularıyla canlı,
çiçeklerinde ve biçimlerinde
yakıcı arzunun,
bütün kadınsı ruhunda
en güzel şeylerin.

Ve Titan'ın başı
kalkıyordu ve büyük acıları
sarsıyordu kayayı
ve ürpertiyordu denizi.
Şimdi susmuş ezgisi
son Okyanus kızının
ve solgun gövdesi
büzülmüş Titan'ın yanında
narin çiçeği gibi
ölü bir medüzanın.

Son isyan
yitmiş uzakta
bitkin bir kaygıda.
Eğik başın üzerinden
mevsimler geçiyor:
Gök yanıyor denizin üzerinde,
düş gören koca bulutların altında
ve korkutucu bir karanlıkta
yeniden yağıyor kar.
Eğik baş
o taş gibi, yaslandığı ve karışan
acılı bedeniyle.
Tartıyor sanki
cehennemi üzerinde o yüreğin
olanca hareketsizliğini şeylerin.
Yalnızca arada bir duyuluyor
büyük yıldızların altında
bitkin bir soluma.

[26 Ocak 1928]

Bir kez daha bu gece, ruhum,
dönüp sayfalarını çevireceğiz
kitabın, lanetini yazan.

Yalnızız bir parça ışığın önünde,
bu masanın üzerine yayılan.
Başımızın üzerinde uzanıyor, karanlık,
kitapları geçmişin,
dünyayı ateşe veren.
Çalıyorlar ruhumuzda
çok uzun süredir
umutsuz senfonilerini.
Ayartıyorlar bizi, ama sen,
lanetli ruh,
bu gece gene kana buluyorsun kendini.
Gene kendini inkâr ediyorsun,
duyduğun için güldüklerini,
güldüklerini soğukça
bütün yaşama, senin olan.

Razı olmalıyız, ruhum,
asla anlamayacağız başka yaşamı.
Tiksindirip acı veriyorlar bize,
o ciltlerden, kanımıza dönüşen,
en derin düşlerimiz,
en yararsız terk özlemlerimiz.
Ve kanımızda yakıyor bizi
umutsuz kibri çocukların,
terslenip dayak yiyen.

Yaşayamayız artık
bu korkunç kaygıyla.
Çocuklar, çaresiz çocuklar,
utkuyla oyun oynayan.

Çaresiz isyan
ve en korkunç acı:
Yarın gene
aynı olacaksın.

[16 Eylül 1928]

Yaşadığını görüyorum yanımda, hafif,
kokuları kuşanıp tenine,
bir parfüm şişesi kadar kırılgan
ve onun kadar narin.
Neredeyse saçma buluyorum
yaşamını sürdürebilmeni
ve soluyabilmeni, dalgın,
harika soluğunu yaşamın,
kirli ve korkunç havayı,
göğü bile karartan.
Öyle kırılgansın ki benim için,
koku bulutu,
titrediğini duyuyorum
ve yittiğini, benim olmadan.

Bana uzak olacaksın,
çok uzak, ışığı gibi bir yıldızın.
Harika soluğu
yaşamın, büyülüyor beni
korkunç savaşımıyla,
kirli ateşiyle.
Gene de sen benim için hep
en gerçek ruh olacaksın,
bugüne dek bildiğim,
çünkü içinde barındırıyorsun
özlemini ömrümün,
mavi berraklığını başlangıçların,
büyük dingin hayali,
çabalayan yaşamın içinde
ve acımasız ateşe dönüşen,
beni geri çevirip büyüleyen.

Çünkü yaşam senin de
gözlerinde bir gölge izi bırakmış
ve gizli gövdende
tensellikler, gizemli.

[1-2 Ağustos 1928]

Ömrüm boyunca
seni taşıyacağım, narin şey,
ateşli yorgunluğunda kanımın.

Yanıma geldin
canlı vaadiyle bir şafağın,
altüst ederek kanımı
büyük bir hazine gibi,
tanınıp sahip olunabilecek
doyuncaya dek.
İçinde barındırıyordun gizemini acının
ve derin, bilinmedik sevincin.
Ah bir anlık varlığınla
bir hayalin anısı olacaktın
ömrüm boyunca.
Ama açmadın kendini.
Biliyordun oynadığın oyunu.
Geri döndün birden ortasına dünyanın,
gene gizleyerek kendinde
gizini ateşli gözlerin,
en büyük güzelliğinin,
o ânın, sevinçle acıyı
tek bir solukta buluşturan.

Koparıp aldın gözyaşlarını yüreğimden.

Ve o karanlık günden beri
anın karşısında
bütün ömrüm boyunca
gene acısını çekeceğim
gizemli ateşin, yitirdiğim.

[12 Ağustos 1928]

Yitip gittin sonsuza dek
ölmekte olan mevsimde
son güneşte olgunlaşan
ve üzgün olanca tatlılığıyla
son armağanlarının.

Sen benim için gençliğiydin
yaşamın, gölgelenen korkusuyla
sonun ya da belki de hüznün,
doygun arzunun verdiği.
Ve dönüyorsun yüreğime
arzulu dinginliğiyle toprağın,
telaşsız kendine gelen güneşte
ve ona sunan tutsun diye
bir an daha
olanca güzelliğini.

Havada tatlı ve ıslak tadı
tutkuyla hüzünlü ağzının,
sarışın yanışı altında
kızıl yaprakların,
alevli bulutların
ve koyu lacivert göğün
ağırlığını duyuruyor, gözlerindeki ruhun gibi,
umutsuzluğuyla yaşamın.
Meyvelerin ekşi değil
eskisi gibi tatları
ve dağılıyorlar çiyler altında,
hüzünlü gövden gibi,
bağrın gibi, beklemekten yorgun.
Çok geçmeden son veda
düşecek ve toprak ölecek dondan.

Yok oldun, benim olmadan,
sen ki, geçmişte bir gün,
tek kadındın, beni seven.
Ve nerede yaşıyor olursan ol,
artık sonsuza dek, ömrüm boyunca,
can çekişmesinde sonbaharın,
yanıp tutuşacak bu ruh
sarışın hüznün için.

[1-2 Eylül 1928]

Ey esmer balerin,
çıplak ruh kıvrak tende,
yanıyorsun çılgın renklerle,
müzik fırtınaları altında,
seni hızla sarsan bir an
– ama senin için ta kendisi yaşamın –
sen kıvrılırken aşklarla
seni ısırıp parçalayan,
ama hep yenileyen:
Ey çıplak balerin,
sen saklıyorsun içinde gizini
Tanrısal bir yaşamın,
benim yıllarca aradığım,
içim kanayarak karanlıkta,
sonunda ruhum
bitkin düşünceye dek.

Gene de sen yaşıyorsun
bu berrak yaşamı,
yalınlıkla, tıpkı
adadığın gibi adımını dansa
ve bedenini aşka.
Gözlerinin içinde, yüzünde,
sıçrayış ve ürperişlerinde gövdenin,
yeni nağmelerle,
gökteki gibi ve yaşam
nabzında insanların.

Ve ben, eğilmiş ve yıkık,
onun attığını duyuyorum çevremde,
görkemli ve canlı,
ama öyle çok arzuladım ki onu,
artık gücüm yok
kaldırmaya başımı
ona bakıp onu anlamak için.

Ve çöküyorum acı veren bir karanlığa
öfkeyle kıvranmak için.

Bu arada sen, ey çıplak ruh,
ey genç güzel,
bilinçdışı hayalisin onun.

[9 Haziran 1928]

Bu akşam, bir an için,
açık sahne üzerinde
benim için dans ettin.

Döküntü dekorlar arasında,
sahte ışıklar altında,
müziğin uğultusunda ve solumasında
uzayıp giden kalabalığın,
bir an için
çok yüce bir duruş oldu,
bir ürperti esrik saflıktan
ve dokundun döşemelere
bir şafak göğünde.

Benim için, bir an,
müzik tufanı oldun,
açık bir kapıdan
bir çevrintiyle
gecenin sokağına dökülen.

Bir an için yalnızca,
harika bir ışıkta,
sonra çıplak haline döndün.

[15 Haziran 1928]

Üzerinde bu ovanın, rüzgârın içinde,
çevremde yaşıyorsun,
geceye yayılarak.
Gözlerimin önünde, kocaman,
doğduğun işçi evi
göğü karartıyor ve uzak şehri.
Birkaç ev
yükseliyor bu yollarda.
Ve otla kaplı bir toprak yol
bağlıyor direklerini bir demiryolunun
gecede, uzak.

Sen şimdi dans ediyorsun
şehirde, evinin ardında
tutuşan o ateşle,
göğü bile kızıla boyayan.
Işıltınla kamaşmış bir göze,
sana sahip olup seni yakan,
salıveriyorsun şimdi gövdenden
sıçrayış ve uçuşları, seni dönüştüren.
Ve bir kalabalık, heyecanlı ve sessiz,
diz çöküyor hayalin önünde.
Sen hızla geçiyorsun onu
ve belki de senin esrimendir,
görünmez kentte
gece bu acıyı tutuşturan.
Ama sen öyle genç ve içtensin ki,
yaşıyor, geçiyorsun, bilmeden
bu kirli ateşin üzerinden,
için dopdolu
neşeli ve gizemli kokusuyla
gecenin, serinlikle titreyen
ve gövdende ve yüzünde
dingin sağlığı
engin evinin,
apaçık, çayırların üzerinde
ve uzak fabrikaların.

O çocuktun,
güneşini soluyan
Barriere'nin, karınca gibi çalışan,
arasında ağaçların, yapraklarla yüklü,
harika ve gülümseyen, senin gibi:
Belki de kirli kız çocuklarından biri,
paçavradan tek bir oyuncak bebeği olan,
sen ki, baş döndürücü
çiçeğisin şimdi, canlı oyuncak bebek,
her akşam renk değiştiren
açarak yeni bir baharda
ve titreşen, kusursuz ritminde
yeni bir müziğin.

Ah, ateşli şehir
sana sahip oluyor bu gece,
ama sen dolanıyorsun çevremde
ve canlısın ve gülümsüyorsun
kokusunda göğünün karanlığının.

[28-29 Haziran 1928]

Öyle yorgunum ki,
huzur bulamıyorum artık.
Yaklaştığım her şey
yalnızca bir bulantı
ve daha uzağa kaçmam gerek.
Ah, çekici kadınlar,
tükenmiş çapkının,
düş gören bir genç gibi,
çılgınca sarılıp zevk almadığı artık.
Baş döndürücü koşuş
artık yıldızları bile görmeyen,
çok yorgun oldukları için.
Nasıl elimden gelir artık,
bütün bu ürpertiler,
bu solgun çizgiler arasında,
durdurmak hayatımı,
kocaman, karanlık bir ürperme olan
tıpkı kör bir yıldırım gibi?
Gözlerim de söndü.
Siyahı gecenin
daha uzağa itiyor beni.

[1 Haziran 1928]

Yalnız, kendimden bile yoksunum artık.

Çok şey sevdim,
en tutkulu aşkla
ama sonunda öğrendim,
şimdi güçsüz düşünce bir yaşlı gibi:
Aşk, tatmak için yaratılmış
sevilen şeyleri.

Kustum bütün ruhumu.

Sarhoşken bile
biraz huzur bulamıyorum artık.
Kan, yakan
bütün bedenimi, amansız,
uğulduyor beynimde.

Ve haykırıyor gibiyim,
haykırıyor, haykırıyor,
düşüyorum engin bir boşluğa
baş döndürücü bir hızla,
rüzgârın uğultusu içinde,
durup soluk almadan bir daha.

[23 Haziran 1928]

Her gece, yaşamdan dönüp,
başında bu masanın
bir sigara alıp
içiyorum tek başıma ruhumu.

Acı çektiğini duyuyorum parmaklarımın arasında
ve yanarak tükendiğini.
Gözlerimin önünde yükseliyor güçlükle
hayalet gibi bir duman halinde
ve sarıyor her yanımı,
yavaş yavaş, bitkin bir ateşle.
Gürültüleri ve renkleri yaşamın
dokunmuyorlar artık ruhuma:
Kendi içinde yalnız, erimiş
hüzünlü doygunluğuyla
renklerin ve gürültülerin.

Odada şiddetli bir ışık,
ama gölgelerle dolu.
Dışarıda, sonsuz sessizliği gecenin.

Gene de soğuk yalnızlıkta
bitkin ruhumun
biraz gücü var hâlâ
kendini toplayıp
sarsıcı bir buruklukla yanacak kadar.
Kıvrılıyor elimde,
sonra, parçalanmış, eriyip çözülüyor
solgun bir sis halinde:
Artık kendisi değil,
ama kıvranıp duruyor.

Böyle her gece, kaçmamın da yararı yok,
büyük bir sessizlik içinde,
yalnız, yakıyorum ruhumu.

[14 Mayıs 1928]

Işıltılı Ateşler – I

Dev ışıklar gökdelenlerin üzerinde,
kıpırtısız, şiddetli,
saklayıp onları hükmediyorlar tek başlarına.

Ama bütün cehennemleri
kırılıyor kalabalığın üzerinde,
çehresini değiştirerek kalabalığın,
batırarak onu bir yangındaki gibi
kararmış uçurumlarına kaldırımın.
Mor alevler, sızlatıyor gözleri
anlamsız yoğunluklarla.
Nedir artık kanım
bu baş döndüren güç karşısında?

Kalabalık fark etmiyor,
ilerliyor uğultunun içinde.

Ben ömrümü verirdim,
en iç bulandırıcı sarhoşluklarını yaşamın,
geçebilmek için o ışıklarda
geçtiği gibi şu gencin,
dingin ışıklarla kanında,
geçtiği gibi şu alevli kadının,
çevresinde ve gözlerinde taşıyan
olanca berraklığını göz kamaştırıcı ışığın.

Uzakta, kadifemsi yollarda,
tek tek beliriyor, göz kamaştırıcı
bembeyaz sokak lambaları
uzayıp giden.
Hiçbir şey yaşamıyor dünyada
cehennemi dışında bütün o ateşin.
İnsanlarda ve gökte:
Yıldızlar bile sönmüş,
kararıp ateşle.

[22 Eylül 1928]

Işıltılı Ateşler – II

Karanlık bir yoldu.
Gayesiz yürüyordum, huzursuz,
acı çeken bir ruh gibi.
Karanlığın dışında, bir köşede,
karşılıklı iki vitrinden
bir cehennem ateşi yükseliyordu.
Ve bir dilenci benim gibi duruyordu
kıyısında karanlığın
öyle ki zorlukla soluk bir yansıma
kana buluyordu çehresini.

Soğukluğu elektriğin
o kızıl yanmadaki
daha acımasız kılıyordu onu, daha anlamsız.
Ve dilenci cesaret edemiyordu
ışık burgacına girmeye.
Ben yüzüne bakıyordum
acı çeken bir ruh gibi.
Titrediği karanlığa
zorlukla ulaşıyordu kızıllık,
ama mor bir ayla
daha solgun ulaşıyordu oraya
uzun bir kaygı ürpermesi gibi.

Çok yorgun görünüyordu
gayesiz yaşlı adam.
Elbette atıyordu kanı
solgun damarlarında
aynı titreyişle,
hayalet gibi dolanan
camdan saplarını ışığın.
Ben bakıyordum onların kıpırtısız
yitmesine karanlıkta.

Ve yitik yolda
gidiyorlardı gölgede,
zavallı acı çeken ruhlar,
gayesiz fahişeler, tedirgin.

[25 Eylül 1928]

Işıltılı Ateşler – III

Bağırışlar ve tutarsız hareketler
kâbus ışıkları altında,
soğuk koca yazılar
yanmış evlerin üzerinde.
Sonra yeniden boğucu bir karanlık,
bizi gizleyip sanrısına hapseden
bütün ışıklardaki ateşin;
o ışıklar ki, alev alev yanıyor, ey ruh,
artık yalnız senin göğünde,
yakarak gözlerimizi
sancılı bir yansımayla.
Ve içimizden
yolda düşmek geçiyor,
karışmak gölgeye.

Can çekişınesi ömrümüzün.

Sonra, tekdüze günlerde,
kanımızdan yükselip işkence ediyor bize
var gücüyle büyük çılgınlık.
Hatırlamıyoruz o sanrılı hareketleri,
gece ateş içinde gördüğümüz.
En basit şeyler yaşamda,
en kaba ve bayağı,
alevleniyor bakışlarımızla
ve hareket ettiğini görüyoruz onun
kızıl havasında o göğün,
hep ürpertilerle sarsılan,
bize dev gibi gelen, ruhum:
Yalnızca kötülük onlar,
seni çarpıtıp parçalayan.
Hiçbir şeyi
kabullenemiyoruz yaşamdan
o kurmaca dışında.

Her şey karanlık bizim için ve bayağı zaaf.
Bu bedenin bile,
tiksindirici, yaşadığını görüyoruz,
abartılı hareketlerle tutuşmuş,
köle insanların yaşadığı gibi
öfke ve kırbaç darbeleriyle.
Ve içimizde gizli bir uçurum gibi
bir burgacı taşıyoruz, ışıklı ve karanlık,
kötülükle altüst olup yalnız arzulayan
ulaşmayı bir gün
büyük güçlü dinginliğine
o kızıl parlaklığın.

Bağırışlar ve tutarsız hareketler
koca yazılar altında,
sağlıklı insanlar arasında,
içimizde olanca boğuculuğu
karanlığın, bizi geceye kabul eden.

[1 Ekim 1928]

Büyük Şehir Blues

İlkel Güç

I.

Bütün gök dumanlı,
sisli dumanıyla yüklü Aralık'ın
büyük şehir üzerindeki.
Ama yalnızca Aralık
inmemiş dünyaya.
Katı düzlüklerinde yolların
kara ve kahverengi ağaçlar
paslanıyorlar arasında tellerle dumanın.
Özsuları çekilmiş ağaçların,
eski canlılıkları
tükenip yok olmuş.
Gölgesinde büyük akşamın
yükseliyorlar yollarda
can bularak başka bir yaşamla.
Ve yanıyor arasında kaskatı dalların,
kocaman hayalet çiçeklerin,
soğuk elektrik çiçekleri,
dünya üzerinde açan.
Yan yana yüksek evler
kıpırtısız karşılıyor onları,
onların da dehşete kapılmış iri gözleri.

II.

Yalnızca Aralık
inmemiş dünyaya.
Aynı yaşam, ağaçlara hükmeden
ve geometrik evlere,
kesişip bağırıyor, kendinden emin, evlerin arasında.
Kıpırtısız gücü altında
taş ve ışıklardan doğanın,
bir çevrinti uğulduyor, yükü ne yağmur,
ne rüzgâr, ne de ateş
ama siste, kıpır kıpır
aynı tutkuyla,
büyük elektrik çiçeklerinde yanan.
Kızıl soluk, çelik soluma
çırpınıp uğuldayan ama kusursuz
koşan kendi yolundan.
Ve insanlar, soğukta, ağaçlar gibi,
geçiyorlar çevrintinin içinden,
canlı, sağlam ve karşı koyulmaz bir kanla.

Şehrin üzerinde bir şeyler alt etmiş dünyayı,
yalnızca Aralık değil.

[6 Kasım 1928]

Bir şair geçti
pırıltılı okyanusu içinden
taş ve çelikten atmosferin
gece şehre hükmeden.

Yollar boyunca uğulduyor
gürlemelerle kırılarak
karşı konulmaz güçler,
dingin yıldız ırmakları,
burgaçlar halinde deliren.

Şair geçiyor bir uçtan bir uca
gecenin hükmettiği göğü
ve gözalıcı hareketleri, savaşan biri gibi.

Yıldızlar arasına düşen biri
böyle bastırırdı
ellerini kaygıdan şakaklarına
ve inlerdi ritme uyarak.

Işık halkalarında
şair özdeşleşiyor hezeyan içinde
kozmik güç kasırgalarıyla
gece şehre hükmeden.

[17 Aralık 1928]

Suskun ışıklar süslüyorlar geceyi,
sıra sıra lambaları, ağaçlı yollarda.

Uzun, çileli yalnızlığı
bayağı günün, yüksek binalar arasında
tutuşup yeniden bütün kanımla
yükseliyor gözlerimde gökyüzüne dek.
Beyaz ışıklar, baş döndürücü yollarda,
uzanıp gidiyor ve tek bir ses yok,
tek bir canlı.
Ben yalnızım ortasında
bütün bu ışıklar evreninin.
Dört yanımda yollarda
soluk mavi tozlar açılıyor önümde.
Bayağı anılar
susuyor bir an.
Ve gök körleşmiş, yok olmuş.

Yarın, kiri altında güneşin,
yeniden döneceğim yalnız yaşama.

[1 Şubat 1929]

Genelev Bulantısı –

Zavallı ruh, bitkin ve süslü,
biz, oyalananlar kalabalık yollarda,
çökkün yaşanmamış yaşamla
ve her geçenin çarptığı,
zavallı fahişeler gibiyiz
ağır ağır dolaşan,
yüzleri korkunç bir maske.
Kıstırıyorlar dudaklarının arasına
cılız sigarayı
tutunacak son dal gibi.
Ve gece meyhanede
pis şaraba veriyorlar kendilerini,
ağızları kadar kırmızı.

Ben böyle seyrediyorum sonumuzu,
ey yalnız ruh
çünkü gözyaşına karşılık vermiyor dünya
ve öfkeleniyorsak demek ki aciziz.

Üzgün üzgün ruh,
sen ki öldüğünü duyuyorsun bir veremli gibi,
ne içeceğiz dersin bu gece?

[25 Şubat 1929]

Geri Dönüş –

Sessizliği altında dev ışıkların
izini sürüyorum kaldırımda
hüzünlü düşüncemin, bir gölge sanki
önümde salınan.

Bütün seğirtmesi kalabalığın
geçti, geçti üzerimizden,
çok gerildik
gece yollarında, allak bullak olarak,
öyle ki kaldıramıyoruz artık
korkunç parlaklığını
bir caddedeki asfaltın.
Çok, pek çok insan – ışıklar kadar
meydanları aydınlatan –
pek çok ağır gölge ağır ağır,
ruhumuzu ezen.

Anımsamak, sıkıntının
bir parçası olduğunu anlaşılmaz yüzümün
yeşile çalan vitrinlerdeki.
Ve düşünmek, bütün gövdemin
kıvranacağını bir gün acı içinde.

Şimdi sürüyorum adımlarımı
dev ışıkların altında, her yanda,
büyük sessizlikle göğü karartan.
Ve gene çevremde uğultusu
engin düşüşün ölüme.

[30 Mart 1929]

Kırlangıçlar ağır
uçuyorlar üzerinde renksiz alacakaranlığın.
Daha sıkıntılı olmayacağım artık: Yalnızca
biraz daha yorgun, son acı çekişte.

Bayağılık değil benimki:
Eceli gelenler, izin veren dolamasına
bir hırıltının boğazlarını,
onlar da mı bayağı acaba?

Kırlangıçlar soluk soluğa,
tutsakları göğün,
çıldırtıyorlar tekdüzelikle.

Uğultusu içinde kanın,
altüst ediyor beynimi
amansız bir arzu deliliğe duyduğum.

[21 Nisan 1929]

Ele geçirdi bu şehir beni, bir deniz gibi.

Gök değil artık o uzak boşluk,
evler arasında beliren,
ağırlığı taşın, bel veren.
Siyah ya da uğultulu yollar
– kalabalık, yüzeye çıkan güçtür orada –
açılıyor uçurumlar gibi.
Ben asla anlamayacağım:
Nedir bu kıvranma her ruhtaki,
bu delice çaba,
her gün yoluma çıkan
belirmesiyle koca binaların
ve karmakarışık uğultusuyla, çıldırmasıyla
insanların ve ışıkların gecede.
Asla anlamayacağım,
o yersiz tutku olmasa
duymak için gönlümde
aynı sağlam ve karşı konulmaz gücü.
Buysa arzu,
kendimi yıprattım yalnızca,
yalnızca eğilmek için savaştım
yıkılan bedenimin üstüne.

Ve yenilgimin üzerinde
görüyorum yükseldiğini büyük bir savaşın,
insanüstü iki gücün.
Öteki yollarda, gün batarken
alevli gökten aşağı,
bir rüzgâr iniyor üzerine ışıkların,
çoktan yanan ve işkence edip dönüştürüyor onları
camlarla, taşlarla.
Ani esintiler gibi denizdeki, üzerinde bir kayalığın.

[28 Nisan 1929]

Saksofon Solo –

Gürültülü, yolun üzerinde,
birden orkestra susuveriyor.
Sessiz orkestranın üzerinde,
derin ezgisini söylüyor boğuk bir saksofon.

Kalabalık da duruyor.
İlgisiz binalar
abanıyorlar çevredeki göğe.

Titreşiyor yabancı ses.

İşte hayatım
paramparça oldu bir cam gibi.
Yorgunluk, demin onu ayakta tutan,
yok oldu sesin burgacında.
Yararsız ruh kalıyor geriye.
Ve notalar daha keskin tutunuyor
havaya, eğilip bükülerek.

Kendi sesim,
yankılanan bu gece.
Yitik ruhta,
söylüyor yüksekten, çok yüksekten, yalnızlık
sarhoş bir şarkısını yaşamın.
Yorgunluk gidince,
bir an yalnızca çığlıkla yaşıyorum
nağmeli, yüceltici.
Bütün ruhum
ürperip titriyor ve kendini bırakıyor
boğuk saksofona.
Bir kadın, bütünüyle bağlı
sevgilisine, bir yaprak
rüzgârın içinde, bir mucize,
bir nağme o da.

Hızlı, çok hızlı bu an.
İnsanüstü ses,
yabancı, eşsiz tatlılığıyla,
kaldırdığımda başımı,
bir dost gibi, sevinçten çıldıran,
yok oluverdi uğultunun burgacında.
Her yandan gürültüler kopuyor yeniden
dağılarak ışıklarda.

Ben yeniden yürüyorum yalnız
ve neredeyse bırakıyorum kendimi.
Gökten bastırıyor koca binalar.
Ve geçenler bana bakıyorlar, gözlerle
boş pencereleri andıran.

[26 Mayıs-5 Haziran 1929]

Hüzünlü Caz –

Derin bahçe, meydanın üzerinde,
karanlık ve serin.
Gecede, binalar,
dev gibi yiten karanlıkta
– ışığı yanıyor birkaçının.
Korkunç bir çöl göğün derinlerinde,
uzak, yıldızlar arasında.
Büyük görkemli ateş
diniyor bu karanlığa varınca.
Burada sessizlik var,
yüce kıpırtısızlığı bir mezarlığın.

Gürültüler ve ışıklar
ulaşıyor uzaktan,
ötesinden bu ağaçların.
Karanlığın içinden
canlı ışıklar fışkırıyor,
çılgınca haykırıyor
hüzünlü bırakılışta
en neşeli sesler.
Ulaşıp solukları kesilmiş
ölüyorlar dipsiz karanlıkta,
solgun intihar edenler gibi,
hâlâ yaşama tutkun.

Dinlemek yürekte
uzak tutkuları,
işitmek yükseldiklerini gecede
toprağın nemli kokusu üzerine.
Bilinmedik bir bitki örtüsü
arzudan, hapsolunmuş
bu karanlık ve sesssiz göğe.
Filiz veren bir ateş karanlığın içinde,
o kızıl ışık gibi
ağaçların arasında kanayan.

[27-29 Haziran 1929]

Büyük şehir, bulutların ezdiği,
ortasında kırların,
ürkek bir yeşile boyanıyor.

Bitimsiz yollardan gitmek,
siyaha çalan bir göğün altında,
kopmuş uzakta
aydınlık bir ufuktan,
ıslak soluğunda yağmurun.
Bir soluklanışı ruhun,
sıkıntıdan uzakta ve soğuktan,
bir özgürlük kapısı.
Yolun bitimi
uzak aydınlıkta
hülyalı bir çehre sanki.
Büyük, ciddi bir meleğin hayali,
yeşil ve gri, süzülen
bulutların ardında, üzerinde ufkun.
Şimdi yaşıyorum ben o engin beyazlıkta.
Ve bir sonsuzluk ânında
kaldırıyorum yerden başımı.

Ama yeşil ile gri, yağmur ile çamur,
sürdürüyorlar rüzgârda
tekdüze sıkıntısını yolların.
Altında siyaha çalan göğün
ben debeleniyorum anlamsız şeyler içinde,
bitmez dertler gibi üzerime çullanan.

[1-2 Kasım 1929]

Öteki Gençlik Dönemi Şiirleri

Bir kış akşamı siste
bir dilenci gördüm, elini
uzatan yalvararak ve acıyla,
ruhumu altüst eden, düşündüm:
– Ya ben de böyle olsaydım! Ne olurdun
o zaman sen benim için? Seni görebilir miydim
yaşamda?

[Aralık 1926]

Hayır, ben kış için doğdum,
grilik ve soğuk için çevremi saran,
korumak için yüreğimdeki alevi,
zavallı titrek alevi.
Güzel doğa,
ısınan ve kararlı yaşayan
güneşte, en sağlıklı renklerde,
seçkinlere düşünceler ve güçlü eserler veren,
yaşam gibi kaçınılmaz,
evrensel, dopdolu,
bana (ağlayın ey çaresiz düşlerim)
yitim ve yorgunluk veriyor
söndürüyor bendeki her alevi, en duru pınarı.

[11 Ağustos 1927]

[I]*

Boş yere umuyorum, ama kimbilir?
Belki bir gün söyleyebilirim sana,
saygıyla dinleyeceğin sözleri
ve o zaman dökerim çok ağızlı
küçük şişenin içine, güzel dizelerimi,
bütün düşümü, huzurla...
Dinle Margherita dışarıda kar dökülüyor
ağzından göğün ve yollar boyunca
hava bırrr buz gibi!
Ah, çok daha aziz ve değerli
hoş sakinliği muhallebicilerin.
Ilık havaya girmek, huzurlu
ve oturmak güzel mermer masaya,
dünyadan ayırdığı sisin,
camları kaplayan.

Görmek mis kokulu dumanda
küçük yüzünün belirdiğini
ah Margherita!
Ve üzerindeki tertemiz önlüğü
ve süt istemek senden ve açgözlülükle
içmek onu çini tastan,
gözlerine bakarak!
Ah sütün, sütün, ey tatlı Rita,
alnın, daha ak sütten!
İçmek temiz düşüncelerinin sütünü
mavi tasında gözlerinin!
Uysalca, sonra, gösterişsiz,
çağırmak seni yanıma oturman için
ve süt içmek birlikte.
Ah tatlı güzel, tatlı güzel ve aziz

* Bu ve sonraki iki şiir, nükteli kısa bir metnin içinde yer alır ve şairin dostu Mario Sturani'nin ağzından yazılmıştır.

Rita, sütün!
Ah düşüncelerim bir türkü oluyor,
huzurlu ve uysal,
ağır ağır damlarken musluk!
Ve heceliyorum adını, ey Margherita,
margarin tadındaki,
koparır gibi çiçeği, adı o olan.*
Böyle süt beyazı doğmuşsun sen,
gövdenle, simgenle ve adınla,
ve ben bekleyeceğim seninle konuşmak için
saçlarına da ak düşünceye dek!

[Aralık 1927]

* Margherita, "papatya" anlamına gelir. (ç.n.)

[II]

Gömülebilmek öldüğümde
– ah geç olsun olabildiğince –
mezarlığına mavi gecenin.
İçine girmek o şifalı karanlığın,
bütün şiirlerle cebimdeki
ve o solumak, o dağ havasını.
Ay mı, hayır istemem.
Aksine, silip o imgeyi
güzel Ağustos güneşini çağırıyorum,
öğlenin çılgın abartısında.
Orada uzanmış esintilerinde çukurun,
yeni açan gelinciklerin altında
yükseldiğini duymak çevremde
çürüme ve ölüm ürperişlerinde
göz kırpan uzun çürük sütunlarını
katmanları arasında düşlerin
alçak sesli bir ilahi gibi:
Orada ateşler, yeryüzünde dolaşan,
ömrümün sayfalarında,
yücelip dönüşsün
renkli biçimlere,
müzikle dolu
ve şiirle
ve heykelle
ve mimariyle (onsuz hiçbir şey yapılmaz çünkü).

Ve görmek tarlalarında yıldızların,
şifalı akıntılarında ışınların
titreyişlerinde tüm cennetin –
geceyarısı, bebeğim –
ilerlediğini sessizce ve huzurlu
zarif hayaletin,
içlerinde en güzeli,
üzerinde Şam ipeği
ya da kuş tüyleri
ya da uzun bir giysi,
senin görüntün, ey inançlı Margherita,
elinde bir demet yaban çiçeği
ve öne eğik, yıldızlara uzanmış göğüslerin...

[Kasım 1927]

[III]

Daha razıyım artık
suskun yalnızlığıma.
Güzel kara kedim
ele geçirmiş gibi kadınımı
bana bakıp bir konsoldan
alaycı gözleriyle bir rakibin,
bıyıklarını yalıyor:
Ağlamıyorum, hayır, bağırmıyorum,
razıyım çünkü
ve dolaşmıyorum odamda
yoksa her köşede, her delikte, her nesnede
iyi, eski, yazgısına razı şeyler bulup
karşılaştıracağım düşlerimle,
kırılmış omurgası gibi bir baştan çıkarıcının.
Ama bırakın dökeyim hiç olmazsa
serbest dizelere, daha modern olduğu için,
tatlı ağzını kadınımın,
ince burun deliklerini, titreyen
kanatları gibi meleklerin
ve hafif eğimini kaşlarının,
oval ve ak çehresini
(orada, düş gören sağlıklı kara gözleri),
tatlı ve evcil bir haleyle kuşatan
tıpkı ruhu gibi, iyi ruhu.
Ve içimi yakan –
yalnız sana söyleyeceğim bunu ak kâğıt
mavi ruhu gibi onun –
içimi yakan, beni geri çevirmesi değil,
çirkin ve zayıfım, hak etmiştim bunu!
İyi bir kadın o ve ne isterse yapabilir;
içimi yakan, alaycı gülümsemesi
kara kötü kedimin,
sanki Pavese'nin bedenine bürünüp
şöyle diyen: "Benim o, senin değil,

benim o, benim o, benim o,
sen ona sahip olamayacaksın asla.
Keyfim pek yerinde
ve öleceğiz bir gün."
Duyuyorsunuz ne iğrenç bir şiir
çıkıyor boklu ağzından Pavese'nin.
Ama zihnimde bir düşünce belirip diyor ki kibirli:
Hepinize armağan olsun Pavese'nin kara götü.

[Kasım 1927]

Boğabilmeyi isterdim
sarışında kollarının,
tutkulu aşkında bedeninin,
yüzünde, arzulu kollarında,
süzgünlüğünde derin gözlerinin,
aşkıma tutkun,
bu kısır acılığı,
bana işkence eden.
Yakmayı, şaşkın, umutsuzca sende
bu doymazlığını ruhumun,
şimdiden bıkkın her şeyden
daha bilmeden
ve artık öyle öfkeli ki
suskunluğuna dünyanın,
her hayalimi hiçe sayan
ve sakin vahşetine,
üzerime çöken korkunç
ve umarsız
ve huzurunu bile sıkıntının
bana çok gören,
içimi yakan işkence edercesine
ve amansızca beni dürten,
haykırmama izin vermeden,
altüst ederek kanımı,
boğarak beni amansızca
bir sessizlik içinde, sızının ta kendisi,
bir sessizlik içinde, titreten.
Umutsuz sarhoşluğunda
tüm bedenine olan aşkımın
ve yitik ruhuna,
sarsıp yakmayı isterdim ruhumu,
yok etmeyi bu dehşeti,
haykırışları benden koparıp alan
ve boğazımda düğümleyen,
yakıp yok etmeyi bir anda
ve sarılmak, sarılmak sana,
hiç çekinmeden artık,

kör gibi, ateşli,
sıkarak seni, aşkla.

Sonra ölmek, ölmek,
seninle.

Karanlık gün,
yapayalnız ölmek
zorunda kalacağım (ve gelecek, çaresiz),
o gün ağlayacağım,
düşünerek ölebileceğimi
böyle sarhoşluğu içinde
yakıcı bir tutkunun.
Ama aşkın hatırına,
asla istemedim bunu.
Çaresiz aşkımın hatırına
seçtim, ruhum,
yolunu en uzun acının.

[12 Aralık 1927]

Solgun, azılı bir verem gibi
yanıyor ağzında kızıl çiçeği sigaranın.
Ve tavrında, bakışında,
bütün renklerde, yaşamını kuşatan,
yalın berraklığı var
büyük mavi bir rüyanın,
küçümseyen bir gençlik,
yeryüzünde yaşayan, yalnız.
Ve ağzında yanıyor
alev almış çiçeği sigaranın.
Nasıl bir ruh seninki
o korkunç yürek atışında gençliğin
ve vereminde
çehrenin ve ateşin?
Nasıl bir aşk seninki,
kanının doluluğundan yapılmış
bu tutku inceliğinde,
tutuşsun diye yakılmış
derin yüzünün üzerinde?

[8 Ocak 1928]

Çamur, yağmurlu havada
ırmağın otları arasındaki gibi.
Gölgede pencereler örtüyor
titrek ışıklarını nemin.
Bacaları bile fabrikaların
ona bulanmış ve kirli.
Tek saf ürperti
diriliği rüzgârın
ıslak uzaklardan gelen.

[9 Mart 1928]

İniltisi gibi bir ormanın,
işitilmeyen demi gibi bir bülbülün,
genişleyip ahenk
dolduruyor havayı
ve havadan kulaklarına gidiyor
ve beynine ve yüreğine.
Titriyor, titriyor hava
içlenip demiyle bülbülün!
Sonra güçlü, tamamlıyor
nağmeyi, sana hükmediyor
ve sen ona
ve bütün
atomlar titreşiyor Tanrısal bir sevinçle.

Sonra doyunca
müziğe, dinleniyor ruh
toprak gibi, bir tohumu alan,
açıp çiçek veren bin bir
engin yapısıyla ahengin.

Bu arada bitmemişti dem.

[7 Nisan 1928]

Yağmur yağıyor
ıslak asfalt
yansıtıyor solgun çehrelerini lambaların.
Her şey külrengi, kirli, ağır
örtü yok
ıslaktan koruyacak,
saçlarıma, omuzlarıma, iliklerime sızan.

Yorgunuyum
tuhaf bir dinlenmenin, yorgunluk olan,
isteksiz yürüyorum ve telaşı içindeyim
amaçsız bir gidişin,
sonuçsuz bir seğirtmenin.
Ve düşünüyorum düşünceler olmadan.

Saçlarım,
kararıp ağırlaşmış
küçücük örümcek ağları gibi su birikintilerindeki
yüzüme düşüyorlar ve kulaklarıma
ve boğazım, yalnızca boğazım
kuru, engin bir bataklıktaki gibi
sisle kaplı,
yakıcı bir kum tanesi çölde.

Yağmur yağıyor
birkaç şemsiye, asfalt gibi parlak,
geçerken yansıtıyor solgun bir lambayı
tek müzik
tekdüze gözyaşı bir oluğun
tek koku ıslak kumaşınki.

Yağıyor yağmur... Yağıyor
(altında altında toprağın
ya da üstünde üstünde bulutların
bedenim, daha da çok ruhum
sığınak bulacaklar mı yağmurdan?)

[7 Nisan 1928]

Sen ki bilmiyor, ışıldıyorsun onca şiirle,
ey güzel, acım üzerinde çiçek açan,
yeniden doğmamı sağla bir gün.
Sen ki geçtin hepimizin kirli günbatımında
ve yükseliyorsun şafağı gibi bir dünyanın,
yeniden doğmamı sağla bir gün.

[Nisan 1928]

Karanlık fotoğraf stüdyosunda
tuhaf bir cehennemi andıran,
bir fotoğraf basıyorum,
seninki.

Ve görüntün
beliriyor ıslak kâğıtta,
soğuk.
Sensin! Sensin!
Güzelsin!

Ve öpüyorum seni ıslak kâğıtta,
soğuk.
Ve öpüyorum seni ve öpüyor gibiyim
ağzını bir cesedin.

Koyu kırmızı lamba
pek az aydınlatıyor ve iç karartıcı
bir şeytanın gözünü andırıyor,
güçlü ve yabancı.

Sen küçük, soğuk
fotoğraftan, kan kırmızısı yansıyan,
belli ki küçük görüyorsun beni
ve acıyor bana
yabancı gözü şeytanın.

[9 Ekim 1928]

Çıkmak kalabalıktan, kıvrılan
kırmızı ışıkların altında
çılgın kesişmesi içinde uğultuların
ve yürümek engin caddelerinde
gece sessizliğinin.
Ve şimdi, uzun sessiz yollarda,
insanlar, az önce geçen,
çılgın uğultuda,
sayısız sancıydı saplanan ruhuma,
yalpalayıp düşen
ayakları altına herkesin.

[Ocak 1929]

Beklerken ölümü
böyle, gençlik dolu,
gün be gün, artık umutsuz,
debeleniyorum son acıyla:
Kahraman kesilmenin acısı
insanların yanında, öyle, saplantı gereği.

[24 Ocak 1929]

Arzu yakıyor beni,
duyduğum arzu güzel şeyler için,
görüp yaşamadığım.
Arzu yakıyor beni
ve hükmediyor alevli ve yalnız
yüreğimde ve beynimde.
Çok şey arzuluyorum,
gördüğüm saydamlığında
müziğin, çiçeklerin ve kokuların.
Işıkların ve tuhaf tınıların,
ruhu şiire yaklaştıran.

Nedir bu ses?
Çalan kemanım
(Tuhaf. Gene de ben yokum!)
Ya bu alışılmadık baş dönmesi?
Hissettiklerim, onu gördüğümde.
Her şey tuhaf ateşli bir baş dönmesi sanki
pek çok cam kırığıyla dolu,
parlayan ve çınlayan,
çınlayan, çınlayan ve parlayan...
... ve bu baş döndürücü karmaşada
hâlâ onu görüyorum, güzel ve neredeyse dalgın
çok ama çok güzel
ama uzak...
... uzak...
... uzak...
... müzik gibi...
... mest edici koku gibi...
... ışıklar gibi, şimdi
sessizlikte sönmüş olan.

[8 Mart 1929]

Hayır, gece, hava soğuk, çok karanlık,
karanlık yıldızlarıyla
öyle engin ki hiçbir şey değil artık

altın günbatımı tatlı
dumanı gibi bir sigaranın

gücü gibi kayanın ve göğün
insan ruhunda

ölüyor tatlı zarifliği günbatımının,
tatlı çiçek, en keskin sevinç

küçülerek yok olsa bile
eziyor bizi aynı şekilde.

Ey güzel kadın, diri gövdeli,
seni düşünürken sırtım ürperiyor,

altın yansımaları günbatımının
pembeye bürünüyor sanki utançtan
ve gök yumuşuyor ipek misali.

[6 Nisan 1929]

Sabah çıktım soğuğa ve güneşe
kahramanca bir eyleme çıkar gibi.
Hiçbir şey yapmadım gün boyunca
bitkin düşüp zorlu çabadan,
zar zor, ölü gibi dönünceye kadar.
Her gün böyle geçiriyorum ömrümü,
bu dünyada yazgıma düşen.

[6 Nisan 1929]

Geçen her gün, baştan anımsayıştır
bütün boz tarihini yaşamın.

Bir kadın, az önce benimle konuşan,
sanki yüreğime iri bir tomurcuk koydu
sevinçle şişkin.

Bir sevinç kaynağı görmek onca dalı,
yemyeşil, rüzgârda ve onca çiçeği,
güçlü, açan, büyük bir sevinç
kanda da bahar olduğu için.

[17 Nisan 1929]

Üzgün akşam,
yorgun.
Ama öyle üzgün ki,
ağlamıyor bile.

Üzgün, şu gül goncası gibi
küçük, kapalı ve eğik,
bir daha hiç
açması gerekmiyormuş gibi
görmemek için yaşamı.

(Üç büyük papatya
sağlıklı, açık, dik,
bakıyorlar, şaşkın,
biraz budala üç güzel kız gibi.)

Havada mis kokusu baharın
ve hafif koku
tuhaf bir esrimeyle
sarıyor yüreği
tıpkı hava karardığında
kırlarda
Camposanto'nun yanından geçerken olduğu gibi.
(Bir saat düzenli tiktakıyla
eşlik ediyor tekdüze
cıvıltısına kırlangıçların.)

... Üzgün akşam,
yorgun.
Ama hiçbir şey ağlamıyor...

... ve sessiz
... iniyor gece
derin.

(ancak şimdi
karanlıktan,
yoğun ve hükmedici,
çaresiz
yükseliyor
bir hıçkırma sesi.)

[23 Mayıs 1929]

Sevgiliye Söylenen Sözler

Gezmeye çıkıyorum sessizce bir kızla,
sokakta rastladığım, ağaçlı yolda, akşam,
yolda, ağaçlar ve ışıklarla kaplı.
Üçüncü buluşmamız bu.
Kıza bir şey beğendirmek zor:
Kahveye gitmiyoruz, kalabalıktan nefret ettiğimiz için,
sinemaya da, çünkü ilk keresinde
gitmiştik... çünkü... bir daha yapmamalıyız bunu,
madem sevmiyoruz birbirimizi.
Dolaşıyoruz, böyle,
Po'ya kadar, köprüye kadar, yakamozlara
bakacağız, lambaların suda yarattığı.
Doygunluğu üçüncü buluşmanın.
Her şeyi biliyorum hakkında, bir yabancının bilebileceği
onu öpüp kucaklayan karanlık bir salonda,
diğer karanlık çiftler birbirine sarılırken
ve orkestra – tek piyano – Aida'yı çalarken.
Yolda yürüyoruz, insanların arasında.
Burada da bir orkestra var kulak tırmalayan, çalan,
madeni bir uğultusu var sarsılan tramvaylar gibi.
Sarılıyorum yanımdaki kıza ve gözlerine bakıyorum:
O bana bakıyor suskun ve gülümsüyor bana.
Hakkında, kadınlara dair hep bildiklerimi biliyorum,
çalıştığını, üzgün olduğunu ve ona soracak olsalar
– "Bu gece ölmek ister misin?" diye, evet diyeceğini.
– "Peki ya geleceğimiz?" – "Geleceğimiz farklı,
ayrılacağız biz" (Bir nişanlı var işin içinde).

Ah güzel bebeğim, bu akşam cesur sevgili
değilim ben, seni elde eden, öperek seni yolda
gözleri önünde şaşırmış yaşlı bir beyefendinin.
Bu akşam yürüyorum hüzünler düşünerek,
bazen senin ölmek istediğini düşündüğün gibi.
Ben ölmeyi istiyor değilim. Geçti o zamanlar,

hem sonra "birbirimizi sevmiyoruz ki biz." Geçen kalabalık,
beni itip sıkıştıran, sen de kalabalıksın,
herkes gibi yanımda yürüyen.
Senden nefret etmiyorum, bebeğim – olur mu öyle şey? –
ama yalnızım ve hep yalnız olacağım.
İşte Po. – "Nasıl da güzel!... Billur gibi bu akşam.
Sıra sıra ışıklar... ve kıvrılan rıhtım:
sanki, karanlıkta, kumsalı gibi denizin."
Yanımdaki kız memnun konuşuyor benimle ve sarılıyor bana:
Benim de daha sıkı sarılmam gerekecek ona köprünün üzerinde.
Uzak bir orkestra bizi izliyor buraya kadar.
Tepeler karanlık. – "Tepeye gelir misin?"
– "Tepeye mi? Olmaz. Uzak. Durup seyredelim..."
Sonuçta arzulamıyorum, bu akşam, gövdeni bile,
ah güzel bebeğim, duyarlı olsan da
kalçana uzanan elime.
Hakkında, kadınlara dair hep bildiklerimi biliyorum:
Doymak bilmez olduğunu mavi ipek giysinin altında,
çalıştığını ve üzgün olduğunu ve bir gün belki benim olacağını,
atarsan eğer üzerinden –kimbilir?– bütün kuruntuları.
Ama şu an susuyorum ve yalnızım,
yalnız, ölünceye kadar olacağım gibi.
Gurur değil, bebeğim, uzun zamandır unuttum gururu,
ama istemiyorum, istemiyorum kimsenin beni yaşamdan koparmasını.

– "Biraz kayıkla dolaşmak ister misin, bu akşam?" – "Hava soğuk, kalalım."
– "Yok, uzaklaşmayız." – "Karanlık ama, düşeriz sonra."
– "Ne yani burada durup havaya mı bakalım?"
– "Ama güzel burası." – "İnelim. Sudan bakınca daha güzel.
Fener verecekler bize." Onunla konuşuyor, sıkıyorum
tatlı elini ve, beceriksiz, hızlı bir öpücük konduruyorum
yanağına. Keçe kepinin altından gözlerini dikiyor bana
ve sonra, neredeyse pişman, yineliyor – "Kalıp seyredelim."

[4-10 Ağustos 1930]

(5)
ÇALIŞMAK YORAR ÇEVRESİNDE

– Kız Öğretmenler –

Topraklarım, bağları, çakal erikleri ve kestane korularıyla,
her zaman yediğim meyvelerin yetiştiği,
güzel tepelerim – daha iyi meyve veren,
hep hayalini kurup hiç tatmadığım.
Altı yaşındaysa ve kırlara yalnızca yazın
geliyorsa insan, büyük başarı
yoldan kaçmak bile ve ham meyve yemek
yalınayak çocuklarla, otlağında ineklerin.
Yazın göğü altında, yayılıp çimenlere,
kadınlardan konuşurduk oyunla kavga arasında
ve o ötekiler ne gizler bilirlerdi, ne gizler
sırıtarak fısıldadıkları tembelliğin tadını çıkarırken.
Kır evinin önündeki yoldan hâlâ geçtikleri görülür
– pazarları – köyden küçük güneşliklerin;
ama uzak kır evi ve çocuklar yok artık.

Ablam yirmi yaşındaydı o zaman. Gelirlerdi hep
terasa bizi görmeye küçük güzel güneşlikler,
açık yaz giysileri, gülen sözcükler:
Kız öğretmenler. Kitaplardan söz ettikleri olurdu,
birbirlerine ödünç verdikleri – aşk romanları –
ve balolardan, buluşmalardan. Ben kaygılı dinlerdim
ve henüz düşünmezdim çıplak kolları,
ışıl ışıl saçları. Tek eşsiz ânım
rehber seçmeleriydi beni küçük gruba
üzüm yemek ve yerde oturmak için.
Birlikte şakalaşırlardı benimle. Bir keresinde sordular
henüz sevgilim yok mu diye.
Canım sıkıldı bayağı. Ben kendimi göstermek için
onlarlaydım: Bak, nasıl da çıkabiliyorum ağaca
güzel salkımlar bulmak için, nasıl da hızlı koşuyorum.

Bir keresinde demiryolunda karşılaştım
en utangacıyla bu kızların, biraz dalgın bir yüzü vardı,

güneşin açtığı sarı saçları ve kibar İtalyanca konuşuyordu.
Flora diyorlardı ona. Ben taşlar atıyordum o sırada
demiryolu levhasına. Sordu bana:
Evde biliyorlar mıydı bu kahramanlıklarımı?
Ben şaşırdım. Ve zavallı Flora yanına aldı beni,
çünkü ablamı görmeye gidiyormuş – öyle dedi bana.
Harika bir ikindiydi ilkyaz günlerinde
ve biraz gölgede yürümek ve daha hızlı varmak için,
çayırlara attık kendimizi. Yanımda Flora
bir şeyler soruyordu bana, artık anımsamadığım.
Bir dereye vardık ve ben üzerinden atlamak istedim:
Suya düşüverdim, otların arasına.
Kıyıdan Flora kahkahalar attı,
sonra oturdu ve buyurdu: Bakma!
Heyecan içindeydim. Çalkantısını duyuyordum
suyun, çalkantısını ve döndüm birden.
Hızlı ve güçlü, gizli bedeni içinde,
kıyıdan iniyordu, bacakları çıplak,
göz kamaştırıcı. (Zengindi Flora, çalışmıyordu).
Payladı beni biraz hemen üstünü örtüp
ama sonunda güldük ve elimi uzattım ona.
Dönüş yolunda çok mutluydum.
Ve eve vardığımızda, dayak yok.

Flora gibi onlarcası var buralarda.
Onlar en sağlıklı meyvesi bu tepelerin,
zengin anne-babaları okutur onları,
birkaçı ekin de biçmiştir tarlalarda. Emindir çehreleri,
ciddi ciddi bakarlar insana ve çok iştahlıdırlar,
hanım hanımcık giyinirler şehirdeki gibi.
Kitaplardan alınmış sıradışı adları vardır,
Flora, Lidia, Cordelia ve üzüm salkımları,
sıra sıra kavaklar, daha güzel değildir.
Kurar dururum içlerinden birinin şöyle dediğini:
Hayalim, otuz yaşıma kadar yaşamak
rüzgârlı mı rüzgârlı bir tepenin doruğunda
bir evde ve bakmak yalnızca

orada boy veren yabani bitkilere.
İyi bilirler yaşamın ne olduğunu: Okullarda
her derde katlanırlar,
aleni kabalıklarına küçük kabadayıların
ve hep genç kalırlar. Yaşlandıklarında...
ama yaşlı düşünmek istemiyorum onları, benim
gözümde onlar, kız öğretmenlerim,
hep güzel güneşlikleri, açık giysileriyle olacaklar,
– arkada, biraz sert ve yanık tepe –
benim meyvem, en iyisi, her yıl yenilenen.

[Ekim 1931]

– Düşkün Kadınlar –

Pekâlâ hakları var onlara böyle davranmaya.
Elbette, daha iyi böylesi, acıyıp onlara
yürekten, sonra onlarla oynaşmaktan yatakta.
"Bütün yaşamdan daha güçlü bir gereksinme,"
de daha çok, "ve hepimiz mahkûmuz bu yola;
ama ola ki sevgilim yapsaydı bu mesleği,
öfkeden kudururdum ya da bilirdim öcümü almayı."

Hep boşa yitirilmiş zamandı acımak,
varoluş amansız ve değişmiyor bu yüzden,
en iyisi dişini sıkıp susmak.
Bir akşam
bir trende yolculuk ettim: Bir kadın vardı,
ölçülü giysisi, makyajlı, pek ciddi yüzü.
Dışarıda biraz solgun ışıklar ve griye çalan yeşil
siliyordu dünyayı. Yalnızdık
vagonda – üçüncü mevki – kadın ve ben, gencecik.
Bilmezdim o zamanlar söze girmeyi
ve ağlardım düşünerek kadınları. Böyle
geçirdim yolculuğu, sinirli, bakarak ve o
birkaç kez beni süzdü, elinde sigarası. Bir şey demedim,
elbette hiçbir şey düşünmedim, ama hâlâ kanımda
o doğrudan bakışı, bir anlık gülüşü
emeğiyle çalışmışlara özgü ve yaşamı gerektiği gibi
kabullenenlere, sessizce.
Bir arkadaş, şu
konuşmayı bilenlerden, kurtarmak isterdi
bir kadını ve gözyaşlarını silip onu mutlu etmek.
"Hayır, bütün yaşamdan daha güçlü bir gereksinme.
Ve lanetlenmişiz biz, tek güçleri
katı bir ruh olanlar, hiçbir işe yaramayan."

Kurtarabilirsiniz binlercesini kadınların,
ama pek çoğu, sigarasını içip baktığını gördüğüm,
öfkeli bir yüzle ya da yorgun gülümsediğini
– iyi yürekli yoldaşlarım – hep var olacaklar
sessizce acı çekmek ve herkes adına bedel ödemek için.

[Kasım 1931]

Bluesların Bluesu

Hiçbir kötülük yok bir kızı götürüp
odana onunla plak dinlemekte.
Ama bir an geliyor, plaklar ölüyordu,
yalnız ve ikimiz de onları dinlemiyorduk.
Çok doğal – onlardan da gençtik henüz
ve o ezgiler, o sesler yaşamı söylüyordu, gür.

Kötülük benim oturmamla başladı
divana ve kızın bir şarkı mırıldanıp kalkmasıyla
bildik plaklardan birini yeniden koymaya – bir blues.
Amerika'ya özgü neşeli şeylerdi blueslar da,
ama yinelendiklerini duymak – hep aynılarının –
ve yinelendiklerini görmek, hep, aynı elle.

Daha dün olanlardan söz ediyorum, ama bugün
neler neler verirdim yeniden görmek için
kızın mırıldanarak yanımdan kalktığını
ve yeniden koyduğunu eski plağı – o da bir blues.

[Kasım 1931]

Ezgi

Bulutlar toprağa ve rüzgâra bağlı.
Bulutlar oldukça Torino'nun üzerinde,
güzel olacak yaşam. Başımı kaldırıyorum
ve büyük bir oyun sürüyor yukarıda güneşin altında.
Yoğun beyaz kümeler ve rüzgâr geçiyor aralarından
masmavi – arasıra bozuyor onları
ve büyük yelkenlere dönüştürüyor, ışıkla yüklü.
Damların üzerinde, binlerce beyaz bulut
örtüyor her şeyi, kalabalığı, taşları ve uğultuyu.
Çoğu kez yükselip gördüm bulutların
belirdiğini berrak suyunda bir çanağın.
Ağaçlar da birleştiriyor göğü toprakla.
Bitimsiz şehirler ormanları andırıyor
– gök çok çok yukarılarda – yolların arasında.
Po kıyısında yaşayan ağaçlar gibi, akıntılarda,
öyle yaşıyor bir sürü ev güneşte.
Ağaçlar da acı çekip ölüyor bulutların altında,
insan kanayıp ölüyor – ama sevinç ezgisini söylüyor
toprakla gök arasında, büyük görkemini
şehirlerin ve ormanların. Yarın vaktim olacak
kapanıp dişimi sıkmak için. Şimdi tüm yaşam,
bulutlar, ağaçlar ve yollar, gökyüzünde yiten.

[12-20 Aralık 1931]

Hüzünlü Şarap (I)

Güzel bir şey her oturuşumda bir köşesine
bir meyhanenin içkimi yudumlamak için, oğlancının olması
ya da bağırıp çağıran çocukların ya da işsizin
ya da güzel bir kızın dışarıdan geçen,
hepsinin bozması sigaramın dumanını. "İşte böyle, delikanlı,
doğruya doğru, Lucento'da çalışıyorum."
Ama sesini, kaygılı sesini yaşlı adamın
– kırk yaşlarında olsa gerek – elimi sıkan
geceleyin soğukta ve sonra bana eşlik eden
evime kadar, o tonu eski bir kornet gibi,
onu unutamam, ölsem bile.
Şaraptan söz etmiyordu, benimle konuşuyordu,
tahsilli olduğum ve pipo içtiğim için.
"Ve pipo içen adam," diye haykırıyordu titreyerek,
"asla yalan söylemez!" Onayladım başımla.

Kızlar buldum dönüşümde, daha açık, daha sağlıklı,
çıplak bacaklarıyla – kadınsızdım aylardır –
ve evlendim sırf başımı döndürdüğü için
körpelikleri – bir bunağın aşkı.
En kaslı ve en küstah olanıyla evlendim
yeniden öğrenmek için yaşamı, artık ölmemek için
arkasında bir masanın, bir ofiste, yabancıların önünde.
Ama Nella da yabancıydı benim için ve bir havacılık öğrencisi
onu görüp bir keresinde, el koydu ona.
Şimdi öldü o alçak – o zavallı delikanlı –
havada takla atıp – hayır, benim alçak olan.
Nella'm bir çocuğa bakıyor – bilemiyorum benden mi –
ve tam evinin kadını ve ben bir yabancıyım,
onu tatmin edemeyen ve cesaretim yok hiçbir şey söylemeye,
Nella da konuşmuyor, yalnızca bakıp duruyor bana.

Ve, en güzeli, ağlıyordu o adam Nella'yı anlatırken,
ağladığı gibi bir sarhoşun, bütün gövdesiyle,
ve üzerime düşüp: "Bizim aramızda
saygı vardır her zaman," diyordu ve ben, soğukta titriyor,
çekip gitmeye çalışıyordum, ona yardım etmeye.

İçkiyi yudumlamak zevkli, ama bir başka zevk
dinlemek iç döküşlerini iktidarsız bir ihtiyarın,
cepheden dönen ve sizden bağış dileyen.
Ne beklentim var artık benim hayattan?
Doğruya doğru, Lucento'da çalışıyorum.
Ne beklentim var artık benim hayattan?

[Aralık 1931 ya da 1932 baharı]

İçimdeki Çocuk

Kim bilir neden oradaydım o akşam, çayırlarda.
Belki yere bırakmıştım kendimi, güneşten bitkin
ve yaralı Kızılderiliyi oynuyordum. O zamanlar çocuk
tepelere tırmanırdı tek başına, bizonlar arayarak
ve boyalı oklar atar, mızrağını sallardı.
O akşam savaş renkleriyle boyalıydı her yanım.
Hava serindi ve kabayonca da,
koyu kadife, çiçeklerle bezeli
gri-kırmızı ve bulutlarla gökyüzü
alev alevdi ortasında sapların. Çocuk, sırtüstü uzanmış,
kır evinde övdüklerini duyduğu göğe bakıyordu.
Ama günbatımı şaşırtıyordu. En iyisi gözlerimi yumup
zevkini çıkarmaktı otların kucaklamasının. Su gibi sarıyorlardı.

Birden boğuk bir ses ulaştı kulağıma güneşten:
Çayırın sahibi, ailemizin düşmanı,
durmuş, gömüldüğüm çukura bakıyordu;
anladı kır evinin çocuğu olduğumu, öfkeyle söylendi:
Bozacaksam kendimin olanı bozmalı, yüzümü yıkamalıymışım.
Yarı sıçradım otlardan ve destek alıp ellerimden,
o karanlık yüze baktım titreyerek.

Ah! Ne güzel fırsat oku saplamak için göğsüne bir adamın!
Çocuk o cesareti gösteremediyse, diye düşünmek istiyorum,
sert buyurgan havasındandır o adamın.
Ben ki, bugün bile soğukkanlı ve emin hareket ettiğimi düşünürüm,
çekip gittim o akşam sessizce ve okları sıkıyordum
homurdanıp haykırarak sözlerini ölmek üzere olan bir kahramanın.
Belki de alçalmaydı bu, ezici bakışı karşısında
beni dövebilecek birisinin. Ya da utançtı,
gülerek geçtiğimizdeki gibi önünden bir hamalın.
Ama ya korkuysa asıl neden? Kaçmak mı, kaçtım.
Ve gece gözyaşlarım ve yastığımdaki ısırıklar,
kan tadı bıraktı ağzımda.

Adam öldü. Kabayonca sökülmüş, tırmıkla taranmış.
Ama apaçık görüyorum çayırı önümde
ve merakla yürüyor, konuşuyorum kendi kendime, soğukkanlı,
konuştuğu gibi uzun boylu ve güneşten yanmış adamın o akşam.

[15-16 Temmuz 1932]

Pastırma Yazı

Tepeleri ve kıyıları Po'nun yanık bir sarı
ve biz buraya çıktık olgunlaşmak için güneşte.
Anlatıyor bana yanımdaki kız – bir dost gibi –
Yarın terk ediyorum Torino'yu ve dönmeyeceğim bir daha.
Bıktım bütün ömrümü hapiste geçirmekten.
Bir toprak kokusu soluyoruz ve ötesinde ağaçların,
Torino'da, bu saatte, çalışıyor herkes hapishanede.
Ailemin yanına dönüyorum, orada hiç olmazsa yalnız kalabileceğim
ağlamadan ve düşünmeden yaşayan insanları.
Orada bir önlük geçirip üzerime, içimi dökerim tersleyerek
annemle babamı ve bütün kış adım bile atmam dışarı.
Köylerde Kasım güzel aylarından biridir yılın:
Toprak rengi yapraklar vardır ve sisler sabahları,
sonra güneş, sisleri dağıtan. Kendi kendime konuşup
soluyorum soğuk kokusunu sabah güneşinin.
Gidiyorum, çünkü çok güzel Torino bu saatte:
Dolaşmaktan hoşlanırım ve insanları görmekten,
oysa kapalı kalmam gerekiyor hava kararıncaya dek
ve akşamları acı çekmem tek başıma. Yakınında istiyor beni
bir dostuymuşum gibi: Bugün gitmemiş işe
bir arkadaş bulmak için. *Ama yalnız kalabilir miyim böyle?*
Gündüz gece – iş yeri – merdivenler – yatak odası –
akşam biraz dolaşmaya çıksam bilmiyorum nereye gideceğimi
ve kötü dönüyorum eve ve sabah kalkmak gelmiyor içimden.
Ne güzel olurdu Torino – onun tadını çıkarabilmek –
yalnızca soluk alabilmek. Meydanlar ve sokaklarda
aynı ılık güneş kokusu,
burada ağaçların arasında olan. Yurduna dönüyorsun.
Ama Torino en güzeli bütün yurtların.
Bugün bir arkadaş bulsam, hep burada kalırdım.

[Aralık 1932]

Çalışmak Yorar (I)

İkisi, uzanmış çimlere, giysili, bakışıyorlar
ince sapların arasında: Kadın onun saçlarını ısırıyor
ve sonra otları. Gülümsüyor saçları dağınık, otların arasında.
Adam ince elini yakalayıp ısırıyor
ve üzerine abanıyor gövdesiyle. Kadın yuvarlanıp uzaklaşıyor.
Yarısı otların çayırdaki, böyle altüst olmuş.
Kız, oturmuş, saçlarını düzeltiyor
ve bakınıyor yanındakine, gözleri açık uzanan.

İkisi, küçük bir masada, bakışıyorlar
akşam akşam ve geçenler durmuyor hiç.
Arada bir daha neşeli bir renk dikkatlerini çekiyor.
Arada bir adam yararsız tatil gününü
düşünüyor, kızın ardından giderek geçirdiği,
kız mutlu onun yanında olmaktan ve gözlerine bakmaktan.
Kızın bacağına dokunursa ayağıyla, iyi biliyor
karşılıklı birbirlerine şaşkın bakarak
ve gülümseyerek, kadının mutlu olacağını. Geçen başka kadınlar
yüzüne bakmıyorlar, ama hiç olmazsa soyunacaklar
bir adamla bu gece. Ah, belki de her kadın
bir hiç uğruna vakit harcayanı seviyor yalnızca.

Bütün gün birbirlerini kovaladılar ve kadının hâlâ al
yanakları, güneşten. Yüreğinde adama duyduğu minnet.
Azgın, güçlü bir öpüşü anımsıyor bir koruda paylaştıkları,
yarıda kalan, ayak sesleri duyunca ve hâlâ içini yakan.
Kucaklıyor yeşil demeti – güzel baldırıkaralar,
kayasından toplanmış bir mağaranın – ve sevgilisine
arzulu bir bakış fırlatıyor. Adam gözlerini dikiyor
siyahımsı saplar yumağına titrek yeşil arasındaki

>

ve arzulayışı geçiyor aklından bir başka yumağı,
beyaz giysisinin içinde varlığını duyuran
ve kadının ondan esirgediği. Öfkenin de
yararı yok, çünkü onu seven kız, her saldırıyı
bir öpücüğe dönüştürüp ellerinden tutuyor.

Ama bu gece, kızı bırakınca, biliyor nereye gideceğini:
Eve dönecek iki büklüm ve sersemlemiş
ama tadını çıkaracak hiç olmazsa doygun bedeninde
tatlılığını uykunun yalnız yatağında.
Yalnızca –işte bu, intikamı– hayal edecek
o kadın gövdesinin, kendisininmiş gibi sahip olacağı,
utançsız, arzulu gövdesi olduğunu o kızın.

[18-19 Temmuz 1933]

İnanmayan İnsanlar

Bu yağmur, meydanlara ve yollara düşen
ve kışlaya ve tepeye, tümüyle boşuna.
Yarın bitkiler yıkanacak
ağaçlı yollar boyunca ve kışladaki avlu öyle ıslanacak ki,
çamura batacağız dizimize kadar: Şehirdeki çalışmalar
hep bu suyu andırıyor, damların üzerine düşen.

(Dışarıda, yağsın yağmur karanlıkta bütün yollarda,
yarın bir bakarsın otlar bitmiş toprakta.)

Gördük bu akşam indiğini suyun
hendeklere, tepeye ve sararan toprağa
yapraklar ve çamurla. Ama kokusu üzerinde
toprağın, kısır ağır kokusu çiçeklerin,
suyu emen ve çiçekler arasında villalar,
yağmurun damla damla aktığı. Yalnızca öteki yönden,
bir bağ kokusu ulaşıyor rüzgârla.

(Dışarıda, yağsın yağmur karanlıkta meydanlara ve sokaklara,
önemli değil: Bir şarap var gelip içimizi ısıtan,
öyle bir ısıyla ki yarın bileceğiz ne olduğunu.)

Bir taş kokusu var nemli rüzgârda.
Ve toprakta, yalnızca tekerlek izleri. Geçen kadınları
kimse bilmiyor. Şehirdeki kadınlar
hep farklıdır ve hiçbir işe yaramazlar.
Genelevde, orada elbette güzel kokular
ve kadınlar becerikli. Ama kışladaymış gibi yaşarlar
onlar da ve yaptıkları iş budalaca.

(Önemli değil: Kadınlar gelip ısıtacaklar bizi,
öyle bir ısıyla ki yarın bileceğiz ne olduğunu.)

[1933 yazı]

Hayalin Sonu

Bu beden asla yeniden başlayamaz. Dokununca gözkapaklarına,
hissedersin bir öbek toprağın daha canlı olduğunu,
çünkü toprak, şafakta bile, susmakla yetinir kendi içinde.
Ama bir ceset, birçok uyanıştan artakalandır.

Tek erdemimiz bu: Başlamak
her gün yaşama – toprağın önünde,
susan bir göğün altında – bekleyerek bir uyanışı.
Birimiz şaşırıyor şafağın bunca zorlu oluşuna;
uyanıştan uyanışa bir çalışma tamamlanıyor.
Ama tek amacı yaşamamızın, kendimizi vermek bir ürperişle
gelecekteki işe ve bir kez toprağı uyandırmak.
Ve bazen oluyor bu. Sonra yeniden susuyor bizimle.

O yüze dokunan el güvensiz olmasa
– duyarlı el, dokunduğunda yaşamı hisseden –
gerçekten şu soğuk yalnızca soğuğu olsa
toprağın, şafakta toprağı donduran,
belki bu bir uyanış olurdu ve susan şeyler
şafakta, gene sözler söylerdi. Ama titriyor
elim ve kıpırdamayan ele benziyor
her şeyden çok.
Eskiden şafakta uyanmak
keskin bir acıydı, bir ışık parçası,
ama gene de bir kurtuluştu. Elisıkı sözü
toprağın neşeliydi, hızlı bir anda
ve ölmek gene oraya dönmekti. Şimdi, bekleyen beden,
kalıntısı birçok uyanışın ve toprağa dönmüyor.
Bunu söylemiyor bile, sertleşen dudaklar.

[1933]

Kıskançlık (I)

Önde oturmuş boşaltıyor ilk kadehleri
ağır ağır, hasmına bakarak göz ucuyla.
Sonra bekliyor şarabın boğazından akmasını. Boşluğa bakıyor
bir şarkı mırıldanarak. Kasları titriyorsa hâlâ
hasmınınkiler de titriyor. Kendini zorlaması gerek
bir dikişte içmemek ve birden sarhoş olmamak için.

Ormanın ötesinde, dans müziğini duyup fenerleri görüyor,
sallanan – kimse kalmamış kadınlar dışında
sahnede. Sarışına atılan tokat
herkesi alıp götürdü kavganın zevkini çıkarmaya.
Hasımlar ağızlarında bir öfke tadı duyuyorlardı
ve kan; şimdi şarabın tadını duyuyorlar.
Yumruklaşmak için yalnız olmak gerek
sevişirken olduğu gibi ama gece var her zaman.

Sahne üzerinde kâğıt fenerler ve kadınlar
bir gidip bir geliyorlar, serin havada. Sarışın kadın, sinirli,
oturup gülmeye çalışıyor ama bir çayır hayal ediyor,
ikisinin çarpışıp kan kaybettikleri.
Bağırıp çağırdıklarını duydu ağaçların ötesinden.
Hüzünlü, sahnenin üzerinde, bir çift kadın
halka olmuş dönüyor; biri yanına geliyor sarışının
ve soruyor yüzü çok acıyor mu diye.

Yumruklaşmak için yalnız olmak gerek.
İş arkadaşları arasında hep birisi vardır, gevezelik edip
komiklikler sergileyen. Şarap yarışı
hiç de rahatlatıcı değil: İnsan öfkesinin
akıp gittiğini duyuyor geğirtiyle ve yandığını boğazının.
Hasım, daha sakin, elini uzatıp bardağa,
habire boşaltıyor. Bitirdi kendi şişesini
ve şimdi bir ikincisine başlıyor. Kanın ısısı
kurutuyor bardakları, bir sobanın içindeki gibi.
Çevredeki arkadaşların yüzleri silik
ve kayıp duruyor, belli belirsiz işitiliyor sesleri.
Bardağı aranıyor, ama yok. Bu gecelik
– kazanmak için de – sarışın evine dönüyor tek başına.

[2-3 Mart 1934]

Hüzünlü Şarap (II)

Zor olanı, fark edilmeden oturmak.
Gerisi kendiliğinden geliyor. Üç yudumla
geri dönüyor tek başına düşünme arzusu.
İyice uzaklaşıyor uzak uğultular,
her şey yitiyor ve bir mucizeye dönüşüyor
doğmuş olmak ve bardağa bakmak. İş
(yalnız insan işi düşünmezlik edemez)
eski yazgı oluyor yeniden, severek katlandığımız
düşünebilmek için. Sonra gözler, sızlayan,
havanın ortasına dikiliyor, körmüşçesine.

Bu adam kalkıp eve gitse, yatmaya,
bir körü andırır, yolunu yitiren. Birisi
bir köşeden çıkıverip dövebilir onu.
Bir kadın belirip sokağa uzanabilir,
güzel ve genç, bir başka erkeğin altında, inleyerek,
bir zamanlar bir kadının onunla inlediği gibi.
Ama bu adam görmez. Eve gider yatmaya
ve yaşam sessizliğin uğultusudur yalnızca.

Soysanız bu adamı, bitkin bir gövde bulursunuz
ve birkaç kaba, seyrek tüy. Kim tahmin eder
bu adama bakınca, ılık damarlarında
bir zamanlar yaşam ateşinin yandığını? Kim inanır
bir zamanlar bir kadının okşadığına
şu bedeni ve şu bedeni öptüğüne, titreyen,
gözyaşlarıyla ıslanmış, şimdi adam
eve gelip uyumaya, uyuyamadığında, inlediğinde.

[1934 kışı-1935]

Yaratılış

Hayattayım ve şaşırttım gün ağarırken yıldızları.
Sevgilim uyuyor hâlâ ve bilmiyor.
Uyuyor herkes, dostlarım. Aydınlık gün
daha açık duruyor önümde silik yüzlerden.

Bir ihtiyar geçiyor uzaktan, çalışmaya gidiyor
ya da keyfini çıkarmaya sabahın. Farklı değiliz,
ikimiz de aynı aydınlığı soluyoruz
ve sakin, sigara içiyoruz açlığımızı bastırmak için.
İhtiyarın gövdesi de sağlıklı olmalı
ve zinde – çıplak olmalı sabahın karşısında.

Bu sabah yaşam suda akıyor
ve güneşte; çevreye suyun ışıltısı yansımış,
hep diri, herkesin bedeni arınacak giysilerinden.
Büyük güneş olacak ve burukluğu açık denizin,
amansız yorgunluk, güneşin altında tüketen
ve hareketsizlik. Sevgilim olacak
– bedenlerden bir giz. Herkes kendince bir ses verecek.

Ses yok, suyun sessizliğini bozan
şafakta. Ne de kıpırdayan bir şey
göğün altında. Yalnızca bir sıcaklık var, yıldızları eriten.
Titretiyor insanı hissetmek el değmemiş sabahı,
kıpır kıpır, uyanık kimse yokmuş gibi aramızdan.

[Ocak 1935]

Hüküm Süren Huzur

Yaşlı adamın zevki, şaşırtmak son yıldızları
şafakta, sonra bir içki içip dolaşmak sokakta.
Oldum olası bilinir dünyanın böyle bittiği:
Görülmedik insan yüzleri arasında bulursun kendini
ve onlara bakmak yetmez ve sakin sakin düşünmek.

Benim ihtiyar şafakta başlar dolaşmaya sokakları
ve kimse fark etmez bakıp düşündüğünü,
gençti bir zamanlar, nasıl gençse dünya.
Bir köpek bile bilmez nasıldır ihtiyarın gövdesi,
çıplak ve güçsüz ve sabah nasıl geçer onun için,
o görürken bedenlerini gençlerin ve kadınların
ve bilirken hepsindeki gücü. Ama gözleri gençlerin,
ihtiyarı es geçen, geçip giderler sokakta,
tedirgin ve hepsinin bir yaşamı vardır ihtiyarın bilmediği.

Elbette, sokaklar hep aynıdır
ve aynıdır sabahın parıltısı. Ama bir genç
dövüp taşların üzerine savursa benim ihtiyarı,
haklı olurdu. Ve benim ihtiyar bilmez,
düşünse de her şeyi, bunun yazgı olduğunu:
Gençleri düşünür ve yaşlıları, bütün bir yaşam olan.

İhtiyar da tedirgin oluyor düşününce: Bir gün
onlar da yaşlanacaklar ve hiçbiri bilmeyecek
hangi bakışla yabancıların nesnelere çarpacağını.
Ama herkes şöyle bir bakar dünyaya
ve sabah her şey uyanır. Yaşlanınca,
gene bir zevk olacak şaşırtmak şafağı
ve çıkmak sokağa canlı kalabalığın arasına.

[1935]

Başka Zamanlar

Zavallı budala bile, bir gözü gitmiş, kanlı,
ötekiyle göz kırpıp bana, rüyasını açıyor gene.

Keskin gözleri gece bile görürmüş
ve işe yaramazmış gelinlerin ışığı söndürmeleri.
Bir kedi gibi. Kuşlar uçarak geçerlermiş,
hatta bulutların üzerinden ama o ulaşırmış onlara
ağaçtaki cevizler gibi. Bulutsuz kış günlerinde
buz dağlarını görürmüş ayın üzerindeki.

Kaslıymış vücudu: Yüz kiloyu kaldırırmış
daha bıyıkları bitmeden. Yağmur yermiş
bütün bir kış günü, derisinden duman tüter,
gene de öksürmezmiş. Kızlar ondan
pek hoşnutmuş: Canını çıkarırmış onların.
Kavgalarda canını çıkarırmış hasmının;
kızlar dönerlermiş, çünkü pek hoşlanırlarmış
böyle ezilmekten ama alt ettiği hasını
dönmezmiş bir daha. Yaşamak için cesaret istermiş.
Ve her hasma karşı taşların üzerine serdiği,
bir piç daha varmış güneşin altında.
Her defasında
kızlarını daha güzel düşünürmüş, oğullarını daha büyük;
hepsinin kedi gözleri varmış. Onları görürmüş rüyasında geceleri.
Asıl oğlu, onunla dolaşan, ürkütüyor insanı:
Bitleri yolarak geçirir her yazı,
her yanını yaralar bağlar. Sanki
kemiklerini yerler birbirlerinin. Küçüğün de tek gözü kör
ama uyanık. İzmaritleri toplayıp tüttürür tek başına.

Zavalı budala da sigara içermiş, eskiden,
gözleri ve kadınları varken. Yemek yermiş
her gün, hizmetini güzel bir kız görürmüş,
şarap da verirmiş ona. Ta ki bir gün fark edinceye kadar
budala olduğunu; o zamandan beri delikanlı yol gösteriyor ona
caddelerde, günbegün.

[Eylül 1935]

Poetika

Çocuk fark etti ağacın yaşadığını.
Yumuşak yapraklar açılıyorsa zoruyla
bir ışığın, koparak amansızca, sert kabuk
çok acı çekiyor olmalı. Gene de yaşıyor sessizce.
Bütün dünya ağaçlarla kaplı, acı çeken
ışıkta ve duyulmuyor bir iç çekiş bile.
Yumuşak bir ışık. Çocuk bilmiyor
nereden geldiğini, akşam olmuş çoktan ama her gövde belirginleşiyor
büyülü bir fonun önünde. Bir an sonra karanlık.

Çocuk – bazısı çocuk kalır
çok uzun süre – karanlıktan korkan,
yolda yürüyor ve dikkat etmiyor kararan evlere
gün batarken. Başını eğiyor kulak vererek
uzak bir anıya. Issız yollarda,
meydanlar gibi, ağır bir sessizlik birikiyor.
Yolcu yalnız olabilirdi bir ormanda,
ağaçların kocaman olduğu. Işık
bir ürpertiyle dolanıyor sokak lambalarını. Evler,
ışığa boğulan, beliriyorlar soluk mavi siste
ve çocuk kaldırıyor gözlerini. O uzak sessizlik,
yolcunun soluğunu kesen, açıvermiş
beklenmedik ışıkta. Eski ağaçları
çocuğun. Ve ışık, büyüsü o günlerin.

Ve başlıyor, saydam çemberde, birisi
geçmeye sessizce. Yolda hiç kimse
açığa vurmuyor acıyı, yaşamını tüketen.
Telaşlı gidiyorlar, her biri adımına dalmış gibi
ve büyük gölgeler sallanıyor. Yüzlerinde kırışıklar var
ve üzüntülü gözleri, ama kimse yakınmıyor.
Bütün gece, soluk mavi ışıkta,
gidiyorlar bir ormandaki gibi, sonsuz evler arasında.

[Eylül 1935-1936]

Alter Ego

Sabahtan akşama görüyordum dövmeyi
kıllı göğsünde: Kırmızımsı bir kadın,
oturtulmuş, bir çayırdaki gibi, derisine. Aşağıdan
kimi zaman bir gürültü yükseliyor, kadını irkilten.
Gün küfürlerle geçiyordu ve sessizliklerle.
Kadın bir dövme olmasa, canlı birisi olsa,
kıllı göğsüne tutunan, bu adam
daha güçlü bağırırdı, küçük hücrede.

Gözleri açık, yatağına uzanmış, susuyordu.
Derin bir deniz soluğu yükseliyordu
iri sağlam kemikli gövdesinden: Uzanmıştı
bir güvertedeki gibi. Abanıyordu yatağa
uyanmış ve sıçrayabilecek birisi gibi.
Gövdesinden, köpükle tuzlu, güneşli bir ter
boşalıyordu. Küçük hücre
yetmiyordu genişliğine bir tek bakışının.
Ellerini görünce, kadını düşünüyordu insan.

[Ekim 1935]

(Manzara Taslağı)

Yolda domuzlar yürüyor ve genç kızlar
bir torbayla başlarında; yağmur damlaları
düşüyor, rüzgârın savurduğu. Gülümsüyor
her soluk mavi-gri su çukuru bulutlara.

Meydanda insanlar kavga edemiyor,
sığınıyorlar hepsi keçiler ve domuzlarla
duvarların altına. Sıvası dökülmüş bir bahçe duvarından
yükseliyor dimdik çiçek açmış yaprakları bir ağacın.

[Mart 1936]

Deola'nın Geri Dönüşü

Dönüp yolda, geçenlere bakacağız
ve geçenlerden olacağız biz de. Öğreneceğiz
nasıl kalkılırmış sabah, tatsızlığından kurtulup
gecenin ve nasıl dışarı çıkılırmış eski adımla.
Eğeceğiz başımızı eski çalışmaya.
Aşağı döneceğiz, cama karşı, sigara tüttürmeye
sersemlemiş halde. Ama gözler aynı olacak
ve hareketler de ve yüz de. O gereksiz giz,
bedenimize sızan ve yok eden bakışımızı,
ölecek yavaşça ritminde kanın,
her şeyin yitip gittiği.

Çıkacağız bir sabah,
evimiz olmayacak artık, sokağa çıkacağız;
gecenin tatsızlığı terk etmiş olacak bizi;
yalnız kalmaktan ürpereceğiz. Ama yalnız kalmayı isteyeceğiz.
Geçenlere bakacağız, ölü gülümsemesiyle
yenilen ama nefret etmeyen ve bağırmayan kişinin,
bildiği için çok eskiden beri: Yazgı
– olmuş ya da olacak her şey – kandadır,
fısıltısında kanın. Eğeceğiz alnımızı,
yalnız, ortasında sokağın, dinleyerek bir yankıyı
kandaki. Ve bu yankı titreşmeyecek artık.
Kaldırıp başımızı, yola bakacağız.

[Mart-Nisan 1936]

Alışkanlıklar

Asfaltında ağaçlı yolun ay bir göl oluşturuyor
sessiz ve arkadaşım geçmişi anımsıyor.
O zamanlar beklenmedik bir karşılaşma yeterdi ona
ve yalnız olmazdı artık. Aya bakarak
geceyi solurdu. Ama daha diri kokusu
karşılaştığı kadının, kısa serüvenin
iğreti merdivenlerde yaşadığı. Sakin oda
ve ani arzusu hep orada yaşamanın,
doldururdu yüreğini. Sonra, ay ışığında,
uzun şaşkın adımlarla geri dönerdi, memnun.

O zamanlar can yoldaşıydı kendisinin.
Sabah uyanıp yataktan atlardı,
yeniden bularak bedenini ve eski düşüncelerini.
Dışarı çıkmaktan hoşlanırdı, yağmura bırakarak kendisini
ya da güneşe, zevk alırdı yollara bakmaktan,
birden beliren insanlarla konuşmaktan. İnanırdı
baştan başlayabileceğine, meslek değiştirerek
son güne dek, her yeni günle birlikte.
Büyük yorgunlukların ardından otururdu sigarasını tüttürerek.
En büyük zevki, yalnız kalmaktı.

Yaşlandı arkadaşım, bir ev istiyor
daha çok benimseyeceği ve dışarı çıkmak gece
ve ağaçlı yolda durup aya bakmak
ama döndüğünde sessiz bir kadın bulmak,
sakin bir kadın, sabırla bekleyen.
Yaşlandı arkadaşım ve kendine yetmiyor artık.
Yoldan geçenler hep aynı; yağmur
ve güneş de aynı ve sabah, bir çöl.
Yorulmaya değmiyor. Ve dışarı çıkmak ay ışığında,
bekleyeni yoksa değmiyor.

[Mayıs-Ağustos 1936]

Yaz (II)

Yeniden belirdi kadın, yarı kapalı gözleri
ve çekingen bedeniyle, yürüyerek yolda.
Doğrudan baktı elini uzatarak,
kıpırtısız yolda. Her şey su yüzüne çıktı.

Devinimsiz ışığında uzak günün
parçalandı anı. Kadın kaldırdı
hafifçe alnını ve o eski bakış
yeniden belirdi. Bir el, bir ele uzanan
ve tedirgin sıkışı, eskisi gibi.
Her şey yeniden renklerine ve yaşama kavuştu
çekingen bakışında, yarı kapalı ağzında.

Geri döndü kaygısı eski günlerin,
devinimsiz bütün bir yaz birden
renkleri ve sıcaklığıyla doğunca bakışlarında
o her şeye razı gözlerin. Geri döndü kaygı,
yarı aralık dudaklardaki hiçbir tatlılığın
hafifletemeyeceği. Kıpırtısız bir gök toplanıyor
soğukça, o gözlerde.
Sakindi anı
suskun ışığında zamanın, tatlı bir
ölüştü, penceresi çoktan buğulanıp yok olan.
Parçalandı anı. Tedirgin sıkışı
hafif elinin, yeniden alevlendirdi renkleri
ve yazı ve sıcaklıkları canlı göğün altında.
Ama yarı kapalı ağız ve her şeye razı bakışlar,
katı insanlıkdışı bir sessizliğe yaşam veriyorlar yalnızca.

[7-9 Ekim 1937]

Düş

Gülüyor mu hâlâ bedenin keskin okşayışında
elin ya da havanın ve buluyor mu gene havada
arada bir öteki bedenleri? Geri dönüyor birçoğu
bir titreyişinden kanın, bir hiçlikten. Beden de
yanında uzanan, gene seni arıyor o hiçlikte.

Uçarı bir oyundu düşünmek: Bir gün
havanın okşayışı yeniden belirecekti –
beklenmedik anı hiçlikte. Bedenin
uyanacaktı bir sabah, kendi
sıcaklığına tutkun, ıssız şafakta.
Keskin bir anı geçecekti içinden
ve keskin bir gülümseyiş. O şafak dönmez mi?

Saracaktı bedenini havada
o serin okşayış, en derin kanında
ve bilecektin o sıcak ânın
karşılık geldiğini şafakta farklı bir titreyişe,
bir titreyişe hiçlikten. Bilecektin
çok eskiden bildiğin gibi bir bedenin
uzandığını yanında.
Uyuyordun hafif
altında bir havanın, güçsüz bedenlerle alay eden,
hiçliğe tutkun. Ve keskin gülümseyiş
geçti içinden açarak şaşkın gözlerini.
Bir daha geri dönmedi mi, hiçlikten, o şafak?

[16-22 Ekim 1937]

Uyuyan Dost

Ne diyeceğiz bu gece uyuyan dosta?
En yumuşak söz yükseliyor dudaklarımıza
en amansız acıdan. Bakacağız dosta,
yararsız dudaklarına, hiçbir şey söylemeyen,
konuşacağız fısıldayarak.
Gecede çehresi olacak
eski acının, yeniden doğan her akşam
telaşsız ve canlı. Uzak sessizlik
acı çekecek bir ruh gibi, suskun, karanlıkta.
Konuşacağız geceyle, fısıldayarak soluyan.

Duyacağız anların süzüldüğünü karanlıkta
ötesinde şeylerin, kaygısında şafağın,
birden gelecek olan iz bırakarak şeylerde
ölü sessizliğe karşı. Yararsız ışık
açığa vuracak dalgın çehresini günün. Anlar
susacaklar. Ve şeyler konuşacaklar fısıldayarak.

[20 Ekim 1937]

Kayıtsızlık

Filiz verdi bu nefret canlı bir aşk gibi
acı çekerek ve seyrediyor kendi tükenişini.
Bir yüz ile bir ten istiyor, bir aşkmış gibi.

Öldü teni dünyanın ve sesler,
ses veren, bir titreme sardı şeyleri;
bütün yaşam bir sese asılı.
Buruk bir esrime içinde geçiyor günler
hüzünlü okşayışıyla sesin, geri gelen
soluklaştırarak çehremizi. Tatsız değil
bu ses, belleğimizde çınlayan acımasız
ve titrek: Bir kez bizim için titredi.

Ama ten titremiyor. Yalnızca bir aşk
tutuşturabilir teni ve bu nefret o teni arıyor.
Var olan her şey ve teni dünyanın
ve sesler, denk olamaz ateşli okşayışına
o bedenin ve o gözlerin. Buruk esrimede,
kendi kendini yok eden, bu nefret yeniden buluyor
her gün bir bakışı, kırık bir sözü
ve yakalıyor onları, doyumsuz, bir aşkmış gibi.

[24 Ekim 1937]

Kıskançlık (II)

Yaşlı adamın toprağı var gündüz ve gece
bir kadını, onun olan – onundu düne kadar.
Hoşuna giderdi onu keşfetmek, açarcasına toprağı
ve ona bakmak uzun uzun, o gölgede uzanmış
beklerken. Kadın gülümserdi gözleri kapalı.

Yaşlı adam bu gece oturmuş kenarına
tarlasının ama görmüyor uzaktaki lekeyi,
çalılıkları. Uzatmıyor elini
bir otu sökmek için. Zihninde, saban izleri arasında,
yakıcı bir düşünce. Toprak açığa vurur,
birisi elini sürmüşse ve bozmuşsa onu:
Açığa vurur karanlıkta bile. Ama yaşayan hiçbir kadın
korumaz izini ona sarılan erkeğin.

Yaşlı adam fark etti yalnızca gözleri kapalı
gülümsediğini kadının, sırtüstü beklerken
ve anlıyor birden o körpe bedenin üzerinden
bir başka sarılışın hayalinin geçtiğini.
Yaşlı adam tarlayı görmüyor artık gölgede.
Dizlerinin üstüne çöküp sıkıyor toprağı
bir kadınmış ve konuşabilirmiş gibi.
Ama kadın, gölgede uzanan, konuşmuyor.

Uzandığı yerde gözleri kapalı konuşmuyor kadın,
gülümsemiyor da, bu gece, bükülü dudağından
çürük omzuna. Açığa vuruyor bedeninde
en sonunda sarılışını bir erkeğin: Tek sarılış,
onda iz bırakabilen ve söndüren gülümseyişini.

[2-3 Kasım 1937]

(Uyanış)

Hava da yineliyor o günün dönmediğini.
Issız pencere soğuğu emiyor
ve göğü. Yararı yok yeniden açmanın boğazı
eski soluğa, şaşkın ama canlı
bulan kişi gibi kendini. Bitti gecesi
özlemlerin ve düşlerin. Ama o gün dönmüyor.

Yeniden canlanıyor hava, eşsiz bir güçle,
kıpırtısız ve soğuk hava. Bitki öbeği,
altın rengiyle yanan geçen yazın,
şaşırıyor diri gücü karşısında göğün.
Çözülüyor havanın soluğunda her biçimi
yazın ve gece dehşeti yok olmuş.
Gece anısında yaz bir gündü,
acı veren. O gün yok oldu, bizim için.

Yeniden canlanıyor hava ve boğaz onu içiyor
belirsiz kaygısıyla tattığı bir tadın,
dönmeyen. Dönmüyor özlem de,
bu gece doğmuş olan. Kısa pencere
soğuk tadı içiyor, yazı çözen.
Bir kıpırtı bizi bekliyor, ıssız göğün altında.

[7-8 Kasım 1937]

Manzara (IX)

Sık sık sabahları üzerinde buz gibi suyun
bir kayık yol alıyor, aydınlık etekleriyle.
Hâlâ çıplak süzgün tepe, uzanan
sisinde güneşin ve örtünen yeşil
tüylerini, bir tül gibi. Deneyimsiz kayık
ara sıra sallanıyor, beyaz köpükler bırakarak.

Kızlar kavuşturuyorlar kollarını zorlanarak
ve kesik kesik konuşuyorlar. "Göreceksin güneşin
nasıl karardığını." Sırtları çıplak, havada.
Pas rengi tepe gülümsüyor gökte.
Kızlar bir ona bakıp, bir çeviriyorlar başlarını. Toprağın
rengi, bürüneceği renk engin Ağustos göğünde
omuzlarının ve bacaklarının, açık renk giysilerde gizlenen.

Açan küçük bulutlar beneklerle beziyor tepeleri
suyun aynası üzerinde. Kızlar eğilmiş
hızlıca bakıyorlar dağılan saçlarına,
suyun içinde. Birisi gülümsüyor tek başına
kendi yüzüne. Birisi siliyor birden
keskin terini, çiy kokan.

Daha güçlü bir sallantıda, bırakıyorlar kürekleri
ve kayık inip çıkıyor. "Göreceksin güneşin
nasıl karardığını." Yeniden düşüyor açık renk etekleri
bacaklarına. Birisi alamıyor artık gözlerini
güzel tepeden: Orada güneş buharlaştırıyor
çiyi ve birazdan dolduracak bütün göğü.

[Nisan 1938]

İki

Adamla kadın sırtüstü birbirlerine bakıyorlar yatakta:
İki gövde uzanıyor, büyük ve bitkin.
Adam hareketsiz, yalnızca kadın soluyor daha uzun
ve çarpıyor yumuşak göğsü. Erkeğin uzanan bacakları
zayıf ve boğum boğum. Mırıltısı
güneşle kaplı yolun, kepenklerde.

Hava belli belirsiz çöküyor ağır gölgeye
ve donduruyor canlı ter damlalarını
dudaklardaki. Yan yana uzanan başların bakışları
aynı, ama artık kavuşmuyor gövdeleri
eskisi gibi sarılıp. Hafifçe değiyorlar birbirlerine.

Biraz kıpırdatıyor dudaklarını susan kadın.
Göğsünü dolduran soluk duruyor
daha uzun bakışında adamın. Kadın
çeviriyor yüzünü, ağzını onun ağzına yaklaştırarak.
Ama adamın bakışı değişmiyor gölgede.

Ağır ve kıpırtısız yükleniyor gözler gözlere,
ılıklığında teri canlandıran soluğun,
umutsuz. Kadın kıpırdatmıyor gövdesini,
yumuşak ve canlı. Adamın ağzı yaklaşıyor.
Ama kıpırtısız bakış değişmiyor gölgede.

[Nisan-Mayıs 1938]

Ev

Yalnız adam dinliyor sakin sesi
yarı kapalı gözleriyle, sanki bir soluk
esiyor yüzüne, dost bir soluk,
yükselen, inanılmaz, geçmiş zamandan.

Yalnız adam eski sesi dinliyor,
atalarının bir zamanlar işittiği, berrak
ve tok, bir ses, yeşili gibi
gölcükler ve tepelerin, akşam kararan.

Yalnız adam biliyor bir gölgenin sesini,
okşayıcı, taşan sakin tonlarıyla
gizli bir pınarın: İçiyor onu dikkatle,
gözleri kapalı ama orada değil sanki.

Bir gün babasının babasını durduran
ses ve ölü kanı olan herkesi.
Bir kadın sesi, gizlice çınlayan
evin eşiğinde, çökmesiyle karanlığın.

[21 Ağustos-12 Eylül 1940]

(6)

T.'YE İKİ ŞİİR

Göldeki ağaçlar
seni görmüşler bir sabah.
Taşlar, keçiler, ter
dışındalar günlerin,
gölün suyu gibi.
Acısı ve kargaşası günlerin
iz bırakmıyorlar gölde.
Geçecek günler,
geçecek kaygılar,
başka taşlar ve ter
kanını ısıracaklar
– böyle olmayacak her zaman.
Yeniden bulacaksın bir şeyi.
Geri gelecek bir sabah,
sen, ötesinde kargaşanın,
yalnızken gölün üzerinde.

[Haziran 1946]

Sen de sevgisin.
Kandansın ve topraktan
ötekiler gibi. Yürüyorsun
ayrılmayan birisi gibi
evinin kapısından.
Bakıyorsun bekleyen
ve görmeyen birisi gibi. Topraksın,
acı veren ve susan.
İrkiltilerin ve yorgunlukların var,
sözlerin – yürüyorsun
bekleyerek. Sevgidir
kanın – başka şey değil.

[23 Haziran 1946]

André Aciman
Harvard Meydanı
Peter Ackroyd
Oscar Wilde'ın Son Vasiyeti
Şenay Eroğlu Aksoy
Gece Çığırtkanları
Turan Alptekin
Tanpınar'ın Ölümü - Apalogia
Özdemir Asaf
Yalnızlık Paylaşılmaz
Lavinia - Aşk Şiirleri
Kate Atkinsan
Köpeğimi Alıp Erkenden
Hayat, Sil Baştan
Philippe A. Autexier
Beethoven - Mutlağın Gücü
Türker Ayyıldız
Şikeste
Leo Jansen, Hans Luijten, Nienke Bakker (haz.)
Dostlukla - Seçme Mektuplar Vincent Van Gogh
Pierre Babin
Sigmund Freud "Bilim Çağında Bir Trajedi Yazarı"
Sami Baydar
Sese Gelen Sevgili - Toplu Öyküler
Giorgio Bassani
Finzi-Contini'lerin Bahçesi
Antony Beevor
Berlin'in Düşüşü - 1945
Süreyya Berfe
Her Gölge Titrer
Savinien Cyrana de Bergerac
Güneş Devletleri ve İmparatorlukları
Cem Behar
Osmanlı/Türk Musikisinin Kısa Tarihi
Niyazi Berkes
Türk Düşününde Batı Sorunu
Thomas Bernhard
Kireç Ocağı
Ungenach
Erdoğan Bilenser (haz.)
Prusia'dan Bursa'ya -
8500 Yıldır Üreten Kent: Bursa
Andrey Bitov
Puşkin Evi
Eugenio Borgna
Bekleyiş ve Umut
Melankoli
Elvan Uysal Bottoni
Üzümler ve İnsanlar - Toprak Ana, Bağban Baba
Anya Von Bremzen
Sovyet Mutfak Sanatı - Yemek ve Hasret Anıları
Sevim Burak
Yanık Saraylar 50 Yaşında
Ian Buruma
Sıfır Yılı (1945'in Tarihi)
Judith Butler
Savaş Tertipleri - Hangi Hayatların Yası Tutulur?
Albert Camus-René Camus
Yazışmalar (1946-1959)
Antoine Compagnon
Montaigne'le Bir Yaz
Hüseyin Cöntürk
Eleştirmenin Arzusu - Hüseyin Cöntürk'ten Halûk Aker'e
Mektuplar (1968-2003)
Nikolay Gavrilaviç Çernişevski
Gogol Dönemi Rus Edebiyatı
İnan Çetin
Kureyş'in Kurtları
Ömür İklim Demir
Muhtelif Evhamlar Kitabı
Douwe Draaisma
Unutmanın Kitabı - Rüyalarımızı neden hemen unuturuz,
anılarımız neden sürekli değişir?
Orhan Duru
Ferit Edgü & Yüksel Arslan'a Gençlik Mektupları (1957-
72)
~"27 Mayıs" Günlüğü (1959-62)
Yüksel Arslan & Ferit Edgü
"Batı Kültürü Önünde Hiçbir Saplantım Yok" —
Mektuplar (1957-2008)
Tuncer Erdem
Uzak Kış, Kayıp Güz
B. Nihan Eren
Kör Pencerede Uyuyan

Azad Ziya Eren
Dâvûd'un Kuşları
Ebubekir Eroğlu
İç Kale
Mehmet Erte
Arzuda Bir Sapma
Jale Nejdet Erzen
Üç Habitus - Yeryüzü, Kent, Yapı
Elizabeth Farrelly
Mutluluğun Sakıncaları
Niall Ferguson
Hazin Savaş 1914-1918
Memet Fuat
Nâzım Hikmet, Yaşamı, Ruhsal Yapısı, Davaları, Tartışmaları, Dünya Görüşü, Şiirinin Gelişmeleri
Damon Galgut
Yabancı Bir Odada
İyi Daktar
E. H. Gombrich
İmge ve Göz / Görsel Temsil Psikolajisi Üzerine Yeni İncelemeler
Witold Gombrowicz
Günlük 1953-1958
Will Gompertz
Pardan Neye Bakmıştınız?- Modern Sanatın 150 Yıllık Şaşırtıcı, Sarsıcı, Kimi Zaman da Tuhaf Hikâyesi
Dikmen Gürün
Tiyatro Benim Hayatım-Yıldız Kenter'in Hayat Hikâyesi
Heinrich Heine
Romantizm Okulu
Mihály Hoppál
Şamanlar ve Semballer - Kaya Resmi ve Göstergebilim
Kazuo Ishiguro
Naktümler-Müziğe ve Günbatımına Dair Öyküler
Değişen Dünyada Bir Sanatçı
Günden Kalanlar
Kerem Işık
İskalı Karnaval
Handan İnci
Orpheus'un Şarkısı-Tanpınar'ın Romanlarında Aşk ve Kadın
Gül İrepoğlu (haz.)
Gül - Aşkın Çiçeği, Sanatın Çiçeği, Sansuzluğun Çiçeği
Cynan Jones
Uzun Kuraklık ~Kazı
David Leavitt
Otel Francfart
Kâzım Karabekir
Çocuk Davamız
Yaşar Kemal
Dağın Öte Yüzü - Ortadirek/Yer Demir Gök Bakır/Ölmez Otu
Salman Khan
Dünya Okulu - Eğitim Yeniden Düşünmek
Gülayşe Koçak
Gözlerindeki Şu Hüznü Gidermek İçin Ne Yapmalı?
Gürsel Korat
Rüya Körü
Zaman Yeli
Kemalettin Kuzucu - M. Sabri Koz
Türk Kahvesi
Publius Ovidius Nasa
Ibis
John Julius Norwich (haz.)
Antik Dünyayı Şekillendiren Kentler
Justin Marozzi
Tarihi İcat Eden Adam
Alec Marsh
Ezra Pound
Javier Marias
Karasevdalılar
David Mark
Kış Karanlığı
Jean Matricon
Yaşasın Su
Colum McCann
Dönsün Kaca Dünya
Diane Fortenberry - Tom Melick (haz.)
Tarih Bayunca Sanat - Dünya Sanat Tarihinde Üsluplar ve Akımlar
Emiliana Monge
Bakır Gök
Haluk Oral
Bir Roman Kahramanı Orhan Veli
Ömer F. Oyal
Magda Döndüğünde

Filiz Özdem
Aşk Meçhule Yürür
Filiz Özdem (haz.)
"Yâr ile Gezdiğim Dağlar": Amasya
Aydın Güzelhisar
Demir Özlü
İşte Senin Hayatın
Orhan Pamuk
Resimli İstanbul - Hatıralar ve Şehir
Kara Kitap 25 Yaşında
Kafamda Bir Tuhaflık
Francis Picobio
Kervansaray
Pindoros
Bütün Zafer Şarkıları
Marcel Proust
Edebiyat ve Sanat Yazıları
Üst Kat Komşusuna Mektuplar
Zsuzso Rokovszky
VS-Ah, Arsız Ruhum
Ian Rankin
Veda Müziği
Mehmet Rifat
Marcel Proust ya da Bir Roman Yaratmak
John J. Ross
Shakespeare'in Titremesi Orwell'in Öksürüğü
Philip Roth
Ve Hayalet Sahneden Çekilir
Karşıt Hayat
Oliver Socks
Halüsinasyonlar
Necmi Sönmez
Şimdiki Zamanın Yanında ya da Karşısında - Sanat Üzerine Yorumlar (1987-2014)
Glendon Sworthout
Refakatçi
Özge Şahin (haz.)
Ötekilere Yazmak-Sevim Burak Üzerine Yazılar
Bâki Ayhan T.
Hayat ve Hayal Müzesi

Haldun Taner
Kayma Akıl, Oyma Akıl
Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu
Keşanlı Ali Destanı
Yalıda Sabah
Çak Güzelsin Gitme Dur
Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım
Ayışığında "Çalışkur"
On İkiye Bir Var
Sancho'nun Sabah Yürüyüşü
Tuğrul Tonyol
Gelecek Günlerin Şarabı
Betül Tarıman
Rüzgânın Azabı
Nezih Tovlaş (haz.)
Fato Muhabiri-Ara Güler'in Hayat Hikâyesi
Ali Teoman
Gizli Kalmış Bir İstanbul Masalı
Didem Şenol Tiryokioğlu
Biraz Maya, Biraz Gram - İstanbul'da Mevsim Malzemeleriyle Yemek Pişirmek
Yalçın Tosun
Bir Nedene Sunuldum
Tomris Uyar
Aşkın Yıpranma Payı - Elele Dergisindeki Yazılar ve Söyleşiler 1976-1985
Bütün Öyküleri
Güzel Yazı Defteri
Gündüz Vassaf
Boğaziçi'nde Balık
David Vogel
Viyana'da Aşk
Haydn Williams
18. Yüzyılda Avrupa'da Türk Modası: Turquerie
Mehmet Yaşın
Sınırdışı Saatler
Dokuz Şiir Kitabı-Toplu Şiirler (1975-2013)
Gabrielle Van Zuylen
Dünyanın Tüm Park ve Bahçeleri
Nihat Ziyalan
Çapkın Çiçekli

Kemal Atakay 1962'de Ankara'da doğdu. İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Illinois Üniversitesi (Urbana-Champaign) Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde Ortaçağ-Rönesans İngiliz ve İtalyan edebiyatları üzerine lisansüstü öğrenim gördü. Başta *Adam Sanat* ve *Kitap-lık* olmak üzere çeşitli dergilerde çevirileri, inceleme ve eleştiri yazıları yayınlandı. Yeditepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde karşılaştırmalı edebiyat dersleri verdi. İngilizce ve İtalyancadan çok sayıda çevirisi çıktı. Yayımlanan çevirilerinden bazıları şunlardır: Guido Cavalcanti, *Bütün Şiirleri*; Dante Alighieri, *Rime/Şiirler*; Francesco Petrarca, *Canzoniere, Utku Şiirleri;* Giacomo Leopardi, *Hisseli Kıssalar*; Cesare Pavese, *Leuko'yla Söyleşiler*, *Bütün Şiirlerinden Seçmeler*; Primo Levi, *Boğulanlar*, *Kurtulanlar*; Italo Calvino, *Amerika Dersleri*, *Savaşa Giriş*, *Jaguar Güneş Altında*; Umberto Eco, *Günlük Yaşamdan Sanata*, *Yorum ve Aşırı Yorum*, *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*, *Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik*; Octavio Paz, *Çamurdan Doğanlar*.